

ОПИС ВОЛОДІТЬ

князя Януша Острозького
у південно-східній
Волині 1615 року

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
"ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ"

ЛЬВІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ІМ. В. СТЕФАНИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

**Опис володінь
князя Януша Острозького
у південно-східній Волині
1615 року**

УДК 94(477.81) “16”
ББК 63.3(4 Укр.)
О-61

О-61 **Опис володінь князя Януша Острозького у південно-східній Волині 1615 року / Упорядники В. Атаманенко, І. Рибачок. – Острог : Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2009. – 270 с.**

Публікація включає текст інвентаря Базалійської, Красилівської, Шульжинської та Старокостянтинівської волостей, які входили до володінь князя Януша Острозького і складали частину створеної ним Острозької ординації. До публікації вміщено також дослідження з історії краю.

Для істориків, краєзнавців, студентів та всіх, хто цікавиться минулим рідного краю.

ISBN 978-966-2254-14-3

© Атаманенко В., Рибачок І.

© Видавництво Національного університету
“Острозька академія”

© Львівська Національна наукова бібліотека
ім. В. Стефаника Національної академії наук України

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ДОСЛІДЖЕННЯ	
<i>В. Пероговський</i> ІЗ ІСТОРІЇ МІСТА СТАРОКОСТЯНТИНОВА.....	10
<i>О. Баранович</i> З ІСТОРІЇ ЗАСЕЛЕННЯ ПІВДЕННОЇ ВОЛИНІ.....	45
<i>О. Баранович</i> НОВЕ МІСТО ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ XVI СТ. (ЗАСНУВАННЯ СТАРОКОСТЯНТИНОВА).....	58
ТЕКСТ.....	95
ПРИМІТКИ	251
ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК.....	263

ВСТУП

Південно-східна Волинь, особливо її прикордонні терени, до яких іноді застосовували термін «подільські», може бути віднесена до специфічних регіонів. Не даремно її, територію колишньої Болохівської землі, як відзначав О.І. Баранович, в актах називали Україною¹. До таких особливостей можна віднести. По-перше, відставання в урбанізаційному розвитку протягом XVI ст. На відміну від крупних латифундій центральної частини Волині, в яких знаходилося іноді по кілька міських поселень, тут локація нових міст припадає на пізніший час і починається з середини, а особливо з останньої третини, XVI ст. і досить інтенсивно триває протягом першої половини XVII ст.² По-друге, міста тут мали, не в останню чергу, важливе оборонне значення, оскільки через регіон проходив татарський Чорний шлях. Відтак, землевласники були зацікавлені в розвитку, будівництву укріплень, збільшенні чисельності населення як підстави забезпечення захисту від татарських нападів. По-третє, після останніх регіон практично постійно мусив відновлювати свій людський та господарський потенціал. По-четверте, практично вся, за незначними винятками, вказана частина Волині була територією крупних земельних комплексів-володінь, латифундій, які переважно знаходилася в руках князів Острозьких (і їх спадкоємців) та Заславських, тобто, концентрувалася здебільшого в межах одного роду. Всі ці обставини дають можливість розгляду організаційної, господарської та військової діяльності представників української магнатерії, результати якої відображають описи тих чи інших адміністративно-господарських одиниць.

Свідчення про перебіг політичних, соціальних, економічних, культурних процесів на українських землях другої половини XVI – першої половини XVII ст. міститься в різноманітних джерелах. Переважна їх більшість у кількісному та якісному вираженні та розмаїтості стосується окремих фактів, подій, проявів, явищ. Не запе-

¹ Баранович О. З історії заселення південної Волині: Спостереження над колонізацією і економічним життям Волинського пограниччя XVI – XVII вв. // Записки історично-філологічного відділу ВУАН. – 1925. – Кн. VI. – С. 10.

² Заяць А. Урбанізаційний процес на Волині в XVI – першій половині XVII століття. – Львів, 2003. – С. 88.

речуючи багатоаспектність та невичерпність інформації кожного з них, їх груп, комплексів та усієї сукупності варто виділити таку категорію, як документи облікового, описово-статистичного характеру. До їх складу входять різні за видовою належністю джерела¹. Вони в усіх випадках створювалися безпосередньо у сфері функціонування господарських структур, але виконували при цьому правове та контрольно-ревізійне завдання. Інвентарні описи маєтків, які (як і люстрації) спрямовувалися на описання господарських одиниць² та обов'язкову фіксацію правового статусу різних категорій населення. На відміну від люстрацій, які разом з інвентарями є джерелами найповнішими з точки зору обрахування кількості населення, останні, на думку О.І. Барановича, є джерелами "найпевнішими" та найближчими до дійсності, оскільки створювалися для власних господарських потреб і при контролі власника³. Різноманітність завдань позначилася на структурній складності інформації та її першочерговій спрямованості на соціально-економічні події. Відтак, найчастіше вони використовуються для дослідження проблем демографічних, соціальних та економічних проблем.

Для південної Волині проблема джерельного забезпечення є актуальною в силу значних втрат та стану збереження документальних джерел. Тому, коли йдеться про дослідження соціально-економічної історії часто на першочергову увагу заслуговують значні за обсягом та широкі за інформацією описово-статистичні документи. Такими для південно-східної Волині першої чверті XVII ст. є інвентарні описи 1615 та 1620 рр.⁴ Детальний опис міст і сіл, наявних у них ремесел і промислів, ярмарків і торгів, фільварків та їхньої продукції дозволяє проаналізувати стан і рівень розвитку не лише окремих галузей господарства, а й рівня розвитку продуктивних сил певної території в цілому. Поіменний перелік мешканців посе-

¹ Атаманенко В.Б. Склад джерел статистичного характеру з історії Волині другої половини XVI – першої половини XVII ст. // Микола Павлович Ковальський: *Ad gloriam... Ad honores... Ad memotandum*. – Дніпропетровськ, 2007. – С. 314-327.

² Баранович О.І. Залюднення України перед Хмельниччиною: Волинське воєводство. – К., 1930. – С. 5.

³ Там само. – С. 5.

⁴ Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника НАН України. Відділ рукописів. – Ф. 91 «Радзимінські». – Од. зб. 39/І-1; Володіння князів Острозьких на Східній Волині (за інвентарем 1620 року) / Упор. І. Ворончук. – К.; Старокостянтинів, 2001.

лень, зазначення роду їхніх занять, повинностей створює можливість для дослідження проблем історичної демографії, соціальної та економічної історії. Інвентар 1615 р. представляє собою послідовне описання Шульжинецької, Костянтинівської, Красилівської, Базалійської волостей з містами та замками, переліком сіл та фільварків, а також перелік населення та його повинностей. Важливість інвентарів 1615 та 1620 рр., а також описів Заславської волості, пов'язана також із відсутністю для кінця XVI – першої третини XVII ст. (1589 – 1629 рр.) охоплюючих повністю весь регіон податкової групи описово-статистичних матеріалів.

Державні фіскальні документи є першими збереженими описаннями маєтностей регіону. Всі вони відносяться до 70 – 80-х років XVI ст. і є переважно підсумковими за характером впорядкування інформації, тобто не містять переліків оподаткованого населення, а лише фіксують сумарні показники за категоріями населення за окремими міськими та сільськими поселеннями або за господарськими комплексами – волостями. В той же час, для окремих волинських маєтностей збереглися первинні податкові документи. Вони, на відміну від сумаріїв, містили переліки оподаткованого населення за іменами (іноді – і прізвишками) та видом оподатковуваних занять та статусу. Вони сучасні сумаріям і описують населення південно-східної Волині у маєтностях князів Острозьких (волостей Костянтинівської, Берездівської, Шульжинецької, Чуднівської, Полонської, Красилівської) на середину 70-х рр. XVI ст¹. З інших груп описово-статистичних джерел до історії регіону збереглися реєстри втрат від татарських нападів 1593 та 1619 рр, які переважно містять узагальнені свідчення про спустошені поселення².

З джерел описово-статистичного характеру найбільш інформативними є інвентарні описи. Як уже відзначалося, інвентар 1615 р. стосується кількох волостей, але такі загальні сукупні описання проводилися, очевидно, не завжди. Відомо, що, наприклад, інвентарі Старокостянтинова створювалися у 1603, 1610, 1621, 1636, 1642 та 1650 рр. На них у своїх працях покликалися В. Переговський та

¹ Центральний державний історичний архів України в м. Києві. – Ф. 44 «Вінницький гродський суд». – Арк. 576 – 587 зв., 621 – 623 зв., 639 – 631; Атаманенко В.Б. Описово-статистичні джерела другої половини – першої половини з історії Старокостянтинова// Болохівщина: Осягнення історії. – Старокостянтинів, 2009. – Ч. 1. – С. 94 – 95.

² Львівська національна наукова бібліотека... – Од. зб. 27/II-3; Архив юго-западной России. – К., 1876. – Ч. VI. – Т. I. – С. 413, 417.

О. Баранович (їх праці включено до даної публікації). Більшість з них не збереглася до нашого часу. Зберігся також опис Шульжинецької волості 1632 р.¹

Для відтворення інвентаря 1615 р., написаного польською мовою, було обрано буквальну передачу тексту. Окремі фрагменти документу вже вводилися до наукового обігу упорядниками даної публікації, але вони становлять незначну його частину – описання замків. Повтор публікацій невиявленого оригіналу люстрації 1571 р. та посесії 1603 р. здійснено за їх виданнями.

¹ Archiwum państwowe w Krakowie. – Archiwum Sanguszków. - №99.

ДОСЛІДЖЕННЯ

ІЗ ІСТОРІЇ МІСТА СТАРОКОСТЯНТИНОВА. ЗАСНУВАННЯ ЙОГО КНЯЗЕМ КОСТЯНТИНОМ КОСТЯНТИНОВИЧЕМ ОСТРОЗЬКИМ, ТАТАРСЬКІ СПУСТОШЕННЯ, ПРО ПРАВОСЛАВНІ ЦЕРКВИ І КАТОЛИЦЬКІ МОНАСТИРІ В ТОМУ МІСТІ¹.

Місто Старокостянтинів, хоча і називається старим, але воно одне з найновіших волинських міст. Воно засноване князем Костянтином Костянтиновичем Острозьким², воєводою київським, маршалком землі Волинської, відомим поборником православ'я, на початку другої половини XVI ст., саме в 1561 р.

Місто назване було за іменем свого засновника Костянтином. Згодом же воно стало називатися Старим Костянтиномом або Старокостянтиномом на відміну від Нового Костянтинова, містечка на Поділлі; у 1632 р. воно називалося уже Старим Костянтиномом.

До 1561 р. на місці Костянтинова було селище під назвою Колищенці. Це був королівський столовий масток, який знаходився у володінні зем'ян Лабунських на підставі пожалування короля польського і великого князя литовського Олександра. Масток цей зем'янина

¹ Джерела: 1) Архив бывшей Комиссии, Высочайше учрежденной, по делам и долгам графини Констанции Ржевуской; 2) Клірові відомості старокостянтинівських міських церков; 3) Barącz S. Rys dziejów zakonu kaznodziejskiego w Polsce. – Lwów, 1861; 4) Baliński M., Lipiński T. Starożytna Polska pod względem historycznym, geograficznym i statystycznym. – Warszawa, 1844. – Т.2; 5) Czacki T. Dzieła – Poznań, 1845; 6) Kraszewski J.I. Wspomnienia Wołynia, Polesia i Litwy. – Wilno, 1840.; Encyklopedia powszechna. – Warszawa, 1860–1869. – Т. ; 7) Niesiecki K. Herbarz i Korona Polska. – 1728; 8) Akta do interesu ordynacyi Ostrogskiej; 9) Максимович М. Собрание сочинений. – Киев, 1876. – Т. 1; 10) Kłósy. – 1879. – № 705, 709.; Пам'ятники, издаваемые Временной комиссией для разбора дреаних актов. – К., 1859. – Т. 4.

² Польські дослідники, в тому числі Балінський і Липинський в „Starożytnej Polsce” говорять, що Старокостянтинів заснований біля 1525 р. князем Костянтином Івановичем Острозьким, воєводою троцьким, гетьманом литовським. Це неправильно, помилку польських дослідників повторюють і російські. Старокостянтинів заснований сином гетьмана литовського, князем К.К. Острозьким.

польського Івашка Лабунського був наданий королем Олександром раніше 1506 р.; це видно з дарчої підтверджувальної грамоти цього короля, виданої Лабунському 21 січня 1506 р. на маєтки, села Колищенці і Сахнівці. У цій грамоті король пише: „Бил нам чолом землянин волынський Івашко Лабунский и поведил перед нами, что вже перво сего дали есмо ему два селища пустовских у Кремяницком повете на имя Кольщенцов и Сахновцов¹ и лист наш, первую данину, на то перед нами покладал. И бил нам чолом, абыхмо ему тыи селища подтвердили нашим листом на вечность”. Внаслідок цього, пишеться далі в тій грамоті, „ми, взявши до уваги його службу вірну нам, дбайливу і найакуратнішу, по милості нашій, підтверджуємо пожалування наше на вищепойменовані села цим листом нашим, підтверджуємо на віки йому і його дружині, і дітям їх, майбутнім їх родичам і ближнім; хай володіють вони ними із землями орними і бортними, лісами, дубровами, сіножатями, болотами, бобровими гонами, ріками і річками, ставами і ставищами, млинами і отримуваними з них доходами, зі всякими „вжитки і пожитки” і зі всім тим, що здавна належало до тих сіл. І мають вони право маєтки ці віддати, продати, замінити, пожертвувати церкві Божій” „и розширити прибавити и к своему лепшому пожиточному обернути как налеле (найкраще) и сами розумиючи”. Грамота ця писана слов'янськими буквами з титлами на пергаменті.

А ще раніше цього, 6 березня 1505 р., король і великий князь литовський Олександр написав лист кременецькому намісникові пану Юрієві Монтовтовичу про те, аби він дав введення у володіння маєтком Колищенці, Гребенин² і Сахновці панові Івашку Лабунському. З листа цього видно, що „селища Гребенин і Сахновці” були тоді ще порожні, незаселені, без людей, а в Колищенцях було два „служебных человека, которые служат на коне здавна с тых двох дубров, Свиinei³ и Нестеровое. Король, „з ласки” своєї, за вірну службу Лабунського пожалував йому на вічні часи ті селища з тими двома „члєки”, з дубровами, річками, ставками, бобровими гонами і зі всім тим, що спрадавна належало до них, і велить кременецькому намісникові дати неодмінно введення Лабунському.

¹ Сахновці – село над р. Случ в 7 верстах от Староконстантинова, належить Шашкевичу.

² Гребенин – тепер село Гребенінка в п'яти верстах від Старокостянтінова.

³ Діброва Свиinea – тепер село Свинна в 10 верстах від Старокостянтінова. Там тепер степ на велику відстань тягнеться, ніде немає ні одного дерева.

В 1547 р. жовтня 20 дня діти Івашка Лабунського, Богуслав і Василь, розділили маєтки свого батька; Василь взяв для себе Колищенці, Сахновці і Скалин, а Богуслав – Городище, Гребенин і Лотівку.

Василь Лабунський 29 червня 1560 р. особисто визнав перед актами кременецькими, що він, „пришедши в великий упадок, к тому будучи потребним пенезей (тобто, потребуючи грошей) на службу господарскую и на потребы свои, заставил” половину свого отчизного маєтку Колищенці, Сахновці та Гребенин князеві Костянтину Костянтиновичу Острозькому за дві тисячі кіп грошей литовських, „не нарушиваючи ничим обычаю права посполитого, але взявши дозволение во вряду, з грунтом, людьми, платы, доходы и их повинностями, з ставы, з млыны, всякими пожитки”.

Таким чином, князь Костянтин Костянтинович Острозький вже в 1560 р. володів за заставою Василя Лабунського селищем Колищенці.

А в січні 1561 р. він придбав те селище у Василя Лабунського за купчим листом за п'ять тисяч кіп грошей литовських.

Купча ця здійснена 10 січня 1561 р. і записана „в книгах гродського кременецького Миколи Андрійовича, князя Збарзького”, кременецького старости. У ній Василь Іванович Лабунський названий „земенин государский”; він продав маєток свій Колищенці добровільно, прийшовши у великий занепад і нестаток („претчи у великий впадок”), доводячи впродовж більше десяти років „справедливости в праве своем о маєтность приржоную” (ведучи процес про свій родовий маєток), продав князеві Костянтину Костянтиновичу Острозькому, воєводи київському, за п'ять тисяч кіп грошей „личбы литовское з грунтом земаемым, з людьми, платы, доходы, их повинностями, з городищем, з ставы, з млыны, бобровыми гоны, всякими пожитки... ,ничого себе, каждому близкому потомку и детем, естлы-бым мел, не зоставуючи, – на вичныи часы, николи непорушно”. П'ять тисяч кіп грошей всі повністю отримано ним від його милості князя воєводи київського.

Князь К.К. Острозький, купивши Колищенці у Василя Лабунського в січні 1561 р., виклопотав у березні того ж року у короля і великого князя литовського Жигимонта Августа привілей на заснування міста в маєтку його Колищенцях.

Жигимонт Август у привілеї своєму, виданому у Вільно 26 березня 1561 р., оголосив всім і кожному: „Присилав¹ до нас воєвода

¹ Перекладена мною грамота ця з давньоруської мови на сучасну російську. Вона написана слов'янськими буквами з титлами на пергаменті.

київський, маршалок землі Волинської, староста володимирський, державця вонячинський, князь Костянтин Костянтинович Острозький прохання у тому, що його милість купив у зем'янина волинського Василя Лабунського маєток, що знаходиться у Волинській землі, званий Колищенці, і по цьому його милість клопотав, аби ми учинили нашу „господарську ласку” і дозволили йому в тому маєтку Колищенцях заснувати місто („место садити”) і встановити ярмарок в день Святого ... і торг у день, який вибере його милість, мати вільні корчми людям того маєтку Колищенці і тримати в них мед, пиво, хлібне вино („горілку”) та інші всілякі напої; „а то де место” жодною перешкодою не є нашим ярмаркам, торгам і корчмам. Внаслідок цього ми, по милості нашій господарській, зробили то згідно з його клопотанням; дозволили і даною грамотою нашою („симъ листом”) дозволяємо йому в тому маєтку його Колищенцях заснувати місто і встановити ярмарок на день Святого... і торг у день, який його милість вибере для цього, – і про те опублікувати по всіх місцях нашим господарським, великокнязівським, панським, духовним і зем'янським, – і сповістити про те всіх, що людям маєтку його милості Колищенців дозволено мати там корчми вільні, тримати в них мед, пиво, хлібне вино та інші всілякі напої, вільно торгувати там усякими товарами, а також вільно буде приїжджати в Колищенці на той ярмарок і торг всім обивателям володінь наших і купцям чужоземним з товарами своїми, торгувати ними, продавати і купувати, із сплатою „мита” (зборів) від товарів своїх по заведеному звичаю як це водиться в інших містах, окрім „головного мита нашого господарського”. І цією вольністю (правом), наданою нами його милості, на підставі цієї нашої грамоти, мають право користуватися сам князь, його милості дружина, діти і нащадки їх, точно так, як і інші князі, пани обивателі володінь наших Великого Князівства Литовського користуються, по милості нашій, подібними ж правами. І на право це ми дали його милості князеві цей наш „лист”, до якого, для підтвердження його, ми веліли привісити і печатку нашу. Писано в Вільно літа від Різдва Христового 1561 місяця березня 26 дня. Підписано: „Sigismundus Augustus Rex”.

Князь К.К. Острозький, купивши в січні 1561 р. селище Колищенці у зем'янина Василя Лабунського, почав у тому ж році будувати в Колищенцях кам'яний замок і місто закладати. При величезних багатствах князя, воєводи київського, місто почало швидко забудовуватися і заселятися; замок споруджувався і зміцнювався; місто обво-

дилося земляними валами з парканами, біля в'їзду в місто через мости на р. Случ, р. Ікопоть та з західного боку будувалися кам'яні високі ворота у вигляді башт з бійницями для гармат; у місто стікалися на проживання шляхта, селяни, євреї; тут же поселені були князем К.К. Острозьким і татари. На Новому місті на початку XVII ст. будинків татарських було 60, з татар складений був татарський загін („choragew”).

Тоді ж, тобто 26 березня 1561 р., король польський і великий князь литовський Жигимонт Август за клопотанням князя К.К. Острозького дав колищенським міщанам привілей на користування ними магдебурзьким правом.

У грамоті цій Жигимонт Август оголосив всім, хто на неї погляне, або почує, коли її читати будуть, теперішньому і майбутньому поколінню – всім „кому будет потреба того ведати”, наступне: „Київський воєвода, маршалок землі Волинської, староста володимирський, державца вонячинський, князь Костянтин Костянтинович Острозький довів до нашого відома, що він в маєтку своєму Колищенцях, який він купив у зем'янина волинського Василя Лабунського, буде замок і почав закладати місто („замок будует и при нем место садити почал”), і внаслідок цього його милість клопотав перед нами, щоб ми дали привілей тому місту і людям, що оселилися у ньому, привілей на користування ними „правом” (законами) німецьким магдебурзьким („немецкое майтдборское право впривилевали”), яким би піддані його, князя, що знаходяться у тому місті на проживанні і що мають ще оселитися там, судилися і рядилися і користувалися б усіма „вольностями, описаними в тому праві”. Тому ми, з ласки нашої господарської, згідно клопотання його милості князя „вчинили то”, і для того, щоб місто це розширилося, даною грамотою нашою даємо і затверджуємо тому місту його „Колищенському” і всім підданам, що в ньому живуть, право німецьке магдебурзьке і бажаємо, аби право це відправлялося і зберігалось через вийтів, бурмистрів, радників і всіх урядників, у ньому встановлених, і аби піддані його милості князя, міщани того міста, користувалися ним у всьому його обсязі, судилися і рядилися ним у всіх справах, великих і малих, самі між собою міщани, а також і з приїжджими купцями, завжди, тепер і на майбутній час, і аби ніхто інший не розглядав їх справ, а лише вийт тамтешній або ландвійт, точно так, як у столичному нашому місті Вільно цього дотримуються. І даємо ми тамтешньому вийту і його ландвійту повне право, коли вони засідатимуть в судах, роз-

бираючи там спірні справи між міщанами, а також і між приїжджими купцями, у всіх справах цивільних міських і у всіх кримінальних справах судити однаково справедливо і винних карати на підставі магдебурзького права, по розділах і главах у законі зазначених. І на це ми дали цю нашу грамоту міщанам його милості князя колищеньським, до якої ми наказали, для сили її, привісити і печатку нашу. Писана у Вільно, року Божого від Різдва Христового 1561, березня 26 дня”. Підписано: „Sigismundus Augustus Rex. Остафій маршалокъ писарь”. Грамота¹ ця на пергамені, писана слов'янськими буквами з титлами.

Тим часом, той же король Жигимонт Август, який дав князеві К.К. Острозькому грамоту на заснування міста в маєтку його Колищенцях, через п'ять років після цього дає жалувану грамоту панові Яну Ходкевичу на маєтки, куплені князем К.К. Острозьким у Василя Лабунського, і в тому числі й на Колищенці. У цій грамоті, виданій у Книшині, при перебуванні „панів рад” – гетьмана „найвышшого” великого князя литовського пана Григорія Ходкевича, каштеляна київського пана Павла Сопіги, каштеляна луцького пана Михайла Козинського, підчашого пана Миколи Кишки, стольника пана Миколи Дорогостайського (і ще декількох) – 1566 р. 26 березня, король оголошує всім і кожному, що хоча король польський і великий князь литовський Олександр, дядько його, подарував зем'янинові Івашку Лабунському маєтки Колищенці, Гребенин і Сахновці, але не на праві повної власності, не на праві спадку („праві дідичному”); маєтки ці знаходилися лише в тимчасовому володінні Лабунського, тому діти його, по смерті свого батька, не мали жодних прав на них і, отже, вони не мали права розпоряджатися ними. Крім того, дана Івану Лабунському грамота неформальна; а оскільки вищезначені маєтки належали до столових державних маєтків, право на які йому, королеві, відкрилося ще тоді, як тільки помер Іван Лабунський; і тому він, король, господар, надає маєтки ці, Колищенці, Гребенин і Сахновці, на вічному, дідичному праві старості жмудському панові Яну Ходкевичу за його корисні і важливі заслуги, участь у битвах проти непри-

¹ Грамота ця зберігається тепер у старокостянтинівських міщан. Із написів на ній видно, що вона знаходилась в архіві Комісії у справах графині Ржевуської.

Владислав IV і Ян Казимир, польські королі, в 1637 і 1649 рр. підтвердили дану грамоту, а також ярмарки і склад товарів, що провозились з Литви в Поділля, Молдову, Волощину, Туреччину і з тих місць в Литву, і інші привілеї, дані костянтинівським міщанам від попередніх королів, і зниклі під час козацьких нападів.

ятеля нашого московського. У цій грамоті Жигимонт Август не згадує того, що маєтки ці куплені у сина Івана Лабунського Василя князем К.К. Острозьким, але взагалі говорить, що якби вони були продані, даровані, або замінені Лабунськими комусь з князів, панів чи зем'ян, духовних або світських, то він надає Ходкевичу право відшукувати їх для себе, а він, король, допомагатиме йому в цій справі як в своїй власній¹.

Таким чином, надання королем Олександром маєтків Колищенці, Гребенин і Сахновці Івану Лабунському визнане незаконним, оскільки воно здійснене королем без згоди сейму, а продаж Василем Лабунським тих маєтків князеві К.К. Острозькому визнаний Жигимонтом Августом і панами-радами також незаконним, бо він здійснений без королівської згоди.

Що ж після цього залишалося робити князеві Острозькому? Селище Колищенці, куплене ним у Лабунського, а також Гребенин і Сахновці, пожалувані королем Яну Ходкевичу, а тим часом у Колищенцях він, князь, заснував місто, почав будувати замок оборонний для захисту від татарських нападів. Невже ж йому відмовитися від цих маєтків і понести стільки втрат? Не вступати ж йому в боротьбу з королем і великим князем литовським.

Тому один вихід з цього скрутного становища був для князя К.К. Острозького: укласти полюбовні умови з Ходкевичем, запропонувати йому гроші за ті маєтки і просити його поступитися ними йому, князеві.

Ймовірно, справа ця в такий спосіб і залагодилася між князем К.К. Острозьким і паном Ходкевичем. Князь Острозький сплатив гроші за ті маєтки Ходкевичу, а Ходкевич поступив князеві Острозькому свої права на ті маєтки і передав йому жалувану королівську грамоту, дану йому на них.

З одного документа, створеного в 1582 р., видно, що в маєтку, який називався раніше Колищенці, князь Костянтин Костянтинович Острозький „замокъ збудовати и место осадити и Костантиновомъ назвати рачиль”.

Місто князя К.К. Острозького Костянтинів дуже швидко заселилося і розширилося.

¹ За Литовським Статутом, воля одного короля і великого князя литовського недостатня для дійсного дарування маєтків; для цього потрібна ще згода генерального сейма; крім того, продаж маєтностей дарованих королем міг відбутися лише після королівської згоди.

У 1610 р. в Старокостянтиніві вільних від чиншу дворів було: 27 шляхетських, 7 кам'яних будинків і 4 будинки священників – церкви Троїцької (у замку), Успіння Пресвятої Богородиці, Воскресенської і Спаської.

У місті був шпиталь для бідних.

У замку було два кухарі, слюсар, лісничий, троє слуг, коваль, гармаш, маляр, канатник, римар, тесля, сідляр і турок, що недавно вийшов з орди. У замку було 12 порожніх будинків, у них розміщувалася прислуга замкова.

У 1621 р. зброї в замку було: гармат зі сплаву міді з оловом 7, гаківниць залізних 24, кий із сплаву міді з оловом 1, вовк залізний 1, шмигівниць 2, рушниць 320, куль до гаківниць бочонків 6, куль залізних до гармат 90, куль свинцевих до гармат 678, пороху бочонків 53, свинцю штук 3.

Інвентар міста Костянтинова, укладений за наказом князя Домініка на Острозі і Заславі, графа на Тарнові, Адамом Вільгою 31 жовтня 1636 р.

Замок з боку міста обведений земляним валом; за валом до замку кам'яна стіна з обох боків кам'яної брами (двоповерхових кам'яних воріт, через які вхід у замок; брама ця і тепер є); до замку веде міст¹; в кінці мосту від міста два ганки на кам'яних стовпах, усередині них – лави.

Брама кам'яна, при ній кімната кам'яна з піччю кахельною і лавами. Вхід у браму з мурованим парапетом; на брамі зала; під сходами лавка; брама вимагає лагодження. За цією брамою під кам'яною стіною три кам'яні лавки.

Посеред замку великий дерев'яний будинок, при ньому сіни, вікон двоє, кам'яний камін; по правій стороні велика кімната (ізба), велика розмальована піч, вісім великих вікон, довкола лави; проти цієї ізби світлиця, двері фарбовані олійною фарбою, лави прості, із зали вихід у кімнату, звідти – вхід у світлицю, двері і піч у ній фарбовані; з малих сіней кімната, світлиця і знову кімната. З сіней сходи на верхній поверх; там: зали велика і столова, в залі вікон 15, довкола зали галлерія, далі ізба розфарбована, довкола лави столярської роботи, з розфарбованою стелею, звідти кімната, далі світлиця, на-

¹ З інвентаря Костянтинова 1728 р. бачимо, що між замковим земляним валом з боку міста і кам'яною стіною знаходився в минулі часи канал, в який входила вода з одного боку з р. Случ, а з другого з р. Ікопоть. В 1728 р. канал той уже засипався землею і міст зрівнявся з землею.

вколо в ній лави, кімната і знову світлиця; над цією будівлею було 8 „wirchów” (ярусів), з яких чотири є, а чотири – обвалилися.

За цією будівлею у кутку кам'яної стіни був міст на вал, міст вже зіпсований. Там же земляний вал від ріки Ікопоть.

Будинок, у якому кухня, має „wirchów” шість дуже пошкоджених; з кухні вхід у світлицю, за світлицею – кімната і спіжарня.

Біля кам'яної брами будинок з чотирма „wirchami”, у ньому дві світлиці з фарбованими дверима, пічками кахельними розмаьованими; вікна в свинець оправлені, лави столярської роботи, шафи розмаьовані, пофарбовані двері столярської роботи; під цим будинком дві „пивниці”; за будинком при кам'яній стіні – квітник.

Дім кам'яний – палац; під ним цейхгауз для зброї під сходами, що ведуть на другий поверх; до цейхгаузу ворота подвійні фарбовані, чотири вікна із залізними ґратами над цейхгаузом. Будівля ця двоповерхова, нагору ведуть дві кам'яні драбини; під ними дві лавки. На другому поверсі – зала, вікна в ній з боку р. Случ із залізними ґратами – у свинці; у залі лави, кахельна піч, далі кімната, за нею світлиця кругла у бастіоні, знову світлиця, вікна в свинці. Вікна і печі вимагають лагодження.

За палацом церква, кам'яна, крита черепицею муравленою; зводи в церкві розфарбовані, штукатурка місцями обвалилась.

За церквою шматок кам'яної стіни проведений до середини замку; під стіною отвір для проходу води.

До замку веде дерев'яний міст на кам'яних опорах.

Замок весь з дубового дерева в зруб – в три стіни, обліплені глиною, але в деяких місцях глина опала; три бастіони трохи пошкоджені вітром, а в двох бастіонах дахи зірвані; над стінами між бастіонами дахи поламані і дуже опали.

У брамі до замку ворота подвійні, біля воріт хвіртка, у брамі дві спіжарні, за ними – тюрма для в'язнів.

Усередині замку порожні кухні.

У замку городень 63, під ними порожніх комор порожніх і місцями обвалених 72; у деяких є двері.

На одному з бастіонів з боку кам'яного палацу є зіпсований годинник.

За замком розміщені стайня, маштарня і при них світлиця і спіжар.

Біля замку від валу міського шматок кам'яної стіни, під якою отвір для проходу води; інший отвір кам'яний знаходиться у валі з боку річки Ікопоть; у ньому ґрати дерев'яні.

Зброя у замковому цейхгаузі – гармат зі сплаву міді з оловом: шмигівниць довгих 2, гаківниць залізних 24, кий залізний 1, вовк із складу міді з оловом 1, рушниць губчастих 306, куль до гаківниць бочонків 2, дробу залізного до гармат бочонок 1, сокир залізних 2, свинцю штука 1.

У цейхгаузі бастион кам'яний для пороху, до нього двері. Пороху бочонків великих і малих 31. Матеріалу для лиття куль бочонок 1. У цейхгаузі кімнатка, в якій – куль великих до гармат 320, куль менших 126.

На Ринку – кам'яна будівля ратуші; при ній башта кам'яна, на якій годинник. У цій будівлі міська зброя: малих гармат залізних 2, гаківниць 63, кірас поіржавілих 12, пороху великих бочонків 2, пороху півбочонок 1, куль залізних і свинцевих до гаківниць 433.

Місто Костянтинів все обведене великим земляним валом; воріт¹ в'їздних у місто кам'яних три; вали і ворота (брами) потребують лагодження, в деяких місцях обвалились.

Будинки:

На Ринку будинків 44, на вулиці до Львівської брами – 54, на вулиці Торчинській – 57, на вулиці Косаківській – 80, на вулиці Леп'янки – 59, на вулиці від замку Слуцькій – 24, на вулиці Нові Леп'янки – 6, на вулиці Коновальській – 48, на вулиці від брами Слуцькій (можливо, Слуцької – упор.) – 54, на вулиці Тихонській – 36, на вулиці від церкви Св. Спаса – 76, на вулиці Філевій – 40. Будинків парканників біля брами Львівської – 64, біля брами Старицької – 24. Будинків фільварчан за брамою Слуцькою – 26, Кузьминською – 13.

На Стариках (Новому місті) будинків фільваркових людей 37, будинків замкових служок 14, будинків шляхти на Стариках 13. Татарських будинків на Новому місті 60 (був і духовний татарський там).

Разом всіх будинків 845; у числі цих будинків було 62 єврейських.

У 1641 р. костянтинівський замок був досить спустошений; з будівлі замкової було спалено 300 штук колод.

У 1642 р. буря обвалила один бастион, в якому було 500 штук дубових колод – і все це дерево спалено.

У 1701–1704 рр. костянтинівський замок ще більше був спустошений; у цих містах колишній орендар Костянтинівського маєтку, пан Радошевський, велів обдерти залізо від шмигівниць, що знахо-

¹ Брами міські кам'яні двоповерхові – Старицька над р. Ікопоть, Меджибізька над р. Случ і Кузьминська – названі *potężnymi*, сильними в інвентарі 1723 р.; а в 1728 р. вони вже були без дахів (інвентар Костянтинова 1728 р.)

дилися у замку, і використав його на свої потреби; він же спалив будівлю в замку, а також паркани, палісади, що знаходилися в замку для оборони, використав на паливо в броварі та на свої потреби.

У 1728 р. (інвентар Костянтинова 1728 р.) костянтинівський замок ще більше, ніж раніше, був спустошений: „Палац усередині і ззовні був спустошений, але його можна поправити”; там, де був цейхгауз, збудовані були стайні.

Замкова Святотроїцька церква вимагала лагодження; на її дзвіниці було 5 дзвонів.

„Всередині замку різні люди поставили різні будови – і в них живуть”.

У місті дві церкви: одна кам’яна – Успіння Пресвятої Богородиці, а інша – при ратуші, Воскресіння Христового.

Синагога єврейська кам’яна.

Будівля Ратуші кам’яна, „чудової архітектури, спустошена”.

В 1728 р. єврейських будинків було 81, будинків християн 188; було у тому числі 20 будинків замкових козаків, 7 будинків реєстрових козаків на службі ординатського полку.

У 1754 р. будинків християн у Костянтинові і на його передмістях було 300, а єврейських – 250. Крім того, домініканці мали декілька десятків селянських дворів на фільварку (юридиці) за р. Случ; шляхта, що мешкала в місті, мала до 20 селянських дворів, а на Новому місті на Татарській вулиці знаходилося 40 будинків „липків”, людей, що відбували службу при обозі партії Української, а інколи – і при замку.

У інвентарі 1728 р., між іншим, говориться: „Костянтинів лежить у вилах між двох річок, що сходяться – між р. Случ і р. Ікопоть. Передмістя його за р. Случ – фільварки, а за р. Ікопоть – Нове місто, де є Татарська вулиця, а над ставком, що утворився від з’єднання річок Случ і Ікопоть, Старики і Новики; на Новиках є гребля і 5 млинів. Костели два: домініканський і каплиця капуцинів над валами і брамою, церков три”.

У 1775 р. у Старокостянтинові було 680 будинків. На Новому місті – татарських було лише 21.

У 1777 р. всіх будинків було 506.

У Старокостянтинові жили і цигани, у 1745 р. чиншу взято з них 48 злотих.

Повинності жителів Старокостянтинова і прибутки з міста (по інвентарю Старокостянтинова 1636 р.)

Доми шляхти і священників були вільні від чиншу.

Міщани платили власникові міста чинш від пляца (місце, де був побудований будинок) по 4 злотих польських у рік і давали по мірці вівса і по возу сіна, а з кожних двох пляців – по одній гусці і по каплунові в рік. Півпляцові давали половину всього цього.

Міщани повинні були давати також підводу для зведення чиншового вівса туди, куди вказано буде відвезти його.

Парканники платили щороку по 1 злотому, по 20 грошів, 15 і 10 та давали десятину бджолину.

Люди фільваркові дворищні платили чиншу по 1 злотому і 7½ грошів, давали по мірці вівса, по возу сіна, одній гусці, два каплуни і одну курку та відбували по чотири дні панщини на тиждень.

Півдворищні платили по 15 грошів, давали по півмірки вівса, ½ воза сіна, одного каплуна, ½ гуски, ½ курки і панщину відбували по два дні в тиждень.

Третинники платили по 10 грошів і відбували третину панщини.

Крім того, фільваркові люди зі всієї громади давали в рік два барани, відгодованого кабана і одну молоду корову, а також одну підводу до м. Казимир і одну – до Львова, а також давали бджолину десятину.

Підсусідки (їх було 85) платили чинш по 6 ½ грошів. Окрім них, було ще 22 людини, які мали свої хутори – по два, по три; вони платили по мірці пшона.

Різники давали 15 каменів свіжого сала. Татари, яких було 25 багатих і 35 бідних, не відбували жодних повинностей і чиншу не платили.

Чиншу в рік зі всіх старокостянтинівських жителів – міщан, парканників, фільварників і підсусідків – 1336 злотих, вівса мірок 297, сіна возів 297, гусей 177, каплунів 177, пшона мір 177.

Річний прибуток з м. Костянтинова і повинності жителів його в 1644 р.: корчемна оренда з млинами, митами, гребельним, за пасовиська з волів, з торгом і з сільськими корчмами і м. Кузьмин на рік 14 000 flo гіnow (злотих – упор.). Чиншу з міщан, селян, ремісників 2 276 fl. За овес, сіно і гусей від міщан 995 fl. За сало від різників 60 fl. З міських броварів 89 fl. Жупанового з євреїв 60 fl. З млинових кіл 216 fl. Із ставків на рік 5 270 fl. З меду, десятинного з пасік і меду в бочках 800 fl. Селяни давали овес, сіно, баранів, кабанів, корів, курей 416, каплунів 306, гусей 150, яєць 40 кіп. Під час ярмарків власник міста брав по одному грошу квитового від воза і з лавки по два гроша.

У 1701 р. в м. Костянтинові з корчемної оренди було обчислено за інвентарем прибутку в рік: з корчемної оренди 4000 р., поколещизни від мельників 86 р., з різників за сало 12 р., за десятинні меди 1000 р.

У 1723 р. (як видно з інвентаря) міщани, окрім чиншу, давали по дві курки і по 10 яець (за давнім звичаєм, сказано), і повинні були відбувати шарварки, тобто лагодити греблі, млини і мости і робити нові. Крім того, кожен повинен був нажати копу озимого хліба і копу ярового.

У 1728 р. костянтинівські міщани-християни були тяглі і піші; тяглих було 130, коней вони мали 179 і волів 52; чиншу вони платили від кожного коня і кожного вола по 4 злотих і 15 грошів, а піші платили чиншу по 3 і по 2 злотих. Ремісники давали по одному злотому. Крім того, з кожного будинку давали по курці – 190 курей, курка по 6 грошей – 38 злотих.

Повинності міщан:

Закоски, обкоски, зажинки, обжинки, а також дві толоки всі міщани, *permine excerpto*, повинні відбувати кожного року. Скошене сіно міщани повинні згребти і скласти в стіг.

Всі міщани, тяглі і піші, зобов'язані виходити на шарварки і до лагоджень скільки буде потрібно.

Десятину бджолину повинні давати – десятий вулик, а де немає десятка, там очкового від пня повинні платити по 15 грошів.

Десятину від хліба в снопах і від сіна міщани повинні давати з міських полів і відвозити її повністю на те місце, куди вказано буде.

Подорожчину повинні відбувати раз на рік, куди замкове керівництво вкаже.

Різники, євреї і християни, повинні давати щороку два камені свіжого сала на витрати панські, і, крім того, для замкового керівництва $\frac{1}{2}$ каменя і від кожної худобини по „sgosie” м'яса.

Будинки шляхетські і домініканські юридики вільні від чиншу, але вони платять подимне до замку і дають десятину від хліба і сіна.

Татари, що живуть у передмістях, на підставі привілею і по милості князя, відбувають військову службу.

Подимного від кожного будинку міщани, християни і євреї, платили по 3 і 4 злотих, а бідні – по 2 злотих.

Євреї платили від горілчаного котла по 50 злотих; котлів було 42 – разом в рік 2500 зл.

А від двох котлів платилося 75 злотих.

Посідельного євреї платили за будинок з лавкою або котлом по 4 злотих і з кожного будинку давали по одному каплунові (каплун по 12 грошів).

12 замкових козаків платили чинш, а 4 – відбували панщину по 2 дні в тиждень.

Єврейський кагал повинен був давати за давнім звичаєм за всі закоски, обкоски, зажинки, обжинки шість „спустів” горілки.

Вільні від подимного були війт, два бурмистри, присяжний, 2 ковалі, бондар, 3 замкових козаки, двірник, мельник, ставничий, сторож при брамі і замковий дворник.

У 1767 р. прибутку з м. Старокостянтінова з його передмістями – Заслущською брамою, Закузьминською брамою і Новим містом – було 41 953 злотих, а саме: з корчемної оренди і млинів 30 650 зл., із ставків 840 зл., з євреїв котлового від шинків 2 650 зл., з міщан християн 114 курей і 342 яйця (курка по 6 грошів), десятина пасічна 285 пнів (по 6 зл.). З євреїв каплунів 270 (по 10 грошей каплун), десятини пасічної 271 пень, жнивного 80 зл., за яровий хліб 460 зл., за півбочки медові 40 зл., подорожчини 80 зл., чиншу посідельного 673 зл., за горілку 50 зл. З міщан-християн чиншу посідельного 792 зл. Подорожчини: з жителів Заслущської брами 317 зл., Кузьминської брами – 700 зл., Нового міста – 329 зл. Чиншу по сідельного: з жителів Заслущської брами 665 зл., Кузьминської – 700 зл., Нового міста – 329 зл. З міщан-християн з лавок 72 зл.

День панщини тяглі по 8 гр., а піші по 6 гр.

ТАТАРСЬКІ НАШЕСТЯ І СПУСТОШЕННЯ СТАРОКОСТЯНТИНОВА І МАЄТКІВ, ЩО ДО НЬОГО НАЛЕЖАЛИ

Волинь дуже часто піддавалася нападам кримських хижаків – татар; вони робили спустошення вогнем і мечем; ці невірні, „вороги Христа Святого”, як називали їх поляки, забирали на арканах, як коней, цілі тисячі, а інколи і десятки тисяч полонених до Криму; народ з жалем дивився на попелища свого житла і маєтків і виснажувався, платячи за викуп з полону синів, дружин, дітей, братів і рідних.

Розгорніть літописи руські і польські – і ви знайдете на кожній майже сторінці опис битв, наїздів, захистів, поразок, грабежів, пожеж від татар. З XV до кінця XVII ст. і навіть в XVIII всякий рік і майже кожного місяця представлялося одне і теж.

У одне лише правління Жигимонта III, польського короля, татари 12 разів нападали на Польщу та спустошували її.

А Костянтинів, на його нещастя, лежав на т.зв. „Чорному шляху”, тобто на дорозі, по якій дикі орди кримських татар, як чорні хмари, вривалися вглиб краю давньої Речі Посполитої. Він не раз був театром сцен багатирських і жаклих. У правління Сигизмунда III і в пізніший час Костянтинів не раз випробовував на собі жакливі наїзди кримських хижаків. Так, в 1593 р., у той самий час, коли король виїжджав до Швеції, прийшла звістка, що татари увірвалися на Волинь. Роблячи вигляд, що вони йдуть в Московську державу, вони обдурили передову сторожу, розбили польське військо, розорили вогнем і мечем багато міст, містечок і поселень і багато народу забрали з собою в неволю. Тоді татарами був спалений і розорений Костянтинів, а також міста: Любартів (тепер м. Любар), Остропіль, Кузьмин і Красилів – і всі села, що до них належали. З цієї причини король звільнив всі зазначені маєтки князя К.К. Острозького, воєводи київського, від платежу „побору і чопового”¹.

Через два роки після цього татарського нашествия, Костянтинів, Красилів, Кузьмин і Остропіль і багато сіл знову були спустошені і розорені татарами; народ прийшов у крайню бідність і не в змозі був сплатити податків; внаслідок цього король звільнив селян зазначених маєтків князя К.К. Острозького від платежу „порального і чопового”².

У 1617 р., коли ще диміли пожарища в волинських містах і селах від татарського набігу на Волинь і Поділля, під час сильної зими 1616 р., – в 1617 р. „неприятелі Хреста Господнього” знову напали на Волинь, грабували і палили міста і села; ніхто не ставив їм відсічі, оскільки на кордоні не було жодного війська. Тоді 73 поселення, що належали князеві Янушу Острозькому, волостей Базалійської, Ост-

¹ Поборів було два: лановий, поральний (з орних полів) і побор з міст і містечок – шос. Перший побор платили лише селяни, а не шляхта. При Жигимонті III він складав 15 грошів. В надзвичайних випадках він був подвійний і потрійний. Так, як землі тоді не були вимірені, то побор цей був неточний, нерівномірний. Побор шос міщани платили зі своїх домів: він називався ще великим побором королівським. „Чопове” платилось в містах та містечках від бочки або гарця проданого напою. Шинкарі платили від бочки по грошу. З винокуріння в містах з котла – 24 гроша, в селах – по 12 грошів, виключаючи шляхетські.

² Жигимонт III сам написав про це князям Острозьким: Костянтину, воєводі київському, Олександру, воєводі волинському і Янушу, каштеляну краківському

розької і переважно Костянтинівської були спустошені і спалені татарами і багато людей відведено ними до Криму.

У наступному 1618 р. Волинь знову страшно постраждала від татар. Хан Девлет-Гірей привів з собою татарських дикунів більше 30 000. У той час були спалені і розорені татарами міста Костянтинів, Кузьмин, Красилів, Сульжин (тепер селище на поштової дорозі із Старокостянтинова в Заслав) і Базалія і 122 селище, що до тих міст належали, – маєтки князя Януша Острозького, – весь теперішній повіт Старокостянтинівський і частина Заславського; багато народу узято було тоді татарами в полон. Розоривши Волинь, узявши 30 000 полонених і величезну здобич, татари, не переслідувані ніким, пішли геть.

Унаслідок цього жахливого розорення татарами маєтків князя Острозького, всі ці маєтки звільнені були урядом від платежу поборів чопового і шосового.

Про це розорення татарами маєтків князя Острозького записано в городську кременецьку книгу 16 листопада 1618 р. із слів шляхетного пана Петра Хованського, слуги князя Януша Острозького, і возних Гавратинського і Бизимовського, які при свідках оглядали всі ці розорені татарами маєтки. Бизимовський засвідчив у суді, що оглядав 11 і 12 жовтня 1618 р. всі фільварки, гумна, хутори і „осілости” міста Костянтинів – і все це „от неприятеля крыжа святого татар аж до кгрунту попалено і знесено, же еще и огни горючие застал он; сила теж розных людей так плци мужское, белоголовское (жіночої статі), яко и диток малых побытых, помордованых (замучених) виджелом, где заразом пан староста константыновский оповедал, же с того места Константынова сыла мещан, людей купецких, которые не могли, за таким прутким (швидким) впадненьем неприятеля до места, уйти, одных живо до орды в полон побрано, а других побито и помордовано и великое спустошение того места сталося”. З Костянтинова возний відправився у „волости Константиновские” і оглядав фільварок Григоровецький і село Григорівці (тепер с. Григорівка), с. Пашківці, с. Гребенінку, фільварок Бутовецький і с. Бутівці, с. Волицю, с. Мальківці (Мальки), с. Кучівці, с. Стецьківці (Стецьки), с. Шкарівку, с. інше Шкарівку, с. Костенець, с. Раштівку, с. Мацевичі, с. інше Мацевичі, с. Огіївці, с. Писарівка, с. Грозинці, с. Киселі, с. Остриківці, с. Перегонівку, с. Сахнівці, с. Красносілку, с. Демківці, с. Жабче, с. Капустин, с. Поповці, с. Свинна, с. Повербородинці, с. Ігнатки, с. Лажове, с. Баглаї, с. Ємці, с. Самчинці, с. інше Самчийці, с. Підлісо-

ве, с. Семеренки, с. Немиринці, с. Лашки, с. Волицю Сковородецьку, с. Сковорідки, с. Берелегелінці, с. Пашутинці, с. Кобиле, с. Погоріла, с. інше Погоріла, с. Миньківці, с. Баглайки, с. Каламаринку, с. Лагодинці, с. Цеценівці (Цеценівка), с. Волиця Залуцького, с. Бабища, с. Чепелівці (Чепелівка), с. Воскодавинці, с. Волиця Ярмолинська, с. Черконівці (Чернелівка), с. Мончинці Малі, с. Мончинці Великі, с. Печища (Печиськи), с. Грицьківці (Грицики), с. Колчин Вищий (с. Кульчини), с. Колчин Малий (с. Кульчинки), с. Маніївці, с. Мазепинці, с. Чернятин Вищий, с. Чернятин Нижчий, – і того 66 сіл Костянтинівської волості¹, довкола міста. „Біля міста Красилова всі фільварки, гумна, хутори попалені і знесені; села Красилівської волості наступні: с. Западинці, с. Голінки, с. Єреміївці, с. Митинці, с. Котюжинці, с. Глібки, с. Марківці, с. Писарівка, с. Яворівці²; Сульжинська волость, повторно спустошена татарами: с. Коськів, с. Дининці, с. Лисинці, с. Лашки, с. Нападівці (Нападівка), с. Миче, с. Кременчуки, с. Опахті, с. Медведівка, с. Марківці, с. Бизими (Бейзими), с. Улашанівці, с. Лавринівці, с. Ланківці, с. Драчі, с. Бовкуни”. „Ті всі фільварки, – заявляє возний, – і осілости з фільварками, млинами, корчмами, аж до ґрунту попалено, підданих з дружинами, з дітьми і зі всіма їх маєтностями до орди погнано, майже вся та волость зовсім знесена і спустошена, жодних халуп (будинків), а ні людей немає і я не бачив – лише плоть, або соха горюча зостала; сила слуг княжати його милості, котрі маєтності від княжати в тій Костянтинівській волості тримали, від тих татар побрано і до орди з дружинами з дітьми і зі всіма їх маєтностями послано”. Інший возний Філіп Гавратинський з двома панами, шляхтичами, за вказівкою старости базалійського, пана Вільги, оглядав 13, 14 і 15 жовтня 1618 р. всі фільварки, гумна і хутори „коло міста Базалії, з обох сторін спалено, знесено (розорено) і спустошено так, що жодного кола не залишилося; самих міщан, які на тих фільварках були, і за таким прудким вторгненням неприятеля, до міста піти не могли, сто шістьдесят і двох побрали, худобу, коні і інші „добытки” і маєтності базалійських міщан, які на тих фільварках мали, побрано і дійсно те місто Базалію спустошили”.

З Базалії возний зі свідками і старостою Вільгою відправився у волость Базалійську і бачив: „фільварок в селі Чухилах з гумном і саме село Чухилі, млини і корчми спалені, село Старе Чухилі, село

¹ Майже всі ці села існують і тепер – немає лише сіл Кучковці, Грозинці, Перегонівка, Підлісне, Бабище.

² Села ці і тепер існують під тими ж назвами.

Лазучин Малий, фільварок в селі Лазучин Великий і саме село спалено”; село Корчівка і фільварок, с. Волиця, с. Малинка, с. Клітна, с. Махаринці, с. Жеребки, село інше Жеребки, нове село Зозулинці, село інше Зозулинці Малі, с. Лютарівка, с. Василівка, с. Ординці, с. Колки, с. Заруддя, с. Котурежинці, с. Севруки, с. Терешківці, (с. Терешки), с. Тріски, с. Гриценки, с. Клітна, с. Сорокодуби, с. Попівці, с. Верещаки, с. Личівка, с. Сикалівка, с. Шмирки; всі ці села Базалійської волості „попалено, спустошено і в нівеч обернено; людей, так слуг княжати його милості, які маєтності тримали, як і піддані всі з дружинами і з дітьми одних постинали (умертвили мечем), а інших, з усіма маєтностями в полон побравши, до орди погнали – і так ті маєтності спустошили, що ледве де кіл або пліт – і то вогонь палаючий залишився, – і те що бачили ми, возні правдиво до книг урядових зізнаємо”.

Влітку 1624 р. 30 000 татар увірвалися на Волинь; це була найжахливіша нашість дикунів; вони грабували, палили і вбивали все, що не зустрічали на своєму шляху; не було кому захищати беззбройних, нещасних жителів Волині і покарати розбійників і грабіжників. Коли вони вирушали вже додому зі здобиччю і полоненими, їх наздогнав гетьман Конєцпольський, частину їх розбив, а решта – розбіглася і втекла. В цей час Костянтинів і села його також були розорені татарами.

У 1684 р. кримські хижаци так розорили і спалили Костянтинів і села, що належали до нього, що в ньому залишилося лише 5 будинків, а села Самчинці, Голюнки, Сковорідки спалені були вщент, а люди з цих сіл забрані в неволю і поведені на арканах до Криму.

У 1690 р. Старокостянтинів знову постраждав від татар; 24 людини міщан старокостянтинівських узято було тоді татарами в неволю.

У 1698 р. всі села Старокостянтинівського ключа були розорені татарами.

У 1703 і 1709 рр. ще були неприятельські нашість, що розорили Старокостянтинів і села, що до нього належали. Від татарських нападів на Волинь вона горіла і диміла кров'ю та вогнем і наповнювалася стогами і плачем народу. Один літописець говорить, що „мова не може висловити всього жаху цих днів: розтління дівиць, осоромлення чоловіків, позбавлення майна, голодна смерть, сором неволі і ланцюгів, – ось видовище”.

Не дивно після цього, що деякі самі обрікали себе на смерть, аби не попасти в руки цих варварів. Так, близько м. Боремля (Дубенсько-

го повіту) 500 дівиць прирекли себе на смерть для того, щоб не бути узятими в полон і на ганьбу татарам. Могила, насипана над цими цнотливими героїнями існує і тепер.

МОРОВІ ПОШЕСТІ, ГОЛОД І ПОЖЕЖІ В СТАРОКОСТЯНТИНОВІ

Важким, нестерпним було становище руського народу під ігом польським; цей злощасний народ терпів страшні пригноблення, наруги і мучення від панів; а тут ще в додаток до тих лих і нападів диких монгольських хижаків, все розоривших, граблячих, вбивавших і відводячих народ в неволю. Але біда ще на тому не закінчилася. Татари були причиною морових пошестей; дорога, по якій проносились хмари кримських хижаків, була усіювана людськими і тваринними трупами; не було кому заривати їх в землю; вони гнили на поверхні землі; від цього заражалось повітря, з'являлися морові пошесті, які спустошували дуже часто в XVI і XVII ст. Волинь. Старокостянтинів не раз був жертвою морової пошесті. Літописець говорить: „і валялися трупи людські, як снопи по полях; осиротілі сімейства поневірялися по лісах і ущелинах; звірі забігали з лісів у людське житло”.

Волинь часто разом з набігами на неї татар зазнавала лиха від голоду; так в 1651 р. чверть житньої муки коштувала 120 злотих; (злотий – 15 к., а у той час він коштував принаймні в 5 разів більше); народ харчувався жолудями, шишками, корою з дерева, кропивою і іншими рослинами. Тоді дуже багато померло людей з голоду – і жителі Старокостянтинова не раз випробовували на собі це лихо.

Окрім цих лих, Старокостянтинів не раз був спустошений пожежами. Так, після пожеж, що були в Старокостянтиніві у 1604 і 1605 рр., залишилося у ньому всього 100 з лишком будинків. У 1709 р. у ньому згоріли 62 будинки християн і два будинки єврейські; у 1710 р. там згоріло 40 будинків християн і 46 єврейських. [...]¹.

¹ Випущено дані по XIX ст.

ЦЕРКВИ В КОСТЯНТИНОВІ

Князь Костянтин Костянтинович Острозький, людина набожна і благочестива, така, що відстоювала всіма можливими способами православ'я від латинства і протестантизму, поклопотався про те, аби в новозаснованому ним місті, що носило його ім'я, Костянтинів, було досить Божих храмів для його православних жителів; він поклопотався і про те, аби в Костянтинові для православного народу було досить духовних пастирів, які підтримували б там православ'я і укріплювали своїх прихожан у вірі і благочесті; він, цей відомий поборник православ'я, потурбувався і про те, аби настоятелі костянтинівських церков були забезпечені в матеріальному відношенні, а тому для кожної із побудованих там церков він надав поля, ліси, сінокоси і різні прибутки.

У місті Костянтинові в другій половині XVI ст., при князеві К.К. Острозькому, засновнику його, було побудовано п'ять церков: чотири в самому місті, а одна – на передмісті, дві кам'яних і три дерев'яних. У XVII ст., коли вже вигас рід князів Острозьких, у Костянтинові ще було побудовано дві дерев'яні церкви на Новому місті. Церкви ці наступні:

1. Святотроїцька, кам'яна, у замку;
2. Соборна Успіння Пресв. Богородиці, кам'яна, у місті;
3. Св. Великомученика Георгія, дерев'яна, на передмісті;
4. Воскресенська церква, дерев'яна, у місті;
5. Спаська церква, дерев'яна, у місті;
6. Церква Чесного Хреста, дерев'яна, на передмісті;
7. Церква Різдва Пресвятої Богородиці, дерев'яна, на передмісті.

З вищезазначених семи церков п'ять існувало вже у XVI ст., а саме: Святотроїцька замкова, Успенська, Св. Великомученика Георгія, Воскресенська і Спаська. Одна з них, церква Георгіївська, згоріла в кінці того ж століття, тому у інвентарі міста Костянтинова, укладеному в 1610 р., зазначено лише чотирьох костянтинівських священиків церков: Святотроїцької, Успенської, Воскресенської та Спаської, будинки яких були вільні від сплати чиншу.

У 1646 р. у Костянтинові було п'ять церков: Святотроїцька, Успенська, Воскресенська, Спаська і Чеснохрестська.

В інвентарі 1728 р. показано там лише три церкви: Святотроїцька, Успенська і Воскресенська.

В інвентарі 1754 р. зафіксовано також три церкви, невідомо яких, але, ймовірно, церкви: Святотроїцька, Успенська і Різдво-Богородичного.

Церква Святотроїцька кам'яна замкова придворна церква князя Костянтина Костянтиновича Острозького; у цьому храмі він молився Богові, коли бував у своєму новозаснованому місті; із замку – із кімнат палацу на другому поверсі – знаходився вихід на хори тієї церкви. Церква ця існує і в даний час у тому ж вигляді (дороблений лише до неї незграбний притвор), який вона мала і в XVI ст., і носить назву замкової. Скоріше за все, вона збудована тоді ж, коли і косянтинівський замок; замок же почали будувати в 1561 р.; нехай він бувався років десять – в такому разі він закінчений, а також і замкова церква, в 1571 р. В 1581 і 1594 рр., князь К.К. Острозький, воєвода київський, дав настоятелям Святотроїцької замкової церкви права на поселення Іршики і на вибирання мірки десятого дня у косянтинівських млинах; права ці були апробовані (підтверджені) в серпні 1607 р. князем Янушем Острозьким, каштеляном краківським, а в жовтні 1646 р. – князем Владиславом-Домініком на Острозі і Заславі, воєводою сандомирським; цей останній підтвердив зазначені права на прохання (за *suplika*) косянтинівських міщан, прихожан тієї церкви.

В даний час Святотроїцька церква має садибної землі: у місті – над р. Случ 1 десятину і 249 сажнів, а за містом, за р. Случ, де жив старий настоятель цієї церкви о. Георгій Качковський, який помер у 1880 р., – 3 десятини і 1130 квад. сажнів; орної землі 43 десятини і 1744 квад. сажні, сінокісної – 19 десятин, лісу – 1 десятина і 450 сажнів. Ерекція на ці землі дана церкві князем Станіславом Любомирським 11 листопада 1779 р., а на ліс князем Янушем-Олександром Сангушком, 22 січня 1763 р.

Церква замкова стоїть над р. Случ; вона маленька, досить темна, з вузькими старовинними вікнами; іконостас у ній старий, похмурий.

Церква Успіння Пресвятої Богородиці, кам'яна, існувала вже в 1590 р.; князь К.К. Острозький дав цій церкві в Острозі 16 липня 1590 р. право на хутір і дім Краків'янинів, і щоб світський суд не втручався в справи духовенства і не судив цих справ. 29 червня 1602 р., князь К.К. Острозький дав у місті Острозі настоятелю цієї церкви право користуватися кожного тижня трьома колами вдень і вночі кожну п'ятницю у косянтинівських млинах, і того ж року 23 травня він дав право і на інші прибутки (невідомо які).

Церква ця існує і тепер у середині самого міста; вона була соборною, але оскільки соборна церква влаштована тепер у приміщенні, де був домініканський монастир, то Успенська церква приписана до соборної. [...] ¹

Церква Св. Великомученика Георгія існувала вже у 1574 р., вона знаходилася на передмісті м. Костянтинова (або за р. Случ, або за Кузьминською брамою – невідомо). Князь К.К. Острозький дав цій церкві два права: а) 4 серпня 1574 р., писане в Костянтинові, на взяття мірки щоп'ятниці в млині с. Воронківці² – і тоді ж надані їй поля; б) право, писане в Звягелі 8 серпня 1575 р., котрим призначалися до цієї церкви прихожанами селяни поселень Воронківці, Пашківці³ і Вербородинці⁴, а також 20 осіб, жителів Костянтинова, прихожан Спаської церкви, і 20 осіб міських жителів, прихожан Воскресенської церкви. Церква ця згоріла перед 1593 р.

Церква Воскресенська існувала вже у 1575 р.; вона була дерев'яна, знаходилася біля міської Ратуші на тому місці, де в даний час ринок. І цій церкві князь К.К. Острозький надав поля, хутір, сінокос і право на взяття мірки в млинах с. Воронківці, а 16 березня 1593 р. він правом, писаним у Дубно, віддав настоятелю цієї церкви приход, який належав до церкви Георгіївської, згорілої; права ці апробовані в м. Заславі 23 жовтня 1646 р. князем Владиславом-Домініком Заславським.

Церква Спаська також існувала вже в Костянтинові в 1575 р.; вона була дерев'яна, розміщувалась на місці між теперішніми повітовим казначейством і будинком з аптекою п. Ціммермана. Князь К.К. Острозький 5 травня 1603 р. в м. Острозі дав цій церкві право, в якому оголошує, що він настоятелю церкви Св. Спаса о. Матвію віддає приход – четверту частину міста в духовне завідування, а також дає два мучних кола і одне від „ступи” кожної п'ятниці день і ніч в с. Пашківці; крім того, він надав ще поля і сінокоси. Право це апробував 23 жовтня 1646 р. князь Владислав-Домінік Заславський.

Церква Чесного Хреста, дерев'яна; вона знаходилась на Новому місті, на Стариках, і називалася Старицькою; побудована вона була в 1640 р., поля, сінокоси і хутір надані цій церкві в 1641 р. князем Владиславом-Домініком Заславським.

¹ Випущено дані по ХІХ ст.

² С. Воронківці на р. Случ в 7 верстах від м. Старокостянтинова.

³ С. Пашківці над р. Ікопоть в 4 верстах від м. Старокостянтинова.

⁴ С. Вербородинці в 10 верстах від м. Старокостянтинова. Тепер у всіх цих трьох селах є церкви і священики.

Церква Різдва Пресвятої Богородиці була дерев'яна, знаходилася на Новому місті і називалася „Новоміською”, а також “Шихівською”¹. Коли саме вона побудована – невідомо; відомо лише те, що вона існувала вже в 1687 р., – це доводить те, що тут знаходиться св. антимінс на товстому полотні з таким написом на середині хреста: „Боже-ственный и священный алтарь Господа Бога и Спасителя нашего Иисуса Христа освящен благодатью всеосвещающего животворящего Духа. Рукодействен же и благословен боголюбивым господином, отцом Афанасием Шумлянским, милостью Божею епископом Луцким и Острожским, прототронием митрополии Киевской”. А внизу: „при державе всесветлого короля Иоана III. Року Бож. 1687 месяца дня положен во храме”. В 1736 р. церкві цій були виділені поля, сінокіс і хутір біля хугора Воскресенської церкви. [...] Церква Різдва Пресв. Богородиці на Новому місті, кам'яна, невелика, що існує і в даний час. Ерекція (надання – упор.) на церковні угіддя цій церкві дана 5 липня 1775 р. князем Станіславом Любомирським; угіддя ці такі: землі садибні з городами 3½ десятини, орної у трьох змінах 40 десятин, сінокісної 8 десятин і лісу 9 десятин³. [...] ⁴

І так у місті Костянтинові при фундаторові його князеві К.К. Острозькому було церков немало; вони і духовенство при них були забезпечені, матеріально достатнім чином. Але князь Костянтин Костянтинович помирає, а незабаром після його смерті і весь рід князів Острозьких вигасає; величезні маєтки князів Острозьких переходять у рід князів Заславських, які покатоличилися, і костянтинівське духовенство, що позбулося православного свого патрона, починає зазнавати втручання в свої справи власників Костянтинова і їхніх управителів. Так, в 1646 р., при князеві Владиславі-Домініку Заславському, у Костянтинові між тамтешнім православним духовенством вийшли суперечки і непорозуміння через його прибутки з млинів і інших джерел. Внаслідок цього князь Заславський дає наказ своїм управителям, аби вони склали список всіх священників костянтинівських маєтків, вникнули в їх суперечки і наказали їм з'явитися в м.

¹ Від річки Шихівка (зараз – Шахівка – упор.), яка протікає під Новим містом, і впадає в р. Случ тут же, під містом.

² Випущено дані по XIX ст.

³ Ліс цей до 60-х рр. XIX ст. охоронявся належним чином; дубові дерева його були добрі для будівництва, в ньому було дуже багато горішника. – Але зараз він сильно спустошений. А в Старокостянтинові ліс – це золото. Навколо Старокостянтинова лісів немає, степи – і дрова і будівельний матеріал там дуже дорогі.

⁴ Випущено дані по XIX ст.

Дубно до його ясновельможності для представлення йому своїх прав на церковні угіддя і на прибутки – на 7 березня 1647 р.; якщо ж хтось із них (в косянтинівських маєтках всього було 26 священиків) не з'явиться у термін до Дубно, той буде підданий штрафу в 20 кіп грошей литовських у скарбницю князя.

Ерекції князя К.К. Острозького на церковні угіддя вже князь Заславський неохоче підтверджував; так, права, дані князем, воєводою київським, церкві Святотроїцькій замковій на с. Іршики¹ і на прибутки від косянтинівських млинів він підтвердив лише унаслідок прохання, клопотання косянтинівських міщан, прихожан цієї церкви. Наступники ж князя Заславського, ймовірно, відняли у тієї церкви вищезазначені права.

Коли саме встановилася унія у Старокосянтиніві невідомо; відомо лише те, що Новоміська церква Різдва-Богородиці в 1687 р. була ще православною; це видно з того, що св. антиминос для цієї церкви був освячений в 1687 р. єпископом луцьким і острозьким Афанасієм Шумлянським, який був православним луцьким єпископом, а не уніатом, з 1687 по 1695 рр.

Церква соборна Успіння Пресвятої Богородиці в 1631 р. була ще православною; це видно з листа луцького єпископа Пузини, котрий був православним луцьким єпископом у 1631 р., пред'явленого косянтинівським протопопом Йосипом Бульбою в 1646 р. управителем князя Владислава-Домініка Заславського.

Вірогідно можна вважати, що православні жителі міста Старокосянтинова зробилися уніатами і косянтинівські церкви – уніатськими не раніше 40-х років XVIII ст. Ось підстави цього припущення: відомо, що, після введення Берестейської церковної унії (у 1596 р.) православні, котрі проживали в межах Польщі і Литви, терпіли постійні гоніння. Королі, пани, ксьондзи, а особливо єзуїти, постійно думали і турбувалися про те, щоб усіх православних підданих Польщі, ополячити і окатоличити. Я не говоритиму тут про ті жорстокості, про ті утиски, які терпіли православні від поляків-католиків і від уніатів; я скажу тут лише те, що Волинь була земля багатостраждальна, що всі терзання, всі образи, пережиті руським православним народом на Волині під час насильницького впровадження унії, забути важко, неможливо. Польські пани, що були необмеженими володарями в своїх маєтках, були також власниками, патронами руських православних

¹ Кс. С. Баронч говорить, що в Косянтиніві домінікани володіли с. Іршики та с. Пріорівка; монастир їх заснований там в 1613 р.

храмів; вони самовладно розпоряджалися ними і віддавали їх разом з корчмами в оренду євреям. Ще до початку XVIII ст. православні як-небудь держались в деяких містах; на початку XVIII ст. у Луцьку був ще православний єпископ Кирило Шумлянський, але різні несправедливості і гоніння уніатів змусили його виїхати з Луцька в 1711 р. Після нього вже не було на Волині православних єпископів під час польського панування. Єпископи-уніати відбирали антімінси київські і святе миро і раздавали свої; у 1720 р. були відкрито знищені єпархії Перемишльська, Львівська і Луцька і перейшли в унію. Якщо ще залишалися десь православні монастирі і приходські церкви, то вони піддавалися нечуваному бузувірству уніатів і католиків; їх обертали в унію насильно; православних ченців грабували, виганяли і умертвляли. Нарешті, для того, щоб остаточно доконати православних, польські єпископи-католики виклопотали у короля універсал у 1747 р. не інакше поставляти православних священиків, як тільки по наказу самого короля, а поміщики повинні були давати схвальні свідоцтва лише таким священикам, які згоджувались на унію. Цим остаточно доби́ли православних. У них не було вже ні єпископів, ні священиків; вимушено вони повинні були зробитися уніатами!

Ось в ці жахливі для православних роки церкви Старокостянтинова, ймовірно, зробилися уніатськими!

У 1771 р. старокостянтинівські церкви Різдва Пресвятої Богородиці і Успіння Пресвятої Богородиці були вже уніатськими; того ж року, власник Старокостянтинова князь Януш Сангушко писав до єпископа луцького і острозького, з Божої і „столиці апостольської“ милості екзарху митрополії Київської і Галицької: „Є вакансія настоятеля у Костянтиніві церкви Успіння Божої Матері греко-уніатського сповідання; по цьому він, Сангушко, презентує єпископові священика Булковського і просить затвердити його там, а він, Сангушко, залишає його при правах, даних попередниками його, з тим, щоб Булковський залишався в єдності віри і послушенстві римсько-католицького костелу до кінця свого життя”.

Тоді ж Сангушко представляв тому ж уніатському єпископові для затвердження настоятелем церкви Різдва-Богородичної в м. Старокостянтиніві Олексія Палецького на тих же умовах.

У 1793 р. Росія повернула собі давнє надбаннє своє на заході – Волинь. Імператриця Катерина II повернула православній церкві велику половину чад її, відторгнутих від неї лукавством і насильством; в цей час костянтинівські церкви зробилися православними.

КАТОЛИЦЬКІ КЛЯШТОРИ (МОНАСТИРІ) В КОСТЯНТИНОВІ

У місті Костянтинові, ймовірно, за життя ревнителя православ'я князя Костянтина Костянтиновича Острозького не було ні католицького костелу, ні монастиря; вони з'явилися там вже по смерті його при власнику Костянтинова синові його каштеляні краківському князеві Янушу Острозькому, який змінив віру свого батька, прийняв католицизм і діяв у дусі ксьондзів і єзуїтів для поширення католицизму. За життя свого батька, князя Костянтина, він стримував ще свої пропагандистські пориви на користь католицизму; по смерті ж його, йому, Янушу розв'язалися руки, він почав будувати костели і кляштори в Костянтинові для домініканів, у Дубні для бернардинів, у м. Межирічі біля Острога він забрав у православних церкву Св. Трійці, засновану прадідом його, і почав гнобити і виганяти православних священників з церков, побудованих благочестивими його предками.

Князь Януш Острозький, в 1612 р., у костянтинівському замку зробив запис про фундуш для костелу фарного (прихідського) в Костянтинові, в якому записує для нього 20 злотих з оренди костянтинівської, 10 поставів сукна *falendyszu* (тонкого голландського, *fein* – хороший тонкий і *Hollendisch* – голандський; звідси *falendysz*), десятину з сульжинецького фільварку для пробоща (настоятеля) і десятину з фільварку с. Марківці для утримання 12 убогих у костянтинівському шпиталі та три лани орної землі.

Ймовірно, лише того ж 1612 р. був побудований тут невеликий костел, бо бути не може, щоб князь Януш Острозький, який так багато піклувався про поширення католицизму і про вигоди католицького духовництва, щоб він, якби в Костянтинові існував костел до 1612 р., не дав йому ерекції на землі і інші прибутки раніше 1612 р.

У 1613 р. 18 квітня князь Януш Острозький надав фундуш кляштору домініканському в Костянтинові. Домініканський монастир кам'яний¹, побудований над р. Случ, недалеко від замку, володів селянами за р. Случ, на передмісті Заслущському, на частині, що називалася „домініканська юридика”², а також землями орними, сіножатями і отримував десятину з хліба в снопах з декількох фільварків.

¹ Кс. Садек Баронч пише, що у костянтинівських володіннях домініканів знаходилися села: Іршики і Пріорівка; в 1764 р. вони мали 20 800 злотих польських.

² В 1775 р. на домініканській юридиці було димів за р. Случ 20 і в місті 4 дими.

Домініканський костянтинівський кляштор закладений був у 1612 р.; фундатор його – Януш Острозький. Але башта кам'яна, чотирикутна з амбразурами для гармат, ймовірно, побудована раніше, в другій половині XVI ст., в один час із замком; костел домініканський був прибудований до цієї башти. До цих пір тут зберігся переказ про те, що князі Острозькі, брати Януш і Олександр, ворогуючі між собою, стріляли в Костянтиніві один проти іншого з гармат – один із замку, а інший – з цієї башти.

У домініканському костянтинівському монастирі було 28 ченців; при ньому знаходилося училище.

Під час воєн Богдана Хмельницького в 1648 р. Костянтинів, маючи замок добре укріплений і сильну залозу на чолі з Петром Косаківським і Яном Грохольським, був місцем, під стінами якого князь Ярема Вишневецький і Самуїл Осінський 25 липня здобули над козаками (60 тис.) перемогу. Але, не дивлячись на це і на нову перемогу під с. Росоловці (у 12 верстах від Старокостянтинова) над Кривonosом, коли Вишневецький рушив до Збаража, козаки увірвалися в Костянтинів, стали грабувати будинки і умертвили багато католиків і аріан¹ і 3 000 євреїв вирізали; Костянтинів тоді був значно спустошений і розорений козаками. В цей час був пограбований ними і домініканський монастир; домінікани були замучені ними. Так, о. Симфоріан Чернецький отримав 30 ран і помер, Щепан Покшивінський був замучений і обезголовлений, диякон Флоріан Вакшинський, Ієронім Гневковський, Станіслав Шредзінський, Хрїзостом Подільський – субдиякони, Павел і Фортунат – „брацишки” були вбиті козаками в костелі. Сад, що був при домініканському монастирі, здавна зовсім спустошений. [...] ²

З опису міста Костянтинова і костянтинівських маєтків 1754 р. видно, що в Костянтинові, окрім домініканського монастиря, була тоді капуцинська каплиця. Вона знаходилася над валами і брамою Закузьминською; кляштор же капуцинський не був ще тоді закладений.

9 лютого 1754 р. у кременецьких гродських книгах зафіксовано запис власника Костянтинова князя Януша Сангушка, виданий у Дубно 13 липня 1750 р., наступного змісту: він, Сангушко, дозволив капуцинам вибрати в маєтку його, Костянтинові місце на фундацію кляштора з костелом для отців капуцинів, і оголошує, що він на їх фундацію віддає всю грошову оренду з м. Кузьмин, починаю-

¹ Коли на Волині поширилось аріанство в Костянтинові жило чимало аріан.

² Випущено дані по XIX ст.

чи від дня Іоана Хрестителя 1751 р.; гроші ці з кузьминської оренди отці капуцини отримуватимуть до тих пір, поки остаточно не завершать своєї фундації.

З документів видно, що капуцини отримували гроші з косянтинівських маєтків на будівництво костелу і монастиря з 1751 по 1766 рр.; окрім грошей їм давали ще і камінь на будівництво.

З 24 березня 1763 р. по 24 березня 1769 р. вони отримали 30 000 злотих і аддитаменту (додача – упор.) 4 000 злотих, а писарі, що знаходилися при будівництві 1 800 злотих.

З 1770 по 1777 рр. вони отримали 49 151 злотих.

Самі ж капуцини отримували для себе щороку на рибу по 100 злотих. Ординарію з 1763 по 1769 рр.: жита корців 688, корець – по 4 злотих; пшениці – 184, корець – по 8 злотих; ячменю – 288, корець – по 3 злотих; гороху – 52, корець – по 2 злотих; вівса – 1 200, корець – по 2 злотих; гречки – 368, корець – по 3 злотих; пшона – 52, корець – по 8 злотих; два годовані кабани – 32 злотих; солі бочок 28, по 4 злотих бочка.

Монастир капуцинський кам'яний існує і тепер у Косянтинові; костел і будівлі монастирські чистенькі, світлі. При ньому знаходиться дуже хороший фруктовий сад і квітники. Капуцини живуть з добровільних подаянь і мають в місті за р. Случ водяний млин, невеликий ставок, сінокос і орні поля.

ВОТЧИННІ ВЛАСНИКИ М. СТАРОКОСЯНТИНІВ

Перший вотчинний власник міста Косянтинова (згодом Старокосянтиновом названого) був князь Косянтин Косянтинович Острозький, воєвода київський, маршал землі Волинської, староста володимирський, з 1561 р., тобто з часу покупки ним у зем'янина Василя Лабунського селища Колищенці¹, на місці якого засновано ним місто і названо Косянтиновом, до 1609 р. Князь К.К. Острозький²

¹ Село Колищенці було столовим королівським маєтком, що належало до замку Кременецького і подароване було за заслуги королем Олександром в 1505 р. зем'янину Івану Лабунському.

² Князь К.К. Острозький народився в 1527 р., а помер в кінці 1608 р. Він титулувався так: Косянтин з ласки Божої на Волині князь Острозький, воєвода київський, маршалок землі Волинської, староста володимирський. Він жив в Дубно, здебільшого, та Звягелі, Острозі, Косянтинові.

При дворі князя Косянтина, воєводи київського, був знаменитий ненажера, якийсь Богдан; він на сніданок з'їдав: смажене поросся, гуску, двох каплунів,

був історичною знаменитістю. Він володів величезними маєтками, які приносили йому річного прибутку 10 мільйонів злотих польських (15 к.), в його маєтках було більше 600 церков. Він не раз здобував перемоги над татарами, що нападали на Волинь. У 1575 р. він винищив татар під м. Красилів; під Дубно він також переміг їх. Він був опікуном і заступником руського народу і православ'я перед королем і Річчю Посполитою; він побудував декілька монастирів і багато церков у своїх маєтках. Острог, своє дідачне місто, він краще заселив, і прикрасив, і зробив його столицею освіти; він заклав там друкарню, заснував школу, залучив туди вчених, навіть іноземців, видав там в 1581 р. повну слов'янську біблію і чимало творів на руській і польській мові. Князь К.К. Острозький сильно опирався введенню церковної унії і вів проти неї жорстоку полеміку. Він був дуже набожним. Маршалком двору його був воєвода, якому він платив 70 000 злотих польських; при дворі його були до двох тисяч дітей шляхетських. В останні роки його життя, з останніх років XVI століття, важко було старому воєводі київському на душі: унія зростала; старший син його Януш, каштелян краківський, зрадив православ'ю і прийняв католицизм; менший його син Костянтин, крайчий литовський, помер в 1595 р., а середній син Олександр¹, воєвода волинський, помер 2 грудня 1603 р. Князь Костянтин з важким смутком на серці дивився на занепад свого роду: два сини в могилі, а третій – відступник від православ'я і не має чоловічого потомства! Незабаром і князь К.К. Острозький зійшов в могилу², у кінці 1608 р., на 82-му році життя.

печеню з яловичини, три величезні хліби, великий кружок сиру – і випивав меду два гарнця, – і після такого сніданку він приступав до обіду, наче нічого не їв перед цим. На обід він знищував: 10 шматків яловичини, телятини – більше, баранини – ще більше, смажене поросся, гуску, каплуна, три сорти печені: волову, телячу і свинячу, – випивав меду, вина і горілки по чотири гарнця, пиво – без міри; і після цих тваринних подвигів він вставав з-за столу з апетитом. Попри це, він був худий, але такий сильний, що впорався б з 30-ма людьми.

У князя К.К. Острозького було міст і містечок із замками 80, а селищ і сіл 2 700.

¹ Князь Олександр Острозький був отруєний своїм слугою; він до смерті своєї залишився православним, уникнувши єзуїтських сітей. У Октоїху Дерманському знаходиться наступна про нього замітка: „У літо 1603 грудня 2 дня помер благочестивий князь Олександр, воєвода волинський, син благовірного князя Костянтина; великий плач і сум батьку ж і чадам залишив; найпаче ж християном, всі-бо сподівалися допомоги тим отримати в образах і гоніннях на Христову церкву”.

² Князь К.К. Острозький, воєвода київський похоронений в м. Острозі, в замковій Богоявленській церкві, біля свого меншого і улюбленого сина Олександра, тіло якого згодом було перенесене дочкою його Анною-Алоїзою, за порадою єзуїтів, в костел.

Другим вотчинником Костянтинова був старший син князя К.К. Острозького, воєводи київського, Януш Острозький каштелян краківський, староста володимирський, білоцерківський, черкаський, канівський і богуславський. У 1603 р., князь Януш, ще за життя свого батька розділився з братом своїм Олександром¹ величезними батьковими маєтками – і йому дістався Костянтинів з поселеннями і містечками, що до нього належали; резиденцією своєю він вибрав Костянтинів, а потім жив у Кракові. Окрім цих батьківських маєтків, він володів також маєтками, успадкованими ним після своєї матері, графині на Тарнові; помер він у 1620 р., у 66 років, і похований у м. Тарнів у Галичині. На ньому присікся знаменитий рід князів Острозьких у чоловічому коліні².

Януш Острозький в молодих літах своїх подорожував по Німеччині, Франції та Італії і довго знаходився при дворі німецького імператора Максиміліана II, він удосконалився за кордоном у науках і військовому мистецтві; там він потрапив у сіті єзуїтів, відступив від православ'я і зробився ревним католиком. Польські письменники розповідають, що коли князь Януш повернувся із закордону до свого батька і коли цей останній дізнався про відступництво його, то наказав ув'язнити його в тюремне підземелля в Дубенському замку і не впускати до нього нікого, окрім одного священика, який повинен був намагатися повернути відступника до віри його предків. Цілий рік тримали його у темниці, однак ніщо не подіяло на нього. Князь Костянтин велів ув'язнити неслухняного свого сина ще в глибше підземелля. Одного разу вночі засмучений і вбитий горем батько вирушає в підземелля, застає Януша сплячим на голій землі посеред прислуги; князь Костянтин, оголивши свій меч і піднявши його на свого сина, крикнув із злістю: „Ти не гідний жити на світі!”

У цю мить Януш прокинувся, схопив батьківський меч і, подаю-

¹ Князь Олександр за поділом з братом своїм Янушом отримав: ключ Рівненський з Рівним і 30 селами, Дорогобуж з 10 селами, половину замку Острога з 58 селами, місто Сураж і 60 сіл, замок і місто Звягель з 40 селами, Берездів і 19 сіл, замок і місто Полонне з 45 селами, місто Остропіль і 21 село. Це була половина маєтків князя К.К. Острозького.

² Сини князя Олександра Острозького, воєводи волинського, померли в молодих літах: Костянтин у 1618 р., а Януш у 1619 р. Дочка Януша, каштеляна краківського, заміжня за Олександром князем Заславським померла в 20-х рр. XVII ст. Остання з роду князів Острозьких – Анна-Алоїза, дочка Олександра, що була заміжня за гетьманом Яном-Каролем Ходкевичем, праведниця єзуїтська; вона померла в 1654 р.

чи йому свій меч, сказав: „Батьку! Не годиться свій меч, що не раз червонилася кров'ю ворожою, багрянити кров'ю своєю власною. Ось мій меч і моя голова! Я перенесу охоче тисячу смертей за мою віру!”.

Переможений цим батько звільнив його з ув'язнення.

Януш Острозький, не маючи чоловічого потомства, з ненависті до свого брата Олександра, побоюючись, щоб маєтки його не перейшли до його, Олександра синів, встановив, зі згоди сейму, майорат або ординацію. На підставі цього акту, велика частина родових маєтків Януша Острозького повинна була перейти до нащадків чоловічої статі дочки його Євфросинії, що вийшла заміж за князя Олександра Заславського, воеводу київського; після припинення ж чоловічого потомства Євфросинії, майорат повинен був перейти до князів Радивилів, нащадків сестри князя Януша Острозького Катерини; нарешті, при їх відсутності, ординатом острозьким робився кавалер ордена мальтійських лицарів, католик, якого повинна була вибрати Річ Посполита. Ординат острозький зобов'язаний був утримувати на захист Речі Посполитої від татар 300 чоловік кавалерії і 300 чоловік піхоти і утримувати в справності озброєний і з гарнізоном Дубенський замок і інші замки, не роздроблювати маєтків, бути католиком, носити герб князів Острозьких і титулуватися ординатом.

Ординація острозька, що складалася з 24 міст і більше 600 сіл, годувала 6 000 шляхти, з середовища якої вибиралося 600 чоловік озброєних воїнів на захист краю. Януш Острозький закуповував сусідні шляхетські маєтки і залишав їх у володінні колишніх власників з обов'язком вступати в його ординацію і у випадку потреби виступати озброєними на захист краю. Острозька міліція відзначалася у боях 1648, 1649, 1657, 1683 під Віднем та в 1702 рр.

До складу Острозької ординації увійшли такі міста і села: місто Острог з усіма належними йому іншими містами, містечками, селами і з усім їх майном; м. Степань із замком, містами, селами і зі всім майном, що до нього належали; м. Дубно із замком, м. Костянтинів із замком, м. Базалія із замком і м. Сульжин з містами, містечками, селами і всім майном, що до них належали; також міста і замки: Красилів, Кузьмин, Чорторія, Шпиків, Миропіль, Немильна, Забожича, Чуднів, П'ятка, Янушпіль, Краснопіль, Соснів, Дітковичі, Пиків, Глинськ, Вільськ, Нов, Острожок, Лутович, Грибова, Лісна і Смиловичі зі всім майном.

Замки ж і міста: Тарнів, Вевюрка, Опатів, Хмелів, Прохомще, Кжизонів, Єлінка, Кобежин, Плешів і ще 24 не увійшли до складу ординатських маєтків і мали бути розділеними між спадкоємцями Януша згідно із законом.

На підставі цього розпорядження князя Януша Острозького, всі ординатські маєтки, по смерті його, перейшли в рід князів Заславських. Дочка Януша Євфросинія була в заміжжі за Олександром князем Заславським, воєводою київським. Князі Заславські походили з того ж роду, що і князі Острозькі; заміжжя княжни Острозької Євфросинії з князем Заславським і ординація Януша Острозького знову з'єднали в один маєток князів Острозьких і Заславських – і назви; князі Заславські стали вже називатися князями Острозькими і Заславськими.

Першим ординатом Острозьким, по смерті Януша Острозького в 1620 р., і третім по порядку вотчинником Костянтинова був син Євфросинії з князів Острозьких і князя Олександра Заславського, внук Януша Острозького, князь Владислав-Домінік¹ на Острозі і Заславі, граф на Тарнові, воєвода сандомирський, а потім – краківський, староста луцький, перемишльський, ропчицький і домініський, він помер у 1656 р. Під час воєн Богдана Хмельницького, він був вождем польського війська і брав участь в битвах під Корсунем, Пилявою і Берестечком. Хмельницький у насмішку назвав його “периною” за його розніженість. Польські ж письменники стверджують, що він був хоробрий і хороший полководець.

Князь Владислав-Домінік Заславський залишив по собі від другої дружини Катерини Собеської сина Олександра і дочку Теофілю.

Князь Олександр Заславський, син Владислава-Домініка, був другим ординатом Острозьким і четвертим вотчинником Костянтинова; він помер в молодих літах у 1674 р.; на ньому згас рід князів Заславських-Острозьких.

¹ Дід князя Владислава-Домініка Заславського, Януш Заславський перший з князів Заславських відступив від православ'я в своїй молодості; і його, точно так, як і Януша Острозького, єзуїти зловили в свої сіті, в кінці XVI ст. і зробили його фанатичним католиком. Він заснував багато костелів в своїх маєтках, між іншим, і в Заславі костели: фарний і бернардинський. Він помер в 1629 р. Син його Олександр, батько Владислава-Домініка, був чоловік вчений і великий фанатик. Він написав декілька католицьких, богословських роздумів; він збагачував католицькі костели і монастирі, особливо колегіум єзуїтів у Львові і кляштор домініканів в Ляхівцях; всі майже свої величезні прибутки зі своїх маєтків він обертав на костели і кляштори. Він не любив розкоші і пишноти.

По припиненню роду князів Заславських, ординарський острозький маєток повинен був перейти в рід князів Радивилів¹, якби він існував, або до мальтійських рицарів. Але так не сталося; цей величезний маєток відданий був на підставі декрету 1675 р. у довічне володіння Катерині з Собеських, вдові князя Владислава-Домініка Заславського, і дочці їх Теофілі всупереч прямому смислу ординації. Сам король Ян Собеський призначив комісарів з сенату і військових, які передали його по опису зазначеним особам. Ян Собеський був рідним дядьком вдові, княжні Катерині Заславській.

У 1690 р. син уродженої княжни Заславської Ієронім Любомирський, вважаючи себе найближчим спадкоємцем острозького ординарського маєтку, і як кавалер Мальтійського ордена заволодів ординатським маєтком, а також і Костянтиновом.

Тим часом, княжна Теофіля Заславська, по смерті першого свого чоловіка, гетьмана польного Вишневецького, вийшла заміж за маршалка надвірного Юзефа Любомирського, якому принесла в посаг всі острозькі ординатські та заславські маєтки. Вона володіла ними на початку XVIII ст.; титулувалася вона так: княжна Теофіля-Людвіка на Острозі і Заславі, графиня на Вісничу, Ярославі і Тарнові Любомирська, маршалкова надвірна коронна, сандомирська, заторська і ін.

Вона була остання княжна Заславська; літописці говорять, що вона була надзвичайно добродійна і милостива, особливо для бідних.

Після її смерті, ординатськими Острозькими і Заславськими родовими маєтками заволодів син її, князь Олександр-Домінік на Острозі і Заславі Любомирський, староста сандомирський; він володів ними з 1714 по 1721 рр. У нього не було дітей, а лише сестра Марія-Анна, яка вийшла заміж за князя Павла Сангушка; вона, після смерті свого брата, заволоділа всіма маєтками князя Януша Острозького і князів Заславських. Вона володіла ними спільно зі своїм чоловіком з 1721 по 1728 рр. Титулувалися вони так: князь Павло-Кароль Любартович на Білому Ковелі, Смолянах і Ракові, маршалок надвірний, і Марія-Анна з Любомирських на Острозі і Заславі, княгиня, графиня на Вісничу, Ярославі і Тарнові, Сангушки.

По їх смерті їх єдиний син, князь Януш-Олександр на Білому Ковелі, Смолянах, Ракові, Заславі і Острозі, граф на Любартові і Ярославі, Любартович Сангушко, маршалок надвірний Великого Князів-

¹ Радивилів, нащадків сестри князя Януша Острозького Катерини.

ства Литовського, зробився вотчинником всіх вищезазначених маєтків; він володів ними з 1728 по день смерті своєї, яка послідувала 13 вересня 1776 р. Януш Сангушко жив у Дубно, був надзвичайно марнотратний, постійно пив-гуляв і обтяжив внаслідок цього величезні свої маєтки – і ординатські і неординатські – значними боргами. Він, будучи бездітним, для запобігання суперечкам, які могли виникнути, по його смерті, між багаточисельними родичами його про спадок, вирішив зробити їм завчасно *donationem in forma legis*, з розрахунком, скільки з кожного маєтку повинно бути поставлено озброєних людей на укомплектування визначених ординацією 600 чоловік на всяку вимогу уряду. Акт цей – *donationem* (дарчий запис) різним особам ординатських маєтків він зробив у 1753 р., але для себе він залишив довічні права на ті маєтки.

На підставі цього дарчого акту, 24 міста і 592 села були розділені між більше як тридцятьма особами. Місто Костянтинів і 35 поселень, сіл були даровані Янушем Сангушком князеві Августу-Олександрові на Клевани і Жукові Чорторийському, воеводі і генералові земель руських і подільських, та князеві Станіславу, графові на Вісничу і Ланцуті Любомирському, стражникові великому коронному, *principi Sacri Romani imperii* (князеві Священної Римської імперії – упор.). Села, даровані їм Сангушком, що належали до Костянтинова, були такі: с. Старики, с. Новики, с. Григорівка – дворів 36, с. Свинна – дворів 160, с. Караїмівка – дворів 20, с. Лажова – 80, с. Баглаї Великі – 60, с. Ігнатки – 40, Самчинці – 70, с. Новоселиця – 36, с. Немиринці – 30, с. Погоріла – 50, с. Миньківці – , с. Митинці – 80, с. Раківці – 30, с. Сахновці, „в ній живуть липки, що відбувають службу до обозу партії Українською, а іноді до замку”, с. Красносілка – 55, с. Берегелі – 36, с. Деркачі – 35, с. Лажове – 80, с. Баглаї Малі – 40, с. Самчики – 60, с. Берегелинці – 30, с. Сковорідки – 150, с. Круглик – 30, с. Жеребки Малі – 50, с. Жеребки Великі – , с. Вербородинці – 70, с. Гарбузин, с. Феники, с. Гришківці, с. Повербівці, с. Ячківці, с. Радковщизна. Князі Чорторийські і Любомирські введені були у володіння цими маєтками в лютому 1754 р.; тоді була зроблена *remonstracia* (протест – упор.) костянтинівських маєтків, в якій не показано шести останніх сіл, а замість них показані: с. Пашківці – дворів 56, с. Футори – 40, села Немирівка, Громівка, Демківці, в якому живуть татари, і с. Деркачі – дворів 35.

З маєтків Острозької ординації, роздарованих Сангушком, князі Любомирські отримали більше за всіх – 404 поселення. Дуже багато

родин збагатилися здобиччю цього величезного Острозького трупа; всі, починаючи з воєвод до бурграбіїв, від князів до пана Романа, всі поживилися здобиччю. Але князь Януш Сангушко за щедрість свою поплатився своїм спокоєм. Після здійснення ним зазначеного дарчого акту, всі пани, що не брали участь в цьому дарі, піднялися на Сангушка. У 1754 р. Мальтійський орден пред'явив свої претензії на ці маєтки. Посипалися з усіх боків протести проти цього акту; пани литовські і коронні підняли крик на Сангушка, посипалися на нього тисячі листів, погроз, умовлянь, порад. За наказом короля, гетьман Браніцький зайняв Дубенський замок військами. Сангушко захищався письмово, без гніву, вправно. Нарешті, король призначив комісію для розгляду цієї справи, – вона була закрита в 1758 р. – і король віддав всі маєтки ординату Сангушку, який розпорядився ними на підставі своєї донації.

Сейм у 1766 р. постановив, щоб особи, що отримали маєтки, по дарчому запису Сангушка замість 600 озброєних людей щороку платили в скарбницю 300 000 злотих польських. Орден же Мальтійський отримав у Польщі велике „пріорство”, складене з шести командорств на 120 000 злотих.

Гроші ці, 300 000 злотих, і тепер вносяться до казни з маєтків Острозької ординації.

По смерті Сангушка в 1776 р., містом Старокостянтинівом і селами, що до нього належали володіли по 1778 р. князі Чорторійські і Любомирські. У 1778 р. Чорторійські поступилися костянтинівськими маєтками Ізабеллі з Чорторійських Любомирській, дружині Станіслава Любомирського. [...]

Опубліковано: Волинские епархиальные ведомости. – Часть неофициальная. – 1881. – № 3. – С. 61-81; № 4. – С. 109-116; № 6. – С. 165-176; № 7. – С. 204-209; № 9. – С. 276-288.

З ІСТОРІЇ ЗАСЕЛЕННЯ ПІВДЕННОЇ ВОЛИНИ. СПОСТЕРЕЖЕННЯ НАД КОЛОНІЗАЦІЄЮ І ЕКОНОМІЧНИМ ЖИТТЯМ ВОЛИНСЬКОГО ПОГРАНИЧЧЯ XVI–XVII ВВ.

Південна Волинь, долина горішньої Случи та її допливів Ікопоти та в більшій частині Хомору, також верхів'я Півд. Бога, на початку XVI в. виступають під назвою Кузьминської волости чи Кузьминського повіту.

Точні границі цього повіту важко зазначити, перш за все тому, що в наших джерелах бачимо цей повіт вже в час розпаду, коли окремі частини цієї волости відпадають від загального складу, приєднуються до сусідніх панських волостей, або сами стають новими волостями. Можна тільки зазначити, що на півночі границі повіту доходили аж до Лановець – верхів'я Горини, Двірця та Білгородки, на Горині ж, недалеко Заслава, ішли коло Заслава між Горинню та Хомором і з заходу доходили до Збруча, а з півдня переходили границі Волини, захоплюючи частину Поділля.

Так само мало ясного і про життя цієї околиці навіть у XV в., наші джерела мало дають для в'яснення цього питання. Можна зазначити, що Кузьминський повіт був на території колишньої Болоховщини, коли прийняти для неї тлумачення проф. Дашкевича, що в Волинській його частині границі досить точно збігаються з границями Болоховщини. Отже, заховують своє значіння для Кузьминського повіту ті-ж самі пограничні умови, за яких жила Болоховщина колись раніш. Ця волость вже пограниччя Волини, має в актах назву України. Тут найближче з земель Волинських до степу. Проходить тут теж одна з галузів татарського степового Чорного шляху. Жили тут неспокійно, турботно, завсіди виглядаючи ворога з дикого степу. Про Олексу Сковородку, одного з тутешніх землевласників, говорили, що він заліг на самім шляху татарським, наставляючи груди свої¹. Про

¹ Акты, относящиеся к истории Западной России, собранные и изданные Археографическою комиссиею. – СПб., 1846. – Т. I. – С. 378.

Кременець 1536 р. говориться, як про дужу фортецю в самій брамі ворогів поган. З цього можна гадати, що своїм побутом ця країна цілком відрізнялась від інших частин Волини. Колишній осередок цієї країни Кузьмин занепав наприкінці XV в., натомість виступив наперед Красилів, новий осередок району.

Поскільки місцеве життя йшло зовсім відмінно від життя центральних країв, безпечних, давно і добре заселених, постільки і вряд мало знав, що тут робилось і як ішло життя. Сталих і постійних відомостей не завжди можна було набрати про це пограниччя. В досить пізнім акті 1517 р. королівська канцелярія не може цілком докладно перерахувати тамтешні поселення та зазначити їхній стан. В актах названо їх то *villae*, то *residuum villagum*, *alias sieliszczce*; можна гадати, що вряд не зовсім певний, чи ті поселення існували, чи вже перестали існувати під той час. Інший рядок того-ж-таки документу говорить зовсім ясно, що вряд центральний не мав докладних відомостей про тутешнє життя¹. Про ту-ж саму відірваність та окремішність краю говорить і пізніший документ – ревізія замку Кременецького 1545 р. Хоч Кузьминську волость і зазначено в складі Кременецького повіту, але ревізор при ревізії замку і його волости не торкався її зовсім. Не було, певне, й відповідного доручення від уряду. По дорозі з Кременця до замків Поділля ревізор вирішив сам списати стан волости, як вона виглядає та скільки сіл до неї прислухає. Але й тут на місці ревізор не впорався з своїм завданням. Записи його мають зовсім побіжний характер, зазначено відомості такі, що перечать одна одній: декотрі села згадано по кілька разів з відмінними вказівками, то Кобиле вважається за село, а то за пусте селище; то Клітна в однім місці рахується за кн. Заславськими, в другім за кн. Острозькими². Додати, що назви сіл явно перекручені і ревізор не мав спромоги їх перевірити. Ревізор навіть не міг вияснити таке важливе питання, куди йдуть прибутки з волости: він пише за переказами людей, що грошові прибутки бере Семашко, староста кременецький³.

Про тодішній стан околиці соціальної і ми, на жаль, мало певного можемо сказати.

Зазначити треба, передусім, велике число дрібного землянства та боярства. Це первісна верства Кузьминської волости, магнати

¹ Archiwum xiągąt Lubartowiczów-Sanguszków w Sławucie. – Lwów, 1890. – Т. III. – S. 156.

² Źródła dziejowe. – Warszawa. – Т. VI. – S. 106-107.

³ Там само.

з'явилися вже згодом, як пізніша верства. Від початку XV в. дійшли до нас деякі надання на села цієї волости. В 1420 р. служебник князя дістав Новоставці¹.

Також були в землянських руках Цеценівка, Котюржинці, Захарівці². Поруч землянів прийшлих, можна зазначити й місцевих людей, що в їх прізвища однакові з назвами сіл. Так відомі два брати Зо-зульки і поселення Зозулинці, Сквородки з Сквородок, Семеренко з Семеренок³. Ці бояри мають по селу, хіба один знайдеться, що має 2-3 сіл. Крім таких багатших, зазначено досить менших, бідніших, яких бувало по кілька на одне село.

У військовій відношенні всі ці земляни і бояри були помітною військовою силою. Всі вони були під Красилівським замком і підлягали його військовим наказам. Особливу вагу мали ці кадри в місцевій головній боротьбі проти степу. Коли, побоюючись татар з дикого поля, піднімають всі місцеві сили, велике значіння надають півд.-волинській шляхті, поштам князів волинських, та слугам, що до Красилівського замку прислухають. Як місцеві землевласники, ці бояри добре знали умови боротьби та переслідування степового ворога з здобиччю взятою в їхніх маєтках.

Друга риса півд.-волинського життя, в зазначених границях це відсутність міст у XV в. Вже сказано про центр Красилів, та з нього не місто, а замок, і його цілком справедливо так і звать в актах того часу. Маємо звістки ще про деякі замки, але не про міста, їх і не звать містами, маючи на увазі характер поселень.

На початку XVI в. в місцеве життя помітно впливається нова сила. Великі частки Кузьминської волости переходять тепер до магнатів. В півд.-східн. частині закріплюється Острозький Кост. Ів., в півн.-західній Заславський. Менші землі – Сенюти, Лабунські, Човганські, Яромолинські.

При потвердженню прав Острозького на надані землі помітно заміри влади завести тут нові відносини. Місцеві бояри тепер поставлені в залежне становище, вони мають слухати і служити новому панові, якому дано землі разом з їхніми невеликими маєтками. Коли не бажають опинитися в залежності від нового пана, можуть відійти, взявши вільно всеняке рухоме майно та залишивши в порядку – все

¹ Archiwum książąt Lubartowiczów-Sanguszków w Sławucie. – Lwów, 1887. – T. I. – S. 25-29.

² Там само. – S. 39.

³ Źródła dziejowe... – S. 106-107.

нерухоме¹ (1517). Намічені плани, одначе, не зразу довелось перевести в життя, на якийсь час довелось їх відкласти. Грунтовних змін в володінню поки-що не бачимо.

Новий рух починається вперше в західній частині, що залишилась при Кременецькому замку. На правих допливах горішньої Горини – Жерди, Буглівці за господарювання на Кременеччині біскупа Виленського і Бони починається велика організаційна робота, селища знов заселяються, осаджуються нові села.

Але в той час коло Красилівського замку все залишається постарому. Бояри поки-що залишаються, як раніше, ревізія 1545 р. мало не по всіх селах бачить власників, які прислухають до Красилівського замку та підвладні кн. Острозькому. Про будування міст ще немає звісток. Дозвіл на ярмарки використано, заснувавши ярмарок в Красиліві.

Інтенсивного магнатського господарювання ще не помітно в першій половині. Важко навіть розібрати, кому належать окремі села, чи Заславським, чи Острозьким, чи іншим власникам, так доводиться сказати про села Клітна, Михиринці. І при тій неясності володіння, здається, немає суперечок між сусідами за ці маєтки. Очевидно, що володіння цими маєтками не зв'язано з великими реальними вигодами, з-за яких і доводилось-би вести боротьбу. Можна нагадати тільки суперечку між кн. Заславськими і кн. Беатою Ілліною за с. Тернавку: причина в тому, що кн. Заславський заселив сумежне село Зубівці виходнями з Заслава. Голосна суперечка між кн. Кузьмою Заславським і кн. Беатою захоплювала країну на півд. від Заслава, коло Сульжина, а ще далі південну околицю не захопила.

Чому князі Острозькі мало виявили енергії в зазначенім районі в цей час?

Може кн. Костянтин був зайнятий державною службою, військовими походами, обороною zagrożеного фронту, а кн. Ілля та Беата занадто були зайняті своїми процесами.

Може опанування нової країни відбувалось повільним темпом, займали поступово одну стратегічну лінію за одною, зміцнюючи їх замками. Підтверджує цю гадку хід робіт по укріпленню з півдня певної лінії по середній Случі, Хомору, горішній Горині. Будували та укріпляли замки та міста, як Звягель, Полонне, Сульжин, Ямпіль

¹ Archiwum xiążąt Lubartowiczów-Sanguszków... – T. III. – S. 156.

і як форпост на Тетереві – Чуднів¹. Більш енергії до цього прикладали за 1540-х років.

Поворотним моментом в цьому напрямі були 1560-ті роки, було це одночасно з заснуванням Костянтинова.

Магнатському господарюванню бракувало опірною укріпленого пункту, для місцевої людности надзвичайно важливе питання це захист від татарських нападів.

Фактично до цього часу південна Волинь була відкрита татарам. Подільські та брацлавські замки розташовані були зрідка, та ще й у поганому оборончому стані перебували.

Лінія оборони південної Волини, як ми вже були завважили, ішла по Случі, Хомору, Горині. Поки-що тут у першій половині XVI в. не було кому прийняти та видержати натиск татарських нападів. З Красилова не був поважний пункт оборони і потребу закласти нове укріплення видно ще в 1517 р.

І ось тепер кн. Костянтин Острозький мусів шукати для цього укріплення місце. Він звернув увагу на Колищинці, що лежали в трикутнику між Случею та Ікопот'ю й являли, як на ті часи, добре захищений пункт на лінії півд. Случи між Красиловим та містом Остроподем. Підтримати Красилів, Остропіль, Любар, збудувати на цій лінії Костянтинів, як міцну фортецю, таке було чергове завдання того часу: коли-б це здійснити, була-б лінія укріплень по долині півд. Случи, розложених одне від одного на віддаленні в 20-30 верстов.

Кн. Костянтин набував Колищинці як-раз, щоб заснувати місто. В січні 1561 р. по куплено Колищинці за велику – як на тодішні умови – ціну за 5000 коп лит. гр. В березні місяці вже кн. Костянтин сповіщає короля, що в тім селі вже місто почав садити та замок будувати, дістав в звязку з цим 23-III. 1561 р. грамоту на заснування міста та заведення ярмарок, а в той самий день і грамоту на магдебурзьке право². Покладаючи так багато енергії і матеріяльних витрат в цю нову справу, кн. Костянтин десь у 1560-х роках надав і своє ім'я новому місту.

Не помилився князь Костянтин, вибираючи місце, – нове місто дуже швидко росло. Через 9 років, в 1570 р., плачено з міста побору з хат міських 188 по гр. 20, з 3 перекупнів, з 17 комірників, з 105 ре-

¹ Там само. – S. 274.

² Summariusz documentów ad bona tractus Stary-Konstantynów.

місників, 14 товаришів ремісників, 35 городників, 136 халуп убогих, 4 млинових кол¹, додати ще тенденцію поборових реєстрів зменшувати економічні факти, щоб менш давати побору. В 1577 р. плачено з домів ринкових 43, півдворищних господарств 156, городників 18 (тих, що потроху ріллі мали), городників 59, хат ремісників 82, перекупнів хат 20, всього хат 380². В 1583 р. хат показано 413³.

За короткий час з села виріс великий заселений пункт. Хоч і не можна цілком покладатись на поборові реєстри, з огляду на їх тенденцію до зменшення, але за браком інших джерел треба використати це, порівнюючи з станом інших міст того-ж краю. Підраховуючи число хат по інших важніших містах на Волині, не беручи Луцька, про який нема таких звісток для 1583 р. бачимо, що тодішній Костянтинів займав між містами на Волині третє місце що-до числа хат. Він мало чим менший від Кременця, в якому нараховано в 1583 р. 421 хату⁴.

Поруч зростання міста йде теж і зріст околиці. Як узяти околицю в радіусі верстов 15, можемо завважити, що з'являється багато нових поселень. Так з колишніх пустих селищ 1545 р.⁵ заселені в 1583 р. та платять податок – 1) Сахновці, платиться тут з 11 димів та 9 городників, 2 кол вальних, 1 фолюша; 2) Свинна, з 14 димів, 8 городників, 1 кола дорочного; 3) Гребенинки, тут платиться з 13 димів, 6 городників, 1 кола. Разом тим з'явилося досить нових поселень, з них платиться в 1583 р. так: 1) Писарівка, з 3 димів, 4 городників; 2) Красносілка, з 9 димів, 7 городників, а згоріло в 1582 хат 11; 3) Чернятин Вищий, з 11 димів, 5 городників; 4) Лагодинець, з 2 димів, 6 городників; 5) Григорівка, з 19 димів, 9+4 городників, отаман крім того; 6) Попівці, тут дається з 17 димів, 11 городників, 1 кола дорочного; 7) Новоселиця, з 3 димів, 5 городників; 8) Демковець, з 12 димів, 5 городників, 2 ремісників; 9) Старики і Новини, з 41 димів, 14 городників⁶.

З заснуванням міста ясніше виступає господарювання магнатське в цьому районі. Виявляється точніш залежність людности, підкреслюються границі володінь Острозьких, Заславських, Збараських та інших. Територію поділено на окремі панські ключі, на волос-

¹ Źródła dziejowe. – Warszawa, 1889. – Т. XIX. – S. 28.

² Там само. – S. 43.

³ Там само. – S. 128.

⁴ Przedmowa // Źródła dziejowe. –Т. XIX. – S. 59-61.

⁵ Źródła dziejowe... – Т. VI. – S. 106-107.

⁶ Źródła dziejowe... – Т. XIX. – S. 128-130.

ті. Боярське господарювання ліквідується: раніш мало не в кожному селі були бояри, власники земель з підданими, в 1583 р. на 43 поселення Костянтинівської волости показано їх лише 3, між ними 2 мають лише частину села.

Таким чином, перші десятиліття другої половини XVI віку це був час перелому в житті південної Волини, перелому великого в справах оборони, колонізації, організації суспільного життя.

Міняється життя, твердою ногою стає колонізація панська в цьому районі.

На перешкоді стоїть ще небезпека од нападів татарських, вона затримує темп заселення та переведення нових течій колонізації.

Затримання татарських нападів, зменшення цієї руйни були тепер черговою справою і намічали оборончу політику Острозьких що-до степу.

Один за одним ідуть ці татарські напади і новозаселеній околиці з некріпкою ще людністю доводиться видержувати руйнінські наскоки.

В 1575 р. напад був, але не зовсім вдався. Під Красиловим кн. Костянтин Острозький зустрів орду з великими силами і погромив. Що-правда, орда встигла наробити шкоди в півд. Волині, – це ми бачимо з поборового реєстру 1577 р., де села Кременецького повіту не вносять податку, покликаючись на татарську руйну. Другий великий напад маємо в 1593 р., маємо знов спустошену велику околицю. Мало не всі села Костянтинівського і сусіднього району були попалені, люди побрані до полону¹, шкоди величезні, втрати економічного життя були незчисленні.

В 1595 р. знов татарський напад. Серед цих нападів Костянтинів стоїть добре. Напад 1575 р. він видержав, бо побор в 1577 р. з Костянтинова платиться як слід. І після нападів 1593–1595 рр. Костянтинів залишається для сучасників великим, значним і – що дуже важно – міцним містом на татарські сили². Околичні села поправляються після нападів дуже швидко. Після погрому 1575 р. кілька років пізніш, в 1583 р. заселення околиці виглядає дуже гарно. Після погрому 1593 р. економічне життя поправляється. Заяви при вибиранню побору зазначають деякі села пустими ще в 1601 р., але оскільки цим заявам можна вповні вірити? Заховався один наказ 1596 р. в Арх. Ржевуських, який може навести дослідника економічного жит-

¹ Архив Юго-Западной России. – К., 1876. – Ч. VI. – Т. I. – С. 290-292.

² Архив Ржевуських. – Фасцикул 15. – № 28.

тя тих часів на деякі сумніви. В цьому документі кн. Острозький наказує до присяги на рочках в Кременці доставити війтів і отаманів з міст своїх: Костянтінова, Острополя, Любартова, Кузьмина, Красилова, та сіл, що до тих-же міст прислухають, „яко від татар тії місцевості попалені і від козаків спустошені”, документ датований 1596 р. Коли були отамани в селах в 1596 р., то цією вказівкою можна поправити сумаричні зазначення в поборових реєстрах про спалені та знищені поселення, на які, можна думати, шедрі були тодішні пани в часи вибирання податку.

В 1590 роках пережиті нещастя поволі заглажуються, спустошене та знищене поправляється. Тимчасовий спокій тягнеться кільканацять років, думаємо, з огляду на мовчання джерел про руїни та нещастя. З'являються за цей час нові поселення: Пашківці, Бутівці, Волиця, Мальки, Жабче, Капустин, Вербородинці, Гнатки, друга Погоріла, Лашки та інші.

Нова велика руїнна хвиля з степу встає в 1616–1618 рр.¹. Тяжко вдарив напад 1618 р., татари кинулись на місцеві поселення, всі фольварки, хутори коло міста було спалено зовсім, багато люду було перебито, багато люду було погнано до полону. В 1624 р. Костянтинів знов був татарами спалений і пограбований. Після нападів, так нещасливих для Костянтінова, укріплення поновлені і Волинській шляхті здається, що вона може протистати всім нападам поганським² (1633). Місто швидко відроджується і число хат доходить швидко аж до 845.

Таке поширення Костянтінова відбувається за спокійних – порівнюючи – умов в 1625-1640 рр., не чути в цей час за нові напади, не чути також і про внутрішні рухи, аж до 1648 р. Ці спокійні часи мають деякі й темні сторони, серед спокою менш звертають уваги на укріплення та засоби оборони, замок занепадає, гние дерево, осипаються вали, частину розбирають місцеві люди, не думаючи про дальші потреби оборони. Костянтинів переходить до орендарів³. Хмельниччина знов розворушує всеньке місцеве життя, кінчається спокійний час, місцева людність втягується в вир великої горожанської війни, починається новий період історії міста.

Короткий огляд історії міста, заселених околиць, боротьби завзятої з татарами вже підсуває нам відповідь про причини зросту та

¹ Там само. – Фасцикул 15.

² Архив Юго-Западной России. – К., 1861. – Ч. II. – Т. I. – С. 243.

³ Архив Ржевуських. – Фасцикул. № 13.

швидкого розцвіту колонізації цієї околиці. Наш коротенький огляд зазначає, яке важливе було для місцевої людности сусідство укріплень Костянтинова, за якими людність перечекувала ліпшого часу за турботних умов татарських наскоків. Людність надавала Костянтинову велике значіння для самооборони. Сеймик Волинської шляхти 1638 р. вважає, що місто це може протистати всім нападам поганським і може бути за охорону не тільки для воеводства Волинського, але для всієї держави з її південного фронту; через те вносить шляхта до інструкції послам на сойм Варшавський, щоб тому містові було надано різні вольності і привилеї¹. На Волинському соймику 1648 р. шляхта висловлює гадку, що на Костянтинові „всеї України сила належить”².

II. Зайняття і господарське життя Костянтинова до половини XVII в.

З питанням про заселення тісно звязане й питання про економічне життя околиці.

Костянтинів, як ми вже бачили були, це продукт панської ініціативи, і магнатська воля мала давати привід тутешньому життю.

Засновуючи місто Костянтинів, сам кн. Острозький мав на увазі свої власні вигоди. При заснуванні міста були надії на мита, ярмарки, торгове та інші подібні прибутки з торгу. Але здійснитись вони могли, ці надії, лише поволі, згодом. Транзитний торг мав свої утерті вже шляхи, які так швидко не міняються, та окрім того в землі, небезпечній з боку степу: експорт та імпорт в краю з мало розвиненим економічним життям не мали великих підвалин. Ремесло звичайних волинських ремісників, мало кваліфікованих, експортового значіння не мало; ремесло для задоволення потреб місцевого люду мусіло мати обмежені можливості поширення та удосконалення.

Ті, що засновували, могли мати інші надії, але на перший час центр ваги лежав у сільському господарстві. Але й тут зразу не можна було налягати на сільську людність, як-раз, щоб захопити, треба було йти шляхом полєгкостей, щоб можна було притягнути більше людности. Татарські напади теж вносили обмеження панським економічним бажанням. Люд мінявся, розбігався після татарського нападу, приходив та осідав новий і тим також треба було давати по-

¹ Архив Юго-Западной России... – Ч. II. – Т. I. – С. 243.

² Там само. – С. 332.

легкості, щоб притягнути та захопити нову партію люду. Костянтинів лежав на границі магнатської колонізації, далі вільні простори і панський утиск міг пересунути тих нових людей далі на південь. Отже панам доводилось обмежуватись поки-що податками з людно-сти. та деякими підприємствами, як млини, корчми, пасіки, соловні, то-що.

Дійсно, фольварську експлоатацію земель провадять у дуже великих розмірах. На 67 поселень 1618 р. в Костянтинівській волості було лише три фольварки панські. Та й ці фольварки виглядали не дуже добре, господарська діяльність розвивалась дуже поволі. В Костянтинівському фольварку в 1603 р. було 230 кіп жита озимого, 170 кіп вівса, стіжок кошеного ячменю, в stodолі ячменю чистого 12 кіп, гороху стіжок малий, а на зиму засіяли жита 12 „miedzi”¹, це не багато.

Не багато додають і податки. В 1603 р. зазначено всього грошового прибутку 443 зл. 15½ гр., крім того, ще натуральні податки, як 13 камнів лою з різників, м'ясо від крамарів та ин.: і тут не можна було все залишити для себе, для свого уживання. Торговими податками доводилось ділитись з міським самоврядуванням (магдебурзького права) і записувати це на користь війта².

Залишались монополії на сіль, гарці, решета дерев'яні та луб'яні³.

Залишилися ще млини, вони значно збільшувались у числі. В 1570 р. було 4 кола, в 1583 було 4 кола і 1 ступа⁴, 1603 р. були млин на Случі на 6 кіл мучних і млинок на Стариках на 2 кола⁵.

В ставку розводили рибу, була і сажавка для розплоду.

Нарешті, найвигідніш це шинкування напоїв.

Але й усі ці джерела прибутків підпали скороченню. З млинових кіл 6 віддано на церкви⁶. В приватні руки попали бровари, корчми на шляху Межибозьким та Кузьминським теж у приватних руках⁷, корчму на Стариках рахували за паном⁸. У місті 70 хат звільнені від чиншу, звільнено ще 101 хату паркаників.

Що-правда, зменшились за той-же час і видатки. Головні видат-

¹ Архів Ржевуських. – Інвентар Старокостянтинова 1603.

² Архів Ржевуських. – Фасцикул 8. – № 1.

³ Там само.

⁴ Źródła dziejowe... – Т. XIX. – S. 28, 128.

⁵ Архів Ржевуських. – Інвентар Старокостянтинова 1603.

⁶ Архів Ржевуських. – Фасцикул 8. – № 1.

⁷ Архів Ржевуських. – Інвентар Старокостянтинова 1603. – Арк. 9.

⁸ Там само. – Арк. 11.

ки на оборону тепер поперекладавано на людність. Укріплення та мости лагодили заходами міщанства, ще з міщанства йшло порохове на замок¹.

Збройну силу теж давало міщанство. Кожен з міщан повинен мати зброю, кулі, 2 фунти пороху. Крім того, місто повинно мати на утриманні 20 озброєних вершників. У додаток до цього на Стариках оселено 24 хати татар, в кожній хаті їх по двоє-троє господарів.

Ремісників для потреб замку, рибалок оплачували, звільняючи їх від податків.

Доглядати за шляхами сполучення мали міщани (греблі, направа їх).

Коли не рахувати видатків на заснування, Костянтинів за перших десятиліттів свого існування багато князям Острозьким не коштував, хоч і не давав поки-що великого зиску.

Характер людности міської і міського життя за перших часів хліборобський; хліборобська частина міста була найбільша. В 1570 р. на 324 показані хати приходилось 223 хліборобських господарств². В 1583 р. на 403 показані хати зазначено півланків 217, городів 132³. Маючи на увазі непевність цифрових зазначень поборових реєстрів, які хоч-би для того-ж Костянтинова дають у 1583 р. півланків 217, а 1589 р. тільки 17, ми не можемо тільки обмежитись вирахуванням відсоткового відношення земельних господарств до загального числа господарств. Поборові реєстри дають нам спромогу по-перше зазначити в місті поважне число хліборобських господарств, по-друге завважити їхній характер: це господарства півланові, господарства городницькі, що потроху рілли мають, і господарства городницькі без рілли.

Інвентар міста 1603 р. подає ще одну форму господарств, це хуторі чи фольварки міщанські. На таких хуторах деякі міщани мали хати, що в них і мешкали, маючи, окрім того, і плаці в місті. Біля фольварків отих є рілля, сіножаті, є по фольварках і ставки міщанські, нарахувати їх можна 14. Фольварків міських сила, нарахувати їх можна більш як сотню, розкинуті вони на кілька верстов навколо міста, доходючи з одного боку до Жеребок, а з другого – до Шкарівки та Капустина. Такі фольварки, оскільки вони являли не аби-які господарства, не могли перебутись робочою силою самих тільки

¹ Архів Ржевуських. – Інвентар Старокостянтинова 1603.

² Źródła dziejowe... – Т. XIX. – S. 28.

³ Там само. – S. 128.

господарів. На фольварках використовували, як робочу силу, комірників, вони працювали у багатьох господарів.

Коли пригадати, що фактично передмістя на початку XVII віку були ще мало розвинені, то можна вважати фольваркове господарство за домінуючу форму господарства за міськими валами. Нагадати ще півланки та городницькі господарства – і сільсько-господарський характер міста виявляється цілком.

На початку життя міста, крім сільсько-господарської групи люду, бачимо ще величезну групу ремісничу: в 1570 р. вносили побір з 105 ремісників¹. Пізніше це число впало, у 1577 р. вносили з 82 ремісників, у 1583 р. з 40. На початку XVII в. одна тільки виразна група ремісників, це різники, було їх 14, вони платили податки і мали постійний заробіток. Згадано ще коваля, римаря, сідляра, столяра: ці від податків вільні, роблять на замок².

З зазначеного можна бачити, що ремесло в Костянтинові в цей період не мало економічних підвалин для свого розвитку. Можливо, що спочатку хотіли були насадити тут ремесло, цим пояснюється й велика, порівнюючи, кількість ремісників у Костянтинові на початку, та згодом ремесло залишилось тільки в вузьких межах місцевих щоденних потреб (реєстр 1583 і 1603 рр.). В дальшому роля ремесла в Костянтинівському економічному житті була надто мала.

Торг мав тенденцію поширюватись. Спочатку він був у малих розмірах, в реєстрі 1570 р. подано було тільки 3 торговців, в 1577 р. помічено їх вже 20, в 1583 р. більш як 20. На початку XVII в. вони займали 31 садибу, у місті було 12 торгових склепів, в дальшому торг мав збільшуватись. За довід поширення торгу може бути те, що на ринку з'явилися жидівські дома³, цікава також і сума мита, вона доходила аж до 400 зл. річно⁴.

Щоб схарактеризувати розмір виготовлення напоїв, можна подати число солодовень, було їх у 1583 р. – 12, були бровари, було їх 7 (1603), були корчми.

Всі ці наведені вказівки можуть дати основу для деяких загальних висновків. Вияснюється один момент магнатської колонізації на степовім пограниччі. Грунт вже почасти підготовлений колонізаці-

¹ Там само. – S. 28.

² Архів Ржевуських. – Інвентар Старокостянтинова 1603.

³ Там само.

⁴ Там само.

єю народньою та боярською XIV–XV в.в. Магнат поширив оборону околиці, zagrożеної татарським небезпечним сусідством, будував укріплення й тим заохочував людність переходити далі в напрямі степу. Вложено певні грошові засоби в цю справу, на магнатські гроші заведено засоби оборони. Заохочена більшою безпечністю, людність переходила далі на пограничну лінію, але татарські напади не залишили цю околицю в спокою, вони повторювались і далі, тримаючи місцеву людність в стані турботного очікування. Не можна почувати себе зовсім безпечними, треба постійних витрат та зусиль коло самооборони. Людність брала на себе частину цих заходів, тим самим зменшуючи видатки магнатові на цю справу своєю допомогою. Костянтинів укріплений пункт, осередок збройних сил, надія для розкинутої довкола людности, zagrożеної татарами. Такий він і залишається в зазначений період. В економічній відношенні місцевий побут захує риси сільсько-господарського життя, з хуторами та займанщинами.

Так триває справа геть аж до половини XVII в.

Опубліковано: Записки історично-філологічного відділу ВУАН. – К., 1925. – Кн. VI. – С.10-19

НОВЕ МІСТО ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ XVI СТ. (ЗАСНУВАННЯ СТАРОКОСТЯНТИНОВА)

Польща XVI ст. неухильно і наполегливо прагнула до захоплення України; пани і шляхта жадібно протягували руки до її багатств. Увагу загарбників приковували до себе не тільки багатства природи цієї країни; їх спокुшали головним чином багатства, створені працею місцевого населення.

Досліджуючи життя України XVI ст., ми бачимо, що вона досягла високого для того часу ступеня господарського і суспільного розвитку. Польська шляхетсько-буржуазна історіографія стверджувала, що польська шляхта має “історичні заслуги” з перетворення пустинної і відсталої України в квітучу країну. Цим твердженням ще недавно козирили реакційні угруповання Польщі в боротьбі за своє панування в Польщі, за колоніальне поневолення України і Білорусі. Аналіз суспільного життя України XVI ст., розвиток в ній класової боротьби необхідний і для того, щоб зрозуміти, як могло трапитися, що численний народ, що знаходиться на порівняно високому ступені розвитку, народ з багатівковими культурними традиціями, з культурою давнішою, ніж культура його поневолювачів, став жертвою шляхетских загарбників, потрапив в нове важке рабство, що привело його до крайнього ступеня занепаду і приниження. Спробою хоч би частково відповісти на ці питання і є дана стаття. У ній розглядається життя одного з районів України XVI ст., району м. Старокостянтинова, що знаходиться в південній частині Волинського воєводства. Автор намагається прослідкувати життя цього району у зв'язку із загальною господарською обстановкою України XVI ст.

Основні джерела, використані автором, – неопубліковані архівні матеріали. Це, перш за все, приватновласницькі архіви архів графів Ржевуських, котрі володіли Старокостянтинівом на початку XIX ст.; архіви князів Вишневецьких, графів Мнішків, які володіли сусідніми районами. Використано актові книги Київського Централь-

ного архіву стародавніх актів. Залучено, зрозуміло, і опублікований архівний матеріал, що відноситься до даної теми.

Територія, на якій розташований Старокостянтинів, в XVI ст. була густо заселена. Реєстри поборів другої половини XVI ст., опубліковані О. Яблоновським, показують, що майже всі населені пункти, що існують у наш час, були і тоді.

В околицях Старокостянтинова в 1583 р. побор платили наступні села: Старики та Новики – від димів 41, від городників 14; Григорівка – від димів 19, від городників 13; Попівці – від димів 17, від городників 11; Свинна – від димів 14, від городників 8; Сахновці – від димів 11, від городників 9; Гребенінка – від димів 13, від городників 6; Демківці – від димів 12, від городників 5, від ремісників 2; Красносілка – від димів 9, від городників 7¹. Дослідники поборів другої половини XVI в. вважають дим рівним половині лана². Яблоновський вважає, що в середньому на одному лані жило „18 голів” селян³. Якщо ми вважатимемо в господарстві селянина в середньому нехай навіть 6 чоловік, то опиниться, що в Стариках та Новиках – 330 осіб, у Григорівці – 192, у Попівцях – 168, у Свинній – 132, у Сахновцях – 120, у Гребенінці – 114, Демківцях – 102. Реєстри побору показують нам значні для XVI ст. населені пункти; насправді ж вони були ще більшими, оскільки відомо, що закон звільняв від оподаткування господарства, навіть цілі поселення, новозаселені, погорілі, розорені війною, набігами⁴. Кількість об'єктів, що підлягали обкладенню податком, вказували самі власники маєтків, правильність свідчень не контролювалася. Відомо, що пани-шляхта всіляко ухилялися від сплати податків і мали повну можливість це робити; особливо безвідповідально обдурювали свою державу магнати, а згадані села належали найбільшому з них – князеві Костянтину Острозькому. Тому ми маємо право припустити, що число об'єктів, що підлягали оподаткуванню, було більше, і жителів в них було більше.

Господарський розвиток цієї густозаселеної території, безсумнівно, досягав високого рівня. Повинності селян найчастіше виступають у вигляді грошової ренти. Люстрація Кременецького замку 1552 р. так описує „повинності волості всієї”: „Зі всієї волості від тяглих людей приходить з дворища по 40 грошей литовських, вівса по 4

¹ Źródła dziejowe. – Warszawa, 1889. – Т. XIX. – S. 128-130.

² Jabłonowski A. Wolyn i Podole // Pisma. – Warszawa, 1911. – Т. IV. – S. 140.

³ Там само. – S. 145.

⁴ Volumina legum. – Petersburg, 1859. – Т. II. – S. 192.

мірки... а окремо від кожної людини приходить від кабанів і баранів двадцять". З усієї волості „цього року прийшло кабанів 14, а баранів – 47". Нарешті, дають „з кожного дворища тому, хто чинш носить, по грошу. А більше того ніякої роботи ні подачки від них немає”¹. У 1563 р. у Кременецькому старостві була проведена волочна поміра, причому це супроводжувалося подальшим збільшенням грошової ренти, яка все більш відтісняла на задній план ренту відробіткову і ренту продуктами. Повинності селян в люстрації 1563 р. позначені так: „Згідно устави його королівської милості, з помірних волок даної волості перш за все повинні платити від кожної волоки середнього ґрунту по 40 грошів, від кожної волоки поганого ґрунту – по 30 грошів, від моргу сінокісної землі – по 8 грошів, від моргу сінокошу в дібровах – по 4 гроша”. „Теперішньою новою ухвалою піддані звільнені і виключені від пригонів і від десятини, які раніше давали, від овець і свиней,... а також від дачі вівсів”, тих чотирьох мірок „міри Кременецької”, які раніше вносили від кожного господарства кременецькому старості. Але, „щоб той замок Кременецький, як українний”, все ж таки „був забезпечений продовольством, повинні будуть давати від кожної волоки по 1/2 бочки жита і вівса по 1/2 бочки”. Від польових робіт на замок піддані звільнені; їх не можна примушувати „давати неводи”, „волочити ставки”, „забивати язи”, будувати двори. Землю, залишену для потреб замку, оброблятимуть приписані до фільварків для робіт городники. Ці городники повинні виконувати і роботи в ставках замку. Якщо вони не зможуть справлятися з покладеною на них роботою, то додаткова робоча сила повинна залучатися шляхом найму. „А підданих з волості примушувати до цього у жодному випадку не можна”. Працювати піддані зобов’язані лише під час сінокошу: заготовити для замку сіно, вчасно його прибрати, відвезти в замок або фільварок. Крім того, згідно давньому звичаю, піддані зобов’язані „сипати стави”. Понад описані в цьому документі повинності і платежів, ніяких інших піддані виконувати не повинні – „ні стацій давати, ні в підводи їздити”².

Старокостянтинів знаходився на території Кременецького повіту. Мабуть, умови, що привели до виникнення грошової ренти в Кременецькому старостві, існували і в околицях Старокостянтинова. Не маючи безпосередніх даних про територію, що цікавить нас, припущення це можна перевірити, розглянувши відомості про тери-

¹ Архив Юго-Западной России (далі – АЮЗР). – К., 1890. – Ч. VII. – Т. II. – С. 30.

² Там само. – С. 110-11.

торії навколишні. Чи не було введення грошової ренти в Кременецькому старостві штучним? Чи не знаходилося Кременецьке староство в умовах виняткових?

Кременецьке староство розташоване на північний захід від Старокостянтинова; на південь від Старокостянтинова – Подільське воєводство. У 1565 р. була проведена люстрація Кам'янецького староства. З'ясувалося, що в найближчих до району Старокостянтинова селах Горбачові і Голенищеві селяни „сидять на чинші”, тобто грошова рента там є основною. Кожен з селян-господарів „дає щорічно чинш по 20 грошів, а подимного – по 2 гроша”. Крім того, він виплачує данину і продуктами: дає вівса по третиннику, дані бджолоїною – десятий вулик; дає двадцятку свиню, двадцятого барана, раз в 5 років вола. У Горбачові п'ята частина господарів платила тільки чинш – по 2 злотих в рік, продуктів ніяких не давала; у Голенищеві таких господарів – 3 (із загальної кількості – 23), не рахуючи „вільних”¹.

На схід від Старокостянтинова розташовано староство Хмільницьке. Люстратори цього староства в 1565 р. записують існуючу тут ренту грошову і ренту продуктами. Повинності селян переважної більшості сіл такі: платять чинш різних розмірів, подимне – по 2 гроша від господарства, дають овес – розмір вівсяної дані різний, дають від господарства по 2 курки, по 10 яєць, десятий пень з бджолами, двадцятого барана, десятку свиню, раз в 7 років – вола або корову. У Вінниківцях річний чинш з господарства складає 26 грошів і 2 шеляга, річна данина вівса 6 третинників; у Йовчому і Трибухівцях чиншу вносять 30 грошів, вівса 6 третинників; у Дубовій – чиншу 13 грошів і 1 шеляг, вівса 2 третинника; у Чудиківцях – чиншу 13 грошей і 1 шеляг, вівса 2 третинника; у Куликовому – чиншу 12 грошей, вівса 2 третинника. У 1565 р. У Хмільницькому старостві третинник вівса коштував 5 грошів, 2 курки – 1 гріш, вулик з бджолами – 20 грошів, баран – 12 грошів, кабан – 1 злотий, віл – 2 злотих. У переводі на гроші данина продуктами, стягувана з „тяглових селян”, складає у Вінниківцях 103 злотих 8 грошів: кури і яйця – 1 злотий і 16 грошів, овес – 33 злотих, вулики з бджолами – 13 злотих 10 грошів, барани – 12 злотих 12 грошів, кабани – 21 злотий, воли – 22 злотих. Грошима внесли селяни подимне і чинш – 30 злотих 16 грошів; крім того, „урочні” селяни внесли грошима 12 злотих 12 грошів, „вільні” селяни – подимного 22 гроша. Таким чином, не рахуючи корчмаря,

¹ Там само. – С. 183-185.

селяни внесли грошима 43 злотих 20 грошів. Така в основному картина і в інших селах¹. Грошова рента у Вінниківцях складає близько 30% загальної суми ренти. На деяких з продуктів, що стягуються з селян натурою, існує на ринку постійний і великий попит. Це, в першу чергу, воли, барани, вулики. Селянин міг би продати їх і сплатити поміщикові замість них грошима, що склало б 47 злотих 22 гроша, тобто більше 40 % тієї суми, в якій оцінені всі продукти, що вносяться селянами с. Вінниківці. Очевидно, поміщик вимагає ці продукти натурою не для власного споживання, а для продажу.

За даними люстрації 1552 р. Луцького староства, грошова рента має дуже велику питому вагу в повинностях селян. Селяни с. Колчин дають „стародавнього плата” 50 грошів, на різдво і в день Миколи – 100 грошів; крім того, з дворища щомісячно по черзі – по 50 грошів. Дворищ в селі 14; отже, на одне дворище доводиться 50 грошів раз на 14 місяців. Селяни цього села, поряд із землеробством, займаються гончарним промислом. Щомісячно вони дають з двору, по черзі, по 5 дійниць і по 5 глиняних глеків. Решта внесків – продуктами: в день Симона – по 2 курки з дворища; у „колядки” – по 6 грошів і 100 яєць. Питома вага відробіткової ренти серед селянських повинностей незначна: „служать толоки” – 2 дні жнуть, 1 день косять; набивають лід в 2 льодники, причому лід самі не возять: його доставляють селяни с. Підгайці. Була ще одна повинність, пов’язана з тим, що село знаходиться поблизу Луцька: селяни „піднімали” посла, що їде з Орди: давали скільки буде потрібно телиць, баранів, гусаків, кур, пива, меду, хліба².

У Підгайцях того ж староства селяни промислами не займаються, і питома вага грошової ренти менша; все ж таки грошові внески є і тут основним видом повинностей. Селяни с. Підгайці платять в рік 40 гр.; дають „ральця” 50 калачів, 5 курей, 50 яєць; на різдво – 50 калачів, 5 курей. Робота, яка вимагалася з них, порівняно невелика: орють три толоки (одну – навесні, іншу – піднімаючи пар, третю – восени); 3 дні жнуть; молотять на гумні; крім того, обгороджують гумно, покривають хліви для свиней, овець, телят; нарешті, теж „піднімають” посла з Орди³. Такий же характер мають повинності селян с. Радомишля того ж староства. Селяни Радомишля платять в рік 100 грошів, дають на Пасху 100 калачів і 100 яєць; на Різдво –

¹ Там само. – С. 140-148.

² Там само. – К., 1889. – Ч. VII. – Т. I. – С. 178-179.

³ Там само. – С. 179.

100 калачів, 3 четверики вівса, 12 курей. Працюють сім днів в році: орють навесні один день, пар піднімають – два дні, один день „рालять”, три дні жнуть¹. Отже, навколо досліджуваного нами району на великій території ми бачимо значний розвиток грошової ренти.

Нам відомо, що для розвитку грошової ренти необхідне перетворення частини продуктів селянського господарства в товар, вироблення їх як товару, а це можливо при розвитку торгівлі, міської промисловості, грошового обігу. Аналіз наявних в нашому розпорядженні матеріалів дозволяє скласти більш конкретне уявлення про те, які саме продукти і в яких розмірах перетворюються в товар, виробляються як товар; яких розмірів досягала торгівля і грошовий обіг; наскільки була розвинена міська промисловість.

Міст в середині XVI ст. у воєводствах Волинському і Подільському було багато. На підставі реєстрів поборів у Волинському воєводстві в другій половині XVI ст. налічують 68 міст і 1633 села (1 місто на 24 села)², в Подільському воєводстві – 37 міст і 650 сіл (1 місто на 17,6 сіл)³. Число міст зростає. Відомо, що вельми значна частина міст, що згадуються в реєстрах побору, стала містами в XVI ст. В кінці XVI – на початку XVII ст. число міст продовжує зростати. При розгляді списків подимного Волинського воєводства за 1629 р. ми бачимо в цьому воєводстві 114 міст, а всіх населених пунктів 2219 (1 місто на 19,4 сіл)⁴. Міста ці досягають значних розмірів. У 1629 р. у Волинському воєводстві було 4 міста, кожен з яких мав більше 1000 житлових будівель; 11 міст з числом житлових будівель від 500 до 1000; 9 міст з числом житлових будівель від 400 до 500.

Приведені цифри показують, що ці міста не були містами лише по назві, а представляли собою торгові та ремісничі центри, при тому – не малі. Звернемося до реєстрів побору. Свідчення реєстрів свідчать про значний розвиток міського ремесла. У 1570, 1577 і 1583 рр. в Луцьку платив податок 201 ремісник, Ковелі – 139, Острозі – 101, Володимирі – 70, Торчині – 69, Дубно – 62⁵. У містах були ремісники різних галузей промисловості. Було багато ткачів; реєстри поборів згадують постригачів, шаповалів, кравців. Сплачений в

¹ Там само. – Ч. VII. – Т. II. – С. 181.

² Jabłonowski A. Wołyn i Podole... – S. 129, 136.

³ Там само. – S. 129, 137.

⁴ Баранович О. Залюднення України перед Хмельниччиною. Волинське воєводство. – К., 1931. – С. 21, 140.

⁵ Źródła dziejowe. – Warszawa, 1889. – Т. XIX. – S. 49, 24, 37, 11.

Луцьку побор від 20 кушнірів, Володимирі – від 12, Торчині – від 10. Дуже багато шевців; окремо згадуються римарі, окремо – сидельники. Були багато фахівців з обробки металу: ковалі, слюсарі, зустрічаються шабельники, мідники. Були фахівці і по обробці дерева: теслярі, бондарі, стельмахи, стрільці. У Луцьку, Ковелі, навіть Збаражі в поборових реєстрах ми зустрічаємо і золотарів; згадуються солодовники, пивовари, винокури. Але навіть в переліку професій поборові списки неповні: ремісничих професій в цій місцевості було значно більше. Візьмемо, наприклад, люстрацію Кременця 1563 р. У ній немає перерахування ремісників, а переписані господарі садиб по окремих вулицях, але біля деяких прізвись і імен зроблені приписки, що позначають професію господаря садиби – піп, дяк, пастух, риболов і так далі Зустрічаємо і такі приписки: колісник¹, токар², стрільник³, мечник⁴, олійник⁵.

Ці ремісники вже в значній мірі відірвалися від сільського господарства. Видно і велику кількість ремісників, що зовсім порвали із землеробством. При стягуванні побора 1577 р. в м. Острозі внесено податок з 101 „будинку убогого”; господарі будинків – ремісники. „Убогі” не мають ні поля, ні городів і живуть виключно прибутками від ремесла; платять від будинку по 1 грошу, від ремесла – по 4 гроша⁶. Про те, що головним заняттям ремісників, мешкаючих в містах, стає ремесло, свідчить поширеність в них інституту підмайстрів – „товаришів” ремісників. Навіть у реєстрах поборових вони виступають помітними групами. У 1570 і 1577 рр. сплатили податок в Острозі 28 „товаришів” ремісників, в Торчині – 16, Берестечку – 12, Дубно – 8, навіть в невеликому містечку Свинюхи – 6⁷.

Ринком для ремісничих виробів були перш за все околиці даного міста; головний покупець – селянин сусідніх сіл. Ткачі виготовляють і тонкі полотна, і прості; виготовляють плахти⁸. Чинбарі в більшості обробляють хутра прості – овечі⁹. Ремісники-металісти виготовляють сокири, мотики, долота, щипці, підковки, залізо для плу-

¹ АЮЗР... – Ч. VII. – Т. II. – С. 53.

² Там само. – С. 43.

³ Там само. – С. 46, 51, 53.

⁴ Там само. – С. 53.

⁵ Там само. – С. 46, 47.

⁶ Źródła dziejowe... – S. 37.

⁷ Там само. – S. 11, 12, 13, 37, 76.

⁸ АЮЗР. – К., 1883 – Ч. I. – Т. VI. – С. 98.

⁹ Там само.

гів, плуги, ціпи, сковороди¹. Продаж ремісничих виробів проводиться головним чином на місцевому ринку, але вони зустрічаються і на ринках віддалених. Сукна, сіряки, шуби, виготовлені в Торчині, Клевані, Олиці, продаються в різних містах, у тому числі і Луцьку². У лавках Луцька продаються різні залізні вироби, явно не місцевого виробництва³. Дерев'яні вироби розвозять по ярмарках. З'являються скупники ремісничих виробів, які розвозять їх по різних районах. У 1539 р. король розглядає скаргу луцьких цехових майстрів на порушення їх цехової монополії такими скупниками-торговцями. Скупники дають виробляти сукна, сіряки, шуби ремісникам Клевані, Торчина, Олики, а також інших міст і сіл князівських і панських у Волинській землі, „а виготовлене продають в Луцьку або інших містах Волині і від цього собі чималий дохід мають”⁴.

Відділяючись від сільського господарства, ремесло розвивалося і вдосконалювалося. Були майстри високої кваліфікації. Великого уміння вимагало, наприклад, виготовлення мечів і шабель; у містах Волині в XVI ст. були і мечники, і шабельники. Місцевим ремісникам давали замовлення і представники феодальної аристократії⁵. У церквах було багато предметів художньої роботи, виготовлених місцевими майстрами; вони виконували різьблення по дереву, ювелірні, мистецькі роботи і так далі.

Міста, що розвивалися та зростали, потребували сільськогосподарських продуктів. Їм потрібна була сировина для промисловості і продукти для населення, що відірвалося від землеробства. Ми бачили в м. Острозі ремісників, що зовсім порвали із землеробством. Такі ремісники були і в інших містах. Реєстри побору 1577 р. показують в Степані і Полонному ремісників, що не мають ні поля, ні городів. Але навіть ті ремісники, які мали власні городи, потребували продуктів сільського господарства і купували їх на ринку. Купували продукти харчування і торговці. У деяких містах торговців було немало. У 1570 р. реєстри поборові показують в Ковелі 111 торговців⁶. У люстрації м. Кременця 1563 р. ми бачимо посеред ринку, біля ра-

¹ Там само. – С. 243; АЮЗР. – К., 1876. – Ч. VI. – Т. I. – С. 151.

² Бершадский С.А. Русско-еврейский архив. – СПб., 1882. – Т. I. – С. 230.

³ АЮЗР... – Ч. VII. – Т. I. – С. 182.

⁴ Бершадский С.А. Русско-еврейский архив... – С. 230.

⁵ Жизнь князя Андрея Михайловича Курбского в Литве и на Волыни. – К., 1849. – Т. I. – С. 310-314.

⁶ Źródła dziejowe... – S. 24.

туші, 70 торгових приміщень¹. У якій мірі ці торговці були пов'язані із землею ми не знаємо. Але, враховуючи, що багато хто з них віддавав торгівлі значну кількість часу, можна припустити, що суміщати торгіву діяльністю із землеробством їм було важко. У списках побора прямо указуються групи торговців, що не мають ні полів, ні городів, наприклад, в Полонному. У 1577 р. в Степані та Дорогобужі зустрічаємо групи торговців, що мають лише городи. Були міські жителі, що не мали не тільки землі, але і свого будинку – „коморники”, що наймали квартиру; був люд, на думку шляхти, „гулящий” (luzny). У 1570 р. коморників показано в Берестечку 35, Олиці – 31, Кременці – 19; „гулящих”, Літовіжі – 17, Берестечку – 12. Нарешті, абсолютно не пов'язаним було із землею єврейське населення міста. У 1552 р. люстратори налічували в Кременці 18 будинків євреїв, в Луцьку – понад 50².

У містах були вже встановлені певні торгові дні. Звичайно, на торг виносять сільськогосподарські продукти і землероби-міщани (їх було багато). Привозили в місто на торги продукти і селяни з сіл. У Кременці в торговий день селяни не тільки староства, але і шляхетських маєтків мали право привозити і продавати уроздріб свої продукти. Селянам надавалося право привозити в місто і продавати все, що вони „добули дома, в полі, в лісі”³.

Про існування в містах значного і постійного попиту на продукти харчування свідчить наявність в містах постійних професій пекарів, м'ясників. Поборові списки в 1583 р. показують пекарів: у Луцьку – 23, Олиці – 24, Володимирі – 11, Клевані – 7, Горохові – 6, Збаражі, Ямполі, Вишнівці, Локачах, Турійську – по 4. М'ясники в Кременці продають м'ясо волове, свиняче, баранину, телятину⁴. У містах багато горілчаних котлів, солодовень, пивоварень. Корчем в Луцьку в 1552 р. було 44; у корчмах продавали горілку, пиво, мед. Необхідну для виробництва сировину винокури, пивовари, медовари скуповували у селян. У документах часто згадується про привезення в місто селянами зерна, солоду, прісного меду. Хутровики, шевці, римарі, сідельники купували овчини, шкіри. Міські торговці роз'їжджали по селах, купували „всякі ринкові речі”, продавали їх в своєму місті на торзі або навіть вивозили в інші міста⁵.

¹ АЮЗР... – Ч. VII. – Т. II. – С. 42.

² Там само. – С. 30; АЮЗР... – Ч. VII. – Т. I. – С. 176-177.

³ Там само... – Ч. VII. – Т. II. – С. 72, 112.

⁴ Там само. – С. 73.

⁵ Там само. – С. 72.

Не можна забувати, що сільськогосподарські продукти знаходили попит не тільки на місцевому ринку: їх вивозили з давніх часів і за кордон. З грамоти 1427 р. короля Владислава Ягайла ми дізнаємося, що купці м. Львова „ходять” з волами і іншими товарами до Вроцлава¹. Львівські купці гнали з Молдавії волів, коней, овець, свиней; з Трансильванії – коней. Але могли ж вони знаходити для експорту коней, волів, овець, свиней і в околицях Львова, і в близько розташованих воєводствах Волинському і Подільському. Дійсно, львівські купці купували худобу і там. У 1473 р. Станіслав з Ходча, воєвода Руський і Подільський, продав Михайлу Вільчку, міщанинові м. Львова, 700 волів². Купували волів і на Волині³. У XVI ст. у воєводствах Волинському, Подільському, Брацлавському були купці, що вели крупну торгівлю волами. У 1532 р. купець м. Вінниця, Міхель, купив в Молдавії 2080 волів; купець м. Острогу, Ісачко, купив 1500 волів, а Дашечко – 309 волів. Окрім згаданих, Міхель мав в Острозі 120 волів; острозькі купці мали 1000 волів, а дубенські – 300⁴. Місцеві купці купували худобу в містах, в селах княжих і панських, купували його на ярмарках⁵. Приблизне уявлення про те, яку кількість худоби в XVI ст. гнали до Західної Європи із Західної України, Волині, Поділля, Південної України і, крім того, через Західну Україну з Молдавії і татарських земель, – дають нам відомості, що наводяться М.С. Грушевським, про прогін худоби через Краківську митницю⁶.

Рік	Воли	Інша худоба
1510	4 424	1909
1523	3 850	857 (з них коней 33)
1533	30 118	695 (з них коней 630)
1542	18 297	1265 (з них коней 163)

На захід везли велику кількість шкір. Через той же пункт проведено в 1510 р. – 31781 штука, в 1523 р. – 7578, в 1533 р. – 89173 (з них: волових – 66707, інших – 22466, овчин – 1000).

¹ Acta grodskie i ziemskie. – Lwów, 1875. – Т. V. – № XXI. – С. 55.

² Там само. – Lwów, 1876. – Т. VI. – С. 172.

³ Archiwum xiążąt Lubartowiczów-Sanguszków w Sławucie. – Lwów, 1890. – Т. III. – С. 395.

⁴ Бершадский С.А. Русско-еврейский архив... – С. 184.

⁵ Там само. – С. 232.

⁶ Грушевський М.С. Студії з економічної історії України. – К., 1918. – С. 34.

З часів Київської Русі за кордон вивозили мед і віск. І в розглядуваний час в цих районах добувалося багато меду і воску; частина, звичайно, розходилася на місцевому ринку, частина ж ішла за кордон. У 1510 р. було вивезено за кордон через одну тільки Краківську митницю 15716 каменів воску і 707 бочок меду, в 1533 р. – воску 9840 каменів, меду – 650 бочок.¹

У великій кількості везли за кордон і рибу. Вивезено було через Краків риби: у 1510 р. – 4018 $\frac{1}{2}$ бочок; у 1523 р. – 40 $\frac{1}{2}$; у 1533 р. – 9914; у 1542 р. – 1352 бочки².

У XVI ст. на досліджуваній нами території сільськогосподарські продукти, що йдуть на вивіз і ходові також на місцевому ринку, вироблялися в багатьох господарствах в значно більшій кількості, ніж це потрібно було для власного споживання. У 1546 р. слуги княгині Беати Ілліної Острозької „наїхали” на „масток” Черняхів, що належав князеві Кузьмі Заславському, і „забрали” 70 волів, 30 корів, 130 свиней, 300 овець³. У іншому маєтку узяли 300 овець⁴. У князя Заславського було організоване скотарське господарство, в його мастках був волосний „стадник”. Велику кількість худоби ми знаходимо не тільки в княжих і панських мастках. У 1541 р. слуги тієї ж Беати Ілліної „забрали” у пушкаря князя Заславського 20 голів великої рогатої худоби.⁵ Природно припустити, що худобу в такій кількості розводили не для власного споживання, а для продажу. На півдні Волині в XVI ст. були великі пасіки, і не тільки у шляхти, але і у окремих селян. У с. Радосілка князя Заславського „люди” тієї ж Беати відняли у селян близько 300 вуликів, при цьому в чотирьох господарствах відняло по 20, в трьох – по 60 вуликів.⁶ Абсолютно очевидно, що 60 вуликів господар тримав для того, щоб продавати мед і віск. Ще в першій половині XVI ст. тут помітно розвивається і рибне господарство. Люстратор 1545 р., роблячи вельми поверхневі нотатки про Кузьминський повіт, все ж таки відзначає великі ставки в Кузьміні, Чернелівці, Росоловцях і новий ставок в Чернятині⁷.

Експорт багатьох продуктів за кордон створював підстави для ввезення з-за кордону виробів, що не вироблялися місцевою про-

¹ Там само. – С. 36.

² Там само.

³ Archiwum xiążąt Lubartowiczów-Sanguszków... – Lwów, 1890. – Т. IV. – С. 472.

⁴ Там само. – С. 478.

⁵ Там само. – С. 468

⁶ Там само. – С. 468-469.

⁷ Źródła dziejowe. – Warszawa, 1877. – Т. VI. – С. 107.

мисловістю, перш за все предметів розкоші. Місцеве панство, шляхта, багаті городяни купували закордонні сукна: лунське сукно, тобто лейденсько-голандське, сукно фалендиш – тонке голандське або англійське, чеське сукно. Шили одяг з молдавського сукна і литовського; купували у великій кількості шовк, оксамит, бавовняні матерії, камлот, кельнське полотно, турецькі килими¹. У багатих селян теж можна було зустріти лунські сукна, оксамит, речі з кельнського полотна. Багато купців спеціалізувалися на торгівлі дорогими закордонними тканинами. У 1565 р. в Кам'янці було 9 торговців дорогими сукнами². У Ковелі, в лавці місцевого торговця, продавався шовк, папір, сірка.³ Відомо, що ввозили також металеві вироби, зброю.

Підводячи підсумки, можемо констатувати загальне зростання розвитку продуктивних сил, зростання суспільного поділу праці, відділення ремесла від сільського господарства. Ремесло концентрувалося в містах. Міста ставали торговими і промисловими центрами.

Це не означає, проте, що міста зовсім порвали із землеробством: у містах того часу були ще немало людей, що займалися переважно і навіть виключно сільським господарством. У поборових списках 1570 р. відмічені платежі: у Кременці – з 100 цілих ланів, Дубно – з 157 димів-півланів, Ковелі – з 77,5 ланів, Володимирі – з 91 лана, Олиці в 1577 р. – з 117 ланів і так далі⁴. В 1563 р. в Кременці, в місті і передмістях, налічували близько 1000 будинків; площа землі, що належала міщанам, складала 102 волоки, що і відповідає приблизно 100 ланам⁵. В Кам'янці-Подільському, великому місті, в 1565 р. міщан і передміщан, що мають ланові ділянки, – 24 господарства, а півланові – 56. Констатуючи, що сільським господарством у великих містах воєводств Волинського і Подільського займалася незначна частина населення, ми разом з тим не повинні забувати, що і ті, що займаються сільським господарством могли суміщати цю діяльність з іншою. Серед городян, що мали великі земельні ділянки, могли бути і лихварі, і купці; вони могли вести своє господарство, експлуатуючи робочу силу. У Кам'янці в 1565 р. у дру-

¹ АЮЗР. – К., 1859. – Ч. I. – Т. I. – С. 30, 54-55, 240, 280; К., 1861. – Ч. III. – Т. I. – С. 81-82; Ч. VI. – Т. I. – С. 151-152; Ч. VII. – Т. II. – С. 74.

² Там само. – Ч. I. – Т. I. – С. 211, 243, 280; Ч. III. – Т. I. – С. 115-116; Ч. VI. – Т. I. – С. 171; Ч. VII. – Т. II. – С. 166.

³ Там само. – Ч. VII. – Т. II. – С. 166; Житть князя Андрія Михайловича Курбського... – С. 310-314.

⁴ Źródła dziejowe... – Т. XIX. – S. 11, 24, 30.

⁵ АЮЗР... – Ч. VII. – Т. II. – С. 65-67, 126

жини Якова Кравця було 2 лани, у Радзецьких – 5 ланів; вони не могли їх обробляти силами членів своєї сім'ї. У містах багато ремісників і торговців мали городи, навіть невеликі ділянки поля, проте це не дає підстав вважати, що переважаючий дохід вони отримували від сільського господарства, а не від ремесла або торгівлі. Що ж до ремісників і торговців, що мали тільки городи, то не викликає ніякого сумніву, що для них сільське господарство було лише підсобним заняттям.

З розвитком міст розвивалися товарно-грошові відносини в селі, але село ще в значній мірі саме обслуговувало себе промисловими виробами. Списки поборів свідчать про наявність в селі великого числа ремісників – ткачів, ковалів, шевців і інших. Хоча основна маса продуктів сільського господарства вироблялася селом для власного споживання, частина продуктів все ж таки перетворювалася в товар. Тепер є можливість зажадати від селянина часткової заміни натуральних внесків грошовою повинністю. У Кременецькому старостві, як ми бачили з люстрацій 1552 і 1563 рр., переведення селян на грошову ренту був здійснений. Переважала грошова рента і в деяких місцях Поділля; крім того, вулики, баранів, волів було легко перетворити на гроші.

У зв'язку з цими господарськими змінами майнове розшарування селян в середині XVI в. поглиблюється. Селянські господарства ділилися на наступні основні групи: дворищні і ланові господарства; півланові і півдворищні; городники першої групи, що мали небагато поля; городники другої групи, що мали лише городи. Значну частину селянства складали малоземельні і безземельні селяни. Багато селяни експлуатували безземельних, а можливо, і малоземельних селян. У багатих господарів були „підсусідки”, „коморники”. Беру один з багатьох записів цього роду, що зустрічаються в документах: 1552 р. Луцьке староство, с: Радомишль: „Олізар Ходорович, тивун, дворище... на тому дворищі людину під собою осадив”¹.

Враховуючи господарську ситуацію, що склалася, говорити про заснування міста тим або іншим феодалним власником можна лише доволі умовно. „Заснування міста” могло бути або визнанням феодалом факту, що вже відбувся, юридичним оформленням його, або сприяттям заснуванню і зростанню поселення міського типу, або, нарешті, спробою, вдалою або невдалою, в уподобаному ним пункті створити сприятливі умови для виникнення ремісничого і торго-

¹ Там само. – Ч VII. – Т. I. – С. 180.

вого центру. Феодал був зацікавлений в тому, щоб мати місто в своїх володіннях. Зростання товарно-грошових відносин в його маєтках було йому вигідне: воно збільшувало доходи феодала. Місто давало значно більші прибутки, ніж декілька сіл, узятих разом. Великі були доходи від обкладення торгового обороту, від обкладення самих торговців і ремісників. І, головне, весь дохід можна отримувати такими дорогими в XVI в. грішми.

Виникнення і зростання міста створюють сприятливі умови для збуту сільськогосподарських продуктів, для розвитку товарно-грошових відносин в селі. Крім того, укріплене місто – важливий військовий і опорний пункт як окремих феодалів, так і всієї держави. У 1574 р. Яцько Бутович „на власній землі” в Брусилові, „на дорогах татарських”, будує замок і засновує місто „для свого доходу”, „для великого і спокійного забезпечення від поганства татар всього краю”¹. Король, перетворює Літин в місто і надає йому право мати ярмарки „для кращого доходу скарбниці нашої”, а також „великої потреби від ворога”².

У 1581 р., перетворюючи Чигирин на місто, вважали, що це нове місто буде оборонним пунктом на шляхах татарських, крім того сподівалися, що з часом він приносить дохід королівській скарбниці³. Такими ж мотивами керувалися в 1616 р. і при заснуванні м. Крилова⁴.

Пани Речі Посполитої, у тому числі і українських земель, не тільки не перешкождали виникненню нових міст, їх юридичному оформленню, але і самі клопотали про надання містам привілеїв на магдебурзьке право, на ярмарки і торги. Феодали прагнули використовувати процес виникнення міст, направляючи його у вигідне для себе русло. Ту ж політику проводив у питанні утворення міст і князь Константан Костянтинович Острозький – „засновник” Старокостянтинова і багатьох інших міст.

II

Місто Старокостянтинів було засноване не на порожньому місці. На тому місці, де виникло місто, давно існувало с. Колищинці. Це

¹ Там само. – К., 1869 – Ч. V. – Т. I. – С. 78

² Там само. – С. 81.

³ Там само. – С. 84.

⁴ Там само. – С. 127.

село було відоме з початку XVI ст. У 1505 р. король Олександр наказав кременецькому старості допустити Івана Лабунського до володіння селами Гребенином, Сахновцями, Колущинцями¹. У люстрації 1545 р. позначені в Кузьминському повіті зем'янські села – Колищинці Лабунського і Колущинці Колущинського². Нижче побачимо, що Острозький купує у Лабунського лише частину села. Найімовірніше, що Колищинці і Колущинці люстрації 1545 р. одне і те ж село, частина якого належить Лабунському, частина – Колущинському.

У 1547 р. діти Івана Лабунського ділять між собою батьківські маєтки. По цьому поділу Василю Лабунському відійшли села Колищинці, Сахновці і Скалин, а Богуславу Лабунському – Городище, Гребенин і Лотівка³.

У 1561 р. 4 січня Василь Лабунський продав третю частину Колищинців князеві Костянтину Костянтиновичеві Острозькому. Острозький сплатив для тих часів величезну суму – 5000 кіп грошів литовських⁴. В ті роки важко зустріти подібну суму при покупці маєтків, навіть при покупці цілих сіл (у 1566 р. с. Плоска продане було за 500 кіп грошів литовських⁵, Колесець в тому ж Кузьминському повіті був проданий в 1569 р. за 140 кіп)⁶. Не викликає ніякого сумніву, що купівля була проведена Острозьким з певною метою – заснувати місто. Вже 26 березня того ж 1561 р. Костянтин Острозький отримує з королівської канцелярії два привілеї: один на заснування в Колищинцях міста, на ярмарки і торги в ньому; інший – на магдебурзьке право новозаснованному місту⁷. З другого документа видно, що князь Острозький приступив до створення міста негайно після покупки Колищинців, не чекаючи королівського привілею; у „маєтку тому”, купленому у Василя Лабунського, князь Острозький „будує замок”, а при ньому „почав садити місто”⁸.

Місто виросло вражаюче швидко, та ще на ті часи місто значне. У 1583 р. побори отримані були від 413 будинків; з них: ринкових – 23, вуличних – 306, „убогих” – 84. У 1570 р., через 9 років після за-

¹ Архів Ржевуських. – Summariusz documentum ad bona tractus Stary Konstantynow.

² Źródła dziejowe... – Т. VI. – С. 107.

³ Архів Ржевуських...

⁴ Там само.

⁵ АЮЗР. – К., 1911. – Ч. VIII. – Т. VI. – С. 191.

⁶ Там само. – С. 264.

⁷ Архів Ржевуських...

⁸ АЮЗР... – Ч. VII. – Т. I. – С. 212.

снування міста, отримані були побори від 188 міських будинків, господарі яких володіли полями, та від „халуп убогих” – 136; крім того, згадуються городники, коморники та інші. Через 9 років після заснування Старокостянтинів був вже не тільки великим населеним пунктом, але і досить значним торговим і промисловим центром. У 1570 р. був сплачений побор 105 ремісниками і 14 підмайстрами, в 1577 р. – 20 торговцями¹.

Не можна забувати, що списки поборів дають цифри значно применшені; насправді Старокостянтинів був, очевидно, більшим. Можливість перетворення в XVI ст. звичайного села у велике місто протягом всього лише 10 років – маловірогідна. Беручи до уваги, що покупка була проведена з явною метою – заснувати місто, враховуючи ступінь господарського розвитку всієї території (розвиток в ній грошового обороту, торгівлі, міського ремесла) і колосальну суму, сплачену при покупці Колищинців, ми маємо право припустити, що Колищинці і до 1561 р. (рік заснування міста) були селом не звичайного типу; можливо, що це був торговий і ремісничий центр, що виріс в результаті господарського розвитку території. Князь Острозький дав юридичне оформлення поселенню міського типу, що склалося, надав його населенню ряд привілеїв. Це, безумовно, зміцнило місто, прискорило його зростання. Фраза в привілеї 26 березня 1561 р. про надання магдебурзького права Колищинцям: „для розширення даного міста” – нам здається не випадковою². Автор документа констатував існування поселення міського типу, говорив про умови, які повинні сприяти його зростанню.

Отже, в кінці XVI – початку XVII ст. Старокостянтинів був великим містом; документ 1594 р. називає це місто „великим і значним”³. Ми не маємо в своєму розпорядженні точних даних про населення Старокостянтиніва в другій половині XVI ст. Повніші відомості про населення міста ми маємо починаючи з XVII ст. У 1603 р. власник міста налічував в ньому 611 садиб⁴. У 1629 р. подимне сплачено з 588 будинків (і цього разу, очевидно, ці дані були применшені)⁵. Інвентар 1636 р. налічує в місті і передмістях його 845 будинків⁶. Вже в

¹ Źródła dziejowe... – Т. XIX. – С. 28, 43, 128.

² АЮЗР... – Ч. VII. – Т. I. – С. 212.

³ Архів Ржевських... – Фасцикул 15. – № 28.

⁴ Архів Ржевських... – Інвентар Старокостянтиніва 1603.

⁵ Баранович О. Залюднення України перед Хмельниччиною... – С. 136.

⁶ Петроговский В. Отрывок из истории города Староконстантинова // Вольт-

1629 р. Старокостянтинів був одним з великих міст Волинського воєводства. Серед його 114 міст Старокостянтинів займав дев'яте місце (перше місце займав Острог: він платив подимне від 1655 будинків; Кременець платив від 1224 будинків, Корець – від 1124, Остропіль – від 1002, Полонне – від 970, Заслав – від 875, Олика – від 675, Степань – від 636). У Старокостянтиніві оплачено було 588 житлових будівель – більше, ніж в столичному місті воєводства – Луцьку; більше, ніж у Володимирі, Ковелі; більше, ніж в кожному з останніх 105 міст воєводства¹.

Старокостянтинів був крупним промисловим центром. У 1570 р., як ми вже згадували, побор був сплачений від 105 ремісників і 14 підмайстрів². У 1577 р. в списках побора в цьому місті значиться 82 господарі-ремісники, що зовсім не мають землі³. Старокостянтинів був чималим торговим центром. У 1603 р. тут було 12 кам'яних магазинів, 31 садиба торговців; крім того, 15 торгових приміщень, що належали Скразі; потім торгові прилавки, рундуки⁴. Торгові зв'язки цього міста сягали далеко за межі довколишніх районів. Характерно, що одна з вулиць, що іменувалася в 1603 р. Кузьминською, в 1636 р. вже називається Львівською⁵. Назва ця закріплюється в 1650 г.: Львівською називають вже не тільки вулицю, але і західні ворота міста, які раніше теж називалися Кузьминськими⁶. Через місто проходять торгові шляхи; власник міста має крупний дохід від торгових мит. Про значний рух товарів через місто говорить сума мостового збору: у 1603 р. „мостове” дає близько 400 злотих на рік⁷. Брали в ті часи з однієї навантаженої підводи менше 1 гроша; отже, протягом року через місто проходили з товаром багато тисяч підвод. У місті влаштовувалися крупні ярмарки; вони були настільки багатолюдні, що власник міста вважав потрібним присилати в місто на час ярмарку корогву піхоти зі спеціальним завданням – „охорона порядку на ярмарку”⁸. У Старокостянтиніві відбувалися великі торги; покупцями сільськогосподарських продуктів були ремісники, що відірва-

ские епархиальные ведомости. – 1881. – Кн. 3. – С. 75.

¹ Баранович О. Залюднення України перед Хмельниччиною...

² Źródła dziejowe... – Т. XIX. – S. 28.

³ Там само. – S. 43.

⁴ Архів Ржевуських... – Інвентар Старокостянтинів 1603.

⁵ Там само; Пероговський В. Отрывок из истории... – С. 75.

⁶ Архів Ржевуських... – Інвентар Старокостянтинів 1650.

⁷ Там само. – Інвентар Старокостянтинів 1603.

⁸ Там само. – Фасцикул 13. – № 3.

лися від землеробства, яких в Старокостянтинові налічувалося більше 100 родин. Крім того, покупцями сільськогосподарських продуктів були торговці, що мали лише городи, та й то половинного розміру. У списках поборів 1577 р. таких торговців числиться близько 20 чол.¹ У місті були немало плебеїв (значно більш за сотню сімейств), що купували продукти харчування на торгу. Сільськогосподарські продукти на базарі купувало також майже все єврейське населення (євреїв тут вписано в інвентар 1636 р. 62 будинки², в інвентар 1642 р. – 130 будинків³). У 1583 р. у Старокостянтинові був сплачений побор від 10 професійних пекарів⁴; у 1603 р. налічувалося 14 професійних м'ясників⁵.

Місто купувало сировину для промисловості; купувало для вивозу за межі краю продукти сільського господарства: овчини, шкури, шерсть, пряжу, солод, зерно, мед, віск, волів, овець, свиней. У місті була воскобійня⁶. Зерна везли в місто багато; „помірне від колоди” було спеціальним доходом війта. Везли на продаж м'ясо.

Ринок знаходився в центрі міста. До нього вели всі головні вулиці від трьох воріт міста. Навколо нього стояли кращі будинки, багато з них – кам'яні; у 1650 р. з 42 будинків, розташованих навколо Ринку, кам'яних було 12⁷. Біля Ринку жила міська знать⁸. На самому Ринку знаходилися кам'яні і дерев'яні торгові приміщення. Поряд з Ринком розміщалася головна церква міста, синагога, а також кам'яна ратуша з кам'яною баштою, на якій був годинник.

Суспільна структура міста була складною. Разом з великими групами людей, зайнятих в ремеслі та торгівлі, немало було городян, тісно пов'язаних з сільським господарством. Для одних сільське господарство було побічним заняттям, для інших – головним, для третіх – єдиним. Серед городян була група крупних землевласників; землі їх в документах названі фільварками. У деяких городян при фільварках були будинки; там вони і жили. У фільварках були поля, сіножаті, сади, лісові ділянки; зустрічаються навіть ставки (у 1603 р. їх було 14). Розкинулися ці фольварки широко: на північ від міста вони роз-

¹ Źródła dziejowe... – Т. XIX. – S. 43.

² Переговский В. Отрывок из истории... – С. 75.

³ Архів Ржевських... – Фасцикул 15. – № 29.

⁴ Źródła dziejowe... – Т. XIX. – S. 128.

⁵ Архів Ржевських... – Інвентар Старокостянтинова 1603.

⁶ Там само.

⁷ Там само. – Інвентар Старокостянтинова 1603; 1650.

⁸ Там само. – Інвентар Старокостянтинова 1603.

тягнулися приблизно на 25 км. і доходили до Капустина і Шкарівки; на південь від міста вони розтягнулися на 10 км. і доходили до Жеробків. Власники таких великих господарств експлуатували робочу силу; відомо, що на фільварках працювали коморники. Автор інвентаря 1603 р. згадує про пожежу, в результаті якої згоріло 44 фільварка. Характеризуючи ступінь спустошення після пожежі, він відзначає: у них живуть самі господарі; „навіть тимчасово” коморників немає. З решти 45 фільварків половина має коморників (27 коморників)¹, але, окрім коморників, у таких великих землевласників-міщан можливо були і залежні від них селяни, що мали свої садиби і будинки, своє господарство. Майнове положення господарів фільварків не однако-ве: зустрічаються господарі, що мали по 2-3 хутори; у 1636 р. таких господарів налічувалося 22 чол.² Інвентар 1636 р. розбиває фільварки на групи: дворищні, півдворищні, третинники³. Були міщани, що займалися виключно землеробством і мали невеликі ділянки поля.

Існування у великих містах того часу – Львові, Кам’яниці – багатих купців і лихварів, загальновідоме. Звичайно, Старокостянтинів – не Львів і навіть не Кам’янець. Але і в Старокостянтиніві була крупна торгівля, бували великі ярмарки; і з цього району за кордон везли віск, мед, овчини, гнали худобу; і сюди привозили товари з-за кордону. Заможні люди в місті були не тільки серед купців; пани здавали в оренду в місті і в його околицях за великі гроші монополне право на торгівлю спиртними напоями, право збирати торгові мита; здавали в оренду млини, ставки і ін. Орендарями могли бути і місцеві жителі. Поза сумнівом, в місті були люди, що займалися і лихварством.

Придивившись до землеволодіння міщан, до міської торгівлі, до оренди панських монополій, можна уявити, з кого складалася міська аристократія, міський патриціат. До складу його входили, перш за все, власники великих фільварків. Можливо, вони грали серед міської аристократії провідну роль. Ця група міської знаті була дуже багата і впливова в багатьох містах України XVI ст. Таких землевласників-міщан, власників хуторів і пасік, ми бачимо, читаючи люстрації, і в Черкасах, і в Каневі, і у Вінниці, і в Брацлаві. Про розміри господарств землевласників-міщан розповідає люстратор Брацлавського замку 1545 р. Він пише: у місті таких господарств було 27, деякі з них тягнулися на милю або півмилі. І не без заздрості шляхтич-

¹ Там само.

² Переговский В. Отрывок из истории... – С. 78.

³ Там само. – С. 77.

люстратор додає: „кожна така міщанська пасіка вартує трьох шляхетських сіл”¹. До складу міської аристократії входили, звичайно, і багаті купці, і лихварі, і відкупники панських монополій. Можливо, деякі з них були власниками фільварків. Бюргерство представлене тут, перш за все, цеховими майстрами, привілейованими монополістами. Цехи того часу не дозволяли особам, що не входили в їх склад, не тільки виробляти в даному місті промислові вироби, але і продавати без дозволу цеху привезені промислові вироби². Відмежовуючись високими вступними внесками і випробуваннями, цехи стали спадковою привілейованою корпорацією. До середніх шарів міста належали також багато власників фільварків і торговці.

Відомо, що в другій половині XVI ст. у Старокостянтинові була група підмайстрів. У місті і на фільварках працювала велика кількість коморників і підсусідків. У 1603 р. в описі міста відмічено 30 підсусідків в місті і 27 коморників на фольварках міста.³ У 1636 р. було зареєстровано в місті 85 підсусідків⁴. Як було вказано вище, в місті жило багато „халупників убогих” – людей, що існували випадковим заробітком; були люди, що не мали постійного місця проживання; тимчасово жив люд „гулящий” (з погляду феодальних господарів)⁵. Багато було бідноти серед євреїв. Поповнювалася плебейська частина міського населення втікачами з кріпосних сіл. Такі утікачі, звичайно, не реєструвалися, і про них є лише випадкові свідчення. Можливо, у зв’язку з судовим процесом про видачу збереглася в архіві власників міста нотатка про таких селян-утікачів. У цій замітці згадуються утікачі з околиць м. Дубно – Микитичів, Заболоття, Кам’яниці, Рогізного, Жабокрик; утікачі з району, що знаходиться між Кременцем і Ямполем, – Матвіївців, Гнилорудки і інших⁶.

Старокостянтинів, як ми вже згадували, був важливим укріпленим пунктом свого власника, найбільшого магната – князя Костянтина Костянтиновича Острозького. Не випадково місто назвали його ім’ям.

Місто було опасане могутніми, як на ті часи, укріпленнями. Всередині міста знаходилася друга лінія укріплень, розташованих навколо замку. У замку і місті знаходилася артилерія і великі запаси бо-

¹ АЮЗР... – Ч. VI. – Т. I – С. 26.

² Бершадский С.А. Русско-еврейский архив... – С. 230.

³ Архів Ржевуських... – Інвентар Старокостянтинова 1603.

⁴ Переговский В. Отрывок из истории... – С. 77-78.

⁵ Źródła dziejowe... – Т. XIX. – S. 128.

⁶ Архів Ржевуських... – Summariusz dokumentum...

єприпасів. Князь був дуже зацікавлений в існуванні на його території цього укріпленого пункту. Він вимагав, щоб укріплення постійно підтримувалися в стані повної справності, наказував „уважно спостерігати за тим, щоб місто нічого не занедбувало з того, що стосується його якнайкращої готовності”, „уважно спостерігати, щоб добре направляли вали, мости, зводи, дороги”¹.

Будували міські укріплення і захищали їх перш за все міщани. Привілеї їм видавались з умовою виконання певних обов'язків; головним з них був обов'язок укріплювати місто. Так, наприклад, в 1600 р. Сангушко надає м. Горохову Волинського воєводства магдебурзьке право, землі, торги, ярмарки, а міщани зобов'язані за це обвести місто валом, побудувати стіни і башти, мати „стрільбу”². Шляхта Речі Посполитої на сеймі 1633 р. вітає заснування і зміцнення міста Броди, оскільки, – заявляла вона, – коли міста „добре організовані і добре укріплені, вигода коронним обивателям в їх потребах під час неспокою і війни”. Тому шляхта ухвалила надати Бродам „вольності”, бажаючи цим „дане місто захопити і спонукати до доброго порядку” і створення укріплень³. Старокостянтинів не становив в цьому відношенні винятку. Засновуючи місто, князь Костянтин Острозький створював опорний пункт свого панування на даній території, з метою використання його „під час неспокою і війни”. Отримуючи привілеї, міщани і цього міста зобов'язані були створювати і підтримувати міські укріплення. В інвентарі 1603 р. записано: „міщани зобов'язані виправляти мости, стіни навколо міста, башти, ворота” і про справний стан їх „піклуватися”. Замок укріплював і виправляв, очевидно, сам власник міста. У 1645 р. власник наказує орендарям міста „подумати про ремонт замку”. На ремонт замку і будівель в ньому власник обіцяв надати дерево з миропільських лісів; якщо ремонт буде значний і орендарі провести його домашніми засобами не зможуть, власник дозволяв їм узяти гроші з останнього внеску орендної плати⁴.

Привілеї, дані феодалами Речі Посполитої групам міського населення, пов'язували інтереси цих городян з інтересами феодалів. Спираючись на підтримку феодалів, міський патриціат ставав господарем міста, мав можливість тримати в підпорядкуванні і експлуатувати все міське населення, використовувати в своїх особистих

¹ Архів Ржевських... – Фасцикул 13. – № 20.

² АЮЗР... – Ч. V. – Т. I. – С. 90.

³ Volumina legum. – Petersburg, 1859. – Т. III. – S. 387.

⁴ Архів Ржевських... – Фасцикул 13. – № 20, 23.

інтересах міські прибутки. Відомо, що міське управління у воєводствах Волинському, Подільському і інших в XVI ст. було в руках купки патриціанських родин. Бюргерство (цехові майстри перш за все) в містах Європи, Польщі і України веде боротьбу з халяйнуванням міського патриціату, але вимоги його, як говорив Енгельс, носять чисто конституційний характер¹. Адже монополне положення замкнутої привілейованої цехової організації гарантує той же феодальний лад; він гарантує цеховій організації і панування над експлуатованими підмайстрами і учнями.

У війні з іншими державами (конкретно на даній території – з Турецькою імперією і Кримським ханством) привілейовані міщани – верхи і середні шари міста – об'єднуються з феодалами; їх інтереси співпадають і на відомому етапі боротьби феодалів з селянством, що піднімається проти феодального ладу. Адже всі офіційні стани феодального суспільства жили за рахунок експлуатації селян. Вся ієрархія феодального суспільного устрою (князі, шляхта, попи, патриції, міські бюргери) лягала своєю вагою на селянство². В період підйому революційної боротьби селян тимчасово припиняється боротьба станів, згладжуються їх суперечності, вони виступають проти селян як об'єднана і тісно згуртована сила³.

Феодали мали підстави ввжати, що привілейованим міщанам можна довірити не тільки спорудження і утримання міських укріплень, але і зброю, можна використовувати їх як збройну силу під час війни і навіть „неспокою”. І дійсно, магдебурзьке право і інші привілеї надаються містам не тільки під умовою створення і підтримки міських укріплень, але і з зобов'язанням несення військової служби. У грамоті м. Луцьку на магдебурзьке право і інші привілеї, наданій в 1497 р. і підтвердженій в 1513, 1560 і 1576 рр., сказано, що, отримавши ці привілеї, жителі міста зобов'язані під час військових дій обороняти стіни міста; якщо ж ворог їх із стін зіб'є, вони повинні відійти в замок і там разом з шляхтою відбивати ворога⁴. При підтвердженні магдебурзького права і інших привілеїв м. Києву, підкреслювалося, що міщани за це повинні відбувати „варту в полі”, „стерегти замок” і виступати проти ворога „кожен своєю головою кінно і збройно, відповідно своїй спроможності”⁵.

¹ Енгельс Ф. Крестьянская война в Германии. – М., 1932. – С. 16.

² Там само. – С. 29.

³ Там само. – С. 30.

⁴ АЮЗР... – Ч. V. – Т. I. – С. 12-13.

⁵ Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России. – СПб., 1865. –

Ця практика була використана і в Старокостянтинові. Кожен міщанин цього міста, під загрозою штрафу у розмірі однієї копи грошів, зобов'язаний був мати зброю, запас олов'яних куль і 2 фунти пороху. Основна маса міщан під час військових дій обороняла стіни і вали міста, а власники великих фільварків під час військових операцій зобов'язані були виступати кінно, зі своїми людьми і зброєю. Так міщани, що володіють фільварками, виставляли 36 вершників¹.

Міщанські загони не були єдиною збройною силою в місті. Міські укріплення, в першу чергу замок, складала базу і опорний пункт для всіх збройних сил князя. Основним військом під час військових операцій били збройні сили власника міста, міщанські загони – допоміжним. Збройні сили князя склалися перш за все з шляхтичів, що отримали і тримали села на умовах васальної служби. У люстрації 1545 р. в якості збройної сили Красилівського замку – центру всього Кузьминського повіту – вказані зем'яни, власники сіл². Цей рід військ ми бачимо тут аж до 1648 р. У 1620 р. князь Януш Острозький дарує своєму слугі, шляхетному Самуїлу Юровичу, села Киселі і Писарівку з умовою несення військової служби „до замку Константинівського”, подібно до інших шляхтичів, що тримали маєтки від князя в районі цього міста³. З таких шляхтичів тут була створена окрема кавалерійська частина, що спиралася на Старокостянтинівський замок. У 1649 р. князь Домінік Заславський, який володів у той час містом і селами навколо нього, дає в довічне володіння Криштофу Свіщевському с. Сушки з обов'язком служби в гусарській корогві Константинівській⁴.

З шляхти можна було скласти корогву, але ж це невеликий загін. Панам доводилося збільшувати свої збройні сили, залучаючи до військової служби і деяких селян. Із заможних селян набирали „бояр”, що несли військову і поліцейську службу в маєтках. У 1582 р. ми бачимо в Шупкові 15 бояр, в Шпанові – 4⁵; у 1600 р. – в Деревині 2⁶;

Т. 2. – С. 126-128.

¹ Архів Ржевуських... – Інвентар Старокостянтинова 1603.

² Źródła dziejowe... – Т. VI. – S. 107.

³ Центральний архів давніх актів у Києві (далі – КЦАДА). – Кн. 1538. (Центральний державний історичний архів України в Києві (далі - ЦДІАК) ; на сьогодні ця актова книга втрачена – упор.

⁴ Acta grodzkie i ziemskie. – Lwów, 1884 – Т. X. – S. 261.

⁵ КЦАДА. – Кн. 2097. – Арк. 517; на сьогодні ця актова книга втрачена – упор.

⁶ Там само. – Кн. 956. – Арк. 206 (ЦДІАК. – Ф. 28 „Володимирський городський суд”. – Оп 1. – Спр. 33.).

у 1634 р. в Холопичах – 2¹. Були вони і в ключі Костянтинівському. У приміському с. Старики ми зустрічаємо декілька бояр². Вони, безсумнівно, були і в інших селах.

У князя був ще один загін військ, абсолютно чужий місцевому населенню і тому надійніший під час повстання закріпаченого селянства. Це були татари (до речі, татарські військові загони на панській службі ми зустрічаємо не тільки у князя Острозького). На початку XVII ст. вони жили в передмісті Старокостянтинова – Стариках, татари займали 24 будинки; у кожному будинку жило по 2-3 сім'ї³. У 1636 р. в передмісті Старокостянтинова, Новому місті, було 60 татарських будинків; 25 з них вважалися багатими, 35 – бідними⁴. Татари ніяких панщинних повинностей не несли і чиншу не платили⁵. З них був складений татарський військовий загін – татарська корогва⁶. Вони залишалися мусульманами, мали свого „духовного”⁷. Зростання грошових доходів феодалів дозволяє їм заводити і загони найманих військ. Вище ми бачили корогву піхоти, що присилалася в місто під час ярмарків.

Організований таким чином опорний пункт феодального панування на певній території Волинського воєводства – м. Старокостянтинів витримав ряд випробувань. У другій половині XVI і першій половині XVII ст. було декілька великих нападів Кримської орди на ці райони. Відомі напади 1575, 1593, 1595, 1616, 1617, 1618, 1624 рр. Навколишня територія піддавалася спустошенню неодноразово, але м. Старокостянтинів уціліло; він не був узятий, жителі відсиділися за укріпленнями. Тут знаходили притулок і порятунок і жителі сіл, що встигли дістатися до міста⁸.

Старокостянтинів став у пригоді шляхті і під час „неспокоїв”. У 1592 і 1593 рр., восени і на початку року, Косинський узяв ряд міст і замків, але Старокостянтинова взяти не зміг. Старокостянтинів став опорним пунктом князя Острозького в його боротьбі з повстанням. До цього опорного пункту стягувалися війська князя Острозького

¹ Там само. – Кн. 1002. – Арк. 108 (ЦДІАК. – Ф. 28. – Оп 1. – Спр. 70.).

² Архів Ржевуських... – Інвентар Старокостянтинова 1603.

³ Там само.

⁴ Переговский В. Огрывок из истории... – С. 75-78.

⁵ Там само.

⁶ Там само. – С. 67.

⁷ Там само. – С. 75.

⁸ Там само. – С. 277, 111-115; Архів Ржевуських... – Summariusz dokumentum...

і інших панів, збиралася шляхта. Звідси почалося панський наступ проти Косинського.

Шляхта Волинського воєводства, обираючи послів на варшавський сейм 1638 р., оцінила значення Старокостянтинова як свого опорного пункту. В інструкції послам написано: цей укріплений пункт „може протистояти всім татарським нападам, в цій справі може стати у пригоді не тільки воєводству Волинському, але і всій Речі Посполитій”. Тому послам воєводства ставилося в обов’язок клопотати на сеймі, „щоб цьому місту були дані вольності і привілею, як Замостю і Тарнову”¹. У 1648 р. шляхта Волинського воєводства зобов’язує своїх послів домагатися на сеймі, щоб Старокостянтинову „було дане звільнення від жовнірських постойв і інших подаей і щоб це було затверджено конституцією”, бо „на Костянтинові покоїться сила всієї України”².

Міста, що були основними опорними пунктами феодального панування, були і резиденціями самих феодалів. Однією з резиденцій князя Константа Костянтиновича Острозького і став заснований ним Костянтинів. У другій половині XVI ст. тут був побудований кам’яний палац князя. У замку, а також і в самому місті в тривожний час знаходили притулок навколишні шляхтичі; у 1636 р. в замку було 72 порожні комори, призначені служити місцем зберігання шляхетського майна³. Деякі з шляхтичів обзавелися садибами в місті; у 1636 р. тільки на Стариках було 13 будинків шляхти⁴. Замок князя знаходився в серці міста. У військовому відношенні замок панував над містом; його укріплення і гармати могли служити не тільки проти ворога, що увірвався в місто, але і проти самого міста, якби воно вийшло з покори.

Князь панував над містом, спираючись на свої збройні сили, на укріплення замку, на підтримку привілейованої міської верхівки, перш за все – міського патриціату. Міське самоврядування підпорядковане було волі князя, діяло під його контролем, проводило його політику.

Великим впливом в місті користувалася православна церква. Її підтримували не тільки віруючі міщани, щедро забезпечував її перш

¹ АЮЗР. – К., 1861. – Ч. II. – Т. I. – С. 243.

² Там само. – С. 332.

³ Переговский В. Отрывок из истории... – С. 71-72.

⁴ Архів Ржевських... – Інвентар Старокостянтинова 1603.; Переговский В. Отрывок из истории... – С. 75.

за все сам князь Костянтин Костянтинович Острозький – „ревнитель православ'я”. У місті, що налічувало декілька тисяч жителів, було шість церков¹. Будівничим цих церков був сам князь. Кам'яні церкви, що збереглися до наших часів, Троїцька і Успенська, побудовані вправними майстрами, – цінні пам'ятники архітектури XVI ст. Князь щедро наділяв духовенство. Настоятель Троїцької церкви в XVI ст. отримав від князя надання на с. Іршики і помірне від млинів Старокостянтинова в десятий день. Священик Троїцької церкви – землевласник, що володіє залежними селянами. Настоятель Успенської церкви в 1590 р. отримав від князя „хутір” і будинок в місті. Йому ж в 1602 р. надане було помірне від трьох коліс Старокостянтинівського млина щоп'ятниці. Духовенство міста отримало від князя визнання незалежності духовних справ від світського суду². Недаремно духовенство вихваляло князя, звеличувало його прихильність до православної церкви; недаремно в церквах міста молилися про здоров'я „князя, його милості”, „отця і протектора нашого”, молилися „за щасливе його панування”.

III

Зростання грошової ренти, зростання промисловості і торгівлі вели за собою і зростання феодальної розкоші.

У описах побуту і майна панів України XVI ст. часто зустрічаються згадки про срібний і позолочений посуд, про зброю, оправлену золотом і коштовними каміннями, про дорогі килими, цінне хутро, розкішні матерії, породистих коней. У палацах влаштовувалися пишні прийоми, на які збиралися сотні гостей. Не було меж шляхетській розкоші і витратам.

Марнотратство панів поглинало всі доходи від маєтків. Багато маєтків було заставлено; вже не одна панська сім'я заставила лихвареві і „клейноди” – домашнє золото і коштовні камені. Актові книги XVI ст. переповнені такими заставними записами. Немало панів України збанкрутіло, маєтки їх перейшли до лихварів; багато хто знаходився на межі банкрутства. Де добути грошей? Це питання стає питанням життя і смерті для багатьох феодалів України. „Якщо дво-

¹ Архів Ржевуських... – Інвентар Старокостянтинова 1603; 1650; Фасцикул 8. – № 2; Пероговский В. Отрывок из истории... – С. 163-170.

² Архів Ржевуських... – Фасцикул № 1; Пероговский В. Отрывок из истории... – С. 167-168.

рянство не бажало загинути, йому необхідно було вибивати більше доходу зі свого маєтку”, – говорить Енгельс про німецьке дворянство, що опинилося в аналогічному положенні¹. Звідси новий натиск на селян, збільшення чиншів і панщини². Виходом для поміщиків Німеччини було повернення до відробіткової ренти. Це дозволяло поміщикам використовувати весь робочий час селянина, понад необхідний для задоволення його мінімальніших потреб, а якщо буде потрібно – забрати і частину цього часу. Ніякий чинш не давав феодалові таких широких можливостей. Маркс писав: „...рента продуктами, в яких представлена додаткова праця, може і не вичерпувати всієї надлишкової праці сільської сім'ї. Навпаки, виробникові дається тут великий простір для того, щоб знайти час для надлишкової праці, продукт якої належить йому абсолютно так само, як продукт його праці, що задовольняє його найнеобхідніші потреби”³. Тому „єдиний шлях” збільшення прибутковості маєтків полягав у заведенні „власного господарства”, яке оброблялося б „у формі панщини”⁴. „Знову наступив час „необмежених повинностей”: пан міг вимагати на роботу селянина, його сім'ю, його худобу так часто і на такий термін, як йому було завгодно”⁵.

У цьому ж напрямку шукає виходу зі скрутного становища і шляхта Польсько-литовської держави, у тому числі і її українських земель. Не слід забувати при цьому, що Німеччина знаходилася поряд з Польщею; прийоми господарювання німецьких поміщиків були відомі поміщикам Польщі; досвід їх міг бути використаний.

У пошуках способів збільшення прибутковості своїх маєтків пани-шляхта проводили всілякі експерименти; з'являється спеціальна література. Характерною в цьому відношенні була видана в 1588 р. книга польського шляхтича Азельма Гостомського – „Господарство”. Книга мала великий успіх у шляхетських колах і розійшлася в декількох виданнях. Азельм Гостомський набув слави вельми практичного господаря, який вів господарство з великим успіхом. Він не тільки не розорявся в цих скрутних для феодалів обставинах, але зумів навіть розбагатіти: збільшив число своїх стад і залежних селян, прикупив маєток синам, дав велике придане дочкам і, крім того, піс-

¹ Енгельс Ф. Марка. – М., 1933. – С. 13.

² Там само. – С. 16.

³ Маркс К. Капитал. – М., 1949. – Т. III. – Ч. II. – С. 808.

⁴ Енгельс Ф. Марка... – С. 17.

⁵ Там само. – С. 18.

ля своєї смерті залишив величезну суму грошей – близько 400 000 злотих¹.

Яким чином добився Гостомський таких величезних успіхів, що він рекомендував зробити, щоб збільшити прибутковість поміщицьких маєтків? Гостомський вважав за необхідне звернути головному увагу на відробіткову ренту. Він писав: „робота хлопів – це дохід, або чистий прибуток, найбільший в Польщі”². У своїх маєтках він збільшив панщину до величезних розмірів, вимагаючи від кожного селянського господарства по 208 упряжних днів на рік³. Гостомський явно прагнув використовувати зростаючий в XVI ст. експорт продуктів сільського господарства. Він радив поміщикам узяти в свої руки продаж сільськогосподарських продуктів, рекомендував феодалам заборонити довіз борошна в підвладні їм міста з маєтків інших власників, описував, як сам посилав на торг служебника з маєтку, і той оголошував: „У мого господаря достатньо молоченого жита. Кому потрібне жито, йди в маєток мого господаря, там продам жита, скільки кому потрібно”⁴.

Гостомський рекомендує не залишати без уваги жодної галузі господарства, продукція якої може бути перетворена на гроші на місцевому або закордонному ринку. Він радить використовувати панщинну працю для заготівки дощок, діжок, обручів, смоли, на які є попит на ринку; налагодити таким же способом виробництво цегли, цвяхів, олії льняної, конопляної, ріпової. Щоб усунути конкуренцію і продавати ці вироби за високою ціною, поміщик може, користуючись феодалною владою, встановити монополію на продаж цих предметів⁵. Само собою розуміється, що продаж горілки і пива повинен бути також поміщицькою монополією. Гостомський чудово розумів, що монопольний продаж вина населенню є вельми серйозним джерелом грошових доходів поміщика⁶.

Гостомський рекомендував ще один засіб, який повинен був сприяти збагаченню шляхтичів, – не допускати, щоб селяни купували необхідні їм продукти в місті. Цими продуктами поміщик може торгувати сам. Гостомський так і робив: у Торуні, куди він привозив зі своїх маєтків зерно і інші продукти, Гостомський закупає оптом

¹ Baranowski J., „Gospodarstwo” Azelma Gostomskiego. – Warszawa, 1914. – S. 21.

² Там само. – S. 65.

³ Там само. – S. 72.

⁴ Там само. – S. 30.

⁵ Там само. – S. 33.

⁶ Там само. – S. 32.

необхідні йому і залежним селянам його маєтків продукти (рибу, сіль, залізо) і продавав їх селянам за ринковими цінами. Під загрозою штрафу в 16 гривень селянам заборонялося проводити покупки в будь-якому іншому місці.

Не слід допускати, продовжував Гостомський, щоб селяни користувалися послугами міських ремісників. У селах повинні бути свої ковалі, ткачі, колісники, бондарі і так далі. Фільварок повинен витратити якомога менше грошей. Все необхідне для фільварка, від матів до обручів, повинно бути виготовлене залежними ремісниками; неприпустимо витратити на це гроші маєтку.

Книга Гостомського була дуже популярною в панських і шляхетських кругах і розійшлася в декількох виданнях. Вона описувала практику, що проводилася багатьма кріпосниками Речі Посполитої.

Вже в третій чверті XVI ст. в багатьох маєтках Волині головним обов'язком селян стала панщина. В 1571 р. в Риканах і Мостищах та в 1573 р. в Буремлі селяни працювали на панщині по 3 дні в тиждень, поки ще від дворища¹. В 1573 р. у Цевові та в 1579 р. в Печихвостах працювали від дворища щоденно². На 1572 р. в Берестечку (в тій частині, яка належала пану Андрію Русину) всі селяни були переведені повністю на відробіткову ренту – внесків ні грішми, ні зерном не робили, виконували лише панщинні роботи³. Цей наступ феодалів, посилення експлуатації викликало різку відсіч з боку селян. Почалися повстання, поки ще розрізнені. В джерелах збереглися деякі свідчення про опір селян. У 1575 р. в с. Білосток Луцького повіту Волинського воєводства селяни відмовилися виконувати панщину. Власник не в силах був змусити їх до покори⁴. У 1567 р. на Волинському Поліссі, в Чернечгородці, селяни повстали. Народ кинувся розшукувати урядника, панських слуг, але ті не встигли втекти. Селяни спіймали десятника Левона и жорстоко побили його. Повстали селяни, як розповідав панський слуга, „належних платежів – грошових чиншів, дані медової, жита дякольного – пані моїй не віддають і в підводу, куди необхідно, їхати не хочуть”. Через ці підводи й почалася справа. Возному, прибулому з міста для вияснення справи, селяни заявили: „в підводи не поїдемо і жита дякольного не повезе-

¹ АЮЗР. – Ч. VIII. – Т. VI. – С. 349, 353; Ч. VII. – Т. I. – С. 240.

² Там само. – Ч. VI. – Т. I. – С. 97; КЦАДА. – Кн. 2053. – Арк. 222-223 (ЦДІАК. – Ф. 25 „Луцький гродський суд”. – Оп 1. – Спр. 19).

³ АЮЗР... – Ч. I. – Т. I. – С. 56.

⁴ КЦАДА. – Кн. 2039. – Арк. 121 (ЦДІАК. – Ф. 25. – Оп 1. – Спр. 7).

мо”, и додали: „десятника побили за те, що він нас грабував, а урядник і старець – ті самі втекли; якби не втукли, з ними могло б бути те саме, що й з десятником, бо старець – великий наш неприятель”.

Підводна повинність була однею з найтяжчих панщинних робіт. Мало того, що вона вимагала великих витрат часу, на важкій дорозі підривали сили коні та воли. Виведені з себе непосильним тягарем, селяни ополчилися проти власників і проти тих, хто допомагав їм грабувати селян. Із заявою до возного з’явився і чернечгородський священник. Він говорив: „селяни за те, що я їм не допомагаю в бунтах, церкву від мене відняли, самого мене побили, а церковні ключі зірвали у мене з поясу”¹.

Прошло декілька місяців, а повстання не тільки не було придушене, але поширилося на навколишні села, на багато кілометрів навколо. Піднялися селяни сіл Колки, Рудники. На місце повстання були послані комісари з королівським листом; їх супроводжував загін, складений з шляхтичів і слуг пані Фальчевської, що володіла Чернечгородкою. Селяни Чернечгородки і Колків „листа господаря і комісарського не прийняли” і через своїх уповноважених відповіли, що вони нових робіт і повинностей виконувати не будуть. Слуга пані Фалічевської, пан Ледницький, зміг зробити лише одне: „поклавши перед ними на землю” копії листів короля і комісарів, „він пішов геть”².

У цьому ж 1567 р. у зв’язку з питанням про панщинні роботи повстали селяни с. Секунь. Село Секунь знаходиться біля Ковеля, по дорозі до Бреста. Селяни відмовилися йти в маєток на роботу і платити власникові борги. З листом короля у цій справі приїхав в село пан Богуш Деревинський. Він поселився в поміщицькій садибі і викликав до себе селян. Три дні сидів в садибі Деревинський в очікуванні селян, але марно – селяни не йшли. Тоді Деревинський з шляхтою, що була при ньому, поїхав в село, як розповідає сам, „бажаючи тих людей секунських вигнати на роботу” і примусити їх заплатити борги. Але селяни, – продовжує Деревинський, – зібравшись в числі близько 30 чоловік, „погналися за мною з палицями і ціпами і слугу мого, пана Ласького, побили”. Деревинський з Секуня втік до Ковеля і звернувся там за допомогою до „врядника” Ковельського ключа, але той, очевидно відчуваючи своє безсилля, відповів: „пан Ласько – власник Секуня – має їх в своїй владі, то хай і карає”³.

¹ Там само. – Кн. 935. – Арк. 4-5 (ЦДІАК. – Ф. 28. – Оп 1. – Спр. 3).

² Там само. – Кн. 2041. – Арк. 268-269. (ЦДІАК. – Ф. 25. – Оп 1. – Спр. 9).

³ Там само. – Кн. 934. – Арк. 59. (ЦДІАК. – Ф. 28 „Володимирський гродський суд”. – Оп 1. – Спр. 2).

У 1563 р. відбулося повстання селян недалеко від Костянтинова, в Ляховецькому ключі. 28 травня селяни сіл Войнигів, Кашинці, Вариводинці і жителі самих Ляхівців „з різною зброєю” увірвалися в садибу поміщика і вломилися в будинок. Поміщика свого, Матвія Сенюту, „убили на смерть і замучили”¹. У 1567 р. власні селяни убили пана Федора Останка-Яминецького, ввірвавшись в його будинок².

Запобігти власному розоренню методом нещадного пограбування селян панам було нелегко. Селяни чинили опір, а зломити їх опір не вистачало сил.

На південь від Старокостянтинова, на Литовській Україні, справи поміщицькі йшли ще гірше. У 1545 р. поміщики околиць Вінниці скаржаться королівському люстратору: „хлопи розпустилися”, селянин „на поміщика нічого не робить”, поміщики перебувають в постійному страху, чекаючи від селян „бід”³. Обстановка на Україні, що входила до складу Великого князівства Литовського, ставала загрозовою для поміщиків.

„Порятунок” прийшов із заходу. „Братерську допомогу” панам і шляхті України надали пани і шляхта Польщі. Звичайно, не безкорисливо. І магнати з „будинку Мнишків”, Конецьпольських, Потоцьких і ходачкові шляхтичі з глухого мазурського села у момент гострого браку грошей мріяли про багату Україну. Розповідали: земля там урожайна, жирний чорнозем, не те, що мазурські піски і бολота; звіра, дичини, риби багато, велика кількість продуктів природи; „річки течуть молоком і медом”; там „хлопа багато”, до того ж „хлоп там багатий”, не те, що свій, зовсім вже обідраний. Вже давно пани Польщі пропонували панам України об’єднатися в „одне тіло”. Але раніше пани України на це об’єднання не погоджувалися, сподівалися самі впоратися. Тепер вони стали поступливішими. Терплячи поразку в грабіжницькому поході на селян, пани Волині із заздрістю спостерігали, як в сусідньому Подільському воеводстві, а особливо в землях Львівській та Белзькій, які знаходилися у складі Корони Польської, шляхта змогла зламати опір селян і погнати їх на панщину. У 1565 р. в селах Кам’янецького староства – Киптінцях, Должку, Голоськові – селяни відбували панщину по 2 дні в тиждень, в Ліськовицях – по 3 дні⁴. Навіть у Барському старостві, в с. Шершенів-

¹ АЮЗР... – Ч. VI. – Т. I. – С. 46.

² КЦАДА. – Кн. 2041. – Арк. 230 (ЦДІАК. – Ф. 25. – Оп 1. – Спр. 9).

³ Źródła dziejowe... – Т. VI. – S. 108-116.

⁴ АЮЗР... – Ч. VII. – Т. II. – С. 165-215.

цях, селяни відбували панщину по 2 дні в тиждень¹. Барське староство – окраїнне, зараза „неслухняності холопської”, „свавілля українського” тут відчувається вельми сильно, а все ж і в цій місцевості, що входить до складу Корони Польської, пани спромоглися здрати з селянина значно більше, ніж у місцевостях, що знаходилися в аналогічних умовах Великого князівства Литовського.

Візьмемо два сусідських українських староства. Одне з них входило до складу князівства Литовського, староство Вінницьке, інше – до складу Корони Польської, староство Барське. У 1552 р. була проведена люстрація обох цих староств. У Вінницькому старостві панщина невелика і нормована – 3 або 4 дні в рік. У люстрації Барського староства записано: селяни повинні працювати стільки, скільки буде потрібно власникові. У Барському старостві селяни дають від кожного господарства по 10 третинників вівса, по 4 третинники пшениці, по 2 півні, по 10 яець, по 4 гроша, двадцятку свиню, двадцятку вівцю, десятину від бджіл, раз в три роки – десятину від волів. Третинник вівса оцінюється в 8 грошів, третинник пшениці – в 12 грошей. У грошовому вираженні одна лише данина вівсом і пшеницею від кожного селянського господарства складає на рік 128 грошів². У старостві Вінницькому в різних селах платять по-різному. Якщо дають овес і гроші, то невеликі, 12 грошів і 4 третинники вівса, тобто в переводі на гроші – по 52 гроша з господарства. Це найбільш високі внески, а зустрічаються внески, загальна сума яких не перевищує 28–19 грошів. Поволовщини, данини від свиней і овець, у Вінницькому старостві не видно³. До того ж потрібно врахувати, що в люстрації Барського староства відмічено руйнування сіл цього староства татарами в 1550 р., тому селянам було надано полегшення в платежах. У люстрації Барського староства 1552 р. не відмічений ще один побор, який ми бачимо в люстраціях цього ж староства 1564 і 1570 рр., – „стація”⁴. Стації складалися з наступних продуктів: вівса – 3 третинника, жита – ½ третинника від кожного господарства; крім того, сюди входили крупа, сир, масло, пряжа. У переводі на гроші це складало ще близько 40 грошів. Таким чином, паїні Вінницького староства отримували з селян в кращому разі менше половини того,

¹ Там само. – С. 253-266.

² Там само. – Ч. VII. – Т. I. – С. 148-165.

³ Там само. – С. 598-611.

⁴ Стація – спочатку продукти князю і його двору при їх переїздах; згодом – постійний податок.

що отримували пани в сусідньому Барському старостві, в гіршому – не мали і шостої частини.

Серйозної допомоги в боротьбі з селянськими повстаннями литовське панство не надавало, а неприємностей чинило немало. Пани-Ради Великого князівства Литовського наполегливо прагнули перевірити права місцевих землевласників на маєтки. Люстратори 1545 р., що проводили цю перевірку на місці, зажадали від місцевих шляхтичів „грамоти-привілеї на маєтки”¹. Але грамот на багато маєтків не виявилось, бо велика кількість сіл і селян було розхачано без всяких грамот. Ця спроба литовських панів відняти значну частку маєтків у місцевих феодалів викликала серед останніх загальне обурення і одностайну відсіч. Пани Волині відповіли: коли покажуть грамоти пани Литви і Білорусії – землі Жмудська, Полоцька, Вітебська – тоді і ми покажемо; тобто, перш, ніж у нас вимагати документи на володіння, покажіть свої.²

Ображеними вважали себе пани Волині і у зв’язку зі збором податків на „земську оборону”. Пани Волині, як і інших земель України, платили податки з маєтків на утримання збройних сил Великого князівства Литовського. Гроші давали, а відчутної військової допомоги під час татарських нападів не мали; тепер же допомоги, так необхідної, щоб зломити опір селян, і зовсім не видно було. На сеймі 1547 р. пани Волині заявили, що їх цікавить, куди „поділися ті гроші, які вони давали неодноразово на земську оборону?”. Правителі Литви їм відповіли: підскарбій, що відає цими грошима, вже дав звіт в їх витраченні королю і Панам-Радам і довів, „що ці гроші видав належним чином на звичайні земські потреби Речі Посполитої”³. Було ясно, що військової допомоги від Панів-Ради годі чекати.

До уряду Великого князівства Литовського у шляхти Волині були ще претензії. У 1551 р. шляхта вимагала надання їй права вільно тримати в своїх маєтках корчми, що давало б їм величезний дохід, але дістали відмову⁴. У 1554 р. шляхта добивається звільнення своїх маєтків від стацій і підвод – відмовили і в цьому⁵. Середню і дрібну шляхту обурювало і привілейоване становище у Вели-

¹ Памятники, изданные временной комиссией для разбора древних актов. – К., 1859. – Т. IV. – С. 48.

² Там само.

³ Акты, относящиеся к истории западной России. – СПб., 1848. – Т. III – С. 7-8.

⁴ Там само. – С. 7-9, 37.

⁵ Там само. – С. 52-54. – § 10.

кому князівстві Литовському великих панів, їх поводження зі „шляхетським народом”, особливо безцеремонне, коли цей пан займав крупний адміністративну посаду. Пани, члени Ради, були непідсудні місцевому суду, відповідали лише перед королем і Радою. Місцевому „зем'янину” і їздити судитися далеко, і домогтися там захисту своїх інтересів важко. Самоправство, наїзди на шляхетські маєтки Панів-Ради, зманювання ними селян в свої маєтки – все це хвилювало зем'ян-шляхту. На сеймі 1554 р. шляхта вимагала видачі своїх селян „отчизних і непохожих”, що перейшли в маєтки Панів-Ради. На цьому ж сеймі вони домагалися, щоб Пани-Ради, які володіють маєтками в землі Волинській, судилися правом волинським. До видання нового статуту їм в цьому було відмовлено¹.

Конфлікти місцевих зем'ян з панами – представниками влади. Великого князівства Литовського на місцях – доходили до збройних зіткнень. У 1541 р. зем'яни Брацлавського повіту вигнали із староства місцевого старосту, князя Семена Пронського, „атакувавши його в замку Брацлавському”, після чого відправили до короля делегацію зі скаргами на „образи”, які їм чинив князь Пронський². У цьому ж році вислали делегацію зі скаргами на князя Пронського і зем'яни вінницькі³. У 1546 р. звернулися до короля з протестом зем'яни житомирські, вінницькі і київські проти своїх старост, князя Богуша Корецького і князя Федора Сангушковича, і проти воєводи – князя Фрідріха Пронського. Зем'яни звинувачували старост і воєводу в тому, що ті примушують зем'ян нести „сторожу” і відбувати „лежі” в замках, вимагають повинностей і внесків від підвладних місцевим зем'янам селян, судять цих селян. Король і Пани-Ради, під тиском одностайного виступу шляхтичів різних районів величезної території, вирішили відступити. Було послано розпорядження місцевим властям не чинити „образ” шляхті⁴.

Всі ці конфлікти з урядом Великого князівства Литовського робили поступливішими панів України в їх переговорах з панами Польщі. Переговори панів України з панами Польщі про унію велися до 1569 р. Ще на сеймі 1565 – 1566 рр. у Вільно послали Волині внесли пропозицію утворити спільний сейм з Коронаю Польською.

На Люблінському сеймі 1569 р. пани Волині дезорганізували табір противників унії, переметнувшись на бік Польщі; їх перехід

¹ Там само. – С. 64-66. – § 3-4.

² АЮЗР... – Ч. VIII. – Т. V. – К., 1907. – С. 24-26.

³ Там само. – С. 28-29.

⁴ Там само. – С. 40-42, 43-47, 47-49.

і забезпечив перемогу Польщі. Нарушевич писав 11 червня 1569 р. Радивилу: волинські пани приєднані до Польщі не насильством (tak wielkiego gwałtu na się nie mieli), вони самі „поспішили до цього”¹. Велися закулісні переговори; поторгувались і змовилися. Звичайно, це не була угода українського і польського народів, як стверджує польська шляхетська і буржуазна історіографія. Перш за все, не можна забувати, що народ на шляхетських сеймах жодного представництва не мав; нічого ні заявляти, ні постановляти там не міг. Немає жодних доказів того, що українські пани-шляхта боролися проти самої унії, проти перетворення України на колонію феодальної Польщі. Вони сперечалися лише про умови унії. Навіть виступ князя Костянтина Вишневецького на засіданні 24 травня 1569 р., яке українська буржуазна історіографія намагається представити як виступ проти унії, не містить заперечень проти самої унії. Вишневецький з повним усвідомленням своєї сили, сили князівських родів України, добивається при включенні України до складу Корони Польської гарантії кращого становища цих родів у Короні. Він вимагає, щоб феодали України „не були понижені в своїй шляхетській гідності”, бо, заявляє він, „ми відчуваємо, що шляхетством ми рівні кожному народові”. Оскільки на сеймі ніхто не висловлювався в тому сенсі, що шляхта українська „в своїх гідностях” нижча за шляхту польську, Вишневецький повинен був розтлумачити свою вимогу. Він і розкриває карти до кінця. „Є у нас, – говорить він, – княжі роди, які своїм походженням мають своє особливе покликання і гідності. Ми не раді були б бачити, щоб їх гідність в чому-небудь була б зменшена”². Вишневецький марно турбувався про долю князівських родів України в Короні Польській. Вони влаштувалися в Короні краще, ніж в Литві, хоч би ті ж Вишневецькі. Пригадаємо, яку роль в Польщі грав Ярема Вишневецький. Пригадаємо, що один з Вишневецьких став королем Польщі. Пригадаємо роль, значення і зростання багатств в Польщі Острозьких, Заславських і інших „королев’ят” з українських князівських родів. Приєднавши Волинь до Польщі, польський панський уряд запропонував панам Волині, щоб вони, „виділивши своїх депутатів, самі собі написали привілей, як вважають за краще і найпотрібніше”³.

¹ Археографический сборник документов, относящихся к истории Северо-западной Руси. – Вильно, 1870. – Т. VII. – С. 43-47.

² Грушевський М.С. Історія України-Руси. – Київ; Львів, 1907. – Т. IV. – С. 404.

³ Археографический сборник... – С. 41.

Княжат і панів України примусити насильством підкоритися Польщі було не так просто: вони не були беззбройні. Острозькі, Збараські, Вишневецькі, Заславські і інші пані України мали в своєму розпорядженні значні озброєні сили. Пани Польщі з ними повинні були вважатися. Люблінська унія була полюбовною угодою хижаків-реакціонерів, феодалів Польщі і України, угодою, спрямованою проти інтересів і українського, і польського народів. Це був союз для проведення політики феодальної реакції, який погубив Польщу і приніс величезну шкоду Україні.

Підведемо підсумки. Польща захопила країну зовсім не пустельну, не вмираючу, а таку, що стояла на високому ступені розвитку і що швидко розвивалася. Твердження про „історичні заслуги” польської шляхти є грубою вигадкою, можливою лише при недостатньому знанні історії Польщі і України XVI – XVIII ст. або при її свідомо тенденційному тлумаченні. Не культуру, а поневолення, розорення і занепад несло польське панство Україні. Добре відомо, що зробила з цією квітучою країною шляхетская Польща, до якого ступеня розорення вона довела її.

Здійснити поневолення українського народу польське панство змогло тільки за допомогою українських експлуататорських класів, які в ім'я класових інтересів були готові зрадити свою батьківщину кому завгодно.

*Опубліковано: Учёные записки
Института славяноведения АН СССР. – 1951. –
Т. III. – С. 236-263.*

ТЕКСТ

Inwentarzę

maietnosczy podolskich iasnie oswiezonego xiaczia pana,
p(ana) Ianusa xiaczia Ostrogskie(go), castellana crakowskie(go),
włodzimierskie(go), białoczerkiewskie(go), kaniowskie(go),
czirkaskie(go), bogusławskiego, pereasławskie(go) etc., etc. starosti,
spisane ad die 26 marty anno 1615.

Apk. 2

Zamek Sulzeniczki

spisany die 18 marty anno 1615.

Przigródek palami dębowimy od miasta ostawiony. Do niego most przez row. Zwod na czopiech zelaznich.

Brama z bastą o dwu wierzchah, gontem pobita. Wrota proste, w nih fortka z klamką.

Bast naroznich w tim przigródku dwie z debiny zrabione, gontem pobite. Drzwi proste na biegunah.

W tim przigródku po prawey recze ku poludniu nad stawem dom, gdzie starosta mieska, gontem debowem pobity, w ktorim kuchnia w sieny z kominem lepionem, przez dah wiadzionem.

Swietlicza, do ktorey drzwi na zawiassah z antabą, klamką, okien trzy z blonami sklanemy. Piecz kahlowy. Stol, zydel, lawy w kolo. Kownata, do niey dzwy na zawiass(ach) z wrzeciadzem, skoblem. Okno z bloną sklaną. Transit, do ktore(go) drzwi proste.

Piekarnia naprzecziwko, do niey drzwi na zawiass(ach). Okien trzy. Piecz prosty. Stol ieden, lawy w kolo.

Spizarnia w bok, do niey drzwy na zawiassah z wrzeciadzem, skoblem.

Piwnicza, do ktorey drzwy kracziaste z wrzeciadzem, skoblem y kłodką. Drugie drzwy proste.

Stainia wielka draniczami pobita. Wrota wielkie proste na biegunie. Fortka na drugą strone na biegunie. Zloby, drabiny dobre.

Stainia druga takze draniczami pobita. Wrota wielkie na biegunach. Zloby, drabiny dobrze naprawne.

Mastarnia przy tey stainiey, glina oblepiona, pobielona. Do niey drzwy na biegunie. Piecz prosty. Okien trzy beż blon. Stol prosty. Zrab albo sasiiek dla chowania owsza albo sieczky.

Dziedziniecz,

do ktore(go) most przez row z porzczem.

Brama debowa we dwie sczenie zrabiona. W niey wrota na czopie zelaznem, z kuną, wrzeciadzem, skoblem. Fortka w bramie na zawiassach.

Podle bramy dom pod dahem gontowem, glina oblepiony, tinkowany, pobielony. Do sieni drzwy na zawiass(ach), z wrzeciadzem, skoblem. Okno z bloną sklaną, okienicza na zawiassach.

Kuchnia s tey sieni, do ktorey drzwy na zawiass(ach) z wrzeciadzem, skoblem. Okno z okienicza drzewiana. Stol dlugi.

Ognisko z drzewa rabione. Komin na czterech filarach murowany, przez dach wiwiedziony.

Swietlicza naprzeciwko kuchni. Do niey drzwy na zawiass(ach) z wrzeciãdzem, skoblem. Piecz kaffowy, komin murowany. Okien dwie z blonami sklanemy, okienicze na zawiass(ach). Stol ieden, lawy w kolo.

S tey sieny wschod na gore ku stolowey izbie z poreczem.

Wshod z podworzã zalamany, dahem gontowem pobity, z baniã niewielkã – na ganek przed stolowã izbã.

Do sieny drzwy na biegunie z wrzeciãdzem, drugie drzwy na zawiassah z wrzeciãdzem, skoblem. Okien dwie z blonami sklanemi, okienicze na zawiassah.

Izba stolowa nad brama glina oblepiona, tinkowana, pobielona, dahem gontowem debowem pobita, z powietrznikami dwiema. Do izby stolowey drzwy na zawiass(ach) z antabã, klamkã. Piecz kaffowy, komin murowany. Okien sescz z blonami sklanemy. Stolow trzy, zydlow trzy, ławy w kolo. Okiennicze przy oknah na zawiassah.

Po prawey ręcce bramy spizarn albo komor nowih dwie dahem gontowem pobitih, do ktorih drzwy na zawiassah z wrzeciãdzmy, skoblamy.

Piwnicza na podworzu, do niey drzwy kracziaste na zawiass(ach) z wrzeciãdzem, skoblem. Pobiczie gontowe.

Dom panski nowy pod jednem wierzhem, gontem pobitem z powietrznikami dwiema, glina oblepiona, tinkowana, pobielona. Do sieny drzwy na zawiassah z antabã, klamka. Okno z blonã sklana, okienicza na zawiassah. Kominy przy pieczach murowane przez dach wiwiedzione.

Pokoioy po prawey ręcce 2¹, izby iedna z drugiey, do ktorih drzwy stolarskiey roboty na zawiassah z antabami, klamkami, chaczkami. Piecze polewane. Kominky przy nih murowane. Okien w kazdey trzy, z blonami sklanemi; okiennicze na zawiass(ach). Stolor 4, zydlow 4, lawy przy sczianach.

Kownata za temi pokoiamy, do niey drzwy na zawiassah z klamkã. Okno z blona sklana, okiennicza na zawiass(ach).

Druga komora w bok, w parkanie, glina oblepiona, pobielona. Do niey drzwy na zawiass(ach) z wrzeciãdzem, skoblem.

Transit w baszcie narozniey, do nie(go) drzwi na zawiassah.

Po lewey ręcce pokoiow 2, ieden z drugie(go), do ktorih drzwy na zawiass(ach) z klamkami. Piecze malowane, kominky murowane. Okien po trzy z blonami sklanemy, okienicze na zawiass(ach). Stolor trzy, zydlow dwa, lawy przy sczianah.

Арк. 3

Kownata za temi pokoiamy, do niey drzwy na zawiassah z klamkã. Okno z blona sklana, okiennicza na zawiassah.

Komora w bok w parkanie, do niey drzwy na zawiassah z wrzeciãdzem, skoblem. Transit pod bastã naroznia, do nie(go) drzwy proste na zawiassah.

do ktorih drzwy na zawiassah z wrzeciãdzami, skoblamy. Nad temi komorami showanie zamcziste. Wshod na gorã z poreczem. Dah nowy gontowy z powietrznikiem.

Lamus na podworzu dla prohow, glina oblcpiona, pobielony, draniczamy

Z sieni wshod na gore pod dah z poreczem do basteczek naroznich, ktore nad kownatamy wiwiedziono. W nih komor dwie, drzwy na zawias(ach) z wrzecziadzmi, skoblami. Okien po trzy w obudwu z blonami sklanelmy, okiennicze na zawiassah.

Na nich znouw – komory drugie pod dahem dla strzelby. Drzwy na zawias(ach) z wrzecziadzmy, skoblamy. Na tich basteczkach dachy gontowe czerwono farbowane z powietrzniakamy.

Po prawey ręcze parkan debowy we dwie szcienie. W nim komor albo horodny 13, drzwy przy nih z wrzecziadzami. Nad temy komoramy showanie zamcziste. Wshod pod dach. Powetznik na iednem rogu.

Po lewey recze takze parkan debowy we dwie szcienie. W nim komor albo horodny 12,

pokryty. Do nie(go) drzwy na zawias(ach) z wrzecziadzem, skoblem, kłodką etc.

Strzelba zamkowa

Dzialo zelazne w lozu na kolah okowanich № 1.

Dzialek na srubach na kolah okowanich, skorą obsite 2.

Hakownicz № 26.

Kul zelaznih do dzial 18.

Kamiennih kul № 86.

Kul do hakownicz olowem oblewanych № 600.

Kul olowianich № 30 do dzial.

Ladunkow nasypianih 117.

Prochu kamieny 6.

Апк. 4

Miasto Sulżenicze Poddanich cziaaglich 35

Iwan Suspan

Pawlik Worwol

Petro

Chwedor Sapon

Hriczko Puszkarenia

Panko

Hriczko Medwedowsky

Bakay

Pawel Ieremyenia

Iwan Zdalenia

Iwan Hospod

Olyzar

Chwedor Woitenia

Szemereł Timosz

Lewko Dzedziula

Michno Baiko

Chursenia Lukasz

Iwan Kisielena

Hriczko Zdaniaenia

Iosipicha

Martin Naluzny

Rakowicz

Bakunicha Wdowa

Kuczenicz Olexa

Karpicha Wdowa

Iwan Kisiel

Daniecz² Puskarewicz

Dron

Sawka Postrzigacz

Iwan Duda

Iwan Nicziporenia

Czinsu daią po zlotemu 1. Procho-
we(go) s stroznem po gr(oszej) 2 li-
t(ewskich). Kaplonow po 2. Po gesy
1. Iaiecz z dimu po 10.

Podsusiedkow № 15

Wasko Czornisenia

Chwedczicha

Wasko Kudra

Michno

Tyszczicha

Tamasenia

Hriczko Danczenia³

Radczenia

Iasko Kusnierz
Misko Czorny
Kuzik Roman
Wasko Strozenko

Semen Beniasz
Kozicycha
Casprania
Klepacz
Iusko Krawiecz
Andy Rymarz
Timko Swiecz

Czinsu placza po gr(oszej) 12. Pro-
howego po gr(oszej) 2. Po kaplonie 1.
Dwa na gesz.

Pobereznikow 3
Wolczek Zdan
Iasko Stelmasenia
Dawid Kuczewicz

Prochowe(go) po gr(oszej) 2 li-
t(ewskich).

Арк. 4 3В

Haidukow mieszcianie wiprawuia № 3

Wasko⁴
Andrey⁵
Nowik

Stadnikow № 2

Wasko Drenla
Ianko

Melnikow № 2

Semen⁶
Karp
Daią zł(otych) 4 polsk(ich)

Domow arendarskich № 2, wolny od
podatk(ów).

Sluskow dwonih.5

Wasko Kuhnik
Mazur Serhey
Wasko Skoda
Iaczko Melasczenia
Piotr, slosarz zamk(owy)

Wolannikow ktorzy tilko prohowe
z stroznem placzą 51

Iakub
Semen Bondar
Maria Wdowa
Kostuk
Ostap
Ianko
Choma Wrotniczzenia
Kolesnik Taran
Oleinik
Prokop Hanczar
Cziganin Hriczko
Hrisko
Misko
Martin
Martin Stroz
Andry
Zienko
Semen
Lukasz
Pawel Wolnik
Iwan Polulach
Klim Lonsowicz⁷

Prohowe(go) po gr(oszej) 2 lit(ew-
skich).

Ribakow № 3

Dziera Hriczko
Chwedor Waszczenia
Sawienia⁸ Petro

Prochowe(go) po gr(oszej) 2 lit(ew-
skich).

Pasicznikow 2

Iusko⁹
Teresko

Iwan Panteleienia, woit
Sydor Soczky 1
Hriczko Soczky 1
Opanasz Koreczky na posludze

Арк. 5

[...]¹¹, Barkow ziecz

Ian Lach
Martin Siekalo¹²
Kudra
Kuzma
Oransky, puskarz
Iarmola Puskarz
Ian Masolowsky
Symko
Makar
Woiczeh¹³ Konowal
Semen Mozclowsky
Vlasko Dyak¹⁴
Steczicha¹⁵
Petro
Semen
Kalenik
Malosz

Prochowego z stroznem po gr(oszej)
2 lit(ewskich). Zącz y kosciz pomagaja
y na weselaky gwałt do grobel pomagaja
mieszczenie.

Onaczko
Bochdan Swiecz
Iaczko
Hriczko
Podesemczenia
Naum Krawiecz
Barwenczicha
Tysko
Lukyan
Iuschicha Wulkowicz
Marczin Barkowicz¹⁰

Picniedzy czinsowih przichodzy do
roku zł(otych) 46//15.

Prohowego z stroznem zł(otych)
9//10.

Ialowicz vrokowih № 2.
Baranow 4. Wieprzow 2.
Kaplonow 85.
Geszy № 42½.

Iaiecz kop 7//5.

Dziesieczine pczelną kazdi rok do
zamku daią mieszczenie.

Staw wielky pod zamkiem, ktori na
x(iążęcía) ie(go) m(czy) lowia, te(go)
roku spust.

Staw drugi pod miastem ku Wierz-
bowczom na x(iążęcía) ie(go) m(czy)
lowią, spust tego roku przypada.

Staw w polu nowy spust przypada
tego roku.

Mlin pod zamkiem o trzech wierz-
hah gontami pobity. W nim kol macz-
nih trzy, stepy y folusz.

Boiarskie domy 7

Kuczinskie(go) dom
Spasowskiego dom
Bezimow dom
Balkumow¹⁶ dom
Zacharczeniow dom
Bezim Bogdana dom
Kudyarowiczow dom

Czerkiew 1, popow 2.

Summa wsitkiej osady w Sułzeniczach
136.

Apk. 5 3B.

S tich mlinow wissey mianowanih pospolu z koskoskiem, z mytem mostowem y sinkiem wselakiego piczia daie Sloma Zyd arendy do roku zł(otych) 928.

Ktora arenda poczela sie mu od Boze-go) narodzenia a(nno) 1615.

1 rata na Welkanocz, zł(otych) 232.

2 rata na S(więty) Ian, zł(otych) 232.

3 rata na S(więty) Mihal, zł(otych) 232.

4 rata na Boze narodzenie, takze zł(otych) 232.

Pasieka w zapuszczie.

Pczol showano na zime do pohrebu № 53.

A wibito № 35.

Dziesieczinnih № 60.

Nabrano miodu pulbeczk(ów) 5. Odesłano do Dubna pulbecz(ków) 4, na czo kwit iest. Dla pczol zostawiono pulbecz(ek) 1.

Mlin pod miastem od Wierzbowiecz gontami debowimy pobity o trzech wierzchah. W nim kol macznih trzy stepne y folusz.

Mlin trzeci, nowy, na polu draniczamy pobity. W nim koło mączne 1, stepy.

Wieprzow we mliniech № 8.

Folwark pod miastem za stawem ostrogiem debowem, czeszcz plotem chroszczianem, ogrodzony. Wrota proste z desczek na biegunach.

Dom gospodarsky pod słomą, w ktorim sien, piekarnia, komora naprzeciwno. Drzwy wśedzie proste na biegunah.

Piwnicza pod tem domem dla nabialu, drzwy proste na biegunach z wrzecziazdem, skoblem.

Sernik.

Golebnikow dwa prostih.

Domek drugi dla pastuhow słomą kryty. W niem sien, piekarniczka mała. Drzwy proste etc.

Gumno płotem tinionem ogrodzone. Wrota proste dwoie. Klonia z debiny słoma krita. Wrota ze dwu stron, przy iednih – wrzecziazd z skoblem.

W tim gumnie zboz

Zita starego stert 2, kop.

Zitta 1614 stert 3, kop.

Ieczmienia sterta, kop.

Owsa stert 3, kop.

Hreczky sterta, kop.

Prosa starego stert.

Prosa nowego stert.

Арк. 6

Gumno w zapuszczie za miastem
 Zytta starego stert 13,
 Zytta 1613 sterta 1 – 14
 Psęnicze stert 4.
 Ieczmienia stert 2.
 Grochu stert 5.
 Owsza stert 2.
 Prosa stert 2.

Gumno w Koskowie
 Psenicze starey sterta 2¹⁷, kop 160¹⁸.
 S pola stare(go) sterta 1.
 Ięczmienia sterta 1.
 Hreczky stert 2, kop
 Prosa starego sterta 1.
 Prosa nowego stert 2.

Wisiano na zime
 Zytta macz 54.
 Psenicze macz 16.

Na oborze bydła
 Krow pospolitih № 20.
 Ialowicz trziletnih 3.
 Wolow roboczih № 18.
 Buchaiow № 2.
 Biczkow dwulat(nich)¹⁹ 4.
 Ialowek rocznih 16.
 Byczkow rocznih 7.

Summa bydła 70.

Owiecz starich № 150.
 Rocznych owecz № 40.
 Baranow starich 8.
 Baranow rocznih 28.

Suma wsitkich 226

Koz starich 3,
 Kozlow №2 – 5

Swiny starih 20,
 [Nadzieniat] 12,
 Knorozow № 2 ,
 Prosiat 40 – 74

Kur s kurem № 37.
 Gęsy starich № 45.

Арк. 6 3В.

Stado sulzeniczkie
 Klacz ze zrebiety 29.
 Klacz iałowich y czwartaczek 57.
 Klaczek dwuletnih 5.
 Klaczek rocznih 3.

Z Czortory poslanih
 Klaczek dwuletnih 2,
 Klaczek rocznih 3 – 5

Zrebiat 1614
 Klaczek 17,
 Konikow 11 – 28

Tamze zrebzcow rozdanih
 miedzy boiare y poddane
 Zrebzcow trziletnih 2.
 Dwuletnih zrebzcow 9.
 Czortoryskich zrebzcow 4.
 Z Konstantinowa poslanich № 42.

Summa wsitkih zrebzcow rozdanih
 № 57.

Drigantow do stada 3:
Sywy slepy.
Gniady.
Biały.

Summa wsitkiego stada 130.

Skora zrebiczą № 1.

Ktorego stada iest registr specifice pi-
sany siersczą y odmianą.

Apk. 7

Folwark Markowcze

Dwor tinem debowem w kolo ogro-
dzony. Wrota proste z tarczicz na bie-
gunie.

Dom draniczami pokryty, w ktorim
sien, izdebek bialih dwie naprzecziw-
ko sobie. Piecze kaflowe dobre. Okna
z blonami sklanemi. Stolow dwa, zy-
del, lawy przy sczianach. Kownaty z
obudwu izdep, drzwy proste. Pyw-
nicza y komorka potrzebna, do nih
drzwy na zawiassah.

Kuhnia w slupy zrabiona drani-
czami pokryta z kominem lepieniem.
Drzwy na begunie.

Domek drugi naprzecziwko, w kto-
rim sien, piekarnia y komora. Drzwi
wsitkie proste na begunach. Stol 1,
lawy w kolo.

Karmnik dla wieprzow.

Chlewik dla gesy.

Staien dwie sloma pokrite, do nih
drzwy proste na begunach. Zloby y
drabiny dobre. Showanie pod dahem.

Wozownia sloma pokryta s tinia de-
bowego. Wrota proste na begunie.

Piwnicz dwie, do ktorih drzwy na
beginach z wrzeciadzmy, skoblamy.

Sernik sloma nakrity.

Golebienczow trzy draniczami krite.
Studnia palami debowimi ostawiona.

Piekarnia, sien y komora przy obo-
rze, gdzie dwornik albo pastuh mieska.
Drzwy wsitkie proste na biegunach.

Apk. 7 3B.

Gumno tinem debowem w kolo ogro-
dzone. Klonia wielka z drzewa w slupy
budowana. Druga klunia s hrostu pleczio-
na. Obiedwie sloma nakrite. Drzwy dwoie
z kunamy zelaznemy dla zamikania.

Spiklerz dla zboza, do niego drzwy na
biegunie z wrzeciadzem, skoblem.

Kurnik podle spiklerza, za nim plew-
nik z hrostu plecziomy slomą kryty.

W tim gumnie zboz

Zyta 1613 sterta, kop 60.

Zyta 1614 sterta, kop 80.

Grochu 1614 sterta.

Prosa stert 3, kop 144.

Wisiano na zime

Zyta macz 26 ¼.

W spizarny

Owsa macz 30.

Hreczky macz 7½.

Siana w polu stert 2.

Apk. 8

Siola,
ktore do tih folwarkow robia

Koskowcze

Poddanich cziaглиh 13

Iusko Zegalo

Martin Baby

Swirid

Litwiniecz Wasko

Proczih

Mikula

Roman Iwaseniemia

Andrey Iwasenia

Ribakow 2

Andrey Sopel

Lewko Dubenia

Prohowego po gr(oszej) 2 lit(ew-
skich).

Dubienia Soczky 1

Michno Haiduk 1

Pobereznikow 9

Andrey Baby

Hriczko

Kurilo Lobosz
Sapiawko²¹ Omelian
Harko Piecziatko²²
Kukalena Hriczko
Lilko Wattaman

Czinsu placzą po zlot(emu) 1. Prohowe(go) z stroznem po gr(oszej) 2 lit(ewskich). Kaplonow po 2. Po gęsy. Dziesięczina pczelna.

Podsusiedkow № 5

Zaskalo
Masniuk
Pawluk²³
Kustodicha
Hawrilo Dub

Czins y inse podatky – polowe te(go), czo czigły.

Iusko
Rimar
Sawka²⁴
Iusko Naczinka
Swiniowecz
Iwan Bolwaka
Steczko Leiczenia

Czy lasu pilnuią. Prohowego z stroznem po gr(oszej) 2 lit(ewskich).

Wolanikow 88²⁵

Iusko Bilowsky
Panas
Poluianicha
Pawel Hiliaka
Danilo Stary
Hapon Kotik
Maxim
Sawka
Mysko
Misko Dolhalowsky
Wasko Plohy²⁶
Dudka Pawel²⁷
Kudenienia
Misko Czerniecz
Polowko Iwan
Rubanik
Ohrim Kopa
Lewko Vsz
Sen Polowczenia
Chwedko Koplun
Pułacz Iwan
Hriczko Kopin²⁸
Wariwon
Kopiha Stara

Арк. 8 зб.

Iwan, Kopni ziecz
Ilko
Misko
Simko
Andrey Stadniczky
Parhum
Iusko Rowensky
Anton

Melnikow 2

Hriczko Roziczky
Szerban
Pokolszczizny zł(otych) 3. Prohowe [...] ²⁹.
Karczma wiezdana słoma pokrita, do

Wasko Sewczik
Hriczko Striyko³⁰
Kilawy³¹
Steczko Kopenia
Hriczko Tesenky
Matwey Dolbenka
Kruczina Wdowa
Kriwaspicza³²
Matwey Preczenicha³³
Klim
Mysko
Iowluch
Kusnierz
Kukolnik
Panasz
Kostuk
Hawrilo
Kusnierz Chwesko
Trzeciak
Mihailo
Andry Lobosow
Karasz Dzied
Iaczko
Rimarz³⁴
Omelian
Marina
Hawrilo
Wasko Kroska
Chwedor Lil³⁵
Soroka
Krawiecz And(rey)
Hriczko Weliky
Haczko
Kopecz Iwan
Malisenie
Iurko
Martin
Trochim
Terededa
Sawka
Denisz
Obhowiecz
Czaly
Chwedor Gluhy
Hriczko Flisz
Ianko Lach
Chwalko

arendi mieisky.
Pop przy czerkwy lib(er).

Summa wsitkiewy osadi w tim siele
dimow 122.

Czinsu dorocznie(go) zł(otych)
18//15.

Prohowe(go) z stroznem zł(otych)
10.

Kaplonow № 31.

Gesy № 15 ½.

Ialowicze vrokową 1.

Baranow № 2.

Weprza № 1.

Dziesieczine pczelną.

Mlin na stawie o trzech wierzah, w
ktorim kol macznih 3, stepy y folusz 1.
Do arendy mieiskiewy nalezy.

Staw wielky spustny, ktoremu spust
przypada w tim roku. Daią zan zł(o-
tych) 400.

Boroch
Chwesko Flisz
Briczky
Nowik
Tasz
Samson
Iwan Haidukow
Zdeimisapka
Iwan Rebro

Pustek 4

Prohowe(go) z stroznem placzą po
gr(oszej) 2 lit(ewskich).

Apk. 9

Tamze Kudiarowiczowie
maia folwarek swoy
Poddanich czia gli ch 4

Matwey
Marko³⁶
Roman
Timko

Podsusiedkow № 15

Piotr
Petro
Iaczko
Iaczko³⁷
Stephan
Chriczko
Anton
Danilo³⁸
Dawid
Kalenik
Timorz
Sawka
Lapa
Kulik
Naczipka

Prochowego z stroznem daią do zam-
ku po gr(oszej) 2 lit(ewskich).

Cziny to zl(otych) 1//17½.

Siolo Lenkowcze,
do zamku robią dzien
Poddanih x(iążęcia) ie(go) m(czy)
№ 9

Iaczniczy
Sydor
Mysko
Dawid
Zaiącz³⁹
Choma
Tysko
Seliwon
Philip Kyaniecz

Czinsu placzą po zlotemu 1. Proho-
wego z stroznem po gr(oszej) 2. Ka-
plonow po 2. Po gęsy.

Podsusiedkow № 3

Hrin Kriwy
Melesko⁴⁰
Maczko Soczky

Czinsu placzą po gr(oszej) 6 lit(ew-
skich). Prohowe(go) z stroznem po
gr(oszej) 2 lit(ewskich). Po kaplonie
jednem. Dwa na gesz.

Boiarow dimow 10
Sawka

Dzien robią Kudyarowiczowy y inse
powinnoszy płaczą.

Sachno
Iwan
Myalicza
Persko⁴¹
Iuchno
Sycz
Iusko, stada pilnuie
Semenicha
Iwan Lenkowsky

Czy wsisczy stawia po kozaczku
koni⁴² 5.

Sydor Haiduk, Lenkow sin, 1

Apk. 9 3B.

Czy boiare maia
wollannykow № 22

Krawiecz
Sydor
Steczko
Klim Czemerisz⁴³
Andreiecz
Mahlay
Chwedor Kleun
Malusz
Moky
Sydor Stadnik
Lepieycha⁴⁴
Puhacz
Gocz Pawlow
Iwan Demko
Lach
Leznia⁴⁵
Drigant
Moczicz
Haczko Swiecz
Harasim
Chwedor Sluzały
Iemiecz

Prohowego z stroznem do zamku daia
po gr(oszej) 2 lit(ewskich).

Summa wsitkiey osady w tim siele
poddanich № 45.

Siolo Mizce,
do zamku robią
Poddanich cziaaglih 6

Kowal
Olexicha
Wasko Wolny⁴⁶
Bibka
Pawel
Przihodczenia

Czinsu daly po zlotemu 1. Proho-
we(go) po gr(oszej) 2 lit(ewskich).
Kaplonow po dwa. Po gesy iedney.

Podsusiedkow 4

Choma
Proczo⁴⁷
Ichnat
Maczko Soczky

Czinsu po gr(oszej) 15. Prohowe-
(go) po gr(oszej) 2.

Ogrodnikow № 8

Sawka
Klim
Ostapow sin
Hriczko⁴⁸
Chwedko

Czinsu pienieznie(go) zł(otych) 9//18.
Prohowego z strozmem zł(otych) 2//25.
Kaplönow № 21.
Gęsy № 10½.
Ialowicze urokową 1. Baranow № 2.
Wieprza № 1.
Dziesięczine pszelna kazde(go) roku.

Swiecz
Pastuch
Chwedor
Czinsu po gr(oszej) 4. Prohowe(go)
po gr(oszej) 2 lit(ewskich).

Stasz Haiduk №1

Boiar № 2

Maluta Lesko

Summa wsitkich 21.

Czinsu zł(otych) 9//10.
Prohowe(go) zł(otych) 1//6.
Kaplönow 16.
Gesy 8.
Ialowicze 1. Baranow 2. Wieprza.

Apk. 10

Siolo Medwedowcze,
do zamku nalęzą
Poddanich cziaiglich 3

Choma
Sydor⁴⁹
Panasz

Czinsu placza po zlotemu jednemu.
Prohowego z strozmem po gr(oszej) 2 lit-
t(ewskich). Kaplönny, gesy etc. iako y w
Lenkowczah.

Boiarow № 5

Iaczko
Ostap
Misko⁵⁰
Malinka
Illiasiha Wdowa

Stawią po kozaczku kony 5, haiduka
№ 1.

Czy boiare
maia wollann(ikow) № 9
Iwanko

Pieniedzy czinsowich zł(otych) 3.
Prochowego z strozmem zł(otych) 1.
Kaplönow № 6.
Gęsy № 3.
Ialowicze vrokowa № 1. Baranow
2. Wieprza 1.
Dziesieczine pszelna.

Siolo Dracze,
do zamku robią
Poddani cziaigli 1
Pikul, czinsu zł(otych) 1.

Podsusiedkow № 8

Pisarz
Kuzma
Iwan Kudra
Iwan Czornousz⁵¹
Klim
Kuzma
Lasko
Onisko Soczky

Czinsu po gr(oszej) 6 litewsk(ich).
Prohowego z strozmem po gr(oszej) 2

Lewko
Lawrisz
Chwesz
Hriczko⁵²
Ilko
Chwedko
Kuzma
Niepokoy

Prohowe do zamku daią po gr(oszej) 2
lit(ewskich).

Summa w tim siele wsitkih poddanih
№ 17.

Арк. 10 зб.

Wasko Steczenia, sluska zamkowy
p(ana) staroszczin

Czy boiare maia wollanikow
Iaczka
Martina – № 2

Placzą do zamku prohowe(go) p(o)
gr(oszej) 2.

Pustek № 3

Summa w tim siele wsitkiey osady 20.

Czinsu zł(otych) 3.
Prohowego zł(otych) 1.
Kaplunow 10. Gesy 5.
Ialowicze vrokowa 1. Baranow 2. We-
prza 1.
Dziesieczine pczelną.

Siolo Bolkuny,
do zamku
Wollanikow №7

Steczko
Misko
Iomach
Senko⁵⁴
Olesko
Iwan

lit(ewskich).

Boiarow №7

Wasko
Iarema
Lukasz
Kuzma⁵³
Kuzma
Onisko
Horasko

Stawia kony 6, haiduka № 1.

Siolo Napadowcze,
do zamku robią

Ostap Podsusiedek.

Daie czinsu y za robote zł(otych)
2. Prohowego z stroznem gr(oszej) 2.
Kaplunow 2. Gesz № 1.

Semen Boiarzin ys sinem.
Stawy po kozaczku kony 2, haidu-
ka №1.

Ma wollanikow № 3

Wasko
Hawrilo⁵⁵
Iwasko

Prohowego z stroznem do zamku
placzą po gr(oszej) 2 lit(ewskich).

Summa s tego siola przyhodzy
Pieniedzy zł(otych) 2.
Prohowego gr(oszej) 10.
Kaplunow № 2. Gesz № 1.
Ialowicze № 1. Baranow № 2. Wie-
prza № 1.
Dziesieczina pczena, kto ma pczoly.

Stasz

Prohowe(go) z stroznem po gr(oszej)

2. Cziny to gr(oszej) 18½.

Hriczko Bolkun, stawy konia 1, ktoremu czy poddany robią dzien.

Apk. 11

Siolo Bezimowcze,
do zamku należą.
Poddanich cziaglich 2

Tarasz
Czausz

Czinsu po zlot(emu) 1. Prohowe(go)
po gr(oszej) 2. Kaplonow po 2. Po Gesy.

Boiarow № 4, stawia kony 4
Bochdanow Sin
Hriczko⁵⁶
Wasiko
Petro

Haiduka naymują 1

Bochdan Wozny, ma poddanich № 3.
Demid⁵⁷
Awram⁵⁸
Denisz

Cziny y prochowe do zamku daią, tilko
woznemu robią.

Wollanikow boiarskich 2.
Iwan Mysko

Prochowe(go) do zamku po gr(oszej)
2.

Tamze Hribowie Hrimiaczczy na swich
dworzyszczach № 3.
Simon
Klementy⁵⁹
Semion

Maią poddanego №1
Misko
Pola tak y zapustu dostatek.
Pocztu nie stawia do lasky x(iążę-
cia) ie(go) m(czy).

Summa wsitkiej osady w tim sie-
le 16.

Czinsu dorocznie(go) zł(otych)
3//15.
Prohowego z stroznem zł(otych)
//20.

Kaplonow 10.
Gesy 5.
Ialowicze vrokowa 1. Baranow 2.
Wieprza 1.
Dziesieczine pczelna daią.

Siolo Markowcze,
do swe(go) folwarku robią.
Poddanich cziaglich 9

Tisko
Taras
Zuk
Marczin
Andrzej⁶⁰
Michno
Stepan
Kutasz
Iakub

Podsusiedek 1
Onisko, daie gr(oszej) 15.
Ogrodnik 1, gr(oszej) 6.

Wollannikow № 6

Stoba
Oprawa
Danilo⁶¹
Andrzej
Ostap
Melnik

Alexander, boiaryn listowy

Summa wsitkih 18.

Czinsu po zlotemu cziaqli. Prohowego y stroznem po gr(oszej) 2 lit(ewskich). Kaplonow po dwa. Po gesy. Iaiecz z dimu po 10.

Summa czinsu zł(otych) 9//2½.

Prochowego z stroznem zł(otych) 1//12½.

Kaplonow 18.

Gesy 9.

Iaiecz kop 1/30.

Ialowicze vrokowa 1. Baranow 2. Weprza 1.

Karczma wyezdna na goszczinczu, sło-
ma pokrita, Do arendi sulzeniczkiej tego
roku przilaczona.

Staw spustny, daią zan zł(otych) 50.

Mlin na stawie, w ktorim kol macznih
2 y stepy. Ten do arendy sulzeniczkiej
przilaczano.

Siolo Lisince,
do Markowiecz robią
Poddanich cziaglich 13

Lewczih
Iaczih
Otrebieicz
Miczewicz
Moisieichą
Oppanas
Anton⁶²
Stepanicha
Sablewicz
Iarmacziha
Trochimiecz
Andrusko
Masczicz

Podsusiedkow 2

Tisko⁶³

Blahul

Strzelcow 2, stawią kon 1.

Masko Dolhalenia

Iwanko Sablenia

Chawrilo, boiarzyn listowy, 1

Na vrocze 2.

Dawid y Hawriko

Karczma wiezdna do arendy sulze-
niczkiej nalezy.

Summa wsitkih 21.

Pustek № 2.

Dziesieczine pczelna daią.

Apk. 12

Czinsu czagli po zlotemu 1. Prohowego z strozнем po gr(oszej) 2 lit(ewskich). Kaplonow po 2. Po gesy. Iaiecz po 10.

Summa czinsu zł(otych) 15//15.
Prohowego z strozнем zł(otych) 1//12½.

Kaplonow 26.

Gesy 15.

Iaiecz kop 2//30.

Ialowicze vrokowa 1. Baranow 2. We-prza 1.

Stawkow spustnih 2, daią za spust zł(otych) 40.

Summarius

wselakich prowentow dorocznych wlosczy Sulzeniczkiey.

Pieniedzy czinsowich zł(otych) 120//20½.

Prohowego z strozнем zł(otych) 31//12, a z slaheczkich 7//12½.

Stawow spustnih № 7, ktorich sie summu nie kladzie.

Arendy z miasta y z siol do tego przilaczonych zł(otych) 928.

Kaplonow № 225.

Gesy dannih № 114½.

Iaiecz kop 11//5.

Ialowicz vrokowich 11.

Baranow dannih 22.

Wieprzow dannih 11.

Dziesieczine pczelna kazde(go) roku, kto pczoly ma, daie.

Apk. 12 3B.

**Siola, ktore sludzy
x(iążecla) ie(go) mczy trzimaia
w Sulzeniczkiey wlosczy**

Siolo Dzienincze

P. Czerkas trzima, osadza po petihorsku kony 3, haiduka wiprawuie 1.

Vradza sie oziminy kop 300, iarzin takze wiele.

Stawkow dwa, spust zł(otych) 20.

Mlinek wesniak o jednym kole.

Karczma pusta.

Arendy niemasz, z domu piwo y gorzalkę daią.

Poddanich cziaглиh 4

Tomko

Vllasz⁶⁴

Pawel Kuszniierz

Woitko

Podsusiedkow № 4

Klimko

Iwan Nalewaiko, sluska
Klinko Lascz, boiarzin

Summa wsitkich 14.

Wolowczizny placza po gr(oszej) 8 lit(ewskich). Kaplonow po dwa. Po gesy. Za ialowicze daia kop 1½. Prohowe, strozne do zamku.

Siolo Laskowce

P. Kuzma trzima, osadza po petihorsku kony 4, haiduka № 1

Vradza sie osiminy kop 200, iarzin takze wiele.

Stawek малы nie spustny.

Karczma, arendy kop 4.

Poddanich cziaглиh 4

Trusz

Lukian⁶⁵
Kurylo
Luczyk

Ostasz⁶⁷
Ichnat
Petro

Wollanikow № 4

Luczik
Iwan, Kusnin sin⁶⁶
Hawrilo
Maczko

Podsusiedkow № 6

Malisz
Wasiuta
Kucz⁶⁸
Dawid
Roman
Parhom

Apk. 13

Wolannikow № 5

Sawka
Fedor
Sen⁶⁹
Mysko
Iwan

Sachniha Komorniczą

Boiarow al(ia)s sluzek 3

Hricz
Eliasz⁷⁰
Demko

Blasko Wattaman

Smuma wsitkih 20.

Wolowczizny po gr(oszej) 8 lit(ew-
skich). Kaplonow po dwa. Po gesy. Owsa
po maczy. Za ialowicze kop 2.

Siolo Krzemienzuky

P. Ilcziczky trzima, osadza
po vsarsku kony 3, haiduka 1.

Vradza sie oziminy kop 300, iarzin
takze wele.

Stawek niespustny.

Karczma do ktorey z dworu piwo daia.

Poddanich cziaiglich 3

Iwan Iasko Olexiey

Podsusiedkow 4

Ioltuch
Dawid⁷¹
Makar
Steczik

Summa wsitkih 8
Pustek № 4

Czinsu cziaigli po zlotemu. Owsa po
maczy. Kur po 2. Po gesy.
Podsusiedky po gr(oszej) 6 lit(ew-
skich).

Ialowicze vrokowa 1. Baranow 2.
Wieprza 1.

Siolo Opehtie

P. Przydworsky trzima, osadza
po vsarsku kony 4, haiduka 1.
Vradza sie ozimy kop 300, iarzyn
takze wiele.

Stawkow dwa nie spustne.

Mlinek o iednem kole macznem.

Karczma, do ktorey z dwora piwo
daia.

Poddanich cziaiglih 6

Iwan
Ioltuh
Maxim⁷²
Petr
Sahnowicz
Oppanass

Podsusedkow 9

Koskol
Matwiew
Marczin
Hawrilo
Fiedor⁷³
Marczin
Hopko
Pulkniata⁷⁴
Buczko

Sluzek w hatah № 2.

Summa wsitkich 18.

Wolowczizny po gr(oszej) 8 lit(ewskich). Kur po 2. Po gesy. Prohowe, strozne do zamku.

Siolo Vlasinowcze

p. Witowsky trzima, osadza po vsarsku kony 4.

Vradza sie oziminy kop 200. Iarzin takze wiele.

Staw spolny z panem wojewoda wlohinskiem spust zl(otych).

Mlin spolny z temze p. wojewoda.

Karczma z ktorey arendy pospolu z mlinem zl(otych) 100.

Poddanih czia glih 8

Iwan
Ichnat
Andrey
Iwan Wasilenia

Roman
Iwan Grabarz⁷⁵
Ohrim
Lazarz

Podsusedkow № 3

Misko⁷⁶
Sachno
Lewko

Wollanikow № 4

Luczka
Potap⁷⁷
Marek
Sydor

Pop przy czerkwy na dworzisczu.

Summa wsitkich 17.

Wolowczizny od siola po gr(oszej) 8 lit(ewskich). Owsa po maczy. Po kaplonie. Po gesy. Ialowiczę, barana y wieprza. Prohowe, strozowe do zamku.

Zapust dobry, debiną z brzezina napoły.

Siolo Lawrinowcze

P. Kuczowsky trzima, osadza po petychorsku kony 3.

Vradza sie oziminy kop 200, iarzin takze wiele.

Apk. 14

Staw y mlinek pod dworem.
Arendy niemasz, z dworu piwo daią.

Poddanih czia glih 3

Filip
Iwan
Iaczko⁷⁸

**Summa s tih siol sulzeniczkih
sludzy osadziają pocztow.**

Po vsarsku kony 11.
Po petihorsku kony 11.
Boiar listowich 8.
Pobereznikow kony 12.
Czemerisow kony 26.
Haidukow № 14.

Podsusiedkow № 2

Filecz
Wasko

Tak z miasta, iako y siol slahec-
kich y zamkowych etc.

Wollanikow № 8

Moisy
Mikita
Iuhim
Andruszko⁷⁹
Iwan
Iwan drugi
Iwan Melnik
Onisko

Sluskow № 3

Iasko Woznicza
Hordey Stadnik
Misko Pasiecznik

Karczma zgorzala.
Summa wsitkich 17.

Wolowczizny placzą po gr(oszej) 2 li-
t(ewskich). Kur po 2. Gesy etc. Ialowczę,
barana, wieprza.

Tamze Spasowsky mieska,
osadza konia 1.

Vradza siem⁸⁰ ozimy kop 100.

Poddanih nowikow ma 3, ktorzy, okrom
roboty, powinnosczy zadney nie daią.

Apk. 15

Zamek constantinowski.

Walem od miasta osypany. Za tem wa-
lem mur po obudwu stronah bramy. Most
przesz row na wiazaniu z poroczem y ba-
lasami toczonemi z gankami dwema.

Brama murowana, w ktorey wrota
drzewiane dwoiste na czopieh zelaznih
z kuną zelazna, kłodka z kluczem. Na
wierzhu posaczka polozona.

Przi bramie izdepka murowana, do
niey drzwy na zawiassah.

Okien cztery z blonami sklanemy.
Okienicze na zawiass(ach) z haczka-
mi. Piecz kaflowy. Komin murowa-
ny. Stol ieden, zydlow dwa, lawy przy
sczianah.

Kownata, do ktorey drzwy na za-
wiass(ach) malowane z antabą, kłam-
ką. Okien dwie z blonamy sklane-
my. Okiennicze na zawiass(ach). Law
trzy. Komin murowany.

Izba druga s tey kownaty w rogu
tego domu.

Piecz kahlowy zelony, kominek murowany. Okien dwie z blonami sklanemy. Okienicze na zawiassah zelaznich.

Dom wielky na srod zamku o osmy wierhah, gontem pobiti z powietrzikamy. Do sieny drzwy na zawiassah zelaznih z klamką, antabą, wrzeciadzem, skoblem. Okien dwie z blonamy sklanemy.

Izba stolowa po lewey recze, do niey drzwy na zawiass(ach) malowane z antabamy dwiema, klamką. Piecz polewany z kominem murowanem. Sluzba z balasami y saffa. Okien osm z blonamy sklanemy. Okienicze na zawiassach z haczkamy. Stolow 11, zydlow 16, lawy w kolo. Naprzeciwko stolowey izbie iest izdepka, do ktorey drzwy na zawiass(ach) malowane z antabą, klamką.

Drzwy ze dwu stron malowane na zawiass(ach) z antabami, klamką. Okien 4 z blonami sklanemy. Okienicze na zawiass(ach). Piecz polewany.

Sionka mala s tey izdepky, v ktorey drzwy malowane z antabą, klamką.

Komorka potrzebna z sionky, do ktorey drzwy na zawiass(ach) z haczkami.

Kownata naprzeciwko tey izdepky ze dwoigiem drzwy malowanih z antabamy, klamkami. Okien dwie z blonami sklanemi. Okienicze na zawiassah.

Izba podle tey kownaty, v niey drzwy od sieny malowane. Piecz polewany. Okien trzy z blonami sklanemy. Okienicze na zawiass(ach). Lawy w kolo.

Kownata do ktorey drzwy na zawiassah biale proste. Okien dwie z blonamy sklanemy. Okienicze na zawiassah.

Na gorę wshod do wierzhnih gmahow z porem y balasami. Pri niem drzwy proste na zawiassah zelaznih.

Sala wielka tarcziczami polozona. W niey okien siedm z okieniczamy na zawiass(ach) zelaznih. S tey sale drzwy na ganek na zawiass(ach) z hantabą, klamką. Ganek po dwu stronach z ballasamy toczonemy s tey sale ku poludniu.

Арк. 15 зб.

Izba malowana, do niey drzwy na zawiass(ach) malowane z zamkiem, kluczem, antabą, klamką. Piecz polewany. Okien cztery z blonami sklanemy. Okienicze na zawiass(ach). Stol, zydel, lawy w kolo.

S tey swietlicze pobok kownata, do niey drzwy malowane z zamkiem, kluczem, antaba, klamką. Komin murowany. Okien dwie z blonamy. Okienicze na zawiass(ach). Law trzy.

Izba s tey kownaty, do niey drzwy malowane na zawiass(ach) zelaznih, zamkiem, kluczem, antaba. Piecz malowany. Okien cztery z blonami sklanemy.

Dom, gdzie kuhnia, o sesczy wierzhah, gontem pobitich, powietrznikamy.

Do sieny drzwy na biegunach. Komin lepiony. Wilkow dwa z oblozinamy. Okien trzy z okieniczamy drzewianemy.

Swietlicza z kuhniey, do ktorey drzwy na zawiassach. Piecz zielony z kominem murowanem. Okien dwie z blonamy sklanemy. Okienicze na zawiassah.

Spizarnia podle kuhniey, do ktorey drzwy proste na biegunah z wrzeciadzem, skoblą, kłodką, kluczem.

Okienicze na zawiass(ach) malowane. Lawy w kolo.

Sionka mala, do niey drzwy malowane na zawiass(ach) z antabą, klamką. S tey sionky drzwy na sale malowane z antabą, klamka na zawiass(ach).

Komorka potrzebna, do ktorey drzwy proste biale.

Swietlicza, do ktorey drzwy malowane na zawiass(ach) z antabą, klamką. Piecz polewany. Okien trzy z blonamy sklanemy. Okienicze malowane na zawiass(ach) zelaznich. S tey swietlicze drzwy do sionky malowane z zamkiem, kluczem, antabą, klamka, na zawiass(ach) zelaznih.

Kownata, do ktorey drzwy na zawiass(ach) malowane z zamkiem, kluczem, antabą, klamką. Okno iedno z blona sklaną. Okienicza na zawiass(ach). S tey kownaty komorka potrzebna, do ktorey drzwy proste biale.

Za tem domem podle muru sklepow trzy w ziemy murowanich. Do nih drzwy proste na biegunah z wrzeciadzmy, skoblamy

Piekarnia, przed nia – sien, drzwy na biegunah drzewianih. Do piekarnie drzwy proste. Pieczow trzy murowanich. Okien dwie z okienniczamy. Stol dlugi prosti. Lawy przy sczianah.

Komora z sieny z desczek, drzwy na biegunah z wrzeciadzem, skoblem.

Swietlicza przeciwko piekarniey, do niey drzwy proste na zawiassach zelaznich. Piecz bialy kahlowy. Okien dwie z blonami sklanemy. Lawy w kolo.

Dom przy murze pobok bramy o trzech wierzhah, gontem pobitih, z powietrznikamy, glina oblepiony, tinkowany, pobielony. Pod niem piwnicz murowanich.

Swietlicz dwie przeciwko sobie, do ktorih drzwy na zawiass(ach) z antabami, klamkamy. Piecze polewane. Okna z blonamy sklanemy. Kominky murowane. Lawy przy sczianach.

Арк. 16

Kamienicza

Pod nia czaikhaus dla strzelby, do ktorego pod wshodami wrota dwoiste skladane na zawiassah zelaznih z wrzeciadzem, skoblem, kłodką, kluczem. Okien cztery z kratamy zelaznemy.

Strzelba zamkowa

Dzialo dlugie spizane „Smok” 1.
Dzialo „Panna” № 1.
Dzial spizanih polnich s herbem x(ią-
żęcia) ie(go) m(czy) № 6.
Smigownicz dlugich № 2.
Hakownicz dobrich № 25.
Ky⁸¹ spizany № 1.
Ky zelazny № 1.
Rucznicz hupczanek № 324.

Prochu bareł № 60.

Olowu stuk welkih 3.

Matery do ognistich kul bareł 2.

Ladunkow blasanich do hakownicz № 60.

S tego czaikhausu przisionek, do ktorego z dworu drzwy na zawiassah z wrzeciadzem y skoblem.

Basteczka okraglo murowana, do ktorey z te(go) przisionku wshodzenie. Pod ta basteczka sklepik murowany, do ktorego drzwy na zawiassah z wrzeciadzem, skoblem.

Nad tim czaihausem gmachy murowane. Do nich wshod z dwu stron murowany. Nad nim ganek sklepiony

Wiader skorzanich № 8.
Tarcz malowanych № 55.
Kul żelaznych do dział 1000.
Kul ołowianych do dział 800.
Kul hakowniczych fasek 6,
suszcz ma bicz w nich.
Kul do rucznic № 840.
Srotu żelaznego fasek 4.
Ostrożek barilla 1.
Siekier № 12.
Sufle y steple do dział wedle potrzeby.

na dwu columnach kamiennych Sczit
chedogo po włosku wiwiedziony.

Do sieni drzwi wielkie malowa-
ne na zawiass(ach) żelaznych z antabą,
klamką. Okien dwie z kratami żela-
znymi, bloni sklane.

Izba po prawey recze, do niey
drzwi na zawiass(ach) żelaznych z
zamkiem, kluczem, antabą, kłamką.
Okien cztery z blonami sklanemy. We
dwu oknach od Sluczey kraty żelazne.
Piecż polewany z kominkiem mu-
rowanem chędogiem. Lawy w koło,
stol, zydel.

Kownata ku walu, do niey drzwi na
zawiass(ach) z antabą, kłamką. Okien
dwie z blonami sklanymi. S tey kowna-
ty na bascze pomosty s tarczicz.

Арк. 16 3В.

Swietlicza ku Sluczey okraglo zmuro-
wana. Do niey drzwi malowane na za-
wiass(ach) z antabą, kłamką. Piecż pole-
wany. Okien trzy z kratami żelaznymi,
blony sklane.

Komorka potrzebna z sieni, drzwi na
zawiasach. Po lewey recze z welkiey sie-
ny izba druga, do ktorey drzwi na zawiass-
s(ach) malowane z antabą, kłamką, zam-
kiem, kluczem. Okien cztery z blonami
sklanemy, we dwu oknach od Sluczey kraty
żelazne. Piecż polewany z kominem mu-
rowanem. Lawy w koło, stol, zydel.

Kownata ku kapliczy, do niey drzwi
na zawiass(ach) z antabą, kłamką. Okien
dwie z blonami sklanemy, w jednym kra-
ta żelazna. Komorka potrzebna, do niey
drzwi na zawiassah. W tih pokoiah po-
mosty z tarczicz.

Kaplicza przy tey kamieniczy muro-
wana, dahowką polewana nakrita. Na
werzhu bania blacha białą pobita, krzisz
zlóczisty. Do przisionku drzwi żelazne
na zawiass(ach) malowane z wrzecziadz-
my dwiema.

Dziedziniec

Do niego most drzewiany na słupach
murowanych dilamy polozony.

Zamek wsitek z debiny zrabiony we
trzy scziany glina oblepiony, tinkowa-
ny, pobilony. Od wodi palamy obity,
otarasowany.

Bast piecż ys ta, czo na bramie, z
baniami okraglemy gontem pobite-
my, z powietrznikamy. Nad scziana-
my miedzy temi bastami dahy gonta-
my pobite nad horodniami.

W bramie wrota dwoiste na biegu-
nah z kunami żelaznymi, z wrzeczia-
dzem, skoblem, kłodką, kluczem.

Podle bramy fortka drzewiana na bie-
gunie z wrzecziadzem, skoblem, kłodką.

Przy bramie spizar dwie dla chowa-
nia zboza. W nich drzwi na zawiass-
s(ach) żelaznych z wrzecziadzmy, sko-
blamy.

Posrod zamku piekarnia, do niey
drzwi na biegunah. Okien trzy z okie-
niczamy. Komor piecż, do nich drzwi
na biegunah drzewianich.

Nade drzwiami okno z kratą żelazną.

Do kaplicze drzwi drewniane na zawiass(ach) z zamkiem, kluczem, wrzeciadzamy dwiema. Okien sescz z kratami, blony sklanc. Podniebienie tey kaplicze y scziany wsedzie malowane.

Zakistia, do ktorey drzewy na zawias-s(ach) zelaznich z wrzeciadzem, skoblem etc. Pod ta kapliczą sklep murowany, drzwi zelazne na zawiass(ach) z wrzeciadzem. Muru stuka ku dziedzinczowy. Pod nim frambuga dla przechodzenia wody.

Apk. 17

Przed zamkiem mur od przigrodu do walu potinkowany. Ganek albo chodzenie dla strzelby. Pod niem frambuga dla przechodzenia wodi do rowu, ktory idzie kolo przigrodu. Druga stuka muru takze na drugim rogu ziemią osipana. Frambuga pod nia ku rzecze Ikopyczy z kratą drewniana.

Stainia przed zamkiem nowo zbudowana o siedmy wierzah gontem pobitych z powietrznikamy, glina oblepiona, tinkowana, pobielona. Wrota do niey wielkie z tarczicz na czopie zelaznem z kuną. Prziwiz⁸² dla kony № 70. Zloby, drabiny dobre.

Domk albo mastarnia glina oblepiony, pobielony. Na niem dah gontami pobity z powietrznikiem. Do sieny drzewy na zawiass(ach) z wrzeciadzem, skoblem. Komin przy pieczu murowany przesz dah wiwiedziony.

Izdepka po lewey recze, do niey drzewy na zawiassah z wrzeciadzem, skoblem. Piecz zielony. Okien dwie z blonami sklanemy. Lawy przy sczianah. Komora naprzecziwko, do niey drzewy na biegunah z wrzeciadzem, skoblem.

Horodny wokolo na dole 73. Nad niemy wierznhni komor 72. Drzewy do nih proste na biegunach.

Zegar zelazny na basczie od miasta z czimbalem, indexem y wsitkiemy potrzebami do te(go) nalezaczemy.

Na bramie w przigrodu wshod z poreczem y balasamy. Nad brama sala kwadratem polozona, sczity po wlosku wiwiedzione.

W spizarniach zamkowych zboz lagicl macz 15.

Siemienia konopne(go) macz 2½.

Kosciol murowany, gontami debo-wimy farbowanemi pobity. Na wierzhu altana, bialem zelazem obita. Nad nia bania miedziana y krysz z puklami zloczistemy. Do kosciola drzewy dwonie zelaznich na czopiech zelaznich z wrzeciadzamy, skoblamy, zamkamy, kluczamy.

W koszczele nade drzwiami kur murowany florizowany blakitno malowany. Obrazy na trzech oltarzow sniczerska robotą barzo chedoga, zlocziste. Kazalnica, [formy], lawky dla ludzy etc.

Wieza welka podle kosciola od rzeky Sluczey murowana pobielona. W niey sklepienie dwonie: iedno nad sacristia na dole, druge – nad kaplicza na gorze; florizowane. Ganek okolo wieze pod samem wierzhem z balasamy toczonemy. Dzwon wielky 1.

Klaster muruią przy tem koszczele.

Miasto Constantinow

Walami w kolo osipane, odarnione. Prepety z darnia na wale y bastah. Bast sipanij na roznih miejsczah 7, palami obitich, otarasowanich.

Bram murowanij sklepcionij 3. Wrota po dwoie w kazdey – skladane, zelazem obite, z dragamy zelaznemi y skoblami dla zamikania.

Ratus murowany po wlosku z dahamy kritemy, w ktorim sien wielka z filaramy murowanemy dwiema. Swietlicz cztery. Kownat trzy. Piekarnia y izdebeczka mala.

Na gorze komor 8, na dole komor 7 – 15.

Wokolo Ratusa komor kramnicznij № 29.

Sklepow ziemnij № 14

Przy tim ze Ratusu wieza murowana, gontami pobita. Na dole w niey waznicza mieiska, na gorze zegar z czimbalem.

Na strzelbę y prochy y insą armate mieiska maią mieszczenie maią z lasky x(iążęcia) ie(go) m(czy) mostowe, waznicze, woskoboinia y postrzagalnia.

Mieszczenie w Rinku

Dom p. Kotowskiego, lib(er)

Dom p. Przilepskiego, lib(er)

Dom Witrelinow, lib(er)

Dom Lenkow

Iwan Luter

Lawrin Burmistrz

Matias Winniczky

Dom Iedrzejow

Stepan Przisiezny

Balicz Burmistrz

Szczerbania

Sopka Swiecz, burmistrz

Iakowiecz

Iwan Puskarz, wolny, lib(er)

Pawel Kowal, wolny, lib(er)

Dom Timosow

Iwanko, sluska starosczin, ktorij iego piwo sinkuie, lib(er)

Karpowicz

Kamienicza karaimowa

Klimowa

Dom Skrazin

Kamienicza Skrazina

Kamienicza Iuhnowej

Kamienirza Skrazina

Kamienirza Baliczowa

Kamienicza Seliwonowa

Dom Zlotniczczin

Арк. 18 3В.

Kamienicza Mnaskowa

Kamienicza Lazuczina

Kamienicza Masiukowa

Dom p. Przilepskiego, lib(er)

Dawid Zyd

Iowa Zyd

Dom Moczulskiego

Kamienicza tego sz wolna, lib(er)

Tomkowicz

Dom arendarsky, lib(er)

Dom drugi arendarski, lib(er)

Marczinkowa

Vlicza Sluczka

Dwor Zaborowskiego, lib(er)

Dwor Czerkasow, lib(er)

Dwor paniej Gurskiej, lib(er)

Dwor p. Groholskiego, lib(er)

Mitko Swiecz

Placz pusty

Swiecz

Placz pusty

Iwan Vbostwo

Symka Vbostwo

Rimarz p. starosczin, lib(er)

Dwor Czczelow, lib(er)
Dom Malarzow, lib(er)
Dom Hrozin, lib(er)
Godlewsky, mieszczanin
Kosciol catoliczky drzewiany
Plebania, skola y szpital

Vlicza za kosciolem ku zamkowy

Dwor p. starosczin, lib(er)
Dwor p. Chmielowskie(go), lib(er)
Dwor p. Ilcziczkie(go), lib(er)
Dom Skrazin, placzy
Dwor p. Diziczkiego, lib(er)
Dom p. Ramultow, lib(er)
Czerkie⁸³ S(wętej) Troicze
Pop Troieczky, wolny – lib(er)
W tile – stainie x(iążęcicia) ie(go)
m(czy)
Dwor p. Przilepskie(go), lib(er)

Placz pusty
Mazurko, sluska starosczin, lib(er)
Pustka Lazucznia
Dwor Ohyow, lib(er)
Dwor Zaruczkie(go), placzy
Drugi dwor Zaruczkie(go), lib(er)
Golesowska, vbostwo
Turczin, lib(er)
Tkaczowa
Semen
Dwor p. Saskow, lib(er)
Iwan Swiecz
Trochim Swiecz
Fediuta
Sobko Czed
Timosz [...]
Kunasz z Iaczkiem⁸⁴
Hawriło z Teremsenia
Placz pusty
Philip Kuszniierz z Iarwołem

Apr. 19

Vlicza Konowska od klastoru

Slusarz z Pawlem
Pustka Dublawonowa⁸⁵
Serhey Siodlarz
Misko Proskowicz
Stepan
Mokosiez z Ostapem
Wasko Rzeznik na pułplaczu
Pustka na pułplaczu
Hriczko Prohownik
Denisz na pułplaczu
Pustka na pułplaczu, Vlasin w nie
wsedl
Placz pusty, starosta dom przedal
Kowal starosczin, lib(er)
Dom Hrabkowiczow, lib(er)
Fedor Korobelnik
Sabelnik z Harasimem
Sablasowsky, sluga starosczin, lib(er)
Martin z Stasiem
Fedor z Kidrikiem⁸⁶
Martin z Stepanem
Danilo z Lawrikiem

Iwan z Iaczkiem
Hylko z Karpem
Pustka Panasowa
Dom Zegarmistrza
Kuzma z Maluta
Wasko Czarny
Iwan z Hwedkiem
Ostapicha
Lawrin
Dom p. Petrikowskiego⁸⁷, lib(er)
Sydor Bubrasenia
Roman w pustcze

Vlicza Kamienieczka

Bochdan
Maxim
Owerko
Klimko z Iwanem
Andruszko z Meleskiem
Pustka Korolkowa
Chasko z Huczkiem
Fedko z Iwanem
Skrasin dom wolny, lib(er)

Braha z Iwanem
Hriczko z Ianem
Iwan z Hilkiem
Alexandrow dom, lib(er)
Pawel z Waskiem
Danilo z Iuskiem
Zuk z Sienkiem
Wasko z Pasiukiem

Rasina
Pustka Rasinowa
Dmitr
Lewko
Teresko
Iwan Karaimienia, pułplaczu
Pustka pułplacza
Fesko Besruczenia
Pustka Stepanowa
Iwan, wolny za listem x(iążęcía) ie-
(go) m(czy)

Арк. 19 ЗВ.

Iwan Bracha
Pustka Pawlowey
Iwan Kuszniierz
Wierzhnaczký⁸⁸
Iwanicha z Eliasem
Grzesz
Fesko
Woropay
Sobko
Pawel Swiecz
Fesko z Semenem
Marko z Lewkiem⁸⁹
Rasina z Husczeniem
Bukieniczky
Pahe[ro]za
Dom Bachlaiow, lib(er)
Dom Skrazin, lib(er)
Kuzma Steczky.
Iwancziha
Hawrilo
Dom Skrazin, lib(er)
Wasko
Dorota
Petro Rzeznik⁹⁰
Sieczisin dom, lib(er)
Wałko
Hriczko Sapiannik

Vliczka Mała

Winnik z Matwieim
Slosarz p. starosczin, lib(er)

Walczenia
Pustka Dubrowlanczina
Placz pusty pogorzały
Iakim Kusniierz
Mikita z Iwanem
Masiuk
Sobko Rzeznik
Iuhnicha

Vlicza Lwowska

Czerkiew P(anny) Mary murowana
Pisarowskiego dom, lib(er)
Spital rusky, lib(er)
Michailo
Dom Skrazin pusty
Nazar Semerenczenia
Misko Serbin
Zanel⁹¹ Zyd
Casper
Tomas, kucharz x(iążęcía) ie(go)
m(czy), lib(er)
Daczko
Dom p. Zagrobskie(go), lib(er)
Iona Zyd
Modrzeiowska pustka
Casper
Iwan
Iwan drugi z Semenem, pustky
Malisowa
Iosko
Simon z sinem
Daniło Kowal

Арк. 20

Lewosowa	Vlicza Tichonska
Timosz Pisarz, lib(er)	Wasko z Ridikiem
Iwan Kolacznik	Sklarz
Hriczko z Iwanem	Placz pusty
Iwan Dusicz, pulplaczu	Placz pusty
Stadnik p. starosczin, pulp(lacu), lib(er)	Dom p. Dawida Petihorcza, lib(er)
Heliasz	Hurin z Martinem
Popadko	Placz pusty
Dawid	Placz pusty
Ohy	Pop spasky, lib(er)
Pop przeczysky, lib(er)	Weliczko
Konon	Dom Przidworskiego, lib(er)
Pustka Klimowa	Pustka Koritkowa
Pop woskrzesensky, lib(er)	Karp z Miskiem
Lewko	Harkowa pustka
Wisinsky, sluga p. starosczin, lib(er)	Roman
Onysko Luty	Iwan Czeretanik
Iwan Paskowicz, przisiejny	Koz ⁹² erzicha, vbstwo
Ichnat Trihub	Panasiha z Lukyanem
Kunasz	Mysko
Hriczko Wolosin	Pustka Andrzeiowa
Iona Zyd	Tisko Kowal, pulplaczu
Iwan Wisoczky	Pustka na pulplaczu, zgorzala
Timosz Swiecz	Placz pusty Fedorow, pogorzal
Palur	Placz pusty, chata pogorzala
Tarasz Trihubko	Iakim, pulplaczu
Leluch z Kunasem	Pulplaczu pusta
Mikita	Zdan
Serhejowa z Senkiem	Placz pusty, chata zgorzala
Proczik	Placz pusty sta[...] ⁹³
Tkacz z Kondratem	

Арк. 20 зб.

Kuzma	Martin Ilyenia
Pustka Lawrikowa	Andryczenia
Luczcina pustka	Sydoricha
Misko	Iwaska
Placz pusty	Pustka Czoriszeniatenia
Pustka Sawczina	Placz pusty
Trusowa pustka	Skubien, sluga sfarosczin, lib(er)
Hriczko z Lochwinem	Martin, pulplaczu
Harasimicha Wdowa	Czortogrimecz ⁹⁴
Fedia	Hapon, pulplaczu

Placz pusty
Placz pusty
Onoprycha
Tkacz
Placzow pustih 2
Nelip,
Harasim,
Iwan – na jednem placzu
Placz pusty
Daidka⁹⁵ z Andryem
Pustka Marksowa⁹⁶
Sennikowa pustka
Placz pusty
Dasko
Placz pusty
Placz pusty
Placz pusty
Onyszeniata
Timosz
Pustka z Skrazina
Placz pusty

Markowa pustka
Panek Kolacznik, pulplaczu
Pustka Simonieniatina
Illia
Ligeza, pulplaczu
Pustka Huczkowa
Semen Rudy
Lasczycha
Parhomicha, pulplaczu
Sawonowa pustka
Karp
Miczewicz z bratem
Wasko Kolacznik
Timosowa pustka
Iuhno Kowal

Vlicza Kalicza

Czerkiew S(wiątego) Spasa
Petrusko Vbostwo
Iarosz
Placz pusty
Placz pusty
Kalin

Apk. 21

Bochdan
Naum, pulplaczu
Stephan
Niczipor
Placz pusty
Placz pusty, chata zgorzala
Fedor
Placz pusty, chata zgorzala
Kalichwa Pobereznik, lib(er)
Placz pusty, chata zgorzala
Placz pusty, chate przed(ał)
Kuzma, pulplaczu
Pustka Adamowa
Iwan, pulplaczu
Mikita, pulplaczu
Peczennikowa pustka
Petro
Pustka Iaskowa
Symon
Placz pusty, chata zgorzala

Harbasowsky
Martin
Iwasczicha
Poteruha
Iaczko⁹⁷ z Bakaiem
Kostuk z Lapy
Iwan z Pilipem
Klimko z Trochimem
Timosz z Mihalkiem
Ichnat z Fedorem
Chomicha Wdowa
Kondrat z Daczkiem
Lazarz z Miskiem

Vlicza Deruzina

Martin Salo
Matwieiowa pustka
Denisz s Luczką
Lukian
Tyskowa pustka

Dwor p. Kolczinskie(go), lib(er)
Parhomowa pustka
Artuskowa pustka

Vlicza Tilowa

Tisko z Hriczkiem
Senko
Klimko, pułplaczu
Chwedor Przisiejny
Chwedor Duty
Hrycz
Anton, pułplaczu
Kriwe(go) pustka
Andreiha, pułplaczu
Pustka Smikosowa

Konon z Tiskiem
Zubarowa pustka
Stepan
Wasko Werteiko
Iakowenik

Vlicza Torczinska

Onisko
Iaczko⁹⁸
Fedor
Mikita Psenicznik
Steczko
Matwiey
Pustka Hriczkowskiego
Pustka Litwinkowa
Placz pusty
Placz pusty

Арк. 21 зб.

Klimko
Marczenia
Pustka Kolpakowa
Oleinikowicz
Czepiolka
Roman Mikiticz
Michno
Chaczko z Lukyanem
Iwan, pułplaczu
Pustka
Harasimicha
Kuzmina
Pustka Romanowa
Iwan z Andryem
Onaczko
Stonocha
Iwan z Laskiem
Pustka Stepanisina
Placz pusty, chate przed(ał)
Pinduk
Krol Parhom
Isacha Wdowa
Kolpak z Iwanem
Fedorenieta
Marko Kusnierz
Mosko Zyd, lib(er)

Morduchay Zyd
Aptekarz
Awramiecz Zyd, lib(er)
Simonczih Zydowka, lib(er)
Bilka Zydowka
Maier Zyd, pułplaczu
Klimienieta, pułplaczu
Iakow Zyd
Iusko Zyd

Vlicza Zydowska

Michel
Zanel⁹⁹
Iowin sin
Bubinina pustka
Iurszina¹⁰⁰ pustka
Israel
Saika Arendarz
Dawidowa pustka
Semen s tescziem
Zeklowa pustka
Leiba
Danilo Zyd
Iona Zyd
Kusilowa pustka
Perczenieta
Iseil

Morduhay Zyd
Leiba Zyd
Guz Zyd
Piotr Krawiec
Rusya Zydowka
Doctoriha Zydowka
Aaron Zyd

Nosan
Sahnicha Zydowka
Kuzma Chaka
Dawid Zyd
Wasko Borowik
Marycza Wdowa
Turczinka, lib(er)

Apk. 22

Moskwiczin
Anton
Iaczko
Martin
Tamulka
Zienko
Dublanin Swiecz, Zdan Piekarz -
placz 1
Chalko, pułplaczu
Dahnocha pustka
Iakub
Tomilkowa pustka
Lieba Zyd
Misko Dziesiatnik
Daczko z Swaczką
Boronnikowa pustka
Fedor z Iaczkiem
Niemkinia
Fedorowa pustka
Iarmaczicha, pułplaczu
Dudczenia, pustka
Fesko z Dmitrem
Stasz z Iaczkiem
Hliza z Iwaskiem, pustky 2
Steczko, pułplaczu
Placz Hriczkowskie(go)
Placz pusty
Iwanicha Vbostwo
Placz pusty
Lawrin, slugą starosczin, lib(er)
Andrzy
Woronkowa pustka
Placz pusty
Olesko, rimarz starosczin, lib(er)
Koth
Danilo z Olexem

Placz pusty
Placz pusty
Laska Czarne(go) pustka
Kozikowa pustka
Kurilowa pustka
Sebestyanowa pustka
Placz pusty
Placz Makobersky
Ichnat
Placzow 2 pustich pogorzalich

Vlicza Chowanska

Semenowa pustka
Dachnowa pustka
Tulowsky, sluga starosczin, lib(er)
Hriczko Weliky
Ilko
Florian, puskarz zamkowy, lib(er)
Hriczko z Vlaskiem
Lukasz
Roman
Placz pusty, pogorzał
Krawiec z Iaczkiem
Andrey
Maier Zyd
Pustka Leizerowa
Petro Kolacznik
Kolomyecz
Dawidko, ludka, Steczko --
na iednym placzu
Semen Zerebiey
Iusko z Iankiem
Ieszu Zyd, lib(er)

Apr. 22 зб.

Mosko Zyd
Marko Rimarz
Dawid
Doctor zydowsky, lib(er)
Skolnik zydowsky, lib(er)
Skola zydowska, lib(er)
Sloma Zyd
Iakusz Zyd
Mosko Zyd

Summa mieszczan, ktorzi czins placza,
409, pod niemy placzow 324.
Domow slahecckich 27.
Ludzy wolnih y zidow 30.
Sluskow y rzemiestnikow 13.
Pobereznikow № 9.
Pustek 67, placzow 50.

Browary meiske y slodownie
Skrazinich slodowny¹⁰¹ № 3
Browarow Skrazinich №3
Zawelowa¹⁰² slodownia
Iowin browar y slodownia
Saiczin browar
Slodownia Timosowa
Baliczowa slodownia
Winniczkiego browar
Iowin browar
Dawidowa slodownia

Summa browarow 7,
slodowien 8.

Apr. 23

Sokolinsky
Wasko Skripka
Semen
Pohrebny, dziesiatnik
Semen drugi
Fedor Sluska, lib(er)
Mosko Zyd
Gieta Zydowka
Woitko Dziesiatnik
Stepan

Parkannikow № 50

Dachno Setnik
Mihno Dziesiatnik
Lukian Stadnik, lib(er)
Pawliha Slodowiczka¹⁰³
Iarosz
Skripka
Hanczar
Basko
Lochwin
Hrabuska
Iwanko
Woitko
Wasko Dziesiatnik
Siem
Hawrilo
Siem drugi
Kondrat
Iwan Pastuch
Kostuk
Wasko
Jeremy
Pawel
Maczko, sluska, lib(er)
Misliwicz, lib(er)
Ian Sluska, lib(er)
Lipkow, lib(er)
Sobko
Woytko
Poluda
Senko
Chwedko

Iwanow Dusiczow
Niczaporow
Chwedorow
Pasiukow
Smietanczin
Wysoczkiego
Lawrikow
Kostukow
Kuzmin
Klimkow

Pawel
Daczik
Hawriło
Potap
Zaharko
Czornisz
Adam Słodownik
Iwaniha Wdowa
Demko

Summa parkannikow, ktorzy czinsz
placza 44, sluzek wolnich № 6.

Folwarky miejskie

Bochdanow
Skubien, sluga starosczin, lib(er)
Lenczi sin
Zubarow
Onopryczicz
Sydorow
Karpieniatin

Baliczow
Haczko Pobereznik, lib(er)
Suproniow
Waskow
Hriczyn
Martinow
Hriczkow Prohownikow
Danilow Sewczow
Zubasin
Anczarisin
Haczkow
Oleskow
Iwanow
Harkow
Wasilow
Lapin
Miska Harczenieta
Paherczin
Kuzmin
Andruskow
Iakowczow
Hrapkowiczow
Maczkow
Martinow Selnikow
Fedorow Przisiejnikow

Арк. 23 зб.

Petrow Zukow
Iwanow Zukow
P. Petrikowskie(go), lib(er)
Harasimow
Mikitin
Kudrikow
Philipow
Waskow
Kondratow
Zukowczow
Iarosow
Daczeniatin
Iarmakow
Kowalow
Buchaiow
Klimow
Kuzinow
Czortkow

Timosow
P. Zagrobskiego, lib(er)
Iwana Rudego
Stonozin
Poterusin
Fedora Rzeznika
Czibulnika
Mamka p. staroscзина, lib(er)
Romanow
Ieremyowej
Waskowey
Miskowey
Popa przecziskie(go), lib(er)
Skrazin

Summa folwarkow 79, w ktorih ko-
morniczy mieskiwaią, placzą po gr(o-
szej) 6 litewskich – cziny to zł(otych).

Lawrikow
Martinow
Karaimow
Poterusin
Tereskow
Lenkow
Skrazin

Na drugiey stronie miasta od Starikow
Lawrinow
Iuskow
Pleskaczisin
Iowlasenieta

Wolnich folwarkow 6.

Folwarkow mieiskih
na gruncie stariczkiem № 8.
Folwark Weliczkow
Folwark Koritkow
Folwark Baliczow
Folwark Winniczkiego
Folwark Myskow

Apr. 24

Folwark Lazuczin
Folwark Polonikow
Folwark Semena Tkacza

Daią z kazdego do roku psona po ma-
czy – czyny iagiel macz 8.

Folwarkow wolnich 5

Andrzeia Bahlaia
Tomasa Kucharza
Groma Pisarza
Hrabkowiczow
Floriana Puskarza

Pobereznikow

tak w mieszczie, iako na
folwarkah № 9
Skubienia
Kalowa
Czaika Kriwy, bezruky
Chwedor Semik
Dorosz
Korotko
Hawrilo Kraczik
Proczik
Matwiew

Powinnoscz mieiska
Mieszczanie, ktorich iest 409, a
pod niemy placzow № 324 – z
kazdego placzu placzą czinsu po
czerwonemu zlotemu – wcziny to in
summa zł(otych) 756.

Owsa s kazde(go) placzu po mier-
cze, siana po wozie.

Domow slaheczkih wolnih 27.
Ludzy wolnih y zydow 30.
Sluskow y rzemiestnikow 13.
Pobereznikow № 9.
Czy wsisczy nicz nie placzą.

Browarow miciskih 7,
slodowien № 8 – 15
S tih zadny pozitek do zamku nie
idze, tilko do arendy należą.

Parkannikow, ktorzy czinsz pla-
cza po gr(oszej) 15 pol(skych)
№ 44, parkannikow wolnih № 6
– 50

Przihodzy czinsu zł(otych) 22.
Owies daią, ktorzy pole sieią.

Komornikow w mieszczie bywa ci-
t(ra) weł ult(ra)¹⁰⁴ 70, placzą czinsu po
gr(oszy) 3 lit(ewskich) – cziny

zł(otych) 8/22 ½.

Summa wsitkiej osadi w mieszczie
Constantinowie 553.

Арк. 24 зб.

Folwarkow meiskih po obudwu stro-
nah yz podsusiedkami, ktorzy w nih
mieskaia, № 79, wolnih folwarkow
№ 6.

Placą czinsu, okrom wolnih, po gr(o-
szej) 6 lit(ewskich) – czyny zł(otych)
19//22½

Folwarkow na gruncie stariczkiem,
ktorzy psona daia po miercze, № 8 – przy-
chodzi yagiel mierek 8.

Summa czinsu dorocznie(go) z mia-
sta Konstantinowa przychodzi zł(otych)
806//15.

Owsa mierek 324.

Psona mierek 8.

Siana wozow 324.

Haidukow mieszcianie na potrzebę
x(iążęcia) ie(go) m(czy) wiprawuią ko-
stem swim № 20.

Na potrzeby mieiskie maia mieszcianie
z lasky x(iążęcia) ie(go) m(czy):

Woskoboinia

Waznicze

Postrzagalnia

Staw wielky na rzezce Sluczey,
spust(ny).

Mlin na tim stawie o trzech kolah
mącznich, stepy y folusz.

Arendi z mlinow, myta, mostowe-
(go), gorzalky, browarow, karczem z
miasta Constantinowa y siol do tego
nalezaczih daia do roku zł(otych)
5800.

Poczina sie arenda od swieta Trzech
Krolow w roku 1612

1 rate na Welkanocz

2 rate na S(więty) Ian

3 rate na S(więty) Mihal

4 ratę na Trzy Krole –
kazda rata po zlot(ych) 1450

Wieprzow we mlinach karmią mel-
niczy 22 – tak w mieszczie, iako w siol-
lah.

Od kazde(go) kola stepnego
daie kazdi melnik do zamku psona
czwiercz 1 do roku

Арк. 25

Strzelba mieiska

Dzialek zelaznich 2.

Hakownicz № 70.

Muskietow № 7.

Ku¹⁰⁵ do hakownicz 1000.

Ołowu b(a)rel wielkih 10.

Prochu pułbeczek 1, y bareł № 4.

Zbroy z sysakamy № 13.

Folwark na Starikach pod miastem

Dworzecz taniem debowem ogrodzony. Wrota do niego proste na biegunie. Dom słoma posity. W nim sien rabiona, drzewy na zawiass(ach). Swietliczka mala z kownatką nowo zbudowaną, oblepiona. Drzewy na biegunach. Piekarnia, do niej drzewy na biegunach. Piecz murowana. Stół, lawy w kolo. Naprzecziwko piekarny – komora, do ktorej drzewy na biegunie z wrzeciadzem, skoblem.

Spizarnia posrod dworcza zrabiona, do niej drzewy na biegunach z wrzeciadzem, skoblem, kłodką, kluczem.

Sernik nad spizarnia z balasamy prostemy, gontem pobity. Do niej drzewy na biegunach z wrzeciadzem, skoblem, kłodką. Wshod prosty.

Piwnicza pod tą spizarnia, taniem debowem ostawiona. Do niej drzewy na biegunach z wrzeciadzem, skoblem.

Stainia z hrostu pleciona, słomą nakrita. Wrota na biegunach.

Okoly dla bydła z hrostu plezione słomą nakrite. Wrota proste. Ogrodow dla iarzin № 2.

Sad nowo zasadzony. Czestokolem z jedney strony, z drugiey – plotem chroszczianem ogrodzony.

Gumno ostrogiem w kolo ostrozone. Wrota dwoiste s tarczicz nad niemy gontem pobity. Fortka podle wrot na biegunach drzewianih.

Apk. 26 3B.

Na oborze bydła

- Krow oczielonih № 11,
- Derewicz № 4,
- Krow nadzieznich 6,
- Krow ialowih № 3 – 24
- Ialowicz dwuletnih № 4.
- Ialowek rocznih № 8.
- Buhaiow № 2.
- Wolow roboczih № 13.

Klonia z drzewa rabiona słoma pokrita. Wrota ze dwu stron z kuna zelazna, kłodką, kluczem.

W tim gumnie zboz

- Zitta stare(go) stert 4, kop 240.
- Zyta 1614 stert 5, kop 270.
- Psenicze starey stert 4, kop 160.
- Psenicze 1614 stert 2, kop 100.
- Owsa 1614 stert 2, kop 150.
- Grochu stert 2 y stog.
- Prosa stare(go) sterta, kop 50.
- Prosa 1614 stert 2, kop 90.

Wisiano na zime

- Zytta macz 37.
- Psenicze macz 9.

W spizarny

- Owsa macz 30.
- Ieczmenia macz 6.
- Hreczky macz 5.
- Konopy macz ½.

Siolo Stariky,

do swe(go) folwarku robią
Poddanich czia glih 14¹⁰⁶

- Sahno Pryma
- Ohrim Zdanowicz
- Ichnat Dasniczenia
- Lasko Mokyczicz
- Malutiha
- Mandzura

Bykow dwulatkuw № 4.
Byczek takroczy № 1.

Summa bydła 56.

Swiny in co(m)muni(um) 30,
prosiat №60 – 90

Kur prostih 18
Geszy 17
Kaplónow 28

Klacz roboczich № 9,
Losakow dwulatkow 4
11¹⁰⁷

Wielbladow

Samczow 2
Samicz mlodih 1
Starich samcz 3

– 6

Husczycha
Iarmol
Martin Kaba
Proczik
Demid¹⁰⁸
Iwan Ribak
Kostuk
Onisczenia

Podsusiedkow 12

Ohrim Sumienia
Derewianka
Tomasz Proczicz
Zamnborscz
Trusczycha
Olesko¹⁰⁹
Semenia
Maczyha
Radko
Hlusczenia
Hopicza
Kuzma

Ogrodnikow 8

Borisz¹¹⁰ Moisienia
Stas Sadowniczy
Lewko Czerniak
Iaczko¹¹¹
Paczko
Holak Ribak
Illias Ribak
Siarczenia Dzieci

Nowikow 12

Soroka Swiecz
Olichwier¹¹²
Kalko Wielbludnik
Brekiella

Апр. 27

Tisko Swiecz
Wasko Swiecz
Wasil
Wasko Garczarz
Malusicha¹¹³
Kuzma

Folwarkow slacheczkiach № 22
Witrelinow
Grocholskiego
Wasila Turczina
Gurskiego
Hrozin

Ticzik Swiecz
Semen Tkacz

Sluzek zamkowich 14

Luczczenia
Boriss Gumiennik
Semen
Stasz
Zebrowsky Wattam(an)
Steczko Ribak
Iwan, cziesla zamkowy
Demian Bednarz
Wolsky
Moisiey, stroz zamkowy
Misko Lesniczy
Sawka Lesniczy¹¹⁴
Matias Słuska
Skubien

Haiduk № 1

Hurinicha

Melniczka Ubostwo

Karczem niedznich¹¹⁵ № 2, ktore do arendy należą.

Tatarow barwianich, ktorzy x(iążeńcia) ie(go) m(czy) sluzza na konieh swich domow 20. Listowih boiar 7.

Meczit buduia. Mohmet¹¹⁶, pop tatarsky.

Apk. 27 3B.

Stawek na Sykowcze, ktory x(iążeń) ie(go) m(cz) oddał p. Zaborowskiemu.

Mlinek o jednim kole macznem, słomą nakryty. Do arendy miciskiej nalezy.

Summa wsitkiej osadi na Starikach 110.

Czinsu cziaagli placza po zlot(emu) 1. Prohowego z stroznem po gr(oszej) 2 lit(ewskich). Owsa po miercze. Po kurze 1. laiecz z dimu po 10. Dwa na gesz.

P. Hroma, pisarza zamkowe(go)
P. starosczin
Selesnonow
Troianow
Kucharza p. starosczine(go)
Iedrzeia Piekarza
P. Zaborowskie(go)
Birana, slugi zaborowskie(go)
Zahariasa Ohya
Stephana Ohya
Illiasa Zaruczkiego
Floriana Puskarza
Mihalala Zlotnika
Moczulskiego
Sluga Zaborowskiego
Kozielsky
Misliwecz Woiczeh

Poddanich Witrelinowich 6

Pioroko
Hriczko
Andrusko¹¹⁷
Pilipczenia
Huczko
Illias Nowik

Pustek na Starikach 4

Siolo¹¹⁸ Krasnosiolka

W gumnie zboz
Zitta stert 3, kop 200.
Owsa sterta 1, kop 70.
Prosa stare(go) sterta 1.
Prosa nowe(go) stert 3, kop 113½.
Grochu stert 2.
Hreczky stert 2, kop 65½.

Wisiano na zime

Zytta macz 20.
Psenicze macz 5.

Podsusedky – tego polowicze.
Ialowicz 2. Baranow 4. Wieprzow 2.
Dziesieczine pszelna, kto ma pszoly.

Summa pieniedzy zl(otych)¹¹⁹ 28//25
Owsa macz 20.

Kur prostih № 20.

Gesy № 10.

Ialowicz urokowich 2. Baranow № 4.

Wieprzow № 2.

Iaiecz kop 4.

W spizarny

Owsa macz

Na oborze bydla niemasz, tilko wo-
low do pluga № 10.

Apk. 28

Siolo Krasnosiolka

Poddanich cziaглиh 8

Mihno Czarny

Iwan Zabeczky

Wierdunek

Lechno¹²⁰

Sawka

Hricz

Domsa

Chwedczun

Podsusedkow 3

Kuzma Gluch

Siekierka

Andrey

Nowikow № 4

Roman

Omelian¹²¹

Stepan Zabeczky

Marko

Hriczko Soczky

Serhey Pastuh

Haiduka gromada naimuie.

Summa wsitkih 16.

Pustek № 2.

Czinsu cziagli po zlotemu 1. Prohowego
z stroznem po gr(oszej) 4. Owsa po miercze.
Po kurze. Dwa na gesz. Iaiecz po 10.

Siolo Sachnowcze

Poddanich cziaглиh 4

Olexy

Wasko Skrinnik¹²²

Malycha

And(rey) Lichokui

Podsusedkow № 2

Danilo Miczenia

Mironicha Vbostwo

Nowikow № 3

Hriczko Rokosz

Hriczko Koltasz¹²³

Bochdan

Iwan Minczenia, sluska

P. And(rey) Olesky, melnik

Summa wsitkih 10

Czinsu placzą po zlot(emu) 1. Pro-
howego z stroznem po gr(oszej) 4 li-
t(ewskich). Owsa po miercze. Po ku-
rze. Dwa na gesz. Iaiecz po 10.

Podsusedky – tego polowicze

Wollanikow tegorocznih 9

Iwan

Martin

Klim

Tisko

Bochdan¹²⁴

Podsusiedky – polowy tego.

Summa pieniedzy zł(otych)

11//25.

Owsza daią macz 9½.

Kur 9½. Gęsy 5.

Ialowicę vrokowa 1. Baranow 2. Wie-
prza 1.

Iaiecz kop 1//50

Iarmoliha

Lasko

Kalenik

Olexą

Apk. 28 3B.

Staw na Sluczey, ktorego spust pospo-
łu z Kuzminem¹²⁵ chodzi

Mlin na stawie pod dahem gontowem.

W nim kol macznih 3, stepy y folusz.

Ten mlin do arendi mieiskiey nalezy.

Summa wsitkiey osady w tim siele 19.

Pieniedzy zł(otych) 7//2½.

Owsa mierek 5.

Kur 5.

Gesy 2½.

Iaiecz kop //50.

Ialowicz vrokowich 1. Baranow № 2.
Wieprzow № 1.

Dziesieczine pszelna.

Siolo Ostrikowcze

Dworzec nowo przeniesiony, plo-
tem chroszczianem ogrodzony. Dom
dla dwornika sloma kryty. W nim
sien, swietliczka, piekarnia, komora.
Drzwy proste na biegunah.

Obory dla bydla maia budowacz.

Gumno w Krasnosiolcze skladaia.

Poddanich cziaaglich № 1

Wasko Selech

Podsusiedkow 3

Marko

Pawlik¹²⁶

Korney

Lukian Pobereznik 1

Demko Melnik 1

Hriczko Haiduk 1

Summa wsitkih 7

Pustek 2

Czinsu po zlotemu. Prochowe(go)
po gr(oszej) 4 lit(ewskich). Owsza po
miercze. Kur po 2. Iaiecz po 10 etc.

Summa pieniedzy zł(otych) 3//19

Owsza macz 2½.

Kur 5.

Gesy 2½.

Iaiecz № 40.

Ialowicę pospolu z Sahnowczamy

Staw na Sluczey do kuzminskie(go) spustu nalezy, tak rok spuszczano

Mlin na tim stawie sloma nakrity. W niem koł macznih 3, stepy y folusz. Ten mlin na wimierze, który na x(iażęcia) ie-go) m(cz) odbieraia.

Folwark Hreorowcze.

Dwor czestokolem debowem ogrodzony, do niego wrota proste zerdziane.

Dom gospodarsky sloma nakrity, gli-na oblepiony. Do sieny drzwy dwie proste na biegunah. Piekarnia wielka nowa do ney drzwy na biegunie. Piecz murowany. Stol dlugi, lawy w kolo.

Komora naprzeciwko, do niey drzwi na biegunah z wrzeciadzem, skoblem. Na swietlicze drzewo gotuia.

Piwnicza z debini, do niey drzwi na biegunie z wrzeciadzem, skoblem.

Sernik na slupah plecziony, slomą nakrity. Pod nim piwniczka mala, drzwy proste na biegunach.

Okoly y chlewy z chrostu pleczione, sloma nakrite.

Ogrodow dla iarzin № 1¹²⁷.

Gumno plotem chrosczianem ogrodzone. Klonia z hrostu plecziona, slomą nakrita. Wrota ze dwu stron, przy jednih wrzeciadz z skoblem.

W tim gumnie zboz

Zytta 1614 stert 3, kop 150.

Grochu stogow 3.

Owsa stert 3, kop 150.

Prosa stert 3 y stog, kop 190.

Wisiano na zime

Zytta macz 46.

Psenicze macz 10.

W spizarny

Owsza macz 50.

Ieczmienia macz 5.

Hreczky macz 5.

Prosa macz 3.

Konopne(go) siemienia macz ½.

Na oborze bydła

Pasieka w Nesterowey Dębinie czestokolem ogrodzona. Rowem okolo osipana. W ktorey showano do pohrebu na zime pczol 197.

Siolo Hreorowcze,

do swe(go) folwarku robią

Poddanah czia glih 6

Krow starih oczielonih 5, Krow na oczieleniu 5, Krow ialowih starih 10	- 20	Iuszczicha Czornousz Desiata ¹²⁸ Martin Debina Melesko Osieiko
Wolow roboczih № 10. Bikow trzeciakow № 4. Bykow dwulatkow № 2. Byczkow rocznih № 3. Ialowicz trziletnih № 8. Czeliczek dwuletnih № 3. Byczkow ozimkow 5, Ialowek 1614 3	- 8	Podsusiedkow № 9 Marko Iahno Smolaniecz Mhailo ¹²⁹ Tunnik Grzesicha ¹³⁰ Iaczko Dwornik Hawrilo Korzen Chwedecz Lawrin Zarubenia
Summa wsitkie(go) bydla 58		
Owiecz starich 100, Mlodih takrocznih 18, Baranow starih 9, Mlodih takrocznih 27	- 154	Ogrodnikow № 6 Hapon Zuk Iwan Dziura Lesko ¹³¹ Semen Muha Chwededor Sinkar Onisko Neusz ¹³²
Swiny starih № 22, Prosiat malih № 14	- 36	
Kur prostih 30. Geszy 22. Kaplonow 10.		Masko Haiduk № 1

Апр. 30

Nowikow № 6
Kuzelonie
Popik
Lapa¹³³
Semen Kisiel
Sawka, Chwedczow ziecz
Maczko Petrow

Ludzy wolnich 8
Chwededor Pobereznik
Wrozbit Pobereznik
Rudik Soczky
Olexa Gumienik¹³⁴
Stepan Melnik
Iowluch¹³⁵ Melnik

Siolo Paskowcze,
do Hreorowskie(go) folwarku robią.

Poddanich czia gli ch 14
Pawel Huczenia
Chwesko Barbak
Illias Serwatka
Iwan Lenczenia
Iwan Iemiecz
Stepan Sowa
Hriczko Sierkoza¹³⁶
Iurko
Iwan Pasczenia
Iwan Laziebnik
Semen Pasczenia

Omelian Pastuch
Iwan Pasicznik

Karczma do arendi mieiskiej należy.

Summa w tim siele podda(nich) 36.

Czinsu cziagli po zlotemu. Prohowego
z stroznem po gr(oszej) 4 litewsk(ich).
Owsa po maczy. Po kurze 1. Dwa na
gesz. Iaiecz po 10.

Podsusiedky – polowicze tego

Summa pieniedzy zł(otych) 16//5.

Owsa macz 11½.

Kur 11.

Gesy 5 ½.

Iaiecz kop 1//45.

Ialowicze vrokowa 1. Baranow 4. Wie-
prza 1.

Dziesieczine pszelna.

Staw na Sluczey spustny.

Stawkow malih 2 – na zamkową po-
trzebę.

Mlin o dwu wierhah. Sloma nakrity.
W nim kol macznih 4. Wimiary do zam-
ku biorą.

Iwan Pasczenia
Hwesko Kolaczenia¹³⁷
Basko Przihozy

Podsusiedkow 10

Illias Stadnik
Nikonih Wdowa
Zolowyka¹³⁸
Sawka Holimecz
Kaiko¹³⁹
Walko
Parhom
Michalko
Semen Korkousz
Olesko

Ogrodnikow № 7

Marko
Samko
Iarema
Semen¹⁴⁰
Sennik
Strasko
Iwanicha

Ludzy wolnich № 5.

Steczko Wattaman
Daczko Haiduk
Iwan Melnik¹⁴¹
Ian Pobereznik
Demid Soczky

Summa wsitkich w tim siele 36.
Pustek № 3.

Czinsu cziagli po zlotemu. Procho-
we(go) z stroznem po gr(oszej) 4 li-
t(ewskich). Owsa po miercze. Po ku-
rze. Dwa na gesz. Iaiecz po 10.
Podsusiedky – tego polowiczę.

Staw na rzeczce Ikopiczy¹⁴², któremu spust przypada tego roku.

Stawek drugi mały, na zamkową potrzebę daią.

Mlin na stawie wielkim, draniczami pokryty. Kol macznih trzy.

Mlinek drugi o iednem kole macznim. Obadwa do arendy mieiskiej należą.

Suma s tego siola przichodzy.

Czinsu z prohowem zł(otych) 24//27½.

Owsa macz 19.

Kur 19.

Gęsy 9½.

Iaiecz kop 3//20.

Ialowicz vrokowih 2. Baranow № 4.

Wieprzow № 2.

Dziesieczina pszelna, u kogo pszoly są.

Siolo Hrebienka,
do Hreorowiecz robia.

Poddanich cziaaglih 12

Pawlenia Wasko

Omelko

Persko

Ichnat Tuczenie

Michno Rudy

Iuhim Koziel¹⁴³

Olexa

Panko

Chwedor Sulhacz

Nesmyan

Sawka

Marko Matyema

Podsusiedkow № 15

Iowicha

Danilo Kolinko

Sanczik

Lesko

Lichoswa

Wasil

Doloteczky

Hawrilaka¹⁴⁴

Iwaniecz

Petrenia

Mihno Potrebnny

Bakula¹⁴⁵

Roman

Doloteczky

Pasko

Ogrodnikow № 9

Iwan Tatarzin

Bachlay

Gugnowsky

Iwan Strik

Iaczko Mihnenia¹⁴⁶

Kalennik

Mikita

Wasko Pohrebny

Lasczicha

Koziel Wattaman
Anton Soczky
Iwan Zuk, haiduk¹⁴⁷
Misko Pobereznik
Hodowany Pobereznik

Apk. 31

Karczma do arendy mieiskicy nalezy.

Summa wsitkiey osady 42.

Czinsu czia gli po zlotemu. Prochowe-
(go) z strozнем po 4 lit(ewskich). Kur po
1. Dwa na gesz. Iaiecz po 10.

Podsusiedky – polowę tego.

Staw spustny po zlot(ych) 40.

Mlinek o jednym kole y stepy – do
arendy mieiskicy nalezy.

Summa s te(go) siola przichodzy
Czinsu z prochowem zł(otych) 26/5.

Owsa macz 19½.

Kur 19½.

Gesy 10.

Iaiecz kop 3//15.

Ialowicz vrokowih 2. Baranow 4. We-
przow 2.

Dziesieczine pszelną daią

Folwark Butowcze

Dwor ostrogiem ostrozony, do nie-
(go) wrota na biegunie z fortką. Nad
niemy gontem pobito.

Dom gontem pobity, glina oblepiony.
Do sieni drzwy na zawiass(ach) z an-
tabą y kłamką, wrzeciadzem, skoblem.

Swietlicza, do ktorey drzwy na za-
wiass(ach) z antabą, kłamką, wrzeci-
adzem. Piecz kahlowy. Okien cztery z
blonami sklanemy. Stol ieden, lawy przy
scianah, lawek malih dwie. S tey swie-
tlicze kownata, do niey drzwy na zawi-
sah. Komorka potrzebna, drzwy proste.

Swietlicza druga na przeciwiwo do
niey, drzwy na zawiass(ach). Piecz
biały. Stol, zydlukow dwa. Okien czte-
ry z blonami sklancemy. Okienicze
drzewiane na biegunah.

Kownata, do niey drzwy na zawias-
sach z kłamką. Komorka potrzebna, do
niey drzwy proste na biegunach.

Chlodnik z lasek plecziomy, drani-
czamy nakrity. W nim lawy po dwu
stronah.

Dom, gdzie vrzednik mieska, pod
słoma, w ktorim sien, izdepka mala,
piekarnia nowa. Drzwy wsedzie pro-
ste na biegunach. W izdepce piecz
biały. Okien dwie z blonamy. Lawy w
kolo. Kominek murowany.

Komora pod semikiem, do ktorey
drzwi na biegunach z wrzeciadzem,
skoblem.

Sernik nad komora plecziomy, sło-
ma nakrity. Drzwy proste na biegunah
z wrzeciadzem, skoblem.

Piwnicza, do ktorey drzwi na biegunie z wrzeciadzem, skoblem. Druga piwnicza nowa, drzwi proste z wrzeciadzem.

Kuchnia pod dachem gontowem, debowem, z kominem lepieniem. Do niey drzwi proste.

Stainia z hrostu pleciziona sloma nakrita. Wrota welkie na biegunach. Zloby, drabiny dobre.

Spizarnia pleciziona, do niey drzwi na biegunach z wrzeciadzem, skoblem, zaszcpeką. Drzewiana, sloma krita.

Obory dla bydła y chlewy z hrostu plecizione, sloma nakrite.

Gumno plotem hrosczianem ogrodzone, wrota proste. Klonia z hrostu pleciziona, sloma pokrita. Wrota dwoie na biegunach z wrzeciadzem, skoblem, kłodką, kluczem.

W tim gumnie zboz

Zitta stert 3, kop 185.

Psenicze sterta 1, kop 65.

Owsa stert 3, kop 300.

Grochu kosonego sterta 1.

Prosa stert 2, kop 100.

Hreczky stert 3, kop 112.

Siana stert 2.

Gumno drugie w gaiu

Zita sterta 3, kop 185.

Owsa sterta 1, kop 110.

Wisiano na zime

Zytta macz 44.

Psenicze macz 4½.

W spizarny

Owsa na sianie macz 27.

Na oborze bydła

Krow starich № 10,

miedzy niemy 3 oczielonih,

Derewicz oczielonih № 6,

lalowich krow № 2,

Odbieskih krow № 3

– 21

lalowicz dwuletnih № 1.

Buhay stary № 1.

Wolow roboczih № 20.

Bykow 4-letnih № 3.

Bykow dwulatkow № 3.

Ozinkow byczkow 4,

lalowek № 7

– 11

Byczkow odbieskih № 5.

Summa bydła 65.

Owiecz starich 140,

młodih rocznih 44.

Baranow starih 5.

Młodih baranow 45.

Odbieskih owiecz z iagniety 12.

Koz starih № 12,
Kozek mlodih № 4
16

Swiny in co(m)muni(um) 13,
Prosiat №15 – 27

Kur prostih 60.
Kaplonow 8.
Gęsy starih 20 .

Wieprzow we mlinah 3.

Siolo Butowce,
do swe(go) folwarku robią.
Poddanich cziaглиh 2

Poluczko¹⁴⁸
Martin Lahoda,

Podsusiedkow № 5¹⁴⁹

Seliwon
Iarmol
Saczko¹⁵⁰
Hapon
Vlasz

Kuzma Zamsenia¹⁵¹, haiduk

Haczko Gumiennik
Lewko¹⁵² Nowik
Chwal¹⁵³ Sluska
Iwanko Sluska

Karczma do arendy mieiskiey.

Pop przy czerkwy lib(er).

Summa wsitkich 14.
Pustka №1.

Czinsu cziaгли po zlotemu. Proho-
wego z stroznem po gr(oszej) 4 li-
t(ewskich). Owsa po maczy. Po kur-
cze. Dwa na gesz laiecz po 10.

Podsusiedky – polowe tego.
Stawow dwa, ktorim spust na zime
przypada w roku terazmieisem.

Suma czinsu z prochowem zl(o-
tych) 5//17½.

Owsa macz 4½.
Kur 4½.
Geszy № 2¼.
laiecz № 45.
Ialowicze vrokowa 1. Baranow 2.
Weprza 1.

Dziesieczine pczelną daią.

Siolo Wolicza Butowska
Poddanich cziaглиh 6

Tisko
Hriczko Loznik
Iwasko Loznik¹⁵⁴
Iusko Zelezniak
Marko
Hreczanik

Podsusiedkow 15

Przistupa
Nelup
Hunka
Hreczanik
Lewko
Werteiko
Zdan
Marko podsu(siedek)¹⁵⁵
Iaczko Maska
Iaczko Kurlacz
Sawka Rudy
Mikita Bednarz
Dowhalicha
Mirko
Mysko ogrod(nik)

Nowikow 4

Chwedko

Saba¹⁵⁶

Iwan

Iaczko Owczar

Krzistof Pobereznik¹⁵⁷

Karczma do Butowecz należy.

Summa wsitkich 28.

Czinsu cziaqli po zlotemu 1. Procho-
we(go) z stroznem po gr(oszej) 4 lit(ew-
skich). Owsa po maczy. Po kurze 1. Dwa
na gesz. Iaiecz po 10.

Podsusiedky – polowe tego wsitkie-
(go)

Staw spustny, ktoremu spust przypada
w tim roku na zime.

Mlinek do arendy mieiskiey o iednim
kole macznem y stepy.

Summa czinsu z prohowem zł(otych)
56//2½.

Owsa macz 14½.

Kur 14½.

Gesy 7¼.

Iaiecz kop 2//15.

Ialowicze vrokowa 1. Baranow 2. We-
prza 1.

Dziesieczine pczelna, kto ma pczoly.

Siolo Malkowcze

do Butowiecz robią.

Poddanich cziaglich 6

Kurilo

Timos Lahoda

Timos Czwerko¹⁵⁸

Karp

Onisko

Iwan Husak

Podsusiedkow № 7

Iaczko Madriczky

Iarmol

Chwalina

Stas Husak¹⁵⁹

Kurina

Zegalo¹⁶⁰

Sawka

Ogrodnikow № 2

Sokudko¹⁶¹

Kudra

Ludzy wolnich 5

Wasil Wattaman

Fedor Soczky

Haida Humiennik¹⁶²

Masko Haiduk

Iaczko Sluska

Summa wsitkich 20, pustek № 2.

Czin¹⁶³ y inse powinnozczy iako w
Butowczah.

Summa pieniedzy zł(otych) 12//5.

Owsa macz 9½.

Kur 9½.

Gesy 4¼.

Iaiecz kop 1//35.

Ialowicze vrokowa 1. Baranow 2.
Wieprza 1.

**Siolo Kuczowcze,
do Butowiecz robią
Poddanich czia glih 2**

Tisko¹⁶⁴
Wasko

Ogrodnikow № 6

Demko Pastuh
Iwan Winnik
Iakub Sluska¹⁶⁵
Bartosz
Makaricha
Mielniczka¹⁶⁶

Stawek w siele nie wielky, ktoremu
spust w przislem roku.

Stawek drugi w polu, ktoremu spust
tego roku przypada.

Mlinek na niem o jednym kole macz-
nem.

Karczma do arendy mieiskiey.

Summa wsitkich 8.

Czinsu po zlotemu. Prohowe(go) z
stroznem po gr(oszej) 4 lit(ewskich). Po
kurze. Dwa na gesz. Iaiecz po 10.

Summa pieniedzy zł(otych) 5//25.

Owsa macz 5.

Kur № 5.

Gesy 2½.

Iaiecz № 50.

Na ialowicze, barany y wieprza do Bu-
towiecz sie przykladaia.

Dziesieczine pszelna daie, kto ma
pczoły.

**Siolo Steczky,
do Butowiecz robią
Poddanich czia glih 2**

Kucz¹⁶⁷
Iewtuch

Podsusiedkow 5

Hriczko
Pawlik
Semen¹⁶⁸
Nester
Hriczko Melnik

Nowikow № 2

Turczin¹⁶⁹
Kuczow sin

Mysko Pobereznik 1

Summa wsitkih 10.

Pustka № 1.

Czins, prohowe, owiesz, kury y
inse powinnozczy iako w Butowczah.

Stawek maly, spust w przislem
roku.

Mlinek o jednym kole macznem y
stepy.

Summa pieniedzy zł(otych) 5//15.

Owsa mierek 4½.

Kur 4½.

Gesy 2¼.

Iaiecz № 45.

Na ialowicze, barani y wieprza do
Malkowiecz sie przykladaia.

Dziesieczine pszelna daia, ktory
pczoły ma.

Folwark Rosołowcze

Dwor czestokolem, blacho ogrodzony. W ktorim dom gospodarsky pod słomą. Do sieni drzwy ze dwu stron na biegunah.

Piekarnia prosta.

Komora naprzeciwno niey. Drzwy oboie na biegunah.

Spizarnia z hrostu plecziona, do ktorey drzwy proste z wrzeciadzem, skoblem.

Sernik z hrostu plecziony, słoma kryty. Drzwy proste z wrzeciadzem, skoblem.

Piwniczka dla nabiału, do niey drzwy proste z wrzeciadzem, skoblem.

Gumno tinem ogrodzone, do nie(go) wrota proste. Klonia z chrostu plecziona, słomą nakrita. Wrota ze dwu stron stocziste.

W tim gumnie zboz

Zytta 1614 stert 2, kop 120.

Psenicze starey sterta 1, kop 60.

Psenicze 1615 stert 2, kop 100.

Grochu stert 2 y stog 1.

Prosa 1614 sterta 1, kop 70.

Wisiano na zime

Zitta m(acz) 21¹⁷⁰.

Psenicze macz 8½.

W spizarny

Prosa macz 18.

Owsa macz 12¹⁷¹.

Hreczki macz 3.

Konopi 1/4.

Na oborze bydła

Krow starih 12,
Krow terasz¹⁷² 5 oczielonih,
Derewicz oczielonih 5,
Ialowih krow 8

30

Buhaiow starih № 2.
Wolow roboczih № 9.
Buhay plugowy № 1.
Byczkow trziletnih № 3.
Byczkow rocznih № 10.
Ialówek rocznih № 8.
Ialowicz trziletnih № 5.

Summa bydła 68.

Krowa odbieska № 1.

Swiny in co(m)muni(um) 17.

Kur № 30.

Gesy № 18.

Kaplonow № 9.

Siolo Rosolowcze
Poddanah cziaaglich 8

Hucka
 Sachno
 Sacha
 Melnik¹⁷³
 Andrusz
 Spila
 Potap
 Pasko

Podsusedkow 7

Daczik
 Sawka
 Krasicz
 Kunasz¹⁷⁴
 Brisczenia
 Olexa
 Michno

Ogrodnikow № 4

Iaczko
 Swiecz¹⁷⁵
 Pastuch
 Melnik

Pobereznikow 2

Misko Bobr¹⁷⁶
 Mysko

Karczma do arendi naleza.

Staw dobry, spust tego roku.

Mlinek o dwu kolah macznih y stepy.
 Do arendy mieiskiej.

Summa wsitkiej osady 22.

Czinsu cziaagli po zlotemu. Prohowego
 z stroznem po gr(oszej) 4 polskich. Owsa
 po maczy. Kur po jedney. Dwa na gesz.
 Iaiecz po 10.

Summa pieniedzy zł(otych) 14//27½.
 Owsa macz 11½.

Folwark Kuzmin
nowo zbudowany

Dwor plotem chrosczianem ogro-
 dzony. Wrota z fortką na biegunach.
 nad niemy dahem gontowem pobito.

Dom nowy dahem gontowem po-
 bity, oblepioni, pobielony. Do sieni
 drzwy na zawiass(ach) z wrzeczia-
 dzem, skoblem. Drugie drzwy z sie-
 ny ku rzecze na zawiass(ach) z wrze-
 ciazdem, skoblem. Ganeczek gontem
 pobity.

Izba po prawey ręce, do niey
 drzwy na zawiassah z antaba, klamką,
 chaczkciem. Piecz biały, kominiek mu-
 rowany. Okien trzy z blonami sklanem-
 y. Okieniiczne na biegunah. Stol ieden.
 Lawy w koło.

Kownata, do ktorey drzwy na za-
 wiassah z wrzecziazdem, skoblem.
 Okno male. blona w nim sklana.

Transit, do ktore(go) drzwy proste
 na biegunach.

Izba druga na przeciwwko, do kto-
 rey drzwy na sawiass(ach) z antabą,
 klamką, chaczkciem. Piecz biały, ko-
 miniek murowany. Okien cztery z blo-
 nami sklanemi. Stol ieden, lawy w
 koło. Kownata, do niey drzwy na za-
 wiass(ach) z wrzecziazdem. Okienko
 z bloną sklana.

Transit, do niego drzwy proste na
 biegunie.

Komora na podworzu z drzewa rą-
 biona, gontem pobita. Drzwi proste na
 biegunie z zasczepaką drzewiana.

Piwnicza nowa z olsiny. Do niey
 drzwy na biegunie z wrzecziazdem,
 skoblem, drugie drzwy kracziaste.

Sernik z hrostu pleciony, słoma
 posity.

Kur 11½.
Gesy 6.
Iaiecz kop 1//55.
Ialowicz 1. Baranow 2. Wieprza.

Арк. 34 зб.

Dom drugi nowo zbudowany, glina ob-
lepiony snopkami posity. W nim sien y
sionka mala, izdepka z pieczem białem,
piekarnia prosta. Drzwy wsedzie na bie-
gunach.

Okoly z hrostu plecione, sloma krite.

Staienka z hrostu, slomą pokrita.

Gumno plotem chroscianem ogro-
dzone, do nie(go) wrota proste zerdziane.

Klonia z hrostu pleciona, sloma na-
krita. Wrota ze dwu stron.

W tim gunnie zboz

Zitta stert 2, kop 120

Psenicze sterta 1. kop 50

Owsą stert 3 kop, 280¹⁷⁷

Ieczmienia zlego sterta 1

Prosa starego stert 2

Prosa nowego sterta

Gumno w polu

Hreczky stert 2, kop

Grochu stert 3½

Wisiano na zime

Zitta macz 51

Psenicze macz 29

W spizarny

Owsa macz 26.

Ieczmienia macz 6½.

Hreczky macz 3.

Konopy macz ¾.

Na oborze bydła

Krow przedgodnih 4,

Krow z czielety 5,

Derewicz № 4,

Krow nadzieznih 9,

Ialowih krow № 4

26

Ialowicz trziletnih № 2.

Ialowicz dwuletnih № 4.

Ialowicz rocznih № 6.

Buhaiow starih № 2.

Wolow roboczih № 8.

Bykow dwulatkow № 6.

Bykow roczniakow № 7.

Summa bydła 61,

czielat przedgodnih 4

65

Owiecz starih 60,

Mlodich 5,

Baranow starih 17,

Mlodih № 6

88

Swiny starich 26, prosiat 23 – 49		Miasteczko Kuzmin Poddanich czia glih 12
Kur prostih 30 Ges y starih 20		Ichnat Woyt Ichnat Twerdoskiba Sydor Iwan Bieniuk Choma Iarosenie Iaros Swiecz ¹⁷⁸ Steczko Kolesnik Wasilicha Wachit Klimko Deremid Andrusz
Welbladow: Samczow 2, samicz 6	– 8.	
Pasieka w Molczanach, w ktore y sho- wano do pohrebu pczol № 50		Podsusiedkow 28 Bezrucziha Hriczko Arindarczin Pilipicha Misz Tichona Molczan Prokop Iwan Zubow Besteholka Czerniak Kułak Zarowny Potrzeba Woiczicha ¹⁷⁹ Makarecz Supalko Duda Bolotinsky Timko Bolotinsky Konowal Pokrowa Chwostik Hricz Kulkaczow ¹⁸⁰ Marko Pastuch Dasa Dziesiatnik Lawrin Zub Hriczko Stelmah Dachno Korzen

Ogrodnikow № 20

Iuchno
 Walko
 Sawon
 Iwasko
 Tuwina
 Pawel
 Misko Kowalczuk
 Wasil Timkow
 Proczicha
 Petro Mazur¹⁸¹
 Chwedicha
 Tatarzin
 Pawel
 Sweta
 Hreory
 Chlinsky
 Zerko
 Iwanicha Nowik
 Dublanin
 Blasko

Арк. 35 зб.

Nowikow 13

Iwach
 Ilko
 Hreczik
 Manczenia
 Slodownik
 Chedor Oczkas¹⁸²
 Krziwoszia
 Szczesin Grabarz
 Roman¹⁸³, bez chati
 Kowal
 Kowal
 And(rey) Kowal
 Matwiey

Rzemieslnikow 7

Kusnierz Piotr
 Chwesko Krawiecz
 Andrzej Swiecz
 Adam Swiecz¹⁸⁴
 Pawel Bondar
 Lawrin Swiecz

Pobereznikow № 5

Burdika
 Chedogi
 Zan
 Kurka
 Kurilo

Arendarska chata y browar.
 Summa wsitkiey osady Kuzmina
 100.

Czinsu cziagli po zlotemu. Proho-
 we(go) z stroznem po gr(oszej) 4 li-
 t(ewskich). Owsa po miercze. Kur po
 iedney. Dwa na gesz. Iaiecz po 10.

Summa pieniedzy zł(otych) 38/20.
 Owsa macz 26.
 Kur 26.
 Gesy 13.
 Iaiecz kop 3/20
 Iałowicz vrokowih 2. Baranow 4.

Mihal

Haidukow № 3

Kiska

Wastreiko¹⁸⁵

Trzecie(go) gromada naimuie

Sluzek putnih № 9

Demidiha

Wasiuk

Stas Lach

Panas Podleszczenie

lawniczka

Kolkowsky¹⁸⁶

Roman Pisarz

Dom lanczego

Bochdan

Melnikow 2. Stepanicha z sinem daie
psonna¹⁸⁷ macz 1.

Pop przy czerkwy.

Apk. 36

Siolo Michalowcze,
do Kuzmina robią.
Poddanich czia glih 5

Maxim

Ichnat

Iusko¹⁸⁸

Trochim

Lucznik

Podsusiedkow 7

Elias

Potapicha

Bakun

Sydor¹⁸⁹

Hurin

Semenko

Pasiuta

Ogrodnikow 8

Boldicz Wasko

Chwedor Boldicz

Sawon Holup¹⁹⁰

Weprzow 2.

Psonna od melnikow macz 1.

Dziesieczine pszelna.

Staw welky glowny na rzecze Slu-
czy, ktorego spust za zł(otych) 4000.

Mlinow dwa, sloma posite. Kol
macznih 4, stepy 2.

Stawek maly na Kalamarincze.

Mllinek na niem o iednim kole.

Czinz, prohowe y inse powinno-
szy iako w Kuzminie daią.

Summa pieniedzy zł(otych)
12//17½.

Owa macz 8½.

Kur 8½¹⁹².

Gesy 4¼.

laiccz kop 1//26¹⁷.

Ialowicz vrokowich № 4. Baranow
2. Wieprzow 1.

Siolo Molczany,
do Kuzmina robią.
Poddanich czia glih 2

Hricz

Petrik

Podsusiedek 1

Petro Boroday

Holup¹⁹³

Olexy

Mihalicha

Michno

Iwanicz

Czemerisow № 12

Ichnat z Prynia, kon 1

Danilo z Mikita, kon 1

Paniuta z Harkiem, kon 1

Iwan Mormol, kon 1

Hreory z Pezorem, kon 1

Lawrin z Mikitą, kon 1

Muha, kon 1

Fedor Pobereznik 1

Proczik Haiduk 1

Summa wsitkich 34.

Apk. 36 3B.

Haiduk № 1 – Lukian z Hriczem

Melesko Wattam(an)

Wasił Sluska

Popik Sluska

Summa wsitkih 20.

Czins, prohowe, owiesz, kury, iaicza
iako w Kuzminie daią.

Summa pieniedzy zł(otych) 5//7½.

Owsa macz 2½.

Kur 2½.

Gesy 1½.

Iaiecz № 30.

Ialowicze vrokową 1. Baranow 2. We-
prza 1.

Siolo Motrunky,

do Kuzmina robią.

Podsusedkow nowih 7

Hriczko Tihy¹⁹⁶

Choma Nowik

Ogrodnikow 6

Sen

Iwaniuch

Mihailo¹⁹⁴

Pawel

Marko

Supron

Nowikow 4

Hricz

Iwan Czorny

Iaczik¹⁹⁵

Maczko Kusnierz

Czemerisow № 2

Konon,

Lesko – iedne(go) konia stawia.

Sawka Moheninsky z wdową, ko-
nia 1

Fedor Kloczko z bratem, konia 1

Pilip z Sawką, konia 1

Tisko z Wasilem, konia 1

Iusza z Ichnatem, konia 1

Podsusedky daia prohowe z stro-
nzem po gr(oszej) 4 lit(ewskich).

Summa wsitkih 23.

Prohowego zł(otych) 1//5.

Siolo Sosky,

do Kuzmina należą.

Podsusedkow № 5

Hriczko

Michno

Danilecz¹⁹⁷

Misko Kosownik

Misko Borowik

Czemerisow № 2

Semion
Woitko¹⁹⁸
Antip Nowik
Litwin
Kaska Wdowa

Krzeczowski
Wituska

Kudin Pasiecznik

Summa wsitkih 8.

Czemerisow № 10

Danilo, konia 1
Iwan Kupriani sin z Steczkiem, konia

Prohowego zł(otych) 1.

1

Fedor Usz, konia 1.
Iwan Iemiecz, konia 1

Арк. 37

Siolo Woronkowcze,
do Kuzmina robia.
Poddanih cziaaglih 5

Steczko
Luczka
Pawel¹⁹⁹
Hawrilecz
Wasko Iemecz

Staw na Sluczey spustny. Daią za
spust zł(otych) 300.

Mlin o dwu kolah macznich, stepy
y folusz. Ten do arendy meiskiey na-
lezy.

Melniczy w siolach daia od kazde-
go kola po czwierczy iagiel, kto ste-
py ma.

Kisiel Wattam(an)

Podsusiedkow 12

Bartosz
Chwedko
Hrapin
Slowinczenia²⁰⁰
Wasil Tatarzin
Prokop Ogród²⁰¹
Sienko Skukra
Starinka
Rudik
Protasz
Onisczenia
Omelko

Vllas Haiduk
Demian Pobereznik²⁰²
Sinkar
Melnik

Summa wsitkich 22²⁰³.

Czinsu po zlotemu. Prohowego po gr(oszej) 4 lit(ewskich). Po kurze. Dwa na gesz. Iaiecz po 10.

Summa czinsu zł(otych) 13//2½.

Owsa macz 11.

Kur 11. Gesy 5 ½.

Iaiecz kop 1//50.

Ialowicze vrokowa 1. Baranow 2. Weprza 1.

Dziesieczine pszelna.

Apk. 37 3B.

**Zrebcze x(iążęcia) ie(go) m(czy),
rozdane między mieszczany y poddane
constan(tynowscy)**

Gniadih lissich 4

Bialih № 5

Wronih № 16

Gniadih bez odmian 5

Zdropiata siwich 4

Karich № 6

Swiatlomisatih 2

Cziemnomisatih 2

Czisawy bez odmiany 1

Spłowa plesniwy 1

Swiatlo plesniwy 1

Zgniada wilczaty, bialonogy y platkow
cztery na krzizah № 1

Die 18 9bris przez Fedora przislano
od x(iążęcia) ie(go) mczy

Iasno gniadi 1

Czisawy 1

Wrony 1

Summa wsitkich zrebczow w tey wło-
sczy 51. Między niemi nosatih 2: wrony,
gniady cziemno

X(iążę) ie(go) m(cz) wziął die 1
9bris 1614 wlosatego zrebcza iedne-
go.

Wolka nowa przy Kuzminie,

ktorą lanczy sadzy

Nowikow № 6

Wasil Watt(aman)

Krisko

Iedrzej²⁰⁴

Iwan

Olexa

Iaczko

Karczma wieczna.

Staw y mlin pisal sie przy Kuzmi-
nie – [vid(e)] sup(ra)²⁰⁵

Folwark Swinna

Dwor plotem chrosczianem ogrodzony. Wrota proste zerdziane.

Budowanie nie wielkie. Pod słomą. W nim sien, izdepka z kownata, piekarnia. Drzwy na biegunach.

Sernik niedobry. Piwnicza niedobra, stara. Stainia z hrostu plecZIONA, słoma nakrita. Wrota proste z tarczicz.

Gumno chrostem ogrodzone, wrota do niego zerdziane, nowe. Klonia z hrostu. Wrota ze dwu stron z kunamy zelaznemy, kłodką, kluczem.

Spizarnia z hrostu, drzwy z wrzeciazdzem.

W tim gumnie zboz

Zyta stert 5, kop 250.

Prosa stert 1, kop 60.

Wisiano na zime

Zytta macz 43½.

Psenicze macz 8.

W spizarny zboz

Owsa macz 30.

Hreczky macz 13½.

Ieczmienia macz 14.

Grochu macz 2.

Surzku macz 30.

Iagiel macz 20.

Bydło y owcze, swinie nieboszczika p. Przilepskiego.

Kur 24. Gesy № 20.

Siolo Swinna,

do swego folwarku robia.

Poddanich cziaaglih 8

Wasko Pohily

Belosapka

Proczik Misiuticz

Hawrilo²⁰⁶

Oleskowicz

Sydor

Radko

Skracha

Pałdworzicznich № 13²⁰⁷

Martisz

Sachnorost²⁰⁸

Czaplinsky

Michal

Hriczko

Wrobel²⁰⁹

Kucz

Werhun

Ostapiecz

Lewko

Stepan

Pazicz

Chwedor

Podsusiedkow № 4

Kuczerka

Stasz²¹⁰

Zdan

Stadnik

Ludzy wolnich 3

Ziniecz Boiarzin

Stadnik

Kondrat Pasiecznik

Nowikow № 10

Kost

Omelian

Andryecz

Ian

Ticzik²¹¹

Derchay

Iwan
Werchmakol
Tkacz
Hriczko

Арк. 38 зб.

Karczma, z ktorey arendi pospolu z Powierborodenczamy y Semerenkamy daia do roku zł(otych) 225.

Arenda poczina sie od Gromnicz in anno 1615.

1 rata na S(więty) Woiczeh, zł(otych) 56//7½.

2.rata na S(więty) Iakub, zł(otych) 56//7½.

3 rata na Wsitkie Swiete, zł(otych) 56//7½.

4 rata na Gromnicze, zł(otych) 56//7½.

Staw spustny zł(otych) 50.

Stawek drugi zł(otych) 25 na rok.

Suma²¹² wsitkih 39.

Czinsu z prohowem, stroznem po pułkopy. Owsa po miercze. Kur po 2. Dwa na gesz. Iaiecz po 10.

Podsusiedky – polowe tego.

Summa czinsu zł(otych) 25//25.

Owsa macz 15½.

Kur 33.

Gesy 8.

Iaiecz kop 3//30.

Dziesieczine pszelna.

Ialowicze urokowā № 2. Baranow № 4. Wieprza № 2.

Pczol w pohrebie № 32.

Siolo Powierborodincze,
do Swinney robiā
Poddanih cziaaglih 3

Karp

Fedor Siemak²¹³

Onisko

Podsusiedkow № 7

Roman

Iuhim

Pawel

Gerosz²¹⁴

Kuzma

Sawka

Steczko

Sen Wattaman

Morosz Pastuh

Pustka 1

Summa²¹⁵ wsitkich 13.

Czinsu z prohowem po pulkopy. Owsa po miercze. Po dwoie kur. Po Gesy. Iaiecz po 10.

Podsusiedky – polowicze tego.

Summa czinsu z prohowem zł(otych) 8//12²¹⁶.

Owsa macz 6½.

Kur 11.

Gesy 6½.

Iaiecz kop 1//40.

Na ialowicze, barany, weprza do Swinney pomagaiā.

Dziesieczine pszelna daia.

Stawow dwa nowo zasipanich na
Rudzie, ktorich ieszcze nie spuszczano.

Wisiano na pustkach zitta macz 7.

Арк. 39

Siolo Semerenky,
do Swinney robią.
Poddanih cziaglih 10

Radko Watt(aman)
Dudka
Piotr
Nazar
Misko²¹⁷
Lawro
Pasko
Kurilo
Hriczko Pson
Hurin

Podsusedkow 16

Mikita
Moczuk
Malezik
Stasz
Iazik
Marczin Bednarz
Borisz
Hawrilecz²¹⁸
Harko
Ostap
Anton
Proskura
Hurin Dziky
Roman
Misko Surmacz
Roman

Chwedor Pobereznik 1
Makar Soczky 1
Ian Swidlo, sluska 1
Semerenko, sluska 1

Pustek stoiaczich 4
Summa wsitkiey osady 30.

Staw pierwszy, spust zł(otych) 150
za dwie leczie przypada.

Staw drugi, nowo zasipany.
Mlin o iednim kole macznem y ste-
py do arendi Swiniuskiey.

Summa pieniedzy zł(otych) 22//25.
Owsa macz 18.
Kur 36. Gęsy 18.
Iaiecz kop 3.
Ialowicz vrokowich 1.
Baranow № 4.
Wieprzow № 1.

Czinsu z prohowem po pulkopy. Owsa po miercze. Kur po 2. Po gesy. Iaiecz po 10.

Podsusiedky – polowę tego.

Karczma do arendi mieiskiey nalezy.

Арк. 39 зб.

Summarius wselakich prowentow dorocznych włosci Konstantinowskiey tak z miasta, iako y sioł, do tego należących.

Czinsu z miasta zł(otych) 806//15.

Czinsu z sioł z prohowem, stroznem zł(otych) 306//28//2.

Owsa z miasta macz 324,

Owsa z sioł macz 224½ – summa oboiga macz 548½.

Kaplonow 266½.

Kur prostich tilko na statią.

Gęsy № 126¼.

Iaiecz kop 39//1.

Ialowicz № 21.

Baranow № 46.

Wieprzow № 21.

Siana wozow 324.

Iagiel z folwarkow al(ia)s futorow mieiskich macz 8.

Iagiel od melnikow macz 4.

Dziesieczine pczelna ze wsitkih sioł, ktorey nabyaią miodu cit(ra) weł ult(ra)²¹⁹ puł(beczkw) 10.

Arenda mieiska zł(otych) 5800.

Arenda w Swinney zł(otych) 225.

Summa arend zł(otych) 6025.

Mlinow na wimierze 2, s ktorich wimiar do zamku biorą.

Stawow spustnih ktore zaprzedaia № 21.

Te rocznich czasow, nie iedne(go) roku, przypadaia.

Stawow, ktoreę na zamkową potrzebę lowią № 4

Арк. 40 зб.

Dąbrowy Constatinowskie a(nno)

1615.

1. Pod mistem Nesterowa nad Sluczą-rzeką w ktorey pasieka x(iążęcia) ie(go) m(czy).

2. Gai brzozowy nad Zyhowką.

3. Gaik brzozowy w Ostrikowczah nad Sluczą.

4. Gay brzozowy w Butowczach dobri.

5. W Hrebienincze gay brzozowy.

6. W Kuczowczach gai brzozowy.

7. W Steczkah gaik brzozowy.
 8. W Rosolowczacz gai debowy.
 9. W Kuzminie gai dobri brzozowy y
 lassy goramy.
 10. Zapust nowy ku Ohyowczom iest
 na milę brzeziny dolinamy.

Apk. 41

**Siola, ktore sludzy
 x(iążęcía) ie(go) m(czy) trzimaia
 w Constantinowskiej wlosczy.**

Siolo Lazawa

Bachlay trzima,
 osadza po kozaczku kony 3.
 Vradza sie oziminy kop 300, iarzin tak-
 ze wiele.
 Staw spustny, zł(otych) 200.
 Arendy z karczmy zł(otych) 50.
 Mlinu niemasz.

Poddanih czia glih 7

Lawrik
 Maxim
 Misko
 Chricz²²⁰
 Onaczko
 Zieniecz²²¹
 Misko drugi

Podsusiedkow 3

Sawka
 Chwedor²²²
 Chwedko

Iwan Wollannik²²³

Summa wsitkih 11.

Czinsu nie daią, tilko robią. Podwo-
 dę raz w rok powinny. Kaplonow po 2 z
 dimu. Po gesy. Prohowe(go), strozowe do
 zamku.

Siolo Bahlaie

P. Dawid Petihorecz trzima,
 osadza po petichorsku kony 4.
 Vradza sie oziminy kop 300, iarzin
 takze wiele
 Staw spustny, zł(otych) 50
 Młyn o iednym kole mącznym, a
 drugie – stepne.
 Z karczma arędy zł(otych) 100.

Poddanych czia gliych 6

Fedor
 Chrycz
 Kiska²²⁴
 Iwan
 Tysko
 Ichnat

Podsusidkow

Nalewaiko
 Stephan
 Trusz²²⁵
 Maxym
 Oliexa

Nowikow 2

Iasko Bochdan

Czynszu nie daią, tylko robią po
 trzy dni w tydzien. Statią y dziesie-
 cine pszelną.

Summa wsitkih 14.

Kaplonow z dimu po 2. Po gesy.
 Prohowe, strozowe do zamku.

Siolo Iemcze

Tenze pan Dawid trzyma,
do Bachlai robia.

Poddanych cziaglych 20

Iwaniecz

Iaczko

Pilip

Dorosz

Iaczko

Omelian

Makar

Czuhil

Martyn

Mikita²²⁶

Malosz

Kunasz

Chomicza

Lewko

Fedor

Fedor Babicz

Sien

Iwan

Lawryn

Chudko

Podszusidkow 7

Kaliwon

Matyasz

Proczyk

Wasi²²⁷

Tymko

Iwan

Kopacz

Czerkie²²⁸ y pop.

Suma wszystkich 27

Czynszu placza po gr(oszej) 16 po-
l(skych). Owsza po maczy. Kur po 2. Ial-
lowicze, barany etc.

Podszusidki – polowicze tego.

Suma pieniedzy zl(otych) 12//6.

Owsza macz 23½.

Siolo Ichnatki

Pan Grocholski trzyma,
stawi po wszarsku koni 3.

Vradza sie oziminy kop 200, iarzyn
takze wielie.

Stawek spustny, kop 7.

Poddanych cziaglych 4

Fedko

Steczko²²⁹

Tomilicha

Awram

Podszusidkow 5

Iwan

Sidor

Szachno²³⁰

Iemiecz

Pawel

Karczma, piwo swoje daie.

Suma wszystkich 9.

Czynszu nie daia. Owsza po maczy.
Kur po dwoie. Dwa na ges.

Podszusidki – po polowiczy tego.

Owsza macz 6½.

Kur 13.

Gesi 3.

Ialowiczy y barana nimasz.

Siolo Pochoryla

Tenze pan Grocholski trzyma.

Poddanych cziaglych 3

Klimko²³¹

Misko

Oliesko

Kur 47.
Gesi 11½.
Ialowicze 1. Barana 2. Wieprza 1.

Apk. 42

Wolanikow 7

Charaszym
Mosko
Iasko
Weretelnik²³²
Chwesko
Iwan
Woitko

Suma wszystkich 10.

Staw s spustny za zł(otych) 30.
Młyn, koło iedno mączne a drugie –
stepne.

Czynsu zadne(go) nie daią, tylko ro-
bią.

Arenda moze czinicz kop 20.

Siolo Szamczyncze

P. Kotowski trzyma,
stawy po uszarsku koni 10.

Vradza sie oziminy kop 400, iarzyn
takze welie.

Staw spustny za zł(otych) 170.
Młyn, koło iedno mączne a drugie –
stepne.

Aredy zł(otych) 30.

Poddanych ciąglyh 10

Ochrym
Nieroz
Fedor
Michailo
Krzystoph²³³
Klimko
Chapon
Iwancicz
Noszadycha
Iaremicha

Podsuszidkow 10

Wasko
Fedor
Sen
Zdan
Chryczko Stadnik²³⁴
Wasil
Oliexa
Nowicha Wdowa
Woitko Mielnik
Protasz

Czerkiew.
Popa nimasz.

Suma wszystkich poddanych 20.

Czynszu ciągly po zlotemu.
Po maczy owsza.
Po kurcze.
Dwa na ges.
Robota czo dzien.
Statia zwykla.

Dziesięćine pczelna.

Siolo Szamczyncze

Pan Szasko trzyma.
Oszadza po vszarsku koni 5, cha-
idukow 2.

Vzyna oziminy kop 300.
Iarzyn takze welie.

Stawkow 2 małych nie spustnik²³⁵

Poddanych ciąglyh 15
Stephan

Demian
Malysz²³⁶
Iaczko
Iwan
Iaczko
Iakim
Iowtuch²³⁷
Tymko
Borysz
Stephan
Marko
Ichnatycha
Dawid
Daszko

Podszusidkow 4

Hryczko
Fedko²³⁸
Ostap
Kuzma

Vbostwo

Iasko Pasiecznik
Ostapiecz²³⁹
Durosz
Lechno Chak

Czerkiew. Pop przy nię.

Suma wszytkich 23.

Czynszu ciągły po złotemu 1. Po maczy owsza. Kur po 2. Dwa na gęs. Ialowicze statiną²⁴⁰ 1. Baranow 2. Wieprza 1. Podszusidki – polowicze te(go). Prochowe ztruznem²⁴¹ do zamku.

Siolo Semerenky

Pan Zagrobski trzyma.

Vradza sie oziminy kop 300, iarzyn takze welie.

Stawek w liesie y mlynek wie-s(niak).

Poddanych ciągłych 13

Siemien
Szeliwon
Luczka
Sidor
Drychubko
Chordziei
Daczko²⁴²
Iwan
Lewko
Tyt
Wasik
Turczyn
Matwię

Podszusidkow 8

Kowal Iwan
Iwasczycha
Szawczenia
Chawrylo Pastuch²⁴³
Szolkun²⁴⁴
Chawrylicha
Pawel Czarny
Pawlik

Suma wszytkich 21.

Czynszu ciągły po złotemu 1. Owsza po maczy. Kur po 2. Dwa na ges. Podszusidki – polowicze tego.

Siolo Laski

Pan Styczynski trzyma,
stawi po petychorsku koni 3.
Vradza sie oziminy kop 200, iarzyn
takze.
Stawek 1, spust zl(otych) 10.

Poddany cziagly 1
Iaczko, daie zloty y macze owsza

Wolanikow

Misko
Chladki
Iwan Pryda
Oliexa
Michailo
Kuzma
Iasko²⁴⁵
Iwan
Ostapko
Fedko
Senko
Mikita
Chaczko
Rudniczka

Siolo Skowrotki

P. Gizyczki trzyma,
pocztu nie stawi, haidukow stawi 2.
Vradza sie oziminy kop 600, iarzyn
takze.
Stawkow trzy nie spustnych.
Aredy z karczmy y mlyna do roku
zl(otych) 125.

Poddanych cziaglych 28

Artym²⁴⁶
Chryczko
Nelipozycha
Borysz
Chryczko
Szachno
Ostap
Artym²⁴⁷
Iwan
Chawrylo
Petrusko
Iwasko
Senko
Iwasko Haiduk
Matysz²⁴⁸
Fedor
Andrei
Matysz
Koziuta
Chryczuta
Stephan
Semen
Chryczko
Nicipor
Fedor
Trusz
Paniuta
Iaczyk Chaid(uk)²⁴⁹

Podszusidkow 10

Wasil
Semen
Chryczko
Chwedko
Kirylo²⁵⁰
Mszola
Pawel
Kostiuk
Pawel
Iwan

Wolanikow 10

Sen
Lawryn
Chorkawiecz

Stephan
Pawlik²⁵¹
Sirko
Iasko²⁵²
Martyn
Luczyk
Chawryło

Арк. 43 зб.

Karczma, piwo swoje daie.

Czerkiew. Pop przy nią.

Suma wszystkich 48.

Czynsu ciągły po złotemu 1. Owsza po
maczy. Kur po 2. Dwai na gęs. Ialowicz
2. Baranow 4. Wieprzow 2.
Podszusidki – połowicze te(go).

Siolo Nowosielicza

Tenze p. Gizyczki trzyma.
Staw spustny za zł(otych) 30.
Młyn, kolo iedno mączną a drugie –
stepne.
Arędy zł(otych) 25.

Poddany ciągły 1

Iwan

Wolanikow № 3

Wasko²⁵³
Andrei²⁵⁴
Stephan

Siolo Pochoryła

Boiare Kolczynscy trzymaia,
osadzaią po petychorsku koni 4.
Vradza sie oziminy kop 400, iarzyn
takze wielie.
Staw spustny, zł(otych) 30.
Młyn, kolo iedno mączne a drugie
– stepne.
Arędy zł(otych) 30.

Poddanych ciągłych 5

Vlasz
Andrusz
Kostiuk²⁵⁵
Roman
Senko

Nowikow 24

Iasko
Iwanko
Fedor
Steczko
Woitko
Klim
Pawel
Krzystoph
Iwan Pastuh
Lewko
Maczik²⁵⁶
Ilko²⁵⁷
Grzesko
Wasil
Semen
Pawel Słuszka
Fedor Słuska
Daczko

Iasko
Prokop
Iwan Dudka
Iarema
Ianko
Panko

Suma wszystkich 25.

Apk. 44

Czynsu placza po zlotemu 1. Owsza po maczy. Kur po 2. Dwa na gęs. Robota y statia iako i w inszych siolah.

Siolo Mitkowcze

Wierzchniaczki trzyma, stawi po petychorsku koni 2, haiduka 1. Wradza sie oziminy kop 200, iarzyn takze.

Stawek nie spustny.
Arędy nimasz.

Poddanych ciągłych 6

Chira
Szynczenia
lochim²⁵⁸
Bakai
Michailo
Chil

Wolanikow 11

Petro
Filik
Iwan
Iwan Podrozny
Klim
Szaczko²⁵⁹
Kurylo
Iwan Czorny
Chwesko
Szawka
Abram

Suma wszystkich 16.

Powinnosci zadney nie daia, tylko robią.

Wola Berekuha
nowo sie szadzi
Pan Berekuha trzyma,
stawi po petychorsku koni 3.
Młyn, kolo iedno mącznę.
Staw nie spustny.

Poddani

Wasko
Proczyk
Iurko
Iaczko
Liechecz
Mikita
Illiasz
Petro
Iwan
Fedor
Iwan
Woitko
Trochim²⁶⁰
Chryn²⁶¹
Blasko
Chaczko
Grzesko
Anton
Iasko
Fedko
Pawel
Kassian
Roman
Szawka
Nazar

Suma wszystkich 25.

Siolo Popowcze

Pan Elias Zaruczki trzyma, stawi po petychorsku koni 5, haiduka 1
Vradza sie oziminy kop 400, iarzyn takze.

Staw spustny, zl(otych) 30, a drugi nie spustny, maly.

Młyn, kolo iedno mączne a drugie – stepne.

Karczma, z ktorei pospolu z mlynem, arędy zl(otych) 60.

Poddanych ciągłych 7

Parchom
Busczan
Szaczenia
Sidorycha²⁶²
Oliechno
Elias
Malyrienia

Podszusidkow 10

Stephan
Andrei
Dudka
Konon
Vlasz²⁶³
Szurmaczyszyn
Kucz
Chasko
Iusko
Szawka

Ogrodnikow 4

Makarycha
Wasko Dudka²⁶⁴
Panasz Rudy
Czupicha

Sluzek dwornych 6

Wolski
Pastuch
Masko²⁶⁵
Iwan
Drugi Pastuch
Charko Mielnik

Kozma Boiarzyn

Pustek 2

Czerkiew. Pop przy nią.

Suma wszystkich 28.

Czynszu ciągły po zlotemu, po maczy owsza. Kur po 2. Dwai na gęs. Ialowicze 1. Baranow 2. Wieprza 1. Podszusidki – polowicze te(go).

Siolo Kapuscin

Pan Zaborowski trzyma, stawi po petychorsku koni 10, haidukow 2.
Vradza sie oziminy kop 500, iarzyn takze welie.

Stawkow dwa spustnych, zl(otych) 80.

Mlynkow wicsniakow 2.

Arędy zl(otych) 100.

Poddanych ciągłych 6

Sidorycha
Nowozenia
Babicz²⁶⁶
Iaczko
Peretiatko
Pilip

Podszusidkow 6

Karp Czech
Danilo Gluchy
Andrusko²⁶⁷
Lukasz Malu²⁶⁸
Chryczko
Stanislaw Zawon²⁶⁹

Sluzek dwornych 9

Stanislaw Vrzednik
Bartosz
Saško
Mastalierz
Swiecz²⁷⁰
Ianko
Krzys
Maczko Mielnik
Iwan Pastuch

Lasko Pasiecznik

Suma wszystkich 22.

Czynszu ciągli po zlotemu. Po maczy
owsza. Kur po 2. Dwa na ges. Ialowicze
1. Baranow 2. Wieprza 1.
Podszusidki – polowe tego.

Siolo Zabcze

Tenze p. Zaborowski trzyma
do Kapustyna.

Poddanych ciągłych 12

Kuzma
Potapczycz
Sidor
Iaczko
Chomka
Iusko²⁷¹
Iacub
Brytnicha
Bubak
Vlasz
Lawrym
Tysko Wattam(an)

Podszusidkow 17

Moroz
Turczyn
Chwesko
Choma mały
Kurbatka
Naum
Trochim Wasicz
Luczka
Iwan Molczan²⁷²
Naum
Marcin
Trochim
Vlaszko Kacz[,,,]²⁷³
Fesko
Zdan Kowal
Iacubiecz
Sennilo²⁷⁴

Karczma do arędy Kapustynskei
nalezy.

Czynszu placza ciągli po zlot(e-
mu). Po maczy owsza. Kur po 2. Dwa
na ges. Ialowicz 2. Baranow 4. Wie-
przow 2.

Podszusidki – polowicze tego.

Siolo Demkowcze

P. Ramult trzyma, stawia
po vszarsku koni 6, haiduka 1.
Vradza sie oziminy kop 300, iarzyn
takze welie.

Staw na Zychoncze zł(otych) 30.
Stawkow pod solem 2, spust zł(otych)
40.

Młynkow 2 wiesniakow.
Aredy y z karczma zł(otych) 60.

Poddanych ciągłych 8

Lechno
Teresko
Iwan Balicz
Iusko²⁷⁵
Mizien
Iarmol
Iagisz
Ichnat

Podszusidkow 8

Radko
Luczyk
Wasiuk
Iędrzei²⁷⁶
Swiecz
Iwan
Iwaniecz
Balicz

Służek dwornych

Chawrylo
Stas
Potap Stadnik²⁷⁷
Iędrzei
Iaczko Pastuch
Danilicha

Panasz Haiduk

Czerkiew. Pop przy nia.

Suma wszystkich 23.

Czynsu ciągli po zlotemu. Po ma-
czy owsza. Kur po 2. Dwa na gęs. Ia-
lowicze 1. Baranow 2. Wieprza 1.
Wyrzadu w rok daia zł(otych) 20.
Podszusidki – polowe tego.

Siolo Rastawka

P. Chmielowski trzyma, stawia
po petychorsku koni 6.
Vradza sie oziminy kop 400, iarzyn
takze.

Staw spustny, zł(otych) 50.
Młyn, kolo iedno mączne a drugie
–stepne.
Aredy z karczma zł(otych) 60.

Poddanych ciągłych 10²⁷⁸

Denisz
Lonsczak
Lichoszwai
Fedyna
Sen²⁷⁹
Moroz
Siemion
Mazanka
Morozik
Semen

Podszusidkow 13

Pasiecznik
 Burmaka
 Ostap
 Martynicha
 Iowtuch
 Tukalo
 Ostap²⁸⁰
 Danilo
 Fedulka
 Iwanczycha
 Chardasz
 Cholinka
 Marko

Ogrodnikow 6

Andrzej
 Stas
 Michno Szoczki²⁸¹
 Labunski
 Petryk Sinkarz
 Iwan Burmaka

Boiarow 3

Lichoszwai
 Panasz²⁸²
 Sirota

Pustek 5.
 Suma wszystkich 32.

Czynszu ciągli po zlotemu. Po maczy owsza. Kur po 2. Dwai na gęs. Ialowicze 1. Baranow 2. Wieprza 1.

Podszusidki – polowicze tego.

Apk. 46 3B.

Siolo Skarawka Mala

Pa(n) Alexander Petychorecz trzyma, stawia koni po petychorsku 3.
 Vradza sie oziminy kop 200, iarzyn takze welie.
 Stawek spustny za zł(otych) 20

Siolo Kosteniecz

Panowie Kostenieczczy
 trzymają, stawia po petychorsku koni 4, haiduk²⁸³.
 Vradza sie oziminy kop 400, iarzyn takze.
 Stawkow 2, spust zł(otych) 40.
 Mlynek wiesniak.
 Aredy z karczmą zł(otych) 30.

Poddanych ciągłych 6

Grzesko
 Maczko
 Chryczko²⁸⁴
 Konon
 Michalko
 Stas

Podszusidkow

Martyn
 Wasko²⁸⁵
 Basil
 Tymko

Chaiduk 1, Steczko

Suma wszystkich 11.

Czynszu nie daią. Chaiduka szami wyprawuią. Owsza po maczy. Kur po 2. Dwa na gęs. Ialowicze 1. Baranow 2. Wieprza 1.

Siolo Skarawka Większa

P. Dziudzi Petychorecz trzyma, stawia koni po petychorsku 4, haiduka 1.
 Vradza sie oziminy kop 300, iarzyn takze welie.

Mlynek, kolo iedno mączne a drugie – stepne.

Aredy nimasz.

Poddanych cziaglych 6

Szawiczki

Romaniecz

Tysz²⁸⁶

Stephan

Kosliak

Onysko

Sluga dworny 1, Czaplinski.

Pustek 3,
a spalili ych 7.

Suma wszystkich 7.

Czynszu cziagli po zlotemu. Po maczy owsza. Kur po 2. Dwai na ges. Ialowicz y barana nimasz.

Staw spustny za zł(otych) 40.
Mlynkow 2, kol 2 mącznych a trze-
cie – stepie.

Arędy z karczmą zł(otych) 50.

Poddanych cziaglych 6

Charaszym

Lewko

Szawka²⁸⁷

Caszyan

Naum

Iaczuta

Podszusidkow 3

Tymosz

Eliasz²⁸⁸

Demko

Pustek 4

Suma wszystkich 9

Czynszu cziagli po zlotemu. Po ma-
czy owsza. Kur po 2. Dwai na gęś.
Podszusidki – polowicze tego.

Apk. 47

Siolo Maczewicze

Pan Bronewski trzyma.

Vradza sie oziminy kop 300, iarzyn
takze welie.

Staw spustny za zł(otych) 60.

Mlyn, kolo iedno maczne a drugie –
stepne.

Aredy z Mlynem y karczmą zł(otych)
50.

Poddanych cziaglych 10

Denisz

Andrei

Misko

Mikita

Fedor²⁸⁹

Micznyk

Szawka

Pilip

Siolo Maczawicze Wielkie

Pa(n) Kiewlicz trzyma, oszadza
po petychorsku koni 10, haiduka 1.
Vradza sie oziminy kop 500, iarzyn
takze wielo.

Staw spustny zł(otych) 60.

Mlyn, kol 2 mącznych a stepne – 1.
Karczma z ktorei aredy y z mlynem
do roku zł(otych) 100.

Poddanych cziaglych 15.

Chrynko

Kostiuk

Onysczycha

Iaczko

Bakum

Lachno

Matfiei

Charycha Wdowa²⁹⁰

Demko
Iwan

Podszusidkow 8

Wolnianka
Klim
Ieremia
Adam Wattam(an)²⁹¹
Nicipor
Klisczenia
Iwan
Pawel

Pustek 3.
Suma wszystkich 18.

Czynszu ciągli placza po zł(otych)
7½²⁹². Owsza po maczy.
Podszusidki po zł(otych) 2½.

Naum
Demianicha
Potap
Pasko
Iemiecz
Charaszym
Wirka Wdowa

Podszusidkow 13

Chryczko
Konon
Danilo
Pastuch
Fedecz
Lawryn
Rasty²⁹³
Lawryn
Steczko
Moisie²⁹⁴
Mielnik
Kondrat Vbogi
Luczka

Sluzkow 3

Drobisz²⁹⁵
Iwan²⁹⁶
Chalicz

Apk. 47 3B.

Czynszu ciągli po złotemu. Owsza po
maczy. Kur po 2. Dwai na gęs. Ialowicze
1. Baranow 2. Wieprza 1.

Siolo Ochyowcze

Pan Zacharyasz Ochei trzyma, oszadza
po petychorsku koni 4, chaiduka 1.
Vradza sie oziminy kop 200.
Stawkow 3, dwa spustnych – spust
zł(otych) 50.

Mlynek o iednym kole mącznym.
Karczma. Arędy zł(otych) 40.

Poddanych ciągłych 10

Mordasz
Charaszym

Chaiduk Kurylo

Suma wszystkich 25.

Czynszu nie placza. Haidukowi
skladaia. Owsza po maczy. Kur po 2.
Dwai na ges. Ialowicze 1. Baranow 2.
Wieprza 1.

Siolo Pieszarowka

Skracha trzyma, haiduka stawi 1.
Vzyna oziminy kop 500, iarzyn tak-
ze.

Stawek ieden spustny – zł(otych)
20.

Stawek drugi nie spustny.

Martyn
Dymitr
Iwan²⁹⁷
Wakulicze
Tymko
Szawka
Sidor
Prychudko

Podszusidkow 4

Woitko Pastuch
Chilczycha²⁹⁸
Fedor
Misko

Poddanych ciąglych 5
Dmitr
Lewko
Borysz²⁹⁹
Ostap
Pawel

Podszusidkow 5

Demko
Fesko
Prokop³⁰⁰
Pawlo
Trochim

Powinnosci zadnei nie daia tylko po
trzy dni robia.

Apr. 48

Siolo Chrozynce

Pan Chowanski Chroza trzyma, stawi
po petychorsku koni 5, chaiduka 1.
Vradza sie oziminy kop 300.
Staw spustny, zł(otych) 50.
Mlyn, kolo iedno mączne a drugie –
stepne.
Arędy z karczma zł(otych) 30.

Poddanych czieglych 14

Luczka
Martyn
Olicchwir
Siwosz
Skraska
Chaczycha
Lawryk³⁰¹
Chawrylo
Mikita
Kotychwai
Fen
Demko
Dacz
Iwan

Podszusidkow 11

Klimeczycha
Feminiecz
Iasko

Siolo Kisielie

Skracha trzyma, pocztu nie stawi.
Vzyna tam kop 100, iarzyn takze.
Stawek spustny, zł(otych) 10.

Poddanych cziegly 2

Iwan³⁰²
Fedor Wattam(an)

Podszusidkow

Churecz
Fedor
Oliexa
Fedor Bochaty
Masko³⁰³
Matwiei
Choma
Iwan
Zwolieiko
Moisiej

Suma wszystkich 12.

Powinnosci zadnei nie daia tylko
robia.

Siolo Perechonowka

Pan Szamczynski trzyma,
stawi po petychorsku koni 2.

Lukasz
Klim
Fenewicz³⁰⁴
Iusko
Ostapicha
Marko
Chaczko³⁰⁵ Pasiecznik
Zdan

Czerkiew. Pop wzywa³⁰⁶.

Suma wszystkich 25.

Czynszu ciągły po złotemu. Owsza po maczy. Kur po 2. Po gęsi.

Vradza sie oziminy kop 100, iarzyn takze.
Stawek mały nie spustny.
Poddanych ciągłych 2
Antyp³⁰⁷
Danilo

Nowikow 3

Misko³⁰⁸
Tymosz³⁰⁹
Iwan

Suma wszystkich 5.
Powinnosci zadną nie daią tylko ro-bia.

Арк. 48 зб.

Siolo Czerniatyn Nizny

Pan starosta olieski trzyma, stawia po vszarsku koni 10, hajdukow № 2. Vzna oziminy kop 1000, iarzyn takze. Staw spustny, zł(otych) 300
Młyn dobry y karczma w polu goscinna.
Aredy bierze zł(otych) 200.

Poddanych ciągłych 6

Mazurenia
Semen
Bakai³¹⁰
Panasz
Luczyk
Chryczko

Podszusidkow 6

Choma
Maxym
Chrebienniczki³¹¹
Petro
Niedznicz
Luczyk

Nowikow № 26

Dmitro
Iwaniecz
Iacub
Szawka
Iaczko

Drygant
Krasnozno
Taruta Rybak
Tymosz³¹²
Domaszin
Sklarz
Saszoczky
Zacharka

Wasko pobereznik 1

Sludzy dworne

Iwan Wozny
Marcin
Bukowiecz

Suma wszystkich 35
Czynszu ciągły po złotemu. Po maczy owsza. Kur po 2. Dwa na ges. Ialowicze 1. Baranow 2. Wieprza 1.

Czerniatyn Wysny

Ten ze pan starosta trzyma.

Poddanych ciągłych 6

Andruszko
Masko
Turczyn³¹³
Komyicha

Stas
Swiecz
Maniecz
Oliesko³¹⁴
Woitko
Ian Szuski
Fedor
Kusnirz
Ian Nowik
Chryczko
Chrudka
Andrei
Naum

Dasczycha
Michno
Podszusidkow 8
Szerban Miniecz

Apk. 49

Lapa
Chryczycha
Koltun³¹⁵
Staryha
Palikonicha
Iusko

Wolanikow 11

Iowlach
Chryczyk
Swiecz
Laziebnik
Proczyk
Smolka drugi³¹⁶
Stephan
Grygieliecz
Smolka
Condrat
Condrat drugi

Marko Chaiduk
Iwan Zakalo, pobereznik
Carp Pobereznik

Suma wszystkich 28.

Czynszu ciągli po złotemu. Owsza po maczy. Kur po 2. Dwa na ges. Ialowicze 1. Baranow 2. Wieprza 1. Podszusidki – polowe te(go).

Siolo Maziopincze
Pani Drewniowska trzyma, stawi po vszarsku koni 3, chaiduka 1. Vradza sie oziminy kop 200, iarzyn takze.
Staw spustny, zł(otych) 200.
Mlyn o dwu kolach macznych a trzecie – stepne.
Karczma, z ktorei aredy z mlynem zł(otych) 75.

Poddanych ciąglych 3
Tomilo³¹⁷
Pawluk³¹⁸
Fesko

Podszusidkow 4
Wolosz
Stas³¹⁹
Iwan
Lawryk

Wolanikow 3
Oliesko³²⁰
Danilo³²¹
Supron

Mielnik Iaczko

Suma wszystkich 11

Czynszu ciągły od wola po gr(ozej) 8. Owsza po maczy. Kur po 2. Dwa na gęs.

Podszusidki – połowicze tego.

Apk. 49 3B.

Słolo Maniowcze

Chryczkowscy trzymaia,
stawia po petychorsku koni 4,
haiduka z czerniowczany 1.
Staw spustny zł(otych) 100.
Młyn, kolo iedno maczne y stepne.
Z karczmą aredy zł(otych) 20.

Poddanych ciągłych 6.

Andrei
Condrat
Ferencz³²²
Iwasko
Iwan
Kaczka

Podszusidkow 4

Iwan
Micz³²³
Milczycha
Iaczko

Gromaczki, Lunkowski na czynszu
siędza, daia po zł(otych)10.

Suma wszystkich 12.

Czynszu ciągły po zlotemu. Owsza
po maczy. Kur po 2. Dwai na ges. Ialowi-
cze 1. Baranow 2. Wieprza 1.
Podszusidki – polowe tego.

Słolo Kolczyn Wysny³²⁴

Dwai ich trzymaia, Iunaczko³²⁵
Zaruczkiem. Stawia koni
po petychorsky 3, chaiduka 1.
Vradza sie oziminy kop 300, iarzyn
takze.
Stawkow ma dwa Iunaczko, za
spust bierze zł(otych) 20.

Poddanych ciągłych 5

Choma
Denisz
Iusczycha³²⁶
Bartosz
Steczko

Podszusidkow 4

Trusz
Iwan³²⁷
Oliexa
Paszko

Zaruczki ma stawkow 2, spust zł(o-
tych) 15.

Nowikow 11

Ian Bydlowski
Marcin Mielnik
Moskwicin
Swistelewicz
Andrei
Piotr Chlisczenia³²⁸
Ian Kolie[cz]
Iusko
Woicieh
Tarasz
Marcin

Suma wszystkich 20.

Czynsu nicz nie daia, tylko po trzy
dni robia.
Na chaiduka skladaia.

Siolo Kolczyn Nizny

Pan Ianiewski trzyma,
pocztu nie stawi, chaiduka 1.

Vradza sie oziminy kop 300, iarzyn
takze.

Staw spustny za zł(otych) 100.

Młyn, kolo iedno mączne a drugie –
stepne.

Karczma, aredy z młyn(em) zło-
(tych)³²⁹ 60.

Poddanych ciągłych 12

Radko

Pawło

Fedor

Iaczycha

Byczko

Borysz³³⁰

Andrei

Anton

Bochdan

Manko

Misko

Vtka

Podszusidkow 8

Semen

Dachno

Misko

Lawryk³³¹

Martyn

Iakim

Skal

Tymko

Chaiduk Chryczko 1

Suma wszystkich 21.

Czynsu po zlotem. Owsza po maczy.

Kur po 2. Dwai na ges. Ialowicze 1. Ba-
ranow 2. Wieprza.

Podszusidki – polowe tego.

Suma czynszu zł(otych).

Siolo Chryczkowcze

Pan Tarzyczki trzyma,
pocztu nie stawi.

Vradza sie oziminy kop 300, iarzyn
takze.

Staw spustny za zł(otych) 30.

Młyn, kolo iedno mączne

Karczma z młynem aredy zł(otych)
50.

Poddanych ciągłych 10

Fedor

Malin

Klimko

Chawryło

Steczko³³²

Borysz

Misko

Widalko

Iurasz

Szostyk

Podszusidkow 8

Fedor

Pastuh

Woitko

Iwan Nowik³³³

Chawryło

Korieniec

Iochwim

Kryniec³³⁴

Suma wszystkich 18.

Czynsu ciągłi po zlotemu. Owsza
po maczy. Kur po 2. Ialowicze 1. Ba-
ranow 2. Wieprza 1.

Chryczkowski w tym ze siele ma
poddanych 12.

Mikita

Karasicz

Iwanicha

Semen³³⁵

Iasko

Owsza macz

Kurylo
Iarema
Olichan

Apk. 50 3B.

Zieniecz Panasz
Fedor lasko

Czynsu placza po zlotemu. Owsza po maczy. Po kokoszy. Dwai na gęś.

Siolo Pecyzsye

Pan Stephan Ohei trzyma,
stawi koni po vszarsku 3, haiduka 1
Vradza sie oziminy kop 300, iarzyn
takze.

Staw spustny zł(otych) 150.
Mlyn, kolo iedno mączne a drugie –
stepne.
Z karczma aredy zł(otych) 50.

Poddanych cziągłych 6

Wakula
Pawel
Wasko³³⁶
Antonicha
Iwan
Andrzej

Podsuszidkow

Iwan
Ianko
Chawrylo
Steczko
Gieskowski³³⁷
Piotr
Kunasz
Proczyk
Pilip Mielnik

Suma wszystkich 15

Powinnosci zadnei nie daią tylko
robia po trzy dni; kwoli chaidukowi
opuscił. Cziągli po gęsi. Kur po 2.

Siolo Maczyncze

P. Iuriewicz trzyma, stawi
po vszarsku koni 3, chaiduka 1.
Vradza sie oziminy kop 400, iarzyn
takze.
Stawek spustny, zł(otych) 12.
Mlynek wiesniak yz karczma zł(o-
tych) 50.

Poddanych cziągłych 10

Semen
Lawryk
Omelian
Iurko
Kunasz³³⁸
Chryczyk
Lewko
Iwanko
Chanczar
Mikita

Podsuszidkow 12

Łuczka
Bercza³³⁹
Panko
Iwan
Kusnirz
Zaporowski³⁴⁰
Demko
Liep
Iarmol
Swiecz
Kratko
Iwan Pasieczn(ik)

Pustek 3.

Suma wszystkich 22.

Powinności zadnei nie daią, tylko robią.

Apk. 51

Siolo Maczyncze Male

Pan Kuzma trzyma,
stawi po petychorsku koni 2.

Vradza sie oziminy kop 200, iarzyn
także.

Stawek maly spustu nimasz.

Mlynek wiesniak

Karczma, piwo swoje z niei.

Poddanych ciągłych 2

Grygier

Pichon

Nowikow y sluska³⁴¹ 6

Ianko Winnik

Andrzej Pastuch

Stas Mielnik³⁴²

Ianko

Szymko

Czecenowski

Suma wszystkich 8.

Niecz nie płaczą, tylko robią.

Siolo Czertieniowcze

P. Mikolai Iarmolinski trzyma,
stawi koni 10.

Vradza sie oziminy kop 1000, iarzyn
także wiele.

Staw na Sluczy nie spustny.

Mlyn. Kol macznych 2, stepne – 1.

Z karczma aredy zł(otych) 210.

Poddanych ciągłych 30

Semian

Omelian

Ichnat

Andrei

Wasko boronik

Chawrylicz

Andrzej Zarko

Szablia

Chryczko

Raczycha

Semian³⁴³

Iaczko

Iachno

Chawryz

Andrusko³⁴⁴

Pawel

Olipier

Panko

Andrei Chaidukow

Kalenik

Kobylka

Lawryn

Piotr

Wasil

Szablia drugi

Luczyk

Faryna

Kuryło

Chordasz

Nestiak

Podszusidkow 15

Karpiecz

Oliexicz

Melka

Trusz

Chawrysz

Borysz

Pawel

Dymid³⁴⁵
Steczko
Iaczk
Buchalo
Choma
Mazanka
Szymko
Chryn

Ogrodnikow 23

Pawel
Proczyk
Iwan
Szerchia
Malyasz
Wasko
Marcin
Iwan
Masko
Put³⁴⁶
Pawel
Rastyk³⁴⁷
Oliexa
Kornię
Iwan Dziesiat(nik)
Andrzej
Iwan
Andrzej
Olipir
Misko
Szymko
Sidor
Iaczk

Арк. 51 зб.

Boiarow 6

Panko
Iwan
Prokopiecz³⁴⁸
Tymko
Ladan
Adam

Suma wszystkich 74.

Podszusidkow 9

Fyczyk
Fennik
Illiasz
Iaczk
Wasko³⁴⁹
Filip
Moisiej
Iusko Melnik
Ichnat

Czerkiew. Pop przy nią.

Czynsu ciągli po złotemu. Owsza po maczy. Kur po 2. Po gęsi. Ialowicze 1. Baranow 2. Wieprza 1.

Podszusidki – polowe te(go)

Suma czynsu zł(otych)

Owsza macz

Siola Wolicza

Pan Constanty Iarmolinski trzyma, oszadza koni po petychors(ku) koni 12.

Vradza sie oziminy kop 400, iarzyn takze.

Stawek nie spustny.

Mlynek wiesniak, z ktorego z karczmą aredy zł(otych) 100.

Poddanych ciągly 9

Iwachno Lucyzcz

Szenczycha

Demko

Michailo

Tymko Zasiadko³⁵⁰

Minko

Luczyk

Iaremka

Chanko

Арк. 52

Siolo Irsiky

Popa troieczkiego.

Poddanich ciąglih 5

Trochim

Chwedor

Tiszicha³⁵²

Zchalko

Senko

Czynsu placza po gr(oszej) 12 lit(ewskich). Robią po dwa dni w tidzien.

Ogrodnikow 10

Iwan Czarny

Chawrylo

Daczko

Miczky

Prokop³⁵¹

Pawel

Iwan Swiecz

Kondrat

Michno Swiecz

Roman Stadnik

Suma wszystkich 28.

Czynsu placzą po złotemu. Owsza po maczy. Kur po 2. Po gęsi. Ialowicze 1. Baranow 2. Wieprza 1.

Podszusidkow 7

Kusnirz

Iaczko

Iuchno Słuska

Szaczko Nowik³⁵³

Koziycha

Pawlik

Fesko Winnik

Staw spustny, zł(otych) 50.

Mlynu nimasz.

Czerkiew. Pop przy nici.

Podsusedkow 3

Lenko³⁵⁴
Tomko³⁵⁵
Misko

Czynsu placza po gr(oszej) 6 lit(ew-
skich). Robią dzien ieden w tidzien.

Summa w tim siele podd(anych) 8.

Czynsu od nich zł(oty) 3//6 lit(ew-
skich).

Siolo Dubisza

Pan Zaruczki trzyma, Iwan, stawi
po petychorsku koni 3, chaiduka 1
Vradza sie oziminy kop 300, iarzyn
takze.

Poddanych cziaaglych 6

Iwasko
Fedor
Wasko
Korz
Nienad
Omelian

Suma wszystkich 13.

Czynsu od woła po gr(oszej) 8 li-
t(ewskich). Owsza po maczy. Kur po
2. Dwa na gęs.

Suma czynsu zł(oty)ch.

Owsza macz.

Kur.

Gesi.

Ialowiczy y baranow nimasz dla
chaiduka.

Siolo Wolicza

Pan Kraszuczki trzyma,
stawi po wszarsku koni 5.
Vradza sie oziminy kop 500, iarzyn
takze.

Poddanych cziaaglych 7

Ierama³⁵⁶
Nester
Stephan
Condrat³⁵⁷
Iemiecz.
Stas
Adam

Apk. 52 3B.

Podsuszidkow 2

Maczko³⁵⁸
Iakim

Pustek 17.

Stawek nie spustny.
Karczma, piwo swoje daie.

Suma poddanych 9.

Czynsu cziaagli po zlotemu. Kur po 2.
Dwai na ges. Ialowicze 1. Baranow 2.
Wieprza 1. Owsza nie daią.

Iacziuk
Radko Litwin
Stas Lach.

Chaiduk Iwan

Suma wszystkich 13.

Czynsu nie daią tylko chaiduka wy-
prawuią.

Siolo Lachodyncze

Boiare Lachodynczy trzymaia,
oszadzaią po petychorsku koni 3.
Vradza sie oziminy kop 300, iarzyn
takze.

Suma czynsu zł(otych).

Kur.

Gesi.

Ialowicze 1.

Baranow 2.

Wieprza 1.

Siolo Czeczenowcze

Boiare Czeczenowsczy trzymają, stawią
po petychorsku koni 3, chaiduka 1.

Vradza sie oziminy kop 300. Stawkow
dwa nie spustnych.

Poddanych ciągłych 5

Iaczyna

Elias

Szawczycha³⁵⁹

Iusko

Sulchacz

Podszusidkow 7

Iemiecz

Seniuk³⁶⁰

Iusko

Andrycha

Stawek nie spustny 1, a drugi spust
za zł(otych) 30.

Poddanych ciągłych 5

Wasko

Misko drugi

Maxym³⁶¹

Misko

Semen

Podszusidkow 9

Trusz

Wasil

Lewko

Roman

Ilko³⁶²

Chrycz

Anton

Chawryło

Kunosz

Suma wszystkich 14.

Czynsu po zlotemu. Owsza po ma-
cze. Po kurcze. Dwa na gęs.

Apk. 53

Summa s tey włosci Konstantinow- skiej sludzy osadzają.

Po usarsku kony 54.

Po petichorsku kony 106.

Tatarow w barwie kony 20.

Pobereznikow № 26.

Czemerisow № 20.

Sluzek putnich № 32.

Tatarow listowih № 7.

Haidukow z miasta 20.

Haidukow z siol 14.

Haidukow sluznih 26.

Summa haidukow 60.

Zamek Krasilowsky
spisany die 21 mart anno 1615

Brama do przigroduku z debiny zrabiona, wrota stocziste. Nad nia komora, do niey drzwy na zawiassah z wrzeciadzem, skoblem. Ganeczek ze wshodem. Dah gontowy spiczasty, na kstalt wieziczky, s powietrznikiem

Dom gdzie starosta mieska gontem pobity, glina oblepioni, pobielony. Przed niem ganeczek szezblami oplecziony pod dahem gontowem. Do sieny drzwy na zawiassah zelaznich z wrzeciadzem, skoblem.

Izba po prawey recze, do ktorey drzwy na zawiass(ach). Piecz kaflowy. Okien cztery z blonami sklanemy, okiennicze drzewiane. Kownata, do niey drzwy na zawiassach. Okien dwie, w iedney – blona sklana. Komorka potrzebna s tey kownatky. Piwnicza mala, do niey drzwy na biegunach.

Izba druga naprzecziwko, do niey drzwy na zawiassach. Piecz bialy z kominem murowanem. Okien dwie z blonamy sklanemy. Stolow dwa, zydlow dwa, lawy. Kownata, w ktorey okien dwie z blonamy sklanemy, z okienniczamy. Kownata druga mala, drzwy wsedzie na zawiass(ach) z haczkamy zelaznemy.

Арк. 54 зб.

Dziedziniecz

Rowem okopany, ostrogiem debowem w kolo ostrozony. Basteczek w tim ze ostrogu № 6.

Do przigroduku most przez row. Bramę z basztą nowo buduią. Parkany debo-we gontom pobite.

Dom nowo zbudowany o iednym wierzhu, gontami pobity z powietrznikamy 2, glina oblepiony, tinkowany, pobielony.

Wozownia podle tego domu dahem gontowem pobita, laskami oplecziona.

Spizarnia albo komora gontem pobita. Drzwy proste na biegunach.

Piwnicza pod wozownia, do niey drzwy proste z wrzeciadzem, skoblem.

Dom drugi naprzecziwko, gontami pobity. Do sieny drzwy na biegunach. Izba biala, do ktorey drzwy na biegunach. Piecz kaflowy bialy z kominem lepieniem. Okien trzy z blonami sklanemy. Stol ieden, lawy w kolo. Kownata, do ktorey drzwy na biegunie z wrzeciadzem, skoblem. Komorka potrzebna.

Piekarnia naprzecziwko, do ktorey drzwy proste na biegunie. Piecz czarny. Stol ieden, lawy przy scianach.

Kuhnia z kominem lepieniem gontem pobita, do niey drzwy na biegunach.

Stainia stara podle bramy, pusta.

Stainia druga pod gorą, glina oblepiona, sloma posita, do niey drzwy na biegunach z wrzeciadzem, skoblem.

Parkan debowy na roznih mieszczach kolo przigroduku nie nakrity. Fortka w parkanie ku miastu, drzwy na biegunie.

Ogrodky w kolo domu starosci-nego z lasek pleczone. Ieden ogrodek przy kuhny, takze z laszek pleczoney.

na zawiassah z antaba, klamka. Okien dwie, blony sklanc, okiennicze na zawiassah.

Izba, do ktorey drzwy na zawiass(ach) z antabą, klamką. Kominek murowany, piecz polewany. Okien cztery z blonami sklanemy, okiennicze na zawiassah. Stolow 2, zydlow 2, lawy.

Izba druga naprzecziwko, drzwy siennich do niey³⁶³, drzwy na zawiassah

Do sieni przed stolową izbą, drzwi na zawiassah stolarską robotą, z antabą, kłamką. Okien dwie wielkich z blonamy sklanemi, okiennicze na zawiassah.

Izba stolowa, do niej drzwi na zawiass(ach) z antabą, kłamka. Komin murowany, piecz polewany. Okien osm z blonami sklanemy, okiennicze na zawiassah. Lawy w kolo, stolow 10, zydłow 9.

Izba druga naprzeciwko, do niej drzwi na zawiassach z antabą, kłamką. Komin y kominek murowany, piecz polewany. Okien trzy z blonamy sklanemy, okiennicze na zawiass(ach). Stolow dwa, zydłow dwa, lawy w kolo.

S tey izby – kownata, do niej drzwi na zawiass(ach) z antabą, kłamka. Okno jedno wielkie, drugie – male, z blonami sklanemy. Okiennicze. Stolow dwa, zydłow dwa, lawy w kolo.

Transit, do nie(go) drzwi proste na biegunah.

S tei ze kownaty drzwi do izby z antabą, kłamką.

Sien druga w tem ze domu, drzwi

z antabą, kłamką. Komin y kominek murowany, piecz polewany. Okien trzy, blony sklane, okiennicze na zawiassach. Stolow dwa, zydłow dwa, lawy w kolo.

S tey izdepyki – kownata, do niej drzwi na zawiassach z antaba, kłamką. Komin y kominek murowany. Okien trzy z blonamy sklanemy, okiennicze na zawiassach. Lawy w kolo, stol, zydel. S tei kownaty do drugiej izby, pobocznicy, drzwi na zawiassah, z antaba, kłamką.

Przeciwko sieni, stolowy izby – ganek wielky na podworzu, na ktorem bania, gontami pobita z powietrznikiem. Lawy w kolo.

Dom drugi nowo zbudowani, ieszcze nie nakrity, w ktorim w sieniah kuhnia. Swietlicza z kownatą.

Piekarnia y spizarnia, z niej drzwi wszedzie na zawiass(ach) z wrze czadzmy, skoblamy. Pieczow y blon ieszcze nie marz.

Studnia debowa na podworzu.

Apk. 55

Strzelba zamkowa

- Dzialek zelaznich spadowih 2.
- Mozdzerzikow zelaznih 6³⁶⁴.
- Smigownicz dlugih dawnih 2.
- Smigownicza nowo kupiona 1.
- Hakownicz zamkowih № 5.
- Zydowskih hakownicz 3.
- Rusnicz hupczanek № 3.
- Prochu pulbeczkow wielkih 2, moze bicz kamieny 40.
- Prohu pulbeczkow mnicisih 2, moze bicz kamieny 30.
- Saletry kamieny 2½.
- Siarky³⁶⁵ kamien 1.
- Olowu kamieny 3.
- Kul olowianih do hakownicz № 900.
- Kul do dzial № 3.
- Ladunkow z kulamy nasipanich № 600.

Miasto Krasilow

Ostrogiem debowem ostrozone, rowem osipane z bram trzy. Nad niemi gontem pobito.

Mieszczanie

Iwanasko Woit
Danilo Dziesiatnik

Mysik
Radko
Oriska Wdowa

Onopryha
Antesz Kabar
Hriczko Prykowicz

Kurilo Plaxenia
Wasiuta

Olizan Myska
Hriczko Iwanczych

Iwan Serhyenia
Mysz, Iaczkow sin
Mertad³⁶⁶

Iwan Kiseczka
Iwan Wuhnisenia

Kirilo
Pustek № 3

Kuzma Kulik, dziesiatnik

Maczko
Luczniczka
Hriczko Sczerban

Wasil Hulema
Wasko Pulkurasko
Roman Sluzenia
Iachno Kriwdenia
Misko Burmaczka
Falendisz³⁶⁷

Hriczko Oleinik
Iasko Litwin
Semen Trisczenia
Marko Winnik
Manko

Andryech
Stepan Siemianowicz
Hriczko Skrobot

Iaczkow Iemiecz
Ichnat Pedorenia

Misiuta Dziesiatnik
Wasil

Misko Kusnierz
Misko Wisenieczky
Kuzma Mysczenia

Werbluska
Kuzma Kozlak

Hriczko Ulisczenia
Hriczko³⁶⁸ Senczenia

Hricziha Wdowa
Simko

Hawrilo Wasilenia
Panas Hrimenia

Hriczko Kossak, dziesiatnik
Iwan Bobr

Iahno Hirich
Omelian Obydeiko

Zuriha Wdowa

Apk. 56 3B.

Iwan Miska
Semen Romanczicz
Iusko Rudyczenia
Oniskowa Diaczenia
Iwan Lawrinczicz
Panko
Marko Pankowicz
Kondrat Mizenia

Nester Prziweredka
Ostap Czerewkow
Iwan Turczak
Iwan Przeweredka
Hrinko
Roman Studensky
Andrey Rudczenia
Iahno Demescziha³⁶⁹

Semen Siekaczenia
Hriczuta Kunah
Iwaniecz, Kusnierzow ziecz
Serhycha Wdowa
Sawka Dziesiatnik
Iwaniecz Pasczenia
Hawriło Rudy
Sahno z Galatko
Marcziha Wdowa
Lawrin Cholopkow
Steczko Raczkow
Stepan Chloba
Klimko Droszcza
Klimasko
Parhom
Vlad
Hriczko Illiasenia
Ostapko Fedorenia
Harasim Sirota
Iusko Kolacznik
Danilo Paskowicz
Ichnat Luganiecz
Stepan Awdy, dziesiatnik
Hrehor
Mikita
Panas Switka
Iwan Skoropadka

Moisiej Kriwczenia
Olexy Serkowicz
Kostuk
Pedor Serhycz
Olexy Stroskow
Maxim Dziesiatnik
Kuzma Chitlawiecz
Iwasko Stricha³⁷⁰
Anton Ohrimienia
Steczko
Hrczko³⁷¹ Kozak
Danilo Siemenicz
Kostuk Iemiecz
Maxim Dudka
Kunasz
Iwan Panczenia
Pedor Chitkancza
Niczypor Pedorenia
Tereszcziha Wdowa
Iarema Woitowicz
Hriczko Senko
Andrzej Miczenia
Iwan Swiecz
Karp Czokalo, dziesiatnik
Iarmak
Kuwlicha³⁷² Wdowa

Apk. 57

Damlo Czokalo
Karpicha
Wasko Kisko
Lazar
Hapon
Fedor Swiecz
Lewon
Miniecz
Andrusko
Lewcziha Wdowa
Protasz
Dmitro Sramczenia
Fedor Iarmakowicz
Wasil Dziesiatnik
Dmitro Bludnik
Mahula³⁷³
Michy

Summa mieszczen wsitkih, ktuzy
placzą po czerwonemu zlotemu, 160.
Przihodzy od nich zł(otych)
343//10.

Na gwałt wselaky do mlinow, sta-
wow mieszczenie powiny.

Dziesieczine pczolna w mieszczie y
w siolach zyd bierze do arendy, kto-
ramu cziny cit(ra) vel ult(ra) zł(o-
tych) 300

Podsusiedkow 31
Iarema Sycz, dziesiatnik
Hriczko Kriwy
Iakub
Iwan Solannik

Iwan Kadisz
Petriha Wdowa
Korniej
Fedor Stadnik
Dmitro Siekacz
Iwan Hrimenia
Mysko Baimaczko
Fedor Towstous
Semen Poskumicz
Nikon
Panasz
Hulicha
Wachy
Olexa Rostopienia
Kristopiha
Panas Nesteri sin
Oniscziha
Stepanienia Pedor

Iarema Batka³⁷⁴
Iochwimicha
Masko
Ostap Poluianienia
Daczko Krawiecz
Luczik
Mikita
Iwan
Lukyan
Hawrilo
Petro Switenia
Misko Iemiecz
Ichnat Sycz

Арк. 57 3В.

Marko Popenia
Sarczicha
Olipiricha
Illias
Slizicha
Panko
Manczicha
Iarema Fedczenia
Kondrat
Piotr Ziwochladenia
Piotr Iwanienia
Serhey
Ziniecz
Ostap
Czinsu placza po gr(oszej) 35, czyny to
zl(otych) 35//5.

Kalikow dimow 9

Marko
Hriczko
Iwan Hocha
Olesko
Iwan Benuk
Dmitro
Illiasz Dwornik
Grzesko

Nowikow № 8

Chwedor Bereza
Andrusko
Iaczko
Stepan Weliky
Petro Iemiecz
Lewko
Hapon Dzid al(ia)s Ilko
Waska

Czemeriszow № 12

Stepan Serzicz, konia 1
Iwan Wasilewicz, konia 1
Iwanosko z Miskiem, konia 1
Klimko z Daczkiem, konia 1
Wasiuticz z Sinem, konia 1
Iarema z Iowlaskiem, konia 1
Serzicz z Kirilczem, konia 1

Stawią wsisczy kony 7

Dawid Zyd, arendarz – lib(er)
Dom drugi iego, na przedmieszczu.

Lesko

Pustek № 3

Apr. 58

Sluskow

y rzemiesnykow zamkowił № 24

Misko Mostowicz

Proczik Siekacz

Sawka

Babyczko

Olexa

Budzinik

Piesich sluskow

Stosko

Samochwal

Iwan Spon

Wasko

Sawka

Huzecz

Chwedor Swiecz

Miziniecz Kuznierz

Bartosz Krawiecz

Marko Krawiecz

lakubiecz Stelmah

Pawel Bednarz

Dimid Garczarz

Iuhno Puskarz

Matias Sabelnik

Sachno Ribitw, Wasil na ie(go) mie-
isczu

Olexy Rimarz

Piotr Swiecz

Daię arendarzowy czinsu czerwonich
zlotih 12, czyni to zł(otych) 28

Haidukow № 20

Lawrin Dziesiatnik

Tomasz

Lewko Romanczicz

Dmitro Hyllanicz

Wasilenia Hriczuta

Iwan Miskowicz

Sawka Zadery

Pawluta

Iwasko Nieied

Hriczko Hyllaniecz

Ichnat Myska

Roman Podwarko

Chwedor Samczenia

Prokop Iwaskowicz

Hriczko Sirota

Roman Hriczulin, dziesiat(nik)

Timosz

Kramarz Chwedor

Wasil Myszczenia

Olexy Dubinienia

Przidano do nich dla ubostwa mie-
szczan № 6

Stepan

Andrey Kolacznik

Kostuk

Maxim

Chitlaniecz

Danilo

Za te haiduky mieszczenie placzą do
czinsu czerwonih zlot(ych) 20, wcz-
ny³⁷⁵ to zł(otych) 46/20.

Domow slaheczkich 10

Dom p. Iarmolinskiego
 P. Kalusowskiego
 P. Krolikowskie(go) domow 2
 P. Craszuskiego³⁷⁶
 P. Oheiw
 P. Czeczilow
 P. Maczinskiego
 P. Pisarzewskie(go)
 P. Parulow

Czerkwy ruskich № 3. Popow do nich № 3.

Suma wsitkiey osadi miasta Krasilowa 288.

Pustek № 3.

Przihodzy czinsu dorocznego od nich zlot(ych) 184//15

Sarwarky wsclakie y na gwalty mieszczenie powinny [po dni na] 2 kop z kazdego.

Rucznicze, prochu funt 2, kul kop 2 kazdy mieszczanin powinien miecz w domu swim.

Staw na Sluczey, ktoremu spust przypada w roku teraznieisem. Za zlot(ych) 200 przedaia.

Mlin na stawie, w ktorim kol macznih 3 y stepy.

Ten mlin z drugim mlinkiem, zapadinskiem, z stawem, czinsamy z miasta y Zapadiniecz, z karczmą y sinkiem wselakie(go) piczia, z owsem sepnem, ialowiczamy, barany, dzie sieczina pczelna, y wsemi pozitkami etc., arendą trzima Dawid Zyd, ktora sie mu poczina od nowe(go) lata w roku 1613 po zlotih 1800.

1 rate na S(więty) Ian, zlot(ych) 900
 2 rate na Boze narodzenie, zlot(ych) 900.

Wieprzow na mlinie karmia na kazdą czwierz № 3.

Na jednym mlinie ma lanczy sumy zlot(ych) 100.

Арк. 60

Folwark pod miastem

Plotem chrosczianem ogrodzony.

Dom gospodarsky pod słomą, w ktorym sien, piekarnia, komora. Drwy wse-dzie na biegunah, zapory drzewiane.

Piwnicza dla nabialu. Nad nia komora z drzewa rabiona. Na tei ze komorze ser-nik scezblany, słomą posity. Drzwy pro-ste z wrzeciadzmy.

Gumno plotem chrosczianem nakritem, ogrodzone. Wrota z fortką na biegunah, gontem pobite. Klonia wielka oblepiona, słoma posita. Wrota ze dwu stron stocziste

Prosa stert 1½, kop 76
 Hreczky sterta 1, kop 70

Wisiano na zime
 Zytta macz 41
 Psenicze macz 8½

W spizarniach
 Psenicze mierka 1
 Iagiel macz 30
 Konopnego siemienia macz 1

¹ Текст на арк. 58 зв. тільки в лівому, на арк. 59 - тільки в правому стовпчику

na biegunah z kunamy, skoblamy.

Spiklerz w gumnie z drzewa rąbiony,
słoma nakrity. Do nie(go) drzwy na biegunach,
zapora drzewiana.

W tim gumnie zboz

Zitta starego stert 2

Zytta 1614 stert 4

W nich kop 300

Psenicze sterta, kop 70

Psenicze 1614 sterta, kop 62

Ieczmienia 1614 sterta, kop 70

Grochu starego stert 1 ½

Grochu nowego stert 1

Owsa starego sterta kop 100

Owsa 1614 stert 3

W nich kop 300

Арк. 60 3В.

Folwark Zapadincze

Plotem chrosczianem nakritem, w kolo ogrodzony. Wrota proste zerdziane nie nakrite.

Dom gospodarsky słoma pokryty, w ktorim sien, piekarnia, komora. Drzwy wsedzie proste na biegunach.

Piwnicza za tem domem, na niey komora. Nad komorą sernik plecziony, słoma pokryty. Drzwy proste z wrzeciadamy skoblamy.

Okoly dla bydla y chlewy z hrostu pleczione, słomą pokritye.

Ogrodow dla iarzin 2.

Stainia nowo zbudowana z zagata, słoma krita. Wrota na biegunie.

Gumno plotem chrosczianem ogrodzone. Wrota proste zerdziane. Klonia wielka z hrostu plecziona, słoma posita. Wrota ze dwu stron z wrzeciadzem, skoblem. Glina lepiona.

Obory z hrostu pleczione,
słoma nakrite.

Wolow roboczich 27

Insego bidla nie marz

Kur prostich 20

Kaczek 20

Pawow 3

Samicza 1

Ogrodow dla iarzin, plotem chrosczianem ogrodzonih, № 2.

W spizarny

Owsa macz 50.

Na oborze bydła

Krow oczielonih 11,

Krow nadzieznih 9,

lalowih krow 4 – 24.

lalowek 2-letnih № 4.

lalowicz rocznih № 8.

Buhayow № 2.

Byczkow rocznih № 5.

Ozimkow byczkow № 10.

Summa bydla 53.

Swiny in co(m)muni(um) 54,

Podswinkow 25,

Prosiat 24 – 103.

Kur prostih 31.

Gesy № 30.

Kaczek № 30.

W tim gumnie zboz
Owsa sterta 1, kop 90
Hreczky stert 2, kop 135
Grochu sterta 1

Wisiano na zime
Zitta macz 34
Psenicze macz 21 5/8

Indikow
Samczow 2,
Samicz 2

– 4

Арк. 61

Sadow odbieskih rozmaitego drzewa
№3, s ktorich owocze na kazdy rok do
xiążęcia ie(go) m(czi) oddaią.

Siolo Zapadincze

Do swe(go) folwarku robią.

Poddanich cziaaglih № 31

Sachno Wattaman
Misz
Steczko Krziwoboczenia
Olexa Semenczicz
Michailo
Chilimon Hermanowicz
Martin
Piotr Kuczenia
Pedosz
Harasim
Iurczicha
Wasko Rohacz
Hriczko Wirlooky
Machno
Pedor
Wodun
Hapon Olexicz
Lohwin Hawriskowicz
Hriczko Lawriskowicz
Panas Noskowicz
Fedor Saweika³⁷⁷
Marko
Pedor Danilczicz
Ostap Kriwoboczenia
Pawel Mostow
Kirik
Chilimon
Iaczko Kriwoplacz

Арк. 61 зб.

Dorosz
Iwan Swisdko
Koticha Wdowa

Czinsu placza po gr(oszej) 40 pol-
s(kich). Owsa po maczy. Kur po 1. Dwa
na gesz.

Podsusiedkow № 8

Iwan Szcerbina
Iaczko Leczin
Iaczko Telezenia
Trohim
Karp Nesterzczicz
Semen Andriczow
Stepan Oxiulicz
Stepan Haczin

Czinsu po gr(oszej) 20 polskich. Owsa
po pulmacze. Po kurze.

Ogrodnikow № 8

Ostap Kastan
Sisko Lawrin
Hluboczky Pastuh
Mikolay Stadnik
Lukyan
Sawka Skir
Wasil Lyska
Borodczicha
Vllas Kalenikow, sluska

Czinsu po gr(oszej) 10 pol(skich).

Арк. 62

Moisiej Blizniec
Vllaszin

Danilo Czemerysz
Radko Czemerysz

Miniecz Pobereznik
Illias Pobereznik

Nowikow 33

Hricz Bilatek
Troczo
Bartko
Chwedko
Sen
Onisko
Stasz Swecz
Iakow
Chwedor
Petrasz
Borisz
Misko Wolosin
Zawaczky
Iwan
Kusz
Sawka
Iaczko
Hricz Sipliwy
Hwedor
Dmitr
Mysko
Iwan Nalewaiko
Lawrin
Andrusko
Iwan Kotisin
Nalewaiko
Dasko
Sydor Swiecz
Hriczko Melnik
Kupryan Dorosicz
Tomasz Swiskow

Karczma do arendy krasilowskiej należy.

Mlinek o jednym kole macznem na stawku chlopskiem.

Stepy na drugim stawku chlopskiem.

Summa s te(go) siola pieniedzy gotowih gr(oszej) 49. Owsa macz 35. Kur 39. Gesy 19.

Ialowicz vrokowih 4. Baranow 8. Wieprzow 4.

Dziesieczine pczelna.

Czi sz poddany zapadinsczy daią arendarzowy za haiduky, ktorzy mieli bicz dwa ste(go) siola, na kazdy rok zł(otych) 40.

Apk. 62 3B.

Zrebcze xiążęcia ie(go) mczy między mieszcany y poddanemy włosczy Krasilowskiej

Zmrozowata tarantowatih 2.
Skara tarantowatih 2.
Zczisa tarantowatih 1.
Zgniada tarantowaty 1.
Czemnogniady malenky 1.
Czemnogniadi kary 1.
Kary mały 1.
Plesniwy 1.
Mrozowatih 2.
Sloierzowaty 1.
Splowa gniadi lissy 1.
Zciemna czisawy podpalaly 1.
Gniady krobky biale 1.
Spakowaty iasnogrziwy 1.
Kary bialonogi z gwiazda 1.
Plesniwy, trzi nogi po kut biale № 1.
Cziemnoczisawy z gwiazdka 1.
Spakowaty № 1.
Splowa gniady 1.
Splowa gniady lissy 1.
Splowa gniady mały 1.
Czisawy, noga przednia prawa po kut biala 1.

Gniady bialonogy y ogona polowa biale(o) № 1.

Summa zrebczow w tey włosczy № 26.

A dwu xiążę ie(go) moszcz wziął plowego y swiatlogniadego w Butowczah die 9bus 1614.

Ta maietnoscz ma lassow dobrich dostatek y sady w nih sza trzesniowe, iableczne, z ktorich malo czo dohodzy pozitku xiążęcia ie(go) m(czy).

Pasieka w Holęnkach, w ktorey showano na zyme pszol do pohrebu 91.

Miodu nabrano pulbeczek 1, ktory oddano do Miedzirzecza.

Zostalo dla pszol miodu dzieska mała.

Арк. 63 зб.

Siolo Holenky
Do Zapadiniecz robią.

Poddanich cziağlih 14

Hriniecz
Iwan
Iakowiecz
Hriczko Dorob
Petrusko
Supron Swiecz
Kurilo³⁷⁸
Michailo
Mihno
Philip
Luczka
Parhum
Onisko
Iwan Kot

Podsusiedkow 3

Stepan Kot
Proczik
Olexa

Nowikow 13

Iowsa
Vstimienia
Olexa
Winnik
Kuzma

Czinsu po zlotemu. Prohowego z stroznem po gr(oszej) 4 lit(ewskich). Owsa po miercze. Kaplonow po 2. Po gęsy. Iaiecz po 10.

Suma czinsu z prohowem zł(otych) 17//18 ½. Owsa macz 15 1/2 . Kaplonow 31. Gęsy 15 ½. Iaiecz kop 1//35. Ialowicze vrokowa 1.Baranow 2. Wieprza 1.

Dziesieczine pszelną daią.

Stawek spustny zł(otych) 30.
Drugi stawek pusty zł(otych) 20.

Mlinek o iednem kole macznem yz karczma do arendy constantinowskiey nalezy.

Dudka
Iwan Semenisin³⁷⁹
Harasim
Ostap
Olexa
Nienad
Hawriło
Serko

Timosz Pobereznik
Andrzej Pasiecznik
Andrzej Wattaman
Misko Mielnik
Dom Arendarsky

Summa wsitkich 35.

Арк. 65

**Siola, ktore sludzy
xiążęcia ie(go) mcy trzimaia
w Krasilowskiey wlosczy**

Siolo Bachlaiki
Pan Kotowski trzyma,
do Szamczyniecz robią.
Poddanych ciągłych 6

Senko
Iwasko
Andrei³⁸⁰
Pawel
Iaczko
Tymorz

Podszusidkow 2

Iarmak
Klimko

Proczyk Pobereznik

Suma wszystkich 9.

Karczma, piwo swoje daie.

Czynsu ciągli po zlotemu. Owsza po
maczy, Kur po 2. Dwai na gęś.
Podszusidki – połowa te(go).

Siolo Kobyla

Pan Taszyczki trzyma,
poczta nie stawi.

Vradza sie oziminy kop 400, iarzyn
takze wiele.

Staw spustny zł(otych) 30.
Młyn. Kolo iedno maczne, a dru-
gie – stepne.
Z karczma arędy zł(otych) 100.

Poddanych ciągłych 20

Iwachno
Manko
Tymorz
Andrei
Czerewko
Andrei
Iwan
Meliesz
Wereszaka³⁸¹
Pawel³⁸²
Steczko
Chryczko
Kuzma
Bakum
Bakalo
Illiasz
Ichnat

Suma czynsu zł(otych)
Owrza macz
Kur №
Gęsi №
Ialowiczy y baranow nimasz.

Petruszczycha
Semenicha
Iusko

Podszusidkow 11

Kostuk
Stephan
Iwan drugi
Condrat
Roszypaiko
Iwan³⁸³
Iwan
Wasko
Kolpaczek
Luczyk
Danilo

Pobereznikow 3

Kuzma Iwan Iaczyna

Suma wszystkich 34.

Арк. 65 3В.

Czynsu cziagli po kopie lit(ewskiej).
Owsza po maczy. Po kaplonie. Po gęsi.
Ialowiczy y baranow ni marz.
Podszusidki po pulkopy. Owsza po
pulmaczy.

Suma czynsu zł(otych)
Owsza macz
Kaplanow
Gesi
Ialowicz y baranow ni marz.

Siolo Paszutyncze

Radul y Kotiuzynschi trzymaią.
Radul stawi koni 3, Kotiuzynschi koni
3. Po petychorsku wszysczy. Haiduka 1.
Vradza sie oziminy kop 600, iarzyn
takze wiclo.

Stawek ma Radul niespustny.
Mlynek, kolo iedno mączne.

Dmiter
Iwan
Iwan drugi

Kotiuczynskich poddanych
cziaglych 4

Matfiei
Iwasko³⁸⁴
Kucz
Andrei

Podszusidkow 9

Marko
Parpur
Ochrymiec
Ian Swiecz
Ciesla³⁸⁵
Proczyk
Dudka
Danilo
Iasko Chordko

Suma wrzystkich 28.

Poddanych Radulowych ciągłych 4
Iwasko
Benczanka³⁸⁶
Zieniecz
Belostoczki

Podszusidkow 11

Martyn
Condrat
Szawka
Stephan³⁸⁷
Andrusko
Chryczko
Klimko
Iurko

Czynsu placza po zlotemu. Owsza
po maczy. Kur po 2. Dwai na gęs.
Ialowicze 1.
Baranow 2.
Wieprza 1.
Podszusidki – polowe tego.

Suma czynsu zł(otych)
Owsza macz
Kur
Gęsi
Ialowicze urokiwą 1.
Baranow № 2.
Wieprza № 1.

Apk. 66

Sioło Iaworowka

Czczeryl trzyma, stawi po petychorsku
koni 3, chaiduka 1.
Vradza sie oziminy kop 200, iarzyn
takze.
Stawek niespustny.
Mlynek, kolo iedno.
Karczma. Aredy z mlynem zł(otych) 20.

Poddanych ciągłych 4

Iwasko
Vslyan³⁸⁸
Andryicha
Iwaniecz

Podszusidkow 5

Steczko
Iwan Gluchy
Wasił³⁸⁹
Charasym
Iwan

Wolanikow 11

Chawrylo
Iasko
Wasił
Stecz
Dmitro

Sioło Ieremlowcze

P. Palkowski trzyma,
pocztu y chaiduka nie stawi.
Vradrza sie oziminy kop 400, ia-
rzyn takze.

Poddanych ciągłych 6

Kost
Wasił
Iusko³⁹⁰
Szopotko
Bereza
Dmitro

Nowikow 9

Daczko
Andrei
Iwanko Dudka
Fienna wdowa
Mikita³⁹¹
Lewko
Borkowski
Iwan Kusnisz
Sawka

Pustek 3.

Suma wszystkich 15.

Choma³⁹²
Chasko
Chryczko
Iwasko
Dorosz
Chryczko

Suma wszystkich 20.

Czynsu ciągły od wola po gr(oszej) 10
pol(skich). Owsza po maczy. Kur po 2.
Dwai na gęs.

Ialowicze 1. Baranow 2. Weprza 1.
Podszusidki – polowicze te(go).

Czynsu ciągły po zlotemu. Owsza
po maczy. Po kaplunie. Dwai na gęs.
Ialowicze 1. Baranow 2. Wieprza 1.

Suma czynsu zł(otych)
Owsza macz
Kaplanow
Gęsi
Ialowicze 1.
Baranow № 2.
Wieprza № 1.

Арк. 66 зб.

Siolo Mityncze

P. Krolikowski trzyma,
stawi po wszarsku koni 3.

Vzyna sie oziminy kop 200, iarzyn
takze.

Staw na Bozku, spust zł(otych) 50.
Mlynem o jednym kole mącznych.

Poddanych ciągłych 2

Kondrat Swiryd

Nowikow № 6

Trochim
Swiecz
Kusnirz³⁹³
Iedrzej Szowa³⁹⁴
Wasko
Mielnilo

Suma wszystkich 8.

Czynsu ciągły po zlotem. Owsza po
maczy. Kur po 2. Dwai na gęs.
Ialowiczy y barana niemasz.

Siolo Kotiuzyncze

Pan Kropiwiczki trzyma,
stawi po wszarsku koni 4, haidakow 2.

Vzadza sie oziminy kop 400, iarzyn
takze.

Staw na Bozku, spust zł(otych) 80.
Stawek pode wszia, spust zł(otych)
20.

Mlyn kolo jedno maczne, a drugie
– stepne.

Mlynek drugi, wieniak.
Karczma z mlynami – aredy bierze
zł(otych) 60.

Poddanych ciągłych 14

Pawel
Mikita
Chawrysz
Iacow
Petruz
Lasko
Charczycha Wdowa³⁹⁵
Chryczko
Kornie
Stephan
Pawlusko
Charuta
Martyn
Chrymiec

Podszusidkow 6
Semen Zerebko

Zaruba
Grab³⁹⁶
Iusko
Roman
Lewko

Nowikow 6

Tarasz
Tarasz Churczenia
Makar³⁹⁷
Rubiecz
Naum
Iwan Fedczenia

Suma wszystkich 26.

Apk. 67

Czynsu po zlotemu. Owsza po maczy.
Kur po 2. Dwai na ges.
Ialowicz 2. Baranow 4. Wieprzow 2.

Suma czynsu zł(otych)
Owsza macz
Kur
Gęsi
Ialowicz 2.
Barana 4.
Wieprzow 2.

Siolo Markowcze

Markowiczczy trzymaia, stawią po pe-
tychorsku koni 2.

Vzadza sie oziminy kop 100, iarzyn
takze.

Haiduka 1.

Poddanych cziaglych 6

Onysko
Dmitro
Tymko³⁹⁸
Lukasz
Martyn
Fedor

Podszusidkow

Worona

Siolo Pizarowka

Pizarowski trzyma, stawi
po petychorsku koni 3, haiduka 1.
Vradza sie oziminy kop 200, iarzyn
takze.

Stawek spustny zł(otych) 20.
Drugi stawek nie spustny.

Poddanych cziaglych 6

Oliechno
Semen
Iwaniecz³⁹⁹
Kulisz
Iwan
Chryczko

Podszusidkow 4

Lesko Stadnik
Chryczko⁴⁰⁰
Bezuski
Pawlik

Haiduk Iwanienia

Suma wszystkich 11.

Powinnosci zadnie nie czynia, tylko
po trzy dni robią a chaiduka wyprawuia.

Nowikow, który te(go) roku przysli
in num(ero) 50.

Suma wszystkich 77.

Czynsu ciężgli po zlotemu. Owsza
po maczy. Kur po 2. Dwai na ges.

Ialowicze 1.

Baranow 2.

Wieprza 1.

Podszusidki – polowa te(go).

Apr. 68

Suma czynsu zł(otych)

Owsza macz

Kur

Gęsi

Ialowicze № 1.

Baranow № .

Wieprza № 1.

**Summa s tey wloaczy sludzi
osadzaią pocztow.**

Po vsarsku kony 15.

Po petihorsku kony 14.

Pobereznikow № 3.

Czemerisow № 9.

Sluzek zamkowich 24.

Haidukow № 27.

Stoło Wolicza

tenze pan Kaluszowski trzyma
do Czepliwiecz.

Poddanych cziaglych 10

Poddupko

Kuzmicha

Iwan

Stephan

Pielih⁴⁰⁵

Roman

Petro

Szawka

Fedor

Misko Garba[r]

Suma wrzystk(ich) 10.

Czynsu po zlotemu. Owsza po maczy.

Kur po 2. Dwai na gęś.

Ialowicz 1.

Baranow 2.

Wieprza 1.

Suma czynsu zł(otych)

Owsza macz
Kur
Gęsi
Ialowicz 1.
Barana 2.
Wieprza 1.

Apk. 69

Zamek Bazyliski
popisany die 26 mart 1615

Przigródek walem osipany. Darniem wal dołożony. Parkanu na wale po dwu stronah basty po kilkunastu przasl dahem gontowem pobity.

Most przesz row z poremczem po obu dwu stronach.

Brama do przigródka, na ktorey basta drzewiana wisoka gontem pobita. Wrota z wrzeciadzem, skoblem. We wrotah fortka na zawiassach zelaznich z antabą, klamką.

Dom krzizowy po lewey recze. Glina oblepiony, pobielony, dahem gontowem pobiti. Na dole swietlicza stolowa wielka, do niey drzwy na zawiassah z antabą, klamką. Piecz kaflowy, komin murowany. Okien sescz z blonamy sklanemi. Okieni-cze na zawiassah z haczkamy. Stolow dlugih dwa, zydlow dwa. Sluzba z tarczicz.

Swietlicza druga z sieny, drzwi na zawiass(ach) zelaznich z antabą, klamką. Piecz kaflowy zielony. Lawy po dwu stronah. Okien cztery z blonami sklanemy. Okiennicze na zawiass(ach) z haczkamy.

Kownata, do niey drzwy na zawiass(ach) z klamka. Komorka potrzebna, do ktorey drzwy na zawiassah z zaszczepką y skoblem.

Swietlicza trzecia na przeciwko stolowey izbie, do niey drzwy na zawiass(ach) z antabą, klamką, haczkkiem. Piecz zielony. Lawy po dwu stronah. Pomost z tarczicz. Okien cztery z blonami sklanemy. Okieni-cze na zawiassach.

Kownata, do ktorey drzwy na zawiass(ach) z antabą y chaczkkiem.

Komorka potrzebna, do ktorey drzwy na zawiass(ach) z haczkkiem zelaznem.

W sieny zawisow dwa na zawiass(ach). Do sieny drzwy na zawiass(ach) z klamką wrzeciadzem skoblem, antabą etc. Kominy przy pieczah murowane pobielone, przesz dah wiwiedzione.

Wshod na gorę tarcziczami obity, przy ktorim drzwy na zawiassah zelaznich z antabą, klamką, wrzeciadzem, skoblem. Zapora drzewiana.

Sala na gorze tarcziczami opierzona, dilami polozoną. Lawy dwie.

Na gorze

Swietlicza nad stolową izba, do niey drzwy na zawiass(ach) z antaba, klamką, wrzeciadzem, skoblem. Piecz zielony, kominek murowany. Stol, zidel, lawy w kolo. Okien piecz z blonamy sklanemy. Okienicze na zawiass(ach) z snuramy.

Kownata, do ktorey drzwi na zawiassah z antabą, klamka, chaczkkiem. Okien trzy z blonami sklanemy. Okienicze na zawiassah z snuramy.

Komorka potrzebna, do niey drzwy na zawiassah zelaznih z haczkciem. Pomosty wsedzie z tarczicz.

Арк. 69 зВ.

Izba w bok, do ktorey z sieny drzwy na zawiass(ach) z antabą y klamka y chaczkciem. Piecz zielony. Lawy w kolo. Okien piecz z blonamy. Okienicze na zawiass(ach) z snuramy.

Kownata, do niey drzwy na zawiass(ach) z antabą, klamką. Okno z bloną sklana. Komorka potrzebna, do niey drzwy na zawiassah z haczkciem.

Izba naprzecziwko drugiey, do niey drzwy na zawiass(ach) z antabą, klamką chaczkciem. Piecz zielony. Stol, lawy. Okien cztery z blonami sklanemy. Okienicze ha zawiass(ach).

Kownata, do ktorey drzwy na zawiass(ach) z antabą. Okno z bloną sklana. Komorka potrzebna, do niey drzwy na zawiass(ach) z klamką y chaczkciem.

Za tem domem most polozisty na wal, do basty narozniey.

Basta we dwie szenie. Glina oblepiona, pobielona. Pod dahem gontowem z bania na wierzhu, białem zelazem obita, z powietrznikiem. Wrota do basty wielkie na czopie zelaznem, z kuną, wrzecziadzem, skoblem.

Komora na dole, w niey okien 7 dla strzelby. Komora druga nad nia, w ney okien 10. Trzecia komora albo pietro, tarcziczami polozone, okien 9 dla strzelby. Wshody proste, dobrze naprawne.

Studnia czebrowana. Nad nią wiazanie nowe, dahem gontowem pobite, z powietrznikiem. Wiadro okowane dla wody cziaagnienia. Lina konopna z wałem.

Dom, gdzie kuchnia, glina oblepiona, pobielony, dahem gotowem⁴⁰⁶ pobity. Do sieny drzwy na zawiass(ach) z wrzecziadzem, skoblem. Ognisko z drzewa zrabione z kominem lepieniem nadmurowanem. Oblozni zelaznih 2, wilkow 3, kyow zelaznih 2, stolow 2.

Swietlicza przy kuhny, drzwy na zawiass(ach) z haczkciem. Piecz kaflowy. Lawy ze dwu stron. Okien trzy z blonami skląnami. Okiennicze na zawiassach.

Kownata, do niey drzwy na zawiass(ach). Komorka potrzebna, do ktorey drzwy proste na biegunie.

Piekarnia z kuhnie, do ktorey drzwy na biegunie. Pieczow dwa z [lachletą]. Okien dwie z okienniczamy.

Spizarnia podle piekarnie, do niey drzwy na zawiass(ach) z wrzecziadzem, skoblem.

Piwnicza z debiny rabiona, do niey drzwy na zawiass(ach) z wrzecziadzem, skoblem. Sya piwniczna⁴⁰⁷ glina oblepiona. Nad piwnicza wierzhow dwa gontamy pobite z powietrznikamy. W nih showanie dla zbow. Drzwy na zawiass(ach) z wrzecziadzem, skoblem. Nad syą piwniczna⁴⁰⁸ dah gontowy na kstal⁴⁰⁹ wieziczky z powietrznikiem.

Parkan z obudwu stron piwnicze z balasami toczonemy, gontem pobity. Fortka w parkanie na biegunach z wrzecziadzem, skoblem.

Drzewa gotowego na parkany: slupow debowih 50, podwalni № 30, dilow do parkanu 600.

Krokwy, łaty w basczie etc.

Dom nowy o cztereh wierzhach gontem pobitich. Szcity z tarczicz. Makowicze y galky białem zelazem obite, z powietrznikamy.

Do sieny drzwy na zawiass(ach) zelaznih z antabą, klamką, wrzeciadzem, skoblem. Okien dwie z okienniczamy na zawiass(ach) z zasczepakamy. Kominy przy pieczah murowane, przesz dah wiadzione.

Izba stolowa, do niey drzwy na zawiass(ach) z wrzeciadzem, skoblem, antabą, klamką. Piecz polewany, kominek murowany. Sluzba z balasamy toczonemy do niey drzwiczky na zawiass(ach) z zasczepaką zelazną. Okien piecz z blonami sklanemy. Okiennicze na zawiass(ach) z zasczepakami. Stolow trzy, zydlow dwa. Pomost z tarczicz.

Kownata, do niey drzwy na zawiass(ach) z antaba, klamka y chaczkiem. Okno z bloną skłana, okienicza z zasczepaką. Komorka potrzebna, do niey drzwy na zawiass(ach) zelaznich. S tey kownaty drzwy na zawiass(ach) do swietlicze poboczniey z antabą, klamka, chaczkiem.

Izba pobocznia na fundamencie murowanem, do niey drzwy na zawiass(ach) z antabą, klamką. Piecz polewany, kominek przy niem murowany. Stol jeden, lawy w kolo. Okien trzy z blonami sklanemy. Okiennicze na zawiassah z zasczepakami. Paniment tarcziczamy polozony.

Izba naprzecziwko stolowey izbie, do niey drzwy na zawiass(ach) z antabą, klamką y chaczkiem. Piecz polewany,

kominek murowany. Stolow dwa, zydel jeden, lawy w kolo. Okien pięcz z blonami sklanemy. Okienicze na zawiass(ach) z haczkamy. Paniment tarcziczami polozony.

Kownata, do ktorey drzwy na zawiassah z antabą, klamką chaczkiem. Okno jedno z blona skłana. Okienicza na zawias z zasczepaką. Kominek przy pieczie murowany. Komorka potrzebna, do niey drzwy na zawiass(ach) z haczkem. S tey kownaty drzwy do poboczniey izby na zawiass(ach) z antabą, klamką y chaczkiem.

Ten dom wsitek podmurowany. Szcziany srubamy zelaznemy uietę.

Za tim domem ku poludniowy -- ogradek, parkanem 'ogrodzony z balasami toczonemy. Dachem gontowem parkan pobity. Fortka do niego na zawiass(ach) zelaznich z wrzeciadzem, skoblem, klamką. Ziol rozmaityh potrosze y rozey⁴¹⁰.

Fortka do sadu na zawiassach z wrzeciadzem, skoblem. Most z porczem z obudwu stron tarcziczami opierzony.

Sad ostrogiem ostrozony, do niego wrota na biegunach z wrzeciadzem, skoblem, klamką, kluczem. Nad wrotamy gontem pobito. W tim sadu wi-sny y sliwiny nasadzono.

Laznia w sadu pod dahem gontowem, glina oblepiona, pobielona. Do sieny drzwy na zawiass(ach) zelaznih z wrzeciadzem, skoblem. Do laznie drzwy na zawiassach z wrzeciadzem, skoblem, antaba y klamką.

Piecz zielony z kotłem miedziąnem. Wierzchnice z tarczicz. Paniment drzewiany. Okien dwie, blony w nich sklانة. Okienicze na biegunah s kolowrotkami⁴¹¹.

Izdepka naprzecziwko, drzwy na zawiass(ach). Piecz zielony. Okien trzy z blonami sklanemy. Stol, lawy. Posaczka z tarczicz. Kownata, do niey drzwy na zawiassie. Komin w sieny – lepiony, przez dach wiwiedziony.

Staien dwie na przigrodku z drzewa w slupy robionich, gontem pobitich, o iednem wierzhu. Do nih wrota dwie wielkie na biegunah. Zloby, drabiny, przywoiry dobre.

Dziedziniecz

Do nie(go) most przez row. Wrota w bramie na kunie zelaznicy z fortką na zawiass(ach), z klamką, wrzeczadzem, skoblem. Ten dziedziniecz we cztery wegly, z debiny na dwie szcienie zrabiony, gontem pobity. Bast naroznih cztery, piata – nad bramą, mala. Gontamy pobite wsitkie.

Domek z drzewa, gontem pobity. W nim sien, piekarnia. Piwnicza w ziemy, do niey drzwy z wrzeczadzem, skoblem.

Turma w ziemy, drzwy proste z wrzeczadzem, skoblem.

Spizarnia, pobita gontem,

Арк. 71

Miasto Bazilia

Woda ze trzech stron oblewa, z czwartej strony – row y wal, na ktorem parkan z drzewa, glina oblepiony, dahem gontowem pobity. Terasz od wody waly sipą.

Bram do miasta trzy z bastami drzewianemy, nad niemy dahi gontowe z powietrznikamy.

Bast naroznih y w parkanie na roznih miejscach № 8. Wsitkie gontami pobite.

w ktorey komor dwie, iedna na drugiey. Drzwy do nih na zawiass(ach) z wrzeczadzemy, skoblamy. Tam Armatę chowaią.

Horodnie w kolo na dwoie, iedne nad drugieimi, w ktorich slahta y ludzie z siol swe rzeczy chowaią. Drzwy wsedzie proste z wrzeczadzimi, skoblamy.

Strzelba zamkową

Dzial spizanych w lozach na kolah okowanych № 4, iedno sie napadlo w posrodku.

Hakownic z srubah na trzech woskah № 18.

Hakownic prostih № 8.

Rucznicz hupczanek № 2.

Prohu beczka wielka, moze bicz kamieny 40.

Saletry pulbeczky.

Kul do dzial zelaznich, olowem oblewanih № 200.

Kul hakownicnih № 600.

Srotow do dzial № 150.

Ladunkow do hakownic nasipanih z kulamy 300.

Mieszczenie tak siedzą

Badowsky, lan 2

Demian Kokorika, lan 1

Dom p. starosczin sinkowny

Koritko, lan 1 ½

Demianicha, z domu zl(otych) 1//5

Misko Czehmistrz, lan 1 ½

Tomasko, lan 1

Dom Czirulikow, wolny

Oborsky, lan 1

Ratus nowo zbudowany, dahem gontowem pobity s wieziczka dla drzwonka z powietrzniakamy, glina oblepiony. W ktorim swietlicz dwie chedogih, drzwy na zawiass(ach). Piecze kaflowe. Okna z blonamy sklanemy. Sien wielka. Wrota stocziste.

Komor na rinku al(ia)s kramnicz, w ktorih przedaią, № 35.

Waznicze, woskoboinia, postrzagalnia, mostowę, pomierne y Ratusz z sinkiem dał xiążę ie(go) mczy pro re p(ubli)ka, za czo biora na kazdy rok per modum arende ad fiserem⁴¹² zł(otych) 100.

Piesak Zyd, z domu zł(otych) 2//10
Smoilo, Zyd, z domu zł(otych) 2//10,
tenze ma lan ½
Hriczko Stary, z domu zł(otych) 2//10,
tenze ma lanu ½
Hreory Raicza, lan 2
Wasko Chmielarz, z domu zł(otych) 1//5
Iczko Zyd, z domu zł(otych) 2//10
Dom p. starosczin sinkowny 1
Demko, lan 1
Dom arendarsky, lib(er)
Mosko Piesakowiz, z domu zł(otych) 2//10
Smoilo Stary, z domu zł(otych) 2//10
Lisz⁴¹³ Stary, lan 2 ½
Chwedina, lan ½
Andreas, z domu zł(otych) 1//5
Słoma Zyd, z domu zł(otych) 2//10
Teodorus Zyd, z domu zł(otych) 2//10,
tenze ma lan 1

Арк. 71 3В.

Dom Maiera Arendarza, lib(er)
Bartos, Zlotniczin maz, lan 1
Ian Sabelnik, lan 1
Pawel, z domu zł(otych) 1//5
Kurilo, z domu zł(otych) 1//5
Lenart, lan 1
Hreory Hładky, lan 1

Vlicza od Czerkwie Mostowey

Dom Czortkow, lan 1
Stasz, lan ½
Petro Strozenia, lan 1
Dom p. Mizoczkiego, lib(er)
Vllasin, lan ½
Bochdan Prihula, za listom xiążęcia ie-
(go) m(czi) lib(er)
Pop przeczisky, lib(er)
Lawrisiha, lan 1

Vlicza Kozłowa

Stepan, lan 1
Sklarz zamkowy
Bartos, swiecz p. starosczin
Zurik, lan 1
Ilko, lan 1
Sliwka, lan ½
Andrey Nowik, lan ½
Krasowsky, klucznik zamkowy
Konowal, lan ½
Sawka, lan ½
Andrey Koritko, lan 1
Ichnat, lan ½
Demko, lan ½
Iwan, lan 1
Moisieicha, z domu zł(otych) 1//5
Fedorko, lan 1
Kost, lan ½

Iwan Popowicz, czemerisz, lib(er)
Drapalo, lan 1
Zaharias Czemerisz, lib(er)
Misko, piekarz p. starosczin
Semen Czemerirz, lib(er)
Iaczko, lan ½
Iwan Przisiejny, lan ½
Haslan Czemerisz, lib(er)
Iasko Swiecz, lan ½
Dom Alexandra, slugi p. starosczone(go)
Danilo, lan ½
Panko, lan ½
Iwan, z domu zł(otych) 1//5
Stasiha, z domu zł(otych) 1//5
Czerkiew y skola ruska.

Apk. 72

Hrosz Zyd, zł(otych) 2//10
Isaak Czortek, zyd, zł(otych) 2//10,
ten ze ma lanow 4
Misan Zyd, zł(otych) 2//10
Iakub Zyd, nowik
Cantor zydowsky, lib(er)
Skola zydowska, lib(er)
Czczya Swiecz, zł(otych) 1//5
Czortek Barwierz, zł(otych) 2//10
Tkacz, lan ½
Maier Zyd, zł(otych) 2//10

Vlicza ku zamkowy

Czuhiliha, lan 1 ½
Klebowski, z domu zł(otych) 1//5
Ian Burmistrz, lan 3
Dom p. Prokopowicza, podstarosczie(go)
Sumowsky, czemerisz, lib(er)
Puskarz zamkowy, lib(er)
Tkacz p. starosczin
Wandzula Czemerirz, lib(er)
Czorkow dom, lan ½

Vlicza Woitowska

Radlo, z domu zł(otych) 1//5
Radlo Czemerisz, lib(er)
Siniczicha⁴¹⁴, zł(otych) 1//5
Pawel, lan ½
Marczin Zalozczky, lan 1 ½
Matwiew Siedelnik, lan ½

Tkacz, z domu zł(otych) 1//5
Mysko, zł(otych) 1//5
Roman, zł(otych) 1//5
Kozul, lan ½
Hriczko Przisiejny zł(otych) 1//5
Petrasz, lan ½
Aron, skolnik zydowsky
Maczko, lan ½
Iakub, z domu zł(otych) 1//5
Kuzma, rimarz p. starosczin
Tymko, lan 1
Laziebnik Zyd, zł(otych) 2//10

Olsowsky, lan 1 ½
Semen, lan ½
Iwan Przisiejny, lan ½
Mikolay, lan 2
Stepan, lan 1
Kowal Suhy, lan 1
Fedko, lan ½
Hreory Burmistrz, lan 1
Adam Balczerowicz, lan 1 ½
Pop spasky, lib(er)
Simko Koscielny, lib(er)
Marko, lan 1
Stronka, lan ½
Dobrosolowsky, lan ½
Golasky, lan 1
Iunaczicha, lan 1 ½
Ilko, lan 1
Lesko Kusnierz, lan 1
Pustka Ludziowa
Lawrin Balczewicz, lan 1
Prokop Pul, lan ½
Kriwosapka Czemerisz, lib(er)
Iubno, lanow 2
Kost, lanu ½
Hawrilo, lan 1
Demko, lanu ½
Steczko, sluga mieisky, lib(er)
Pawel, lan ½
Iaczik, lan 1

Арк. 72 зб.

Dmiter, lan 1 ½
Steczko, z domu zł(otych) 1//5
Lawrin, z domu zł(otych) 1//5
Mysko, z domu zł(otych) 1//5
Omelian, z domu zł(otych) 1//5
Tomko, zł(otych) 1//5
Iurko Popik, lan 1
Sarko, lan ½
Dom Sadowniczego, lib(er)
Kosciolek katoliczky y
plebania przy niem
Skola i spital, lib(er)⁴¹⁵.

Vlicza Spaska

Iedrzej, lan 1
Kazimierz, lan 1
Dom Steblowskiego, lib(er)
Symko, lan ½
Fedor, lanu ½
Laha, lan 1
Grzesko, lan 1
Semen Czemerisz, lib(er)
Stepan, lan ½
Wolowacz, lan 1
Olexa, lan 1
Iedrzej Kuznier, lan 1
Luczik, lan ½
Semen, lan ½
Iwan, lan ½

Арк. 73

Bakum, lan 1
Niekrasz, lan 1
Timko, lan 1
Onaczko Swiecz, lan ½
Iaczko Weliky, lan 1
Matwey, lan ½
Serhey, lan ½
Sewko Stadnik, lan ½
Kupacz, lan ½
Olexa, lan ½
Woronienia, lan 1
Iwan, z domu zł(otych) 1//5

Chwedey, lan 1
Iurko, lan 1
Woikowa, lan ½
Olexa, lan ½
Lewko, lan ½
Kornilo Czemerirz, lib(er)
Lucznik, lan ½
Lawrik, z domu zł(otych) 1//5
Mil, lanu ½
Chwesko, lanu ½
Matias, lanu ½
Ian Paduk, lan 1
Hawrilo, lan 1
Steczko, z domu zł(otych) 1//5
Saweczka, lan 1 ½
Bordun Czemerisz, lib(er)
Roman Balczewnicz, lan 1
Kalenik, z domu zł(otych) 1//5
Hriczko, lan 1
Ohrim, lan 1
Kalisz, lan 1
Lawrin, lan ½
Prilepka, lan 1
Czerkiew S(więtego) Spasa.

Vlicza Hnila

Dandzura, lan 1
Skarpetka, lan ½

Kowal zamkowy, lib(er)
Mazanczina, z domu zł(otych) 1//5
Maniuk, z domu zł(otych) 1//5
Adam Tkacz, z domu zł(otych) 1//5
Matias, lan ½
Mincziha, z domu zł(otych) 1//5
Makusiha, lan ½
Maczko Kolesniczenia, lan ½
Olescziha, zł(otych) 1//5
Dom p. Rzeseczkiego, lib(er)
Sapka, ribolow zamkowy, lib(er)
Iwan, lan ½
Olesko Oleinik, lan ½

Panko, lan ½
Harasim, lan 1 ½
Drapalo, lan ½
Polutach⁴¹⁶, lan ½
Matisz, z domu zł(otych) 1//5
Charko Kolensky, sluga p. starosczin
Dom p. Zarowskie(go), lib(er)
Misko, lan ½
Harasim, lan 1
Stasz, lan 1
Matias, sluga p. starosczin.

Vlicza Makuhowa

Torowko, z domu zł(otych) 1//5
Pokoty Sadowniczy, lib(er)
Onisko Krawiecz, lan ½

Арк. 73 зб.

Dmiter, lan ½
Lyluk, lan ½
Kowal Wielky, z domu zł(otych) 1//5
Marczin Swiecz, lan ½
Iasko Dubowiczky, lan ½
Sencziha, z domu zł(otych) 1//5
Steczko, lan 1
Roman, lan ½
Rewa, lan 1
Raidko, lan ½
Matysz, lan 1
Ian Ribolow, lan ½
Sacz Reznik, lan 1
Podkowa, lan ½
Pasko, lan ½
Dorosz, lan 1
Mikolaiecz, lan ½
Iwan, lan ½
Samson, z domu zł(otych) 1//5
Panczoska, z domu zł(otych) 1//5
Kowal Iwanko, lan ½
Lukasiha, lan ½
Wasil Lentwoit, lan ½
Stoczky, lan 2

Hawrilo, z domu zł(otych) 1//5
Michno, lan ½
Marko, lan ½
Lupina, lan 1
Andrey Kosy, lan ½
Dziadeczko, lan ½

Vlicza Wielka

Wrotny, lan ½
Proczik, lan 1 ½
Lula, lan 1
Fedko Swiecz, lan 1
Radko, lan ½
Mysko, lan ½

Vlicza Samuilowa

Boris, z domu zł(otych) 1//5
Lapicha, lan 1
Fedor Czorny, lan 1
Woitko Barwierz, z domu zł(otych) 1//5
Iwanicha, lan ½
Fesko, z domu zł(otych) 1//5
Pop woskrzesensky, lib(er)
Czerkiew Woskrzesenia
Grigiel Swiecz, lan ½
Radko, lan 1
Mostowiczka, sluga p. starosczin
Kamiensky, lan ½
Iaczko Zuk, klicznik⁴¹⁷ zamkowy
Pawel, lan ½
Ichnat Rzeznik, lan 1
Bochdan, z domu zł(otych) 1//5
Roman Ubostwo
Pawel Leta, lan 1
Daczko, lan ½
Senko, lan ½
Parhom, lan ½
Hriczko, lan ½
Turczin, sluska zamkowy
Petro, lan ½
Marko, z domu zł(otych) 1//5
Sebastian Powrozniak, lan ½

Vlicza Motowidlowa

Dolbewka, z domu zł(otych) 1//5
 Fedko, lan ½
 Maczko, lan 1
 Iwan Korczik, lan 1
 Lawor, lan ½
 Zwarzicz, lan ½
 Roman, lan ½
 Iuhno, lan ½
 Karp, lan 1
 Hawrilo, lan 1
 Mikula, lan ½
 Gaiowniczy zamkowy, lib(er)
 Kucz, lan ½
 Hawrilo, lan ½
 Sydor, lan ½
 Iarmol, lan ½
 Lewko, lan ½
 Miczko, lan ½
 Iaczko, lan ½
 Iaremko, lan ½
 Marczin, lan ½
 Dubrowny gaiowniczy, lib(er)
 Iurko, grabarz zamkowy, lib(er)
 Omelusko, lan ½
 Iwan, lan ½

Iaczko Swiecz, z domu zł(otych) 1//5
 Iarosz Swiecz, lan 1
 Danilo Kolboaska, czemerisz, lib(er)
 Woiczeh, lan ½
 Luczik, z dom, zł(otych) 1//5
 Petro, lan ½
 Timos Kusnierz, lan ½
 Dmitter, lan ½
 Hrapko, lan ½

Vlicza Czapolowska

Denisz Czemerisz, lib(er)
 Steczko, bednarz zamkowy, lib(er)
 Huscza, lan ½
 Luczciha, sluga p. starosty
 Elias, lan ½
 Anton, lan ½
 Senko, lan ½
 Luczik, lan ½
 Iwan Horosko, lan ½
 Samuilo, sluska zamkowy
 Lopaicha, z dom zł(otych) 1//10
 Andrey, sluga mieisky, lib(er)
 Rudczky, pisarz mieisky, lib(er)
 Iaczko Sczerban, lan ½
 Buhay, z domu zł(otych) 1//5

Apk. 74 3B.

Nikonicha, z domu zł(otych) 1//5
 Pawel Piowar, lan 1
 Dmitter, lan ½
 Steczko Sypliwy, lan ½
 Korney, lan 1
 Andrey, z domu zł(otych) 1//5
 Pasko, lan ½
 Kurilo, lan ½
 Wasil, lan ½
 Hlowka, sluska zamkowy, lib(er).
 Mysko, lan ½
 Danilo, lan ½
 Maczko, z domu zł(otych) 1//5
 Harko, lan ½

Timko Oleinik, lan 1
 Senko Tuczinsky, lan ½
 Vbostwa, czo nicz ne daią, chat № 9.
 Summa miesczan, ktorzy pole sieią, 235. Pod niemy roley – lanow 182. Z kazdego lanu placzą po czerwonomu zlotemu – ucziny zł(otych) 424//20.
 Owsa po maczy – cziny macz 182.
 Miesczan, ktorzy rol nie maią icst № 52.

Mosz Oleinik, lan ½
Timko Weliky, lan ieden
Trohim, lan ½
Lawrin, z domu zł(otych) 1//5
Iakim, lan 1
Kalenik, lan 1
Piotarz, lan 1
Mazanka, lan ½
Sadlo Martin, lan 1
Malinowska, lan 1
Iwan Sust, lan ½
Romanisin sin, lan ½
Wazar, lan ½

Placzą po zł(otych) 1//5 – uczyny to in
suma zł(otych) 60//20.

Domow zyduwskich 17. Placzą po
czerwoszewu – czyny zł(otych) 39/20.

Roley maia – lanow 7½. Placza tak-
ze po czerwoneu – czyny zł(otych)
17//15.

Sluzek zamkowich № 13.

Slug staroczinich № 11.

Domow wolnich № 21.

Vbostwa domow № 10.

Browarow arendarskich 3.
Slodowien takze № 3.

Pustką stojaczą № 1.

Pustih placzow № 53.

Apk. 75

Dwory slahecckie, z ktorih zadne(go) czinsu nie placza.

Dwor p. starosczin
Dwor pany Wildziney
Dwor pany Kutyowskiej
Dwor p. Wilgy
Dwor p. Godzimierskiego
Dwor p. Tasiczkiego
Dwor pany Biehowskiej
Dwor pany Przisiejczy
Dwor p. Godzimierskie(go)
Dwor p. Sultana
Dwor p. Brzozowskiej
Dwor p. Zagwinskiego
Dwor Stebleia, pisarza

Summa dworow ziemianskich wsitkih 13.

Parkanniczj

Demko gr(oszej) 17½
Ian Lach, lan 1
Bochdan, lan 1
Iwasko, lan 1
Harasim, lanu ½
Misko Lazebnik, lan ½
Sydor, lan 1
Kost Piekarz, lan ½
Parhom, lanu ½
Iwan, lanu ½
Wasko, lan ½
Hawrilo, lan ½
Pawel Hunczow, z domu gr(oszej)
17½
Hordey, z domu gr(oszej) 17½
Lapko, gr(oszej) 17½
Hriczko Krawiecz, gr(oszej) 17½
Petro Garczarz, gr(oszej) 17½

Czemeriszow albo strzelczow, ktorzy ma swih konieh w barwie xiążęcia ie(go) mczy sluzą, tak w mieszczie, iako y okolo miasta, № 15.

Tim mieszczenie pomagaia na strawe y barwę.

Maią pod soba roley lan 18½.

Pilip Kusnierz, gr(oszej) 17½

Iwasko, gr(oszej) 17½

Kalasz Piekarz, gr(oszej) 17½

Stepan Laziebnik, gr(oszej) 17½

Fedko Zubaty, gr(oszej) 17½

Iaczko Panesinia, gr(oszej) 17½

Dudczicha, gr(oszej) 17½

Арк. 75 зб.

Kalennik, gr(oszej) 17½

Iedrzej Slodownik, gr(oszej) 17½

Pawel Garczarz, gr(oszej) 17½

Pawlik, lan ½

Ian Nosz, lan 1

Karp Rudy, lan 1

Blasko Dziekcziarz, lan 1

Iwan Pilipow, lan ½

Woznicza p. stazosczin

Iwan Piekarz, lan ½

Pokinbroda, łan ½

Sydozczik, łan ½

Iaczko, lan ½

Iwan Pastuh, łan ½

Wasko Niekrasz, lan ½

Maczko Lach, łan ½

Mihailo, łan ½

Iarmoliha, łan ½

Maczko, łanu ½

Wasko Garczarz, łan ½

Skorczaczkza, gr(oszej) 17½

Kuzma, gr(oszej) 17½

Senko Cziesla, gr(oszej) 17½

Kasyanowa pustka

Wasko Pyskla, gr(oszej) 17½

Iaczko, gr(oszej) 17½

Petro Cziesla, gr(oszej) 17½

Summa parkannikow, ktorzy role maia, № 27. Pod niemy roley – lanow 16½. Placza po czerwonemu – czyny to zł(otych) 38//15.

Parkannikow, ktorzy z domow czinsz placza po gr(oszej) 17½, № 22 – uczini to zł(otych) 12//25.

Woznicza starosczin w parkanie, li- b(er).

Pustka w parkanie № 1.

Summa wsitkih parkannikow w Baziley 49 – przyhodzy czinsu od nih gr(oszej) 51//10.

Owsa macz 16½.

Komornikow, ktorzy konie maia, № 57. Daia czinsu po gr(oszej) 15 pol(skich).

Komornikow bez kony 91. Daia po gr(oszej) 7½ pols(kich).

Summa komornikow 148. Czinsu od nich zł(otych) 51//7½.

Folwarkow Mieskih

z ktorih czinsz placzą.

Pawel Horosko, gr(oszej) 17 ½
 Misko, z lanu zł(otych) 2//10
 Lewko Tucznisky, zł(otych) 2//10
 Senko z pullanu, zł(otych) 1//5
 Maibroda, zł(otych) 1//5
 Iwan Borko, zł(otych) 1//5
 Woiczeh Slepý, zł(otych) 1//5
 Hriniecz, zł(otych) 1//5
 Hriczko, zł(otych) 1//5
 Haiduk, zł(otych) 1//5
 Mysko, zł(otych) 1//5
 Sawka, zł(otych) 1//5
 Omisko, z lanu zł(otych) 2//10
 Bondarenia, z lanu gr(oszej) 2//10
 Wasilowsky, zł(otych) 1//5
 Olexa, zł(otych) 1//5
 Wasko Mostowniczy, zł(otych) 1//5
 Wascziha, zł(otych) 1//5
 Kost, zł(otych) 1//5
 Daczko, zł(otych) 1//5
 Wasko, zł(otych) 1//5
 Iaremko, zł(otych) 1//5
 Iwan, zł(otych) 1//5

Czorny, zł(otych) 1//5
 Kurilo, zł(otych) 1//5
 Iwan Woronienia, zł(otych) 1//5
 Misko Teteruk, zł(otych) 1//5
 Proczik, zł(otych) 1//5
 Popieleczky, zł(otych) 0//17 ½

Summa folwarczanow 29.

Przihodzy czinsu z nich zł(otych) 37//10.

Owsa z lanow 15 ½ – macz 15 ½.

Summa summarum wsitkiei osadi miasta Baziley ys wolnemy domami 475.

Czinsu dorocznego przihodzy od nih zł(otych) 682 // 12 ½ .

Owsa macz 221 ½.

Na staw dawaią z kazdego domu tak w mieszczie, iako y w parkanie, takze folwarkow po gr(oszej) 6 lit(ewskich) – uczwy z domow 382 zł(otych) 95//15.

Haidukow w barwie 15 mieszcianie wiprawuią swim kostem na posługę xiążęcia ic(g)o mczy.

Apk. 76 3B.

Staw pod miastem na Sluczey-rzeczce, który oblewa trwy strony miasta. Tego nie spuszczią, ale mieszcianie stawowe placza na kazdi rok, iako sie wissey piasalo.

Staw drugi, ktori Maharinskiem zową. Spust za zł(otych) 70.

Mlin na stawie pod miastem o dwu kolah macznih y stepy.

Mlin drugi na stawie Maharinskiem, w ktorim kolo iedno maczne y stepy.

Armata mieiska

Smigownicz dlugih 4.

Hakownicz № 27.

Olowu stuk 3, kamieni 40.

Ladunkow hakowniczych nasipanih prohem № 700.

Kul hakowniczych, olowem oblewanih, № 2070.

Prochu barel 5.

W czegah rzemiesticnih

V sewczow hakownicz 3.

S tich mlinow y z wsich, w siolach, na swim miejscu mianowanich, slodownia, browarem, sinkiem gorzalky, mitem etc. daią zydowie arendy do roku zł(otych) 4460.

Poczina sie arenda od Trzech krolow wedlug stare(go) kalendarza na cztery raty:

- 1 rale na Wielkanoc
 - 2 – na S(więty) Ian
 - 3 – na S(więty) Mihal
 - 4 – na 3 krole
- po zlot 1115

Wieprzow we mlinie karmia na kazdą czwierz roku 10.

Prohu kamieny 2.
Olowu kamieni 2.

V kusniecchow hakownicz 3.
Prohu kamieni 3.
Olowu kamieny 2.
Kul kop 4.

V rzeznikow hakownicza 1.

V kowalow musnetow 2.
Prohu funt 10.
Olowu kamien 1.
Ladunkow № 30.

Rusnicz y pulhakow u mieszczan 259.
Rochatin № 62.

Apk. 83

Zrebczow u mieszczan bazyljskich na staniu.

Tarant czisawy lissy.
Gniadi.
Sywy iabkowaty.
Brudnosiwy, obie nodze za kut biale,
D⁴¹⁸.
Iasnodropiaty z kosą.
Spakowaty lissy, noga zadnia biala, D.
Gliniasty z kosą lissy.
Zwrona srokaty, D.
Tarant czisawy.
Tarant zczisawa [kuszy].
Tarant zczisawa tarantowaty bialo.
Gniado tarantowaty, D.
Czisawy tarantowaty z gwiazdą.
Zgniada tarantowaty..
Zgniada tarantowaty z gwiazdą, D.
Zczysawa tarant lissy, D.
Zczisawa tarantowaty, D.
Bialy czisawo tarant, D.
Bialy czisawo tarant, D.
Bialy zczisawa tarant, D.
Gliniasty z gwiazdka.
Gliniasty.

Czysawy, gwiazda w czele, noga
zadna bialą po koł, D.
Spakowaly lissy.
Wilczaty, grziwa y ogon czarny, D.
Wilczaty, ogon y grziwa czarna, D.
Dropiaty lissy.
Czisawy tarant, D.
Czisawy tarant, D.

Summa zrebczow 34, miedzi niemi
drigant – 18.

Woznikow rozdanih czug 3
Czisawih lissih trzy, nogi po kola
ma biale – czug 1.
Cziemnoczisawih trze⁴¹⁹, u dwuh
gwiazdy w czele – czug 1.
A cztery bez odmiany.
Cziemnoczisawich – czug 1.

Iasnodropiati z kosą
Gniady, D
Gniady, D
Wilczati z gwiazdą, ogon y grziwa
czarne
Gniady, D

Арк. 83 зб.

Dabrowi y gaie wloscy Bazelysky

1. Pod miastem gai brzozowy niemaly.
2. Dabrowa od Nowih Czuhilow iusz barzo rzadka.
3. Tamze zapust brzozowy.
4. Dabrowa mieiska od Malego Lazuczinka.
5. Gay w Korczowcze y Tereskowczah y Wolyczy, ktore(go) iest na mile polską.
6. Dabrowa przy Wolicy podrosła chrostem rozmaitem.
7. W Zerepkah gai brzozowy.
8. W drugih Zerepkah, Nowich, gai brzozowy niemaly.

Zapust w Lazuczinię dla pasieky.

W siolach, czo sludzy trzimaią.
W Kolkah p. Trzeczisky zapuscil gai ktore(go) iest na milę.
V pany Kulyowskiey zapust.
W Teskah dabrowy potrose.
W Zezulinczah zapust dobry.
W Smerkach lasek y zapust.
W Serokodubiu dabrowa y zapust⁴²⁰.

Folwark Lazuczyn.

Budowanie dworne pod sloma, w ktorym sien, piekarnia y komor dwie naprzeczinko. Drzwy wsedzie proste na biegunach.

Piwnicz a w sieni dla nabialu, do ktorey drzwy z wrzeciadzem, skoblem.

Komora na podworzu y sernik z hrostu plecziony, slomą pokryty.

Chlewow dla bydla z hrostu pleczionih, sloma kritih № 2.

Obory odarte, plotom zerdzianem ogrodzone.

Ogrod dla iarzin wielky, plotem chrosczianem, a czeszcz iedna od wody – zerdzianim ogrodzony.

Gumno czestokolem ogrodzone. Klonia z linia debowego, sloma pokryta. Wrota ze dwu stron, przy nich skoble zelazne dla zamikania, klodka z kluczem.

W tim gumnie zboz

Zyta starego stert 26 po kop 60,
ma bicz kop 1560.

Zyta 1613 stert 4, kop 368 ½.
Zitta 1614 stert 6, kop 426.
Psenicze 1611 stert 2, kop 94.
Psenicze 1612 sterta, kop 60.
Psenicze 1613 stert 2, kop 140.
Psenicze 1614 stert 2, kop 106.
Ieczmienia stare(go) sterta, kop 84.
Ieczmienia 1614 sterta, kop 60.
Grochu starego sterta wielka 1.
Grochu 1614 sterta 1.
Owsa stare(go) stert 3, kop 255.
Owsa 1614 stert 2 kop 188.
Prosa starego stert 3 y stog,
w nich kop 253.
Prosa 1614 stert 2, kop 167.

Wisiano na zime

Zitta macz 46.
Psenicze macz 7.

W spizarny

Owsa macz 56
Siemienia macz ½

Арк. 87 зб.

Na oborze bydla

Krow oczielonich 13,
Pierwiastek 2,
Krowa nadziezna 1,
lalowih krow 8, –

Buhauiow № 2.
Byczkow ozimkow 3,
lalowek № 2 – 5.

Summa bydla stare(go) 31.

Bidliczek 1615 8,
Byczkow 1615 7 – 15

Siolo Lazuczyn Wielky

Poddanih dworzicznih 26
Kucz Teplik
Kurilo Morosz
Iwan Zubko
Ziniecz
Stepan Sarko
Proczik
Hriczko Klisz
Trohim Krodko
Iaczko Plaxa
Charko
Kowal
Bezbrodczenie
Lochwin
Senko

Swiny in co(m)mun(ium) 27.

Kur prostih № 25.

Kaplonow 10.

Gesy starich 20.

Pawel Ribka

Illiasz

Lewko

Awram

Mazanka

Ichnat

Iaczko

Wasil Ptasnik

Olesko Kapusta

Supron

Kowalik

Semko Syka

Apr. 88

Puldworzicznih 14

Iwaniecz Trohimow

Ianko Hriczai

Lada

Tribroda

Zeleny Iwan

Iowlasz

Stepan Awramow

Iwan Skoczen

Klimko Sarczenia

Osy

Daczik Syczenie

Woitko

Chodorowsky

Kapustenia

Podsusiedkow 26

Chweniha

Marczin

Iakim

Maxim

Odisko

Iuhim Sulha

Iaremko

Panasz⁴²¹

Chwedko

Luczka

Stepan Roza

Maczko

Roman⁴²²

Iwach

Sluzek zamkowi 4.

Hawrilo Iamicz

Awram Mielnik puldwo(rzyszcza)

Chwedor Dziesiatnik

Andrzej Wattanan

Petro Haiduk

Karczma wiezdna, sloma krita.

Suma wsitkich 74.

Czinsu placza po gr(oszej) 20 pol-
skich. Owsa po miercze. Kaplonow
po 2. Po gesy. Iaicz po 20.

Puldworziczny – polowe tego daię.
Podsusiedky – po gr(oszej) 6 li-
t(ewskich).

Suma pieniedzy zł(otych) 28//15.

Owsa Macz 33.

Kaplonow 66. Gesy 33.

Iaicz kop 4//2.

Ialowicz vrokonich № 2. Baranow
4. Wieprzow 2.

Staw w siele, ktoremu spust tego
roku przypada, pospolu z koturzin-
skiem, chodzy.

Korzicha
Iaczko Lewkow
Matysz
Iwan Lohwinow
Steczko Czorny
Ianko⁴²³
Hrycz
Chwedorecz
Mysko
Chwedor Bor
Borowik
Iwan Nowik

Stawkow 3 pod Horodiszczem moze
bicz za spust zł(oty)ch 30.

Mlin do arendy mieiskiey nalezy.

Арк. 88 3В.

Siolo Lazuczinek Mały

Do Lazuczina robią.

Budowanie dworne stare, nadpustoso-
ne, snopkami posite, w ktorim sien, izba
biala bez piecza. Okien trzy z okienni-
czamy. Lawy w kolo. Kownata y komor-
ka potrzebna. Drzwy oboie proste na bie-
gunach.

Piekarnią prosta, w niey stolek mały,
lawka. Piecz prosty. Lawy.

Piwniczka na podworzu z tina debo-
wego. Drzwy proste na biegunie.

Sernik draniczamy pobity.

Starewka w slupy rabiona, snopkamy
pobita. Komorka sloma posita. Komor-
ka druga snopkamy posita. Do obudwu
– drzwy na biegunach proste.

Sad iableczny y sliw po czesczy, til-
ko z jedney strony ogrodzony. Owocz do
zamku p. starosta zabiera.

Gumno puste, czestokolem ogrodzone.
Klonią do Czuhłow przeniesiono.

Obora tinem debowem ogrodzona.
Chlewow dwa sloma nakritih.

Ogrodow dla iarzin № 2.

Poddanich cziaaglih 4

Ohrim
Busko
Chwedko⁴²⁴
Kost

Puldworzicznih 14

Denisz
Bloska
Anton
Niczipor
Iwasko
Roman
Kurilo⁴²⁵
Tubusczenia
Iakowiecz
Marko
Borisenia
Dubrowa
Iwan Bobrik
Ilko

Podsusiedkow 11

Iaczko
Iaczko Holodko
Maczko Dziesiat(nik)
Hriczko
Pawel
Ichnat
Andruh⁴²⁶
Iakub
Dudka Bloska

S te(go) dworza y ogrodow, od mieska-
nia bierze p. starosta naimą zł(otych) 4.

Pawel
Demid

Wollanikow № 7

Hricz Iakowczow
Maniecz
Ilkow Sin
Andrey⁴²⁷
Illiasz
Borisenia
Hricz, Nicziporow brat

Karczma
Melnik

Suma wsitkih 37.

Арк. 89

Czinsu placzą po gr(oszej) 24 pol-
sk(ich). Owsa po maczy. Kaplonow po 2.
Po gesy. Iaiecz po 10.

Poldworziczny – polowicze tego.

Podsusiedky – po gr(oszej) 6 lit(ew-
skich).

Suma czinsu zł(otych) 11//16 ½.

Owsa macz 11.

Kaplonow 22. Gesy 11.

Iaiecz kop 1//50.

Ialowicz vrokowih №1. Baranow 2.
Wieprza 1.

Stawow spustnih № 3.

1 staw – zł(otych) 130

2 staw – zł(otych) 30

3 maly – zł(otych) 25

Mlinek o iednem kole macznem y ste-
py. Do arendy Bazyliskiey nalezy.

Pasieka w Malem Lazuczinku. Tiniem
debowem ogrodzono. Chata dla pasiecz-
nika. Piwnicza dla pszol stawniamy osta-
niona.

Pczol wistawiono № 80.

Siolo Koturzincze

Do Lazuczina robią.

Poddanah Dworzicznih 31

Charko Zaruden
Chwesil Zarudenie
Pawel Zankowicz
Kondratowicz
Nester Krogulecz
Hawrilo Trusczenie
Tysko Zeleznik
Borisczenieta
Kowalicha
Chwedor Prilipka
Senniczka wdowa
Iwan Koth
Martin Belnik
Dmiter
Maxim
Olexa, Omelaskow sin
Iwan Podolinnik
Lukian Gierenia
Pana Horuk
Wasko Haczisin
Iaremko
Didik Iwan
Iusko Gierenia
Martin Multanczenie
Timko Trusczenie
Demczicha

Iusko Hawrilecz
Pawel Smotrik
Wasko Orabczenia
Andrey Podolinny
Klimko Samsonienie

Puldworzicznich 14

Iwan Kuzub
Kacz Gierenia
Nesterenia
Panko
Vstyaniacz
Misko Zelezniakow
Masko⁴²⁸
Senniczek
Barannik
Bartko
Omelian
Hricz Pawlow
Kowalenia
Przilepczenia

Podsusiedkow 11

Iwan Kowalenie
Potap Zelezniakow
Pawel Molczan
Puzirina
Owdyecz
Choma Ribolow
Dmiter Sahnov [...]
Chwedor Swiecz⁴²⁹
Karp Hawrilczin
Chwedor

Choma Sluska
Hricz Sluska
Chwedor Dziesiatnik
Melnik ma dworzycza

Karczma wiezdna.

Suma wsitkih 61.

Czinsu z dworziscza po gr(oszej)
20 pol(skich). Owsa po maczy. Ka-
plonow po 2. Po gesy. Iaiecz po 10.

Puldworziczny – tego polowicze.

Podsusiedky – po gr(oszej) 6 li-
t(ewskich).

Suma czinsu zł(otych) 28//2 ½.

Owsa macz 38.

Kaplonow 76.

Gesy 38.

Iaiecz kop 6//20.

Ialowicz vrokowih 3⁴³⁰. Baranow'6.
Wieprzow 2.

Dzisieczine pszelną, u kogo pczoly
szą.

Staw wielky, ktorego spust tego
roku przypada 9 pospolu z Lazuczini-
skiem, zł(otych) 1000.

Mlin, w ktorem kol macznih 2,
stepne 1. Do arendi mieskiej należy.

Apk. 90

Folwark Korczowka

Dworzec czestokolem ogrodzony.

Budowanie stare pod słomą, w ktorem sien, piekarnia, komora z drzewa. Drzwy proste na biegunach.

Staienka mala z drzewa rabiona.

Sernik na palah, pleczoney, sloma kryty.

Piwnicza dla nabialu, sloma nakrita.

Do niey drzwy proste na biegunach.

Stadnicza dla stada s hrostu pleczonea, plotem tiniowem ogrodzona.

Gumno czestokolem ogrodzone. Wrota proste, zerdziane. Klonia w slupy rabiona, sloma pobita. Wrota dwoie stocziste na biegunach. Fortka poboczna na biegunah z wrzeciadzem, skoblem.

W gumnie zboz

Zitta starego stert 4, kop 315.

Zyta 1612 stert 2, kop 155.

Zitta 1614 sterta 1, kop 70

y brog 1 kop 60.

Surzku stert 3, kop 210.

Ieczmienia starego sterta, w ktorey kop 50.

Apk. 90 3B.

Siolo Korczowka

Poddanih dworzicznich 23

Melesko

Chwedor Kuczenie

Holod

Sawka

Masiuta Kurilczicz

Sczesny

Kuzma

Martisenie

Choma

Romaniecz

Hodailo

Ieczmienia 1614 sterta, kop 72.

Ghochu starego stert 3 ½.

Prosa starego stert 1.

Owsza brog 3, kop 240.

Hreczky sterta 1, kop 70.

Wisiano na zime

Zytta macz 38.

Psenicze macz 11 ½.

W spizarny

Owsa macz 22.

Prosa macz 5 ¾.

Siemienia konopnego macz ½.

Na oborze bydla zadnego niemasz, tilko vrokowich ialowicz, ktore maia czieleta, № 5.

Pasieka czestokolem ogrodzona, w ktorey zhowano pczol № 50, a umarlo pczol № 6.

Podsusiedkow № 28

Hricz Meleskow

Iachnienie

Iwan Sawczin

Martin Dziad

Uzlicha

Hriczka Klich

Ilko Borodaty

Moisiej

Ilko

Mirosz

Perekislo

Dmitrik

Matwiey Mihnienie⁴³¹
Wicziporenie
Omelian
Anton
Iusko
Iusko
Tukalenia
Stepanienie
Sawka Skoropar
Iusko Kupczenie
Welisko Bednarz
Anton Tukalenia
Stepanienie

Puldworzicznych 24

Nezensenia
Hriczko Rudko
Roman
Hriczko Sytak
Sien Lypinosz
Sokirzenia
Iwasko Homienia
Kowal
Czernik
Stepaniha
Kondratiha
Horbaczenia
Wasko Nichnowicz⁴³²
Iwanyrz Worok
Karp
Lesik
Iwan Chmara
Pawel
Sawka Boch
Marko
Masiuta
Potap
Iasik Milnow
Lasko

Iwan Maiba
Herman Dziesiatnik⁴³³
Zaruczky
Kurilo
Tysko
Luczik
Matwiey
Iurko
Hrisko
Lazarenie
Smal
Senczicha
Tarara
Kuznita⁴³⁴
Czehina
Sydor

Wattaman
Haiduk

Pop przy czerkwy

Szczesny Ptasnik
Dyak

Karczem dwie. Iedna w siele, druga
w polu, na goszczinczu. Obiedwie do
arendi mieiskiej należą.

Suma wsitkiego podimia 82.

Czinsu z dworziscza po gr(oszej)
20 polskich. Owsa po miercze.

Kaplonow po 2. Po gesy. Iaiecz po
10.

Puldworziczny – tego polowicze.
Podsusiedky – czwartą czeszcz, po
gr(oszej) 6 lit(ewskich).

Suma s tego siola przihodzy

Pieniedzy zł(otych) 30//10.

Owrza macz 35.

Kaplonow № 70.

Gesy № 35.

Iaiecz kop 5//50.

Ialowicz № 4. Baranow № 8. Wie-
przow № 4.

Dziesieczine pszelna, u kogo pszoly
szą daią.

Stawkow trzy, ktorih spust zaprzedaia
za zł(otych) 60.

Mlinek, kolo jedno maczne – do aren-
dy Bazyliskiej

Folwark Tereskowcze

Dworiecz tiniem debowem oagro-
dzony, iedne stronę wodą oblewa.

Dom gospodarsky o dwu wierz-
hach, sloma pokryty. W niem sien,
swietlicza, komora z niey, prekamia
przeciwiwo swietliczy, spizarnia z sie-
ny. Drzwy na zawiass(acgh) z wrze-
cziadzmy, skoblamy.

Golebnikow trzy na stupah, sloma
krite.

Piwnicza z sieny z debiny. Drzwy
na biegunah z wrzecziadzem, sko-
blem.

Staienka z hrostu plecziona, sloma
krita. Wrota proste na biegunah.

Obory z hrostu pleczione, sloma
krite. Chlewow dla drobu № 2.

Browar, slodownia y studnia czebro-
wana przy dworzę. Arendarz trzyma.

Gumno tiniem debowem ogradzo-
ne. Klonia nowa, w slupy zrabiona,
sloma pobita. Wrota ze dwu stron z
wrzecziadzmy, skoblamy. W ktorey
sasiekow dla sipania zbow № 4.

W tim gumnie zbow

Zyta starego stert 6⁴³⁵.

Zitta 1613 sterty 2⁴³⁶, kop 107.

Zitta 1614 brog 1 ½, kop 95.

Арк. 91 3В.

Psenicze starey stert 2.

Psenicze 1614 brog 1 ½, w ktorih kop
86.

Psenicze iarey starey sterta 1.

Ieczmienia starego stert 6.

Ieczmienia 1613 sterta 1.

Ieczmienia 1614 sterta, kop 132.

Gumno za Malinkamy.

Psenicze 1612 stert 2.

Prosa sterta 1.

Owsa 1612 sterta 1.

Hreczky 1614 sterta 1.

Wisiano na zime

Zytta macz 14 ½.

Grochu starego sterta 1.
Grochu 1614 brog 2.

Owsa starego stert 9.
Owsa 1612 sterta 1.
Owsa 1613 stert 4.
Owsa 1614 sterta 1, w niey kop 75.

Prosa starego 1 ½.
Prosa 1614 sterta 1, kop 104.

Gumno w polu

Zyta starego stert 4.
Surzku starego stert 3.
Owsa starego stert 7.

Psenicze macz 7.

W spizarniach

Owsa macz 37. . .

Na oborze Bydla nie marz, tilko woly.

Wolow roboczich 20,
Bykow nieukow 11,
Byczkow ozimkow 9

– 40

Skor marlicz № 2.

Kur prostih 43.
Kapl(onow) 36.
Geszy № 41.

Apk. 92

Stado xiążenia le(go) mczy

Klacz starich № 68.

Gniada z gwiazdką.
Czysawa.
Siwa zrebna.
Siwa zrebna.
Czysawa.
Kara zrebna.
Wrona.
Gniada zrebna.
Gniada z gwiazdką.
Czysawa lissa zrebna.
Czysawa zrebna.
Czysawa lissa.
Dropiata zrebna.
Wrona zrebna.
Czysawa lissa zrebna.
Czysawa lissa.
Płowa zrebna.
Płowa z gwiazdką.
Płowa z gwiazdką.
Spakowata zrebna.
Dropiata mała zrebna.
Biała zrebna.

Czysawa z gwiazdką.
Czysawa.
Płowa lissa zrebna.
Gorcziczata zrebna.
Gniada zrebna.
Czysawa kosata zrebna.
Gniada.
Misata.
Dropiata zrebna.
Gniada zrebna.
Kara z gwiazdką.
Czysawa.
Wrona zrebna.
Czysawa.
Dropiata.
Czysawa.
Gorcziczata.
Biała.
Biała kosata.
Wrona kosata.
Gniada.
Wrona.
Gniada.
Wilczata.
Gniada lissa.

Iasnospakowata.
Biała zrebna.
Czysawa lissa zrebna.
Wrona z gwiazdką.

Wrona lissa zrebna.
Gniada lissa zrebna.
Dropiata.
Mysata.
Gniada.
Gniada kosata.
Gniada.
Dropiata lissa.

Арк. 92 зб.

Biała zrebna.
Czysawa lissa.
Siwa.
Sywa.
Dropiata.
Czysawa lissa.
Czysawa z gwiazdą.
Dropiata.
Dropiata zrebna.

Klacze dwulatki 11

Wrona lissa.
Gliniasta.
Gniada.
Wilczata z czarnem ogonem y grziwą.
Gniada.
Gniada.
Gniada.
Gniada tarantowata.
Gniada.
Gniada.
Gniada tarantowata.

Konikow trziletnich 4

Gniady.
Sywy⁴³⁷.
Wrony.
Czysawy, bialonogy.

Konikow dwulatkow 14

Gniadi tarantowaty.
Spakowaty.
Wrony.
Mysaty.

Czysawy lissy.
Czysawy.
Czysawy drugi.
Wrony tarantowaty.
Wrony.
Gniady.
Wrony.
Gniady.
Wrony.
Plowy tarantowaty.

Konikow anno 1614 № 10

Gniady.
Czysawy lissy.
Gniady lissy.
Gniadi lissy, bialonogi.
Dropiaty lissy.
Kary lissy⁴³⁸.
Gniady.
Gliniasty kapturowaty.
Spakowaty lissy.
Wrony lissy.

Klaczek anno 1614 № 13

Spakowata z gwiazdką.
Gniada.
Czysawa bialogrziwa.
Czysawa lissa.
Iasnogliniasta kapturowata.
Sparowata lissa⁴³⁹.
Gniada lissa.
Czysawa lissa.
Wrona lissa.
Dropiata.
Plowa.

Gniada.
Dropiata kapturow(wata).

Suma stada 121.

Drigantow № 2
Wilczaty bialonogi.
Gniady.
Skor marlicz № 19⁴⁴⁰.

Арк. 93

Siolo Tereskowcze

Poddanih dworzicznih 10

Misko Mostowy, stadnik
Petrik
Lohwinicha
Hricz Naumczicz
Chwedor Deskowicz
Hawriliha
Deczik Desczisin
Andreiko
Martin Czarny⁴⁴¹
Sen Stadnik

Puldworzicznih 9

Iaczko Wolosiniecz
And(rez) Towsty
Manuilo
Dachno
Sesik Sinkar
Melesko Podsus(idok)
Kucz
Seniow Sahnó
Kurilo

Podsusiedkow 21

Kurilo Pastuh
Stupka Wasko
Lechno⁴⁴²
Woitko
Ohrim
Haczko

Harasim

Wasko
Stepan Dudka
Wasko Panasowicz
Petrik Kozarka
Chwedor Naum
Serhey⁴⁴³
Chwedko Stepowky
Sahnó Babicz
Krawiecz⁴⁴⁴
Polorysz
Iwan
Troczyk
Hrycz
Nadworny

Iasko Sluska
Suszczenieta Sluska
Luczka Dziesiatnik
Timko Melnik

Chata arendarska

Karczma wiezdna

Suma wsitkich 46.

Czinsu z dworziszca po gr(oszej)
24 pol(skich). Owsa po miercze. Ka-
plonow po 2. Po gesy. laiecz po 10.
Puldworziczny – polowe tego daią.
Podsusiedky – po gr(oszej) 6 li-
t(ewskich).

Staw spustny zł(otych) 130.

Mlinek o jednym kole macznem y
stepy – do arendy mieiskiej nalezy.

Apk. 93 зв.

Suma s tego siola przihodzy

Zł(otych) 16//25.

Owsa macz 14 ½.

Kaplonow 29 ½.

Gesy № 14 ½.

Iaiecz kop 2//25.

Ialowicz № 2. Baranow 4. Wieprow 2.

Dziesieczine pszelna daią.

Haiduka stawia z Malinkamy 1.

Siolo Malinki albo Tribuhowcze

Do Tereskowicz robią.

Poddanich cziaглиh 3

Warawa

Ѓ limko Trohimienie⁴⁴⁵

Martin

Puldworzicznich 7

Tysko

Warawienie

Sczerban

Philip⁴⁴⁶

Martinow sin

Sen Simko

Brachwa

Podsusiedkow 10

Korney

Abracham

Kozobuczky

Welnianka⁴⁴⁷

Wolosin Iurko⁴⁴⁸

Martin Niepiywoda

Miczik

Makowiczky

Andrei Dubrowy

Opansky

Sluskow № 4

Sewerin

Zamoryko⁴⁴⁹

Koriczky

Iakubowsky

Iwan, pop przy czerkwy

Karczma do Arendy mieiskiej

Suma wsitkih 25.

Pustek 3.

Cziny inse powwinosczy iako w
Tereskavczah.

Summa pieniedzy zł(otych) 7//21.

Owsa macz 7 ½.

Kaplonow 11.

Gesy 5 ½.

Iaiecz kop 1//5.

Ialowicze urokowa 1. Baranow 2.
Wieprza 7.

Stawek spustny zł(otych) 25, teraz
mu spust przipada.

Folwark Wolicza

Dwor taniem debowem ogrodzony.
Budowanie słoma pokrite, w ktorem sien, piekarnia prosta, swietlicza z kownata. Drzwy na zawiass(ach). Piecz kahlowy. Okna bez blon. Komorka potrzebna, drzwy na biegunie.

Piwnicza dla nabialu, do niey drzwy proste, zamek drzewiany.

Golebnikow dwa: ieden draniczamy pokryty, drugi słoma kryty.

Obory dla bydla z hrostu plecione, słoma nakrite. Chlew dla drobu ieden.

Ogrodow dla iarzin ogrodznich czestokolem № 2.

Gumno taniem debowem ogrodzone. Wrota proste zerdziane. Klonia nowa, snopkamy posita. Wrota ze dwu stron na biegunach. Zasielow 2.

Spizarnia z tinia debowego, słoma nakrita. W niey showanie dwoie, drzwy na biegunah, zamky drzewiane.

Plewnik z tinia debowego, słoma pokryty.

Арк. 94 3B.

Gumno w polu
Ieczmienia sterta kop 70.
Owsa stert 2, kop 130.

Gumno od Korczowky.
Zytta stert 2, kop 140.
Prosa stert 2, kop 100.

Wisiano na zime
Zytta macz 25 ¼.
Psenicze macz 8.

W spizarny
Owsa macz 16.
Hreczky macz 11.
Ieczmienia macz 10.

W tim gumnie zboz

Zytta stare(go) stert 5, w nih kop 500.

Zytta 1613 stert 2, kop 200.

Zitta 1614 brog 4, w nich kop 260.

Psenicę wsitkę pomloczono.

Ieczmienia stert 2, kop 170.

Ieczmienia 1613 sterta, kop 50.

Grochu stare(go) stert 1.

Grochu 1614 sterta 1.

Owsa starego sterta, kop 200.

Owsa 1614 sterta, kop 100.

Prosa brog 1, kop 100.

Gumno w dabrowie

Zyta stert 10, kop 935.

Ieczmienia sterta 1, kop 100.

Owsa stare(go) stert 4, kop 300.

Owsa 1612 stert 3, w nih kop 270.

Siolo Wolicza

Poddanich dworzicznih 18
Charko
Duniecz
Stasko
Beznoszczicha
Daczicha
Lasko
Andrurz
Chwediczenie
Chwedor⁴⁵⁰
Konas Iaholnik⁴⁵¹
Konasz Swetcz
Pilip Swestuk
Iwan Kwacz
Sydor Kremesz

Na oborze bydla zadnego niemasz, til-
ko p. starosczone bydlo y swinie w tem
folwarku.

Iwasinicha
Iucz Tutizko
Iurko Hudoba
Browczih

Puldworzicznih 18

Choma
Martin
Dmiter
Hricz Daczkow
Hil
Klimko
Onisz
Iuhim Swiecz
Pilip Czarny⁴⁵²
Teresko
Hriniecz
Marko
Busma
Moreniecz
Senko Swiecz
Kruticha
Roman Wilk
Martin Wilk

Trzecinnikow 28

Charkowa
Olesko Blisz
Wasiuta Swiecz
Ichnat
Maczek
Maxim Kusnierz⁴⁵³
Martin Czirow
Iurko Czerewaty
Holhun
Mihailo
Misko
Mihailo Sereda

Kostuk Czarny
 Simko Lah
 Kostuk Mały
 Iwasko
 Hawrilo
 Trohim
 Denisz⁴⁵⁴
 Meraycz
 Fedor Stasko
 Kurilo
 Kaletka
 Wytko⁴⁵⁵
 Magier
 Kapacz
 Petro
 Senko

Podsusiedkow 11

Nazaricha
 Matwiej
 Zyniecz
 And(rey) Kusnierz
 Ichnat Haiduczko
 Smacznicha
 Kupicha⁴⁵⁶
 Macziek Holak
 Holup Ubost(wo)
 Haluska Dzies(iątnik)
 Koltunicha

Sluskow 5

Morhun
 Iakub Lesniczy
 Senko Lesniczy
 Matwiej Pasiecznik
 Martin Lesni(czy)

Karczma do arendy mieiskiej należy.

Czerkiew nowa. Pop lib(er).

Suma wsitkich 82.

Czinsu cziagli po gr(oszej) 24.
 Owsa po miercze. Kaplonow po 2. Po
 gesy. Iaiecz po 10. Iako wse siola.

Suma czinsu zł(otych) 31 // 24 ½.
 Owsa mierek 36 ¼.
 Kaplonow 63 ¼.
 Gesy 31 ½.
 Iaiecz kop 5//53.
 Ialowicz wrokowih № 4. Baranow
 8. Wiepraw 4.

Dziesieczine pczelna daią.

Staw na polu, ktorego spust zł(o-
 tych) 20.
 Drugi stawek w siele, nie spustny.

Folwark Zerebky

Budowanie dworne słomą pokrite,
 w ktorim sien, piekarnia, komora na-
 przeciwko. Drzwiy wsedzie proste.

Piwniczka na podworzu y sernik.
 Golebnikow trzy.
 Chlew dla swiny.

Ogrodow dla iarzin № 3.

Gumno czestokolem ogrodzone.
 Wrotą proste zerdziane. Klonia z tinia
 debowe(go), snopkami pobita. Wrota
 do niey ze dwu stron, skladane.

W tim gumnie zboz
 Zitta stare(go) stert 4, kop 290

Zyta 1612 stert 2, kop 120.
 Zyta 1613 stert 3, kop 260.
 Zitta 1614 stert 1 ½, kop 120.

Psenicze sterta 1, kop 90.
 Psenicze szlerek, kop 17.

Owsa starego stert 3, kop 170.
 Owsa 1614 sterta 1, kop 100.

Ieczmienia sterta, kop 34.
 Kosonego sterta, kop 30.

Grochu sterta 1.

Prosa starego stog, kop 30.
 Prosa 1614 sterta, kop 40.

Hreczky sterta, kop 100.

Wisiano na zime

Zyta macz 8,
 Psenicze macz 7 – 15

Na oborze bydla nie marz.

Owiecz omnozonich 53,
 Ialowih owiecz 10,
 Mlodih owieczek 11,
 Baranow starih 16,
 Baranow mladih 12 – 102

Skor marlicz № 7

Swiny in co(m)muni(um) № 8.

Kur starih 12, gesy 20.

Staw spustny zł(otych) 50.

Stawek pod [li]pnikiem zł(otych) 20.

Siolo Zerebky Stare

Poddanih dworzicznih 4

Pawel
 Chomicha⁴⁵⁷
 Dacz
 Martin

Puldworzicznih № 5

Misik
 Fedko⁴⁵⁸
 Maczko
 Wanko
 Misko⁴⁵⁹

Podsusiedkow № 6

Sawka
 Daczko
 Woitko⁴⁶⁰
 Banah
 Melnik
 Pustka 1⁴⁶¹
 Steczko Sluska
 Chwedorko Slus(ka)

Karczma sinkowna. Arenda do miasta przilaczona zł(otych) 80.

Mlin o icdnim kole y stepy.

Suma wsitkich 18.

Czinsu po gr(oszej) 24. Owsa po miercze. Kaplonow po 2. Po gesy. Iaciez po 10 z dworziscza.

Podsusiedky – po gr(oszej) 6.

Suma czinsu zł(otych) 5//21.

Owsa macz 6 ½.

Kaplonow 13.

Gesy 7.

Iaciez 65.

Stawow spustnich dwa. 1 -- zł(otych) 180, 2 staw, dabrownny, zł(otych) 50.

Zerebky Nowe
Dworzicznih № 10

Zdan
Zezula
Chwedor⁴⁶²
Zuk
Marko
Sech⁴⁶³
Myr
Iaremko
Iaczik
Luczik⁴⁶⁴

Puldworzicznih № 3

Dolbenka⁴⁶⁵
Woit Wasko
Lupka

Buhailo Sluska

Karczma.

Suma wsitkih 15.

Czinsu zł(otych) 6//6.
Owsa macz 11 ½.
Kapl(onow) 23. Gesy 11 ½.
Ialowicz 1. Baranow 2. Wieprza 1.

Apk. 96

Folwark Czuhile

Budowanie dworne stare, pod słoma, w ktorem sien, piekarnia, komora naprzeciwko. Do nich drzwy na biegunah proste, u jednih – wrzeczadz z skoblem.

Piwniczka z sieny, do niey drzwy proste z wrzeczadzem, skoblem.

Sernik pleczioni, gontem pobity. Do niego drzwy z wrzeczadzem, skoblem.

Kurnik z drzewa rabione, słomą pokryty.

Drzwy proste.

Stainia z tinia debowego, słomą pokryta. Wrota proste.

W tim gumnie zboz

Zyta starego stert 5.
Zytta 1613 stert 2, kop 170.
Zytta 1614 stert 2, kop 140.

Psenicze starey stert 3.
Psenicze 1613 stert 2, kop 140.
Psenicze 1614 stert 2, kop 150.

Ieczmienia starego sterta, kop 80.
Ieczmienia 1614 sterta, kop 100.

Grochu starego stert ½.
Grochu 1614 sterta 1.

Obory z hrostu plecione, słomą pokryte. Chlewow № 2.

Ogrodow dla iarzin, rowem okopanych, № 2.

Gumno tiniem debowem ogrodzone. Wrota dwoie zerdziane. Klonia wielka słoma pokryta. Druga klonia mała, starą, nadpsowana starosczią.

Owsa w klunicy dla nasienia macz 23.

Owsa sterta 1, kop 60.

Prosa stare(go) stert 2, iedna nadgnila.

Prosa 1614 sterta, kop 80.

Prosa 1613 stert 2, kop 200.

Hreczky sterta 1, kop 60.

Konopy glowatek kopiczą.

Siana w polu stert 2.

Wisiano na zime

Zyta macz 30.

Psenicze macz 6.

Арк. 96 3В.

Na oborze bydla

Krow faskowich 12,
ozimkowatich 13,
derezow al(ia)s pierwiastek 16,
ialowich niedoinich № 17.

Suma krow 58.

Buhaiow starich № 2.

ialowicz czwartoletnich № 2.

ialowicz trziletnich № 6.

ialowek rocznich 4.

Byczkow ozimkow 9.

ialowek № 11.

Summa bydla wsitkiego na tey oborze
92, cielat malih 41 – 133.

Swiny starich 34,

Knorozow 2,

Prosiat № 17 – 53.

Kur z kurem 25.

Gesy starich 24.

Pasieka tiniem debowem ogrodzona.
Hatka mała dla pasiecznika, słoma posita.

Pczol w pohrebie № 90.

Sioło Czuhile Nowe

Poddanih czia glih 30

Mikili sin

Sencziha

Hrim

Wasieczka

Hricz Iwaskowicz

Dyrz

Senko Draczenia

Ichnat

Lewko

Supronisn

Tomilo

Korney

Olihvir

Kozar Wasco

Andrzej Romak⁴⁶⁶

Supreicha

Chwedor

Tomilczicz

Wasil

Sepilow sin

Mihno Samiecz

Pluta

Stepan

Roman

Dmitrik Watt(aman)

Sahno Vzcla

Leczko
Maxim Maly
Andrey, Haskow sin
Danilo Iemiecz

Podsusiedkow № 20

Lawrin
Iusko
Terebyko
Wasiuk Swiecz
Illias Nowy
Padakalo
Roman
Trusz
Hawrilow sin
Moskwiczin⁴⁶⁷
Iusko Rudy
Hriczko
Iwan Skupka
Iwan, Trusow brat
Petrik
Trusz Swiniar
Pastuh Chromy
Chwedor, Mikuli sin
Maruska
Hladunow sin

Summa wsitkich 54⁴⁶⁸.

Apk. 97

Hawrilo Sluska
Seniuta Pasiecznik
Wasil Dziesiatnik
Melniczka Wdowa

Czinsu cziaqli po gr(oszej) 12 pol-
l(skich), bo na puldwórziszczah siedzą.
Owsa po pulmacze. Kaplonow po 2. Po
gesy. Iaiecz po 10.

Podsusiedky – po gr(oszej) 6 polskich.

Suma czinsu zł(otych) 16.
Owsa macz 15.
Kaplonow 80.

Siolo Czuhile Stare

Do Czuhilskiego folwarku robią.
Poddanich cziaqlih 5

Omelian
Iaremko
Maxim⁴⁶⁹
Oczkasz
Harko

Puldworzicznich № 16

Iasko
Rudko
Stasko
Choma
Anton

Gesy 40.
Iaiecz kop 7//35.
Ialowicz urokowih 2. Baranow 4. Wie-
prow 2.

Dziesieczine pczelna daią.

Staw pod dworem karpiany naribiony
złow na xiążęcía ie(go) m(czy).

Staw drugi, w siele, spustny, za który
dawaią zł(otych) 70.

Staw trzeci, w polu, ktoremu teraz
spust przipada – zł(otych) 30.

Mlin na stawie o iednem kole macz-
nem. Do arendy mieyskiej nalezy.

Pustek w tim siele 7.

Kurilo
Sydor
Owdy
Maczko⁴⁷⁰
Marko
Harasim
Iwan Pastuh
Kudrik
Petro
Iakimiha
Sawka

Demko Dziesiatnik
Iwan Dudka, podsus(idok).

Suma wsitkich 23.
Pustek № 2.

Czinsu z dworziszcza po gr(oszej)
24 pol(skich). Owsa po maczy. Ka-
plonow po 2. Po gesy. Iaiecz po 10.

Suma czinsu zł(otych) 10 // 12.
Owsa macz 13.
Kaplonow 26.
Gesy 13.
Iaiecz kop 2//10.
Ialowiczę vrokową 1. Baranow 2.
Wieprza 1.

Арк. 97 зб.

Staw pode wsią, ktorego spust przipa-
da zł(otych) 130.

Mlin, w ktorem kol macznih 2, stepne
kolo 1. Do arendy mieiskiej nalezy.

W tich wsitkich siolach daią poddany
dziesieczine pczelna, kto pczoly ma.

Robią z dworziszcza na kazdi dzien. Z
puldworziszczaz – po trzy dny.

Podsusiedky – po dwa dni w tidzen.

Ogrodnicy – ieden dzien w tidzien.

Podwodę ty naidaley o swey stawie.

Summarius wselakich prowentow dorocznych wlosczy Bazylisky.

Pieniedzy czinsowih y stawowih z miasta y siol zł(otych) 971//1.

Owsa macz 442 ¾.

Kaplonow 480.

Gesy № 240.

laiecz kop 40//10.

lałowicz vrokowih 21.

Baranow № 42.

Wieprzow № 21.

Dziesiecziny pszelney biwa al wel miodu pulbeczk(ow - ?).

Arendi z mlinow zł(otych) 4460.

Arendi z Zerepkow zł(otych) 80.

Pasiek w tey wlosczy 3

1 w Lazuczinku pszol 80.

2 w Korczowcze pszol 50.

W Czuhilah pszol 90.

Stawow spustnich do trzech lat №.

Maharinsky pod miastem zł(otych)

70.

W Lazuczynie Malim:

1 staw zł(otych) 130

2 stawek zł(otych) 30

3 stawek zł(otych) 25

W Lazuczynie Wielkiem pospołu z koturzynskim chodzi.

W Koturzinczah zł(otych) 1000.

W Korczowcze stawkow 3, zł(otych) 60.

W Tereskowczah zł(otych) 130.

W Malinkah zł(otych) 25.

W Wolicy zł(otych) 20.

W Zerepkah Starih:

1 staw zł(otych) 180

2 staw zł(otych) 50

3 staw zł(otych) 20.

W Zerepkah Nowih zł(otych) 50.

W Czuhilah Starich zł(otych) 130.

W Czuhilah Nowih zł(otych) 60.

Drugi tamze – zł(otych) 30, trzecze-go) – ieszcze nie spuszczano.

Summa za stawy zł(otych) 2010.

Siola,
ktore sludzy x(iążęc)ia
ie(go) m(czy) trzymaia
w tey wlosczy Basyliskiej

Siolo Stroki

Pan Trzeczieski trzyma, stawi
po vszarski kony 7.

Vradzasie oziminy kop 300, iarzyn takze.

Stawkow dwa, spust – zł(otych) 50.

Mlynek o iednym kolie.

Anton

Pawlo Mielnik

Iasko Boiarzyn

Czynsu cziagli placza po gr(oszej)

2. Owrza po maczy. Kur po 2. Po gęsi.
laiecz po 10.

Podszusidki – polowe te(go) daią.

Podwoda do Lwowa 2-kroc do roku.

Dziesięcine pszelna daią, u ko(go)
pszoly są.

Karczma, z ktorej bierze arędy z mlyn-
kiem zł(otych) 100.

Poddanych ciągłych 8

Bateczko
Chawryło
Panasz Stary
Iarmaczok⁴⁷¹
Tyszczycha
Ziewaniecz
Boniecz
Dachnicha

Podsuszidkow 8

Dmitro
Chawryło
Korniej⁴⁷²
Lewko
Chasto
Iwasko

Suma stego siola czinsu zł(otych)
Owsa macz
Kur
Gesy
Iaiecz kop

Siolo Troianowke

Tenze p. Trzeciesky trzyma.

Stawek spustny zł(otych) 20.
Mlinek do arendy stroczikey nalezy.

Poddanich № 3

Hriczko Ianko Lach
Luczik

Czinsu niedaią, tilko robia, bo nie-
dawno siedly.

Apk. 100 зв.

Kolki Wielkie

Tenze p. Trzecieski trzyma.

Stawek maly, szam spuszcza.
Mlynek o jednym kolie.
Karczma, z ktorej bierze arędy № zł(o-
tych) 40

Poddanych ciągłych 10

Makar
Nicipor
Sidor
Panaszenie
Iowiecz⁴⁷³
Iwasko
Pilip
Stephan
Kaszyan
Szawka

Podsuszidkow 4

Naliwaiko Iwan
Iwan drugi Siemasz

Kolki Male

Tenze p. Trzecieski trzyma.

Vradza sie oziminy kop 200, iarzyn
takze.
Stawek maly, niespustny.
Mlynek o jednym kolie macznym.
Do dworu wymiar biora.

Poddanych ciągłych 4

Chryczko Wieliki
Fedko⁴⁷⁴
Chrycz
Karp

Podsuszidkow 2

Lawryn Owczar
Iwan Sta[ba]

Czynsu ciągli po kopie lit(cw-
skiej). Owsa po czwierci. Kur po 2.
Dwai na gęś.
Podsuszidki nicz nie daią.

Ogrodnikow 4

Chryczko
Chapon⁴⁷⁵
Ichnat
Kozub

Szobko Szoczki

Nowik 1

Iwan

Suma wszystkich 24.

Czyns i ynsze powinności placzą iako
w Strokach.

Suma czynsu zł(otych) 10.
Owrza macz 1.
Kur 8.
Gesi 2.

Lydochowke

Pani Brzozowska trzyma,
pocztu nie.

Stawek spust zł(otych) 60.

Poddanych nimasz.

Mlynek o jednym kole mącznym.
Wymiar do dwora biorą.
Mielnikowa chata

Aprk. 101

Siolo Ordyncze

Tasz Pani Brzozowska trzyma.
Vzadza sie oziminy kop 300, iarzyn
takze wiele.
Stawkow dwa ktore na swą potrzebe
lowi.
Mlynek kolo iedne stepne.

Poddanych ciągłych 5

Dudka
Chorynicha
Tychy⁴⁷⁶

Symon
Iaczko

Podszusidkow 3

Miron Turczyn
Woitko

Sluzek dwornych 7

Maczko
Ostap Owczar
Skowerski
Iwa Kowal⁴⁷⁷
Walko Pastuch
Onysko Szoczki(i)
Zakrzewski
Suma wszystkich 15.

Siolo Zarudzie

P. Biechowska trzyma, pocztu –
koni 2 po vszarsku⁴⁷⁸.
Vradza sie oziminy kop 300.
Stawkow trzy, spust zł(otych) 50.
Karczma, do ktorei z dwora piwo
daią.

Poddanych ciągłych 3

Wronicz Mielnik
Dzidzik

Podszusidkow 5

Maczko
Szobko
Choma⁴⁷⁹
Pasko
Iusko

Ferencz, sluga dworny

Suma wszystkich 9.

Czynsu ciągły po zlot(ych) 2.
Owsza po miercze. Kur po 2. Po gęsi.
Podszusidki – polowa te(go).

Czerkiew. Pop przy nią.

Czynsu ciągli po zlot(ych) 2. Owsza
po miercze. Kur po 2. Po gęsi.

Podszusidki – połowa te(go).

Suma czynsu zł(otych)

Owsa macz

Kur

Gęsi

Suma czynsu zł(otych)

Owsza macz №

Kur

Gęsi.

Oleskowcze

Tasz pani Biechowska trzyma,
vroczyście.

Apk. 101 3B.

Sioło Szewruki

P. Godzimirski trzyma,
stawi po uszarsku koni 2.

Vzadza sie oziminy kop 200, iarzyn
także wiele.

Karczma. Piwo swoje daią.

Poddanych ciągłych 5

Sidor

Bilik

Iwanicz⁴⁸⁰

Wasko

Iwan

Podszusidkow 3

Miczko

Szawka

Kwasza

Sluzek dwornych 2

Stasz Lach

Adam Pastuch

Suma wszystkich 10.

Czynsu ciągli po gr(oszcj) 2. Owsza
po miercze. Kur po 2. Po gęsi.

Podszusidki – połowa te(go).

Suma czynsu zł(otych)

Owsza macz

Kur

Gęsi

Sioło Treski

P. Wildzyna trzyma.

Vradza sie oziminy kop 400, iarzyn
także wiele.

Staw dobry. Spust zł(otych) 100.

Młyn. Kol: maczne jedno, drugie –
stepne. Wymiar do dwora biorą.

Poddanych ciągłych 12

Fedor

Zuczenie

Chudan

Martyniecz

Chalieczki

Zieniecz⁴⁸¹

Procko

Tymko

Lasko

Chryczko

Fedor

Stephaniecz

Podszusidkow 5

Zacharko

Marczenia

Lewko Mielnik⁴⁸²

Supron

Miron

Sluzek dwornych 4

Iacob Borarzyn

Tomasz⁴⁸³

Stanislaw

Semen Szoczki

Suma wrzystkich 21.

Czynsu czia gli po zlotemu 2.
Owsza po miercze. Kur po 2. Po gęsi.
Podszusidki – polowa te(go).

Suma czynsu zł(otych)

Owsza macz

Kur

Gęsi

Apk. 102

Hryczkowcze

Tasz p. Wildzyna trzyma.

Staw. Na dworną potrzebe lowią.

Młyn, w nim kol mączyh⁴⁸⁴ 2, stepne
– jedno.

Karczma, z ktorei arędy yz mlynem
zł(otych) 100.

Poddanych czia gliych 8

Ian Chrabar

Petro

Wieliczki

Szawka Zasczenia⁴⁸⁵

Stryszczan

Szawka

Lukianiecz

Martyn

Nowikow 2

Tymorz

Kuzma

Ogrodnikow 3

Lasko

Rybolow

Poczeikalo

Suma wszystkich 13.

Czynsz i insze powinności tak, iako y
w Tryskach.

Siolo Sorokodubie

P. Godzimirski trzyma,
stawi po wszarsku koni 6.

Vradza sie oziminy kop 300, iarzyn
takze wielie.

Stawek mały, na dworną potrzebę.
Karczma, arędy – zł(otych) 60.

Poddanych czia gliych 12

Laszko

Pupienko

Szydkowicz

Olieinik

Chira

Lapka⁴⁸⁶

Paszko

Tysko

Iusko

Putrycz

Szyma

Mienko

Podszusidkow 9

Mostowy

Iędrzei

Chozai

Tatarzyn

Kuzma⁴⁸⁷

Pochrebny

But

Kucz

Iusko

Steczkowe

Tasz pani Wildzyna trzyma.
 Poddane(go) zadne(go) nimasz.
 Stawkow trzy. Spust zł(otych) 50.
 Młyn o jednym kole macznym. Do
 arędy w Tryskoch należy.

Ogrodnikow 8

Iwan
 Kost
 Chliza
 Wolk⁴⁸⁸
 Roman
 Misko
 Iochwim
 Pozocha

Służek dwornych

Tkacz	Grzes Wozni
Fedor Slodownik	Bednarz

Borarow 2

Borko	Worobiei
-------	----------

Apk. 102 3B.

Suma wszystkich 43.

Czynsu ciągly po zł(otych) 2. Owsza
 po mierczy. Kur po 2. Po gęsi.
 Podszusidki – polowa te(go).

Suma czynsu zł(otych)
 Owsza macz
 Kur
 Gęsi

Siolo Windyki

Tenze P. Godrimirski trzyma.
 Stawkow małych trzy.
 Karczma, z ktorei arędy zł(otych) 40.

Poddanych ciąglych 10

Rewa
 Iaczko
 Mis
 Szokol
 Tymosz⁴⁸⁹
 Iarmol
 Liesko
 Iwan Krywy
 Skrzypka
 Naum

Siolo Luterowka

Pan Wilga trzyma,
 stawi po vszarska koni 5.
 Vradza sie oziminy kop 500, iarzyn
 takze.
 Stawkow dwa nie spustnych.
 Mlynek wiesniak. Arędy z nie(go) z
 karczma y z mlynkiem wasiliowskiem
 zł(otych) 60

Poddanych ciąglych 9

Iwachno
 Condrat
 Ostap
 Zoczyk
 Szatczycha Wdowa⁴⁹⁰
 Kudryk
 Pilip
 Andrei
 Tymko

Podszusidkow 4

Kuzma
 Luczko⁴⁹¹
 Eliasz
 Naliwaiko

	Ogrodnikow 2		Podszusidkow 4
Michailo		Chryczko	Iurko
	Sluzek dwornych 3		Fedor ⁴⁹⁷
Misko		Steczko	Iwachno
Iaczko Mielnik			Kusnirz

Apk. 103 3B.

Sluzek dwornych 3
 Wasko Stadnik
 Ilko Owczar
 Ian Pastuch

Boiarzyn 1 – Ploczky

Suma wrzystkich 12.

Czynsu czia gli po zł(otych) 2. Owsza
 po miercze. Kur po dwoie. Po gęsi.
 Podszusidki – polowa tego.

Suma czynsu zł(otych)
 Owsza macz
 Kur
 Gesi

Siolo Borsczowka

P. Mizoczki trzyma, pocztu nie stawy.
 Vradza sie oziminy kop 300, iarzyn
 takze.

Poddanych czia glyc(h) 2
 Condrat Sidor

Podszusidkow 3
 Roman
 Matyasz
 Iarosz⁴⁹⁸

Sluzek dwornych 3
 Iusko Woiciech
 Iwan Pasiecznik

Powinnosci zadneyi nie daią, tylko ro-
 bia.

Zezulincze Male
 P. Przysieczka trzyma,
 pocztu nie stawy.
 Vradza sie oziminy kop 400, iarzyn
 takze.
 Stawek, Spust za zł(otych) 20.
 Mlyn. Kolo iedno maczne, a dru-
 gie – stepne.
 Aredy z karczmą zł(otych) 20.

Poddanych czia glych 8
 Tymorz
 Wasko
 Lukian
 Iwan⁴⁹⁹
 Iochim
 Liewczenia
 Liechko
 Moisiycha

Podszusidkow 4
 Iwasko
 Pilip⁵⁰⁰
 Wasil
 Nosz

Sluzek dwornych 2
 Carp Kost

Suma wszyszych 14.

Czynsu czia gli po zł(otych) 2.
 Owsza po miercze. Kur po 2. Po gesi.
 Podszusidki – polowa.

Suma czynsu zł(otych)
 Owsza macz
 Kur
 Gęsi

Zezulincze Wielkie

Pan Tarzyczki trzyma.

Vradza się oziminy kop 800, iarzyn także wiele.

Staw spustny, za który bierze trzecie-(go) roku zł(otych) 400.

Staw drugi pode dworem, s ktorego bierze zł(otych)100.

Trzci staw spustny, zł(otych) 140.

Młyn na wielkim stawie. W niem kol macznych 4, stepnych 2.

Drugi młyn pode dworem. Kolo mączne 1, stepne 1.

Trzci młyn. Kol macznych 2, stepne 1.

S tych wszystkich młynow pospolu z temi, czo w Smerkach, y z karczmą bierze aredy № zł(otych) 500.

Poddanych ciąglyc(h) 28

Szobota

Sirko

Supron

Onysko⁵⁰¹

Teliep

Andryicha

Kaliman

Krywoszapka

Abram

Lawryn

Lawro

Tysko

Trochim

Szukan

Andrei

Pawel

Ostap

Szobakurski⁵⁰²

Flaska

Kiszly

Sidor

Bereza

Boryrz

Smolka

Stephan

Tysko

Szerchiei

Anton

Podszusidkow 24

Szeliest

Chlusz

Wasil

Iaczko

Bilik

Andrurz

Peredni

Misko

Chryczko

Proczyk

Roman

Ichnat⁵⁰³

Iacub

Luczyk

Demko

Marko

Szymczycha

Laczko

Iusko

Kislienia

Kuzma

Nazar

Maniak

Woitko

Nowikow 8

Panuta
Karwiczki
Karwiczki drugi
Charaszym⁵⁰⁴
Proczyk
Iaczybczenia
Pada
Szymko

Sluzek dwornych 3

Myslowski
Tkacz
Tkacz drugi⁵⁰⁵

Apk. 104 3B.

Pobereznikow 3

Kost
Proczyk

Mokiei

Czerkiew. Pop przy nią.

Suma wrzystkich 66.

Czynsu ciągły po złoty(ch) 2. Owsza
po miercze. Kaplonow po 2. Po gęsi.
Podszusidki – połowa te(go).
Podwoda do Lwowa 2 razy w rok.

Suma czynsu zł(otych)
Owrza macz
Kaplunow
Gęsi

Siolo Smerki

Tenze p. Taszyczki trzyma
do Zezuliniecz.

Stawkow 3 spusty zł(otych) 60.

Mlynek o iednym kolie. Do arędy ze-
zulinskiej naliezy.

Poddanych ciągłych 23

Krywoszapka
Chryczko
Andrusko
Kost
Iusko
Zaiko
Gunka
Naszar
Turyk
Kurhan
Wakula
Tomko⁵⁰⁶
Sidor
Chryn
Lewko
Chwenko
Kostenko
Moisiei
Oryskalo
Tyrzko
Chultyai
Iwasko
Okon

Podszusidkow 17

Klimko
 Twardochlib
 Misko
 Dymitr
 Oliexa
 Pawel
 Bulka
 Chryczko
 Maxym⁵⁰⁷
 Chawrylo
 Michno
 Czaika
 Widerczyk
 Woitko
 Maczko
 Mikita
 Adam

Nowikow 8

Szewera
 Gontarz
 Danilo
 Marcin⁵⁰⁸
 Liecz
 Iwan
 Iaczko
 Martyn Mielnik

Apk. 105

Sluzek dwornych 3		Podszusidkow 4	
Matyasz	Krzystoph	Ganczycha Wdowa	
Kowal		Szawka ⁵¹⁰	
		Lazar	
Czerkiew. Pop przy nią.		Iwan	
Suma wszystkich 51.		Suma wszystkich 10.	
Czyn ⁵⁰⁹ cziagli po zloty(ch) 2. Owsza po miercze. Kur po 2. Po gęsi. Podszusidki – polowa te(go).		Czynsu cziagli po zł(oty) 1. Owsza po maczy. Kur po 2. Po gesi. Podszusidki – polowa tego.	
Suma czynsu zloty(ch)		Suma czynsu zł(oty)ch	
Owsza macz		Owsza macz	
Kur		Kur	
Gęsi		Gesi.	

Siolo Szakalowka

Wozny Łęczki trzyma,
konią 1 po petih(orsku).

Vradza sie oziminy kop 200, iarzyn
takze.

Poddanych ciągłych 6

Kucz
Ichnat
Oliexieicha⁵¹¹
Owdiei
Pasko
Iwaniecz

Siolo Lyczowka

Zaruczki trzyma,
kon 2 po petih(orsku).

Vradza sie oziminy kop 100, iarzyn
takze.

Stawek spust zł(otych) 12.

Poddanych ciągłych

Iwan
Matyasz
Szawka⁵¹²
Kratko
Pawel
Kuzma

Andrzei, sluga dworny.

Powinnosci zadnei nie daią, tylko
robia.

Apk. 105 3B.

Siolo Wereschaki

Reszczki trzyma,
stawi po vszarsku konia 1.

Vradza sie oziminy kop 100, iarzyn
takze.

Poddane(go) zadne(go) ni marz,
wszystko spustoszało.

Siolo Popowcze

Choreczka trzyma.

Vradza sie oziminy kop 100, iarzyn
takze.

Stawek. Spust za zł(otych) 10.

Poddanych ciągłych 2

Maxym Kurylo

Ogrodnikow 2

Chilimon Moisiej

Sluzka dworny – Iaczko

Nowik 1

Andrei

Siolo Macharyncze

Pan Gorzczowski trzyma,
oszađa po vrzarsku koni 10.

Vradza sie oziminy kop 600, iarzyn
takze wielie.

Staw spustny zł(otych) 100.

Mlyn o dwu kolach mącznych y ste-
py.

Karczma wiezdna. aredy z mlynu,
karczmy pospolu yz Klitną zł(otych)
300.

Poddanych ciągłych 9

Lichodei
Buben
Martyn
Teresko
Kudela⁵¹³
Ulasz
Rywicha
Kuryan
Andruszycha

Puldworzyszczych 9

Smietana

Czynsu cziagli po gr(oszej) 15 pol(skich), a inszei powinności zadnei nie daia.

Mikita
Iwan
Iemczyk
Luczka⁵¹⁴
Ratuszna
Steczyk
Choma
Szawka

Podszusidkow 6

Czar
Kozak⁵¹⁵
Siekiera
Szawka

Apk. 106

Stasko

Awram

Klitna

Sluzkow 3

Aliexander

Onaczko

Banach Woznicza

Tenze pan Gorzczowski
trzyma do Macharyniec.
Stawek spustny za zl(otych) 20.
Stawek drugi malienki, nie spustny.
Mlyn. Kolo iedno mączne.

Mielnik

Poddanych cziaglych 5

Suma wszystkich 28.

Pawel
Iwaniecz
Misko Mielnik⁵¹⁶
Wasiuta
Michailo

Czynsu z dworzyscza po pulkop(y).
Owsza po pulmaczy. Kaplunow po 2. Po
gęsi.

Ialowicz 2. Wieprzow 2. Baranow 4.
Podwoda do Lwowa dwa razy do roku.
Podszusidki – polowa tego.

Podszusidkow 6

Suma czynsy zl(otych)

Owsza macz

Kur

Gęsi

Ialowicz 2.

Baranow № 4.

Wieprzow № 2.

Iaczyk
Szemko
Krawczycha⁵¹⁷
Lasko
Iwaniecz
Marko

Ogrodnikow 2

Iacub
Fedor

Wasko Brega, wattaman

Czynsu ciągli po kopie lit(ew-
skiej). Owsza po mierzce. Kur po 2.
Po gęsi.

Podszusidki – polowa te(go).

Za ialowicze placza zł(otych) 6.

Арк. 106 зб.

Summa

s tey włoczy osadzala sludzy pocztow

Po vsarsku kony 35.

Po petihorsku kony 5.

Czemerisow z miasta 15.

Haidukow z miasta y siol № 20.

ПРИМІТКИ

- ¹ Можливо, „z”
- ² Можливо, „Damecz”.
- ³ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ⁴ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ⁵ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ⁶ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ⁷ Можливо, „Bownowiecz” або „Bowsowiecz”.
- ⁸ Можливо, „Sanienie” або „Samenia”.
- ⁹ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ¹⁰ Можливо, „Budiowicz”.
- ¹¹ Сторінка пошкоджена і заклеєна.
- ¹² Можливо, „Sukela” або „Sukalo”.
- ¹³ Можливо, „Woizech”.
- ¹⁴ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ¹⁵ Можливо, „Stecziwką”
- ¹⁶ Можливо, „Balkuniew” або „Bolkunioiw”.
- ¹⁷ Виправлено з „l”.
- ¹⁸ „кор 100” дописано.
- ¹⁹ Може бути „dwulat(ków)”.
- ²⁰ Можливо, „trzecinkow”.
- ²¹ Можливо, „Sapianko” або „Sapranko”.
- ²² Можливо, „Pretziatko” або „Piecziatko”.
- ²³ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ²⁴ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ²⁵ Виправлено з „86”.
- ²⁶ Можливо, „Ploky”.
- ²⁷ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ²⁸ Можливо, „Корпі”
- ²⁹ Повинності написано в другому стовпчику; згин аркуша, очевидно, “daią”.
- ³⁰ Можливо, „Stryko”.
- ³¹ Можливо, „Kilany”.
- ³² Можливо, „Kriwa Spicza”.
- ³³ Можливо, „Pieczenicha”.
- ³⁴ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ³⁵ Можливо, „Lit(win)”.
- ³⁶ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ³⁷ „l” виправлено з „B”; можливо, – „Waszko”.
- ³⁸ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ³⁹ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ⁴⁰ Наступне ім'я написано в іншому стовпчику.
- ⁴¹ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ⁴² Написано „konia”, але „a” закреслено.
- ⁴³ Можливо, „Czerneusz”.
- ⁴⁴ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ⁴⁵ Можливо, „Lehnia” – виправлено.
- ⁴⁶ Наступні імена написано в другому стовпчику.

- 47 Наступні імена написано в другому стовпчику.
48 Наступні імена написано в другому стовпчику.
49 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
50 Наступні імена написано в другому стовпчику.
51 Наступні імена написано в другому стовпчику.
52 Наступні імена написано в другому стовпчику.
53 Наступні імена написано в другому стовпчику.
54 Наступні імена написано в другому стовпчику.
55 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
56 Наступні імена написано в другому стовпчику.
57 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
58 Наступне ім'я написано в третьому стовпчику.
59 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
60 Наступні імена написано в другому стовпчику.
61 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
62 Наступні імена написано в другому стовпчику.
63 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
64 Наступні імена написано в другому стовпчику.
65 Наступні імена написано в другому стовпчику.
66 Наступні імена написано в другому стовпчику.
67 Наступні імена написано в другому стовпчику.
68 Наступні імена написано в другому стовпчику.
69 Наступні імена написано в другому стовпчику.
70 Наступне ім'я написано в іншому стовпчику.
71 Наступні імена написано в другому стовпчику.
72 Наступні імена написано в другому стовпчику.
73 Наступні імена написано в другому стовпчику.
74 Можливо, „Pullemata” або „Pulkmata”.
75 Наступні імена написано в другому стовпчику.
76 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
77 Наступні імена написано в другому стовпчику.
78 Можливо, „Iuczko”.
79 Наступні імена написано в другому стовпчику.
80 Так в тексті, повинно бути „sie”.
81 Має бути „Kuj”.
82 Можливе інше прочитання.
83 Можливо, „w” винесено над рядком – „Czekiew”.
84 Можливо, „Saczkem”.
85 Можливо, „Dublanowka”.
86 Можливо, „Kidukiem”.
87 Можливо, „Petrikonskiego”.
88 Можливо, „Merzhnaczkę”.
89 Можливо, „Lenkiem”.
90 „B” виправлено.
91 Можливо, „Zawel”.
92 „Z” виправлено.
93 Можливо, скорочено „sta(roszczyn)”.

- ⁹⁴ Можливо, „Czortogriniecz”:
- ⁹⁵ Можливо, „Dardka”.
- ⁹⁶ Можливо, „Marlisowa”.
- ⁹⁷ Можливо, „Iuczko”.
- ⁹⁸ Можливо, „Iuczko”.
- ⁹⁹ Можливо, „Zawel”.
- ¹⁰⁰ Можливо, „Iuszina”
- ¹⁰¹ Можливо, „slodowniy”.
- ¹⁰² Можливо, „Zanelowa”.
- ¹⁰³ Далі „lib(er)” закреслено.
- ¹⁰⁴ “Менше чи більше”.
- ¹⁰⁵ Так в тексті, повинно бути „Kul”.
- ¹⁰⁶ Виправлено з “12”.
- ¹⁰⁷ Так в тексті, повинно бути „13”.
- ¹⁰⁸ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ¹⁰⁹ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ¹¹⁰ Виправлено.
- ¹¹¹ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ¹¹² Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ¹¹³ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ¹¹⁴ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ¹¹⁵ Можливо, „wiedznich”.
- ¹¹⁶ Виправлено, можливо „Molrat”.
- ¹¹⁷ Виправлено; наступні імена написано в другому стовпчику.
- ¹¹⁸ Очевидно, має бути „folwark”
- ¹¹⁹ Виправлено на „28”.
- ¹²⁰ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ¹²¹ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ¹²² Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ¹²³ Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
- ¹²⁴ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ¹²⁵ Можливо, має бути „z kuzminskim”; в тексті – „Kuzminzkiem” з виправленням закінчення слова.
- ¹²⁶ Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
- ¹²⁷ Цифра, можливо, в тексті не проставлена.
- ¹²⁸ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ¹²⁹ Має бути, очевидно, „Mihailo”.
- ¹³⁰ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ¹³¹ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ¹³² Можливо, „Weusz”.
- ¹³³ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ¹³⁴ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ¹³⁵ Можливо, „Iawluh”.
- ¹³⁶ Наступні імена написано в другому стовпчику.
- ¹³⁷ Ім'я і прізвисько виправлено.
- ¹³⁸ Можливо, „Zolomyka” або „Zolonyka”.
- ¹³⁹ Наступні імена написано в другому стовпчику.

- 140 Наступні імена написано в другому стовпчику.
141 Наступні імена написано в другому стовпчику.
142 Має бути „Ikoroszy”.
143 Наступні імена написано в другому стовпчику.
144 Наступні імена написано в другому стовпчику.
145 Можливо, „Baluda” або „Bakeda”, або „Babuda”.
146 Наступні імена написано в другому стовпчику.
147 Наступні імена написано в другому стовпчику.
148 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
149 „5” виправлено з „4”.
150 Наступні імена написано в другому стовпчику.
151 Можливо, „Zanczenia”.
152 Можливо, „Lenko”.
153 Можливо, „Chiral”.
154 Наступні імена написано в другому стовпчику.
155 Наступні імена написано в другому стовпчику.
156 Наступні імена написано в другому стовпчику.
157 Дописано іншим чорнилом.
158 Наступні імена написано в другому стовпчику; можливо, „Czweiko”.
159 Наступні імена написано в другому стовпчику.
160 Можливо, „Zikalo”.
161 Можливо, „Soliudko”.
162 Наступні імена написано в другому стовпчику.
163 Так в тексті, повинно бути. „czins”.
164 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
165 Наступні імена написано в другому стовпчику.
166 Дописано іншим чорнилом.
167 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
168 Наступні імена написано в другому стовпчику.
169 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
170 Написано іншим чорнилом, можливо, дописано.
171 Весь рядок написано іншим чорнилом.
172 Виправлено.
173 Наступні імена написано в другому стовпчику.
174 Наступні імена написано в другому стовпчику.
175 Наступні імена написано в другому стовпчику.
176 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
177 Можливо, „289”.
178 Наступні імена написано в другому стовпчику.
179 Наступні імена написано в другому стовпчику.
180 Можливо, „Kulhaczow”.
181 Наступні імена написано в другому стовпчику.
182 Наступні імена написано в другому стовпчику.
183 Виправлено.
184 Наступні імена написано в другому стовпчику.
185 Можливо, „Kastreiko” або „Rustreiko”.
186 Наступні імена написано в другому стовпчику.

- 187 Можливо, „psona”.
- 188 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 189 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 190 Закреслено.
- 191 Виправлено.
- 192 Число злотих виправлено.
- 193 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 194 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 195 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
- 196 Можливо, „Tiku” або „Toку”.
- 197 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 198 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 199 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 200 Виправлено, повинно бути „Slomniczenia” або „Slowianczenia”.
- 201 Повинно бути „Ogrod(nik)”. Наступні імена написано в другому стовп-
- чику.
- 202 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 203 „22” виправлено.
- 204 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 205 “дивись вище”.
- 206 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 207 Виправлено з „12”.
- 208 Можливо, „Sechworost”, „Sahworost”.
- 209 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 210 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 211 Можливо, „Teczik”. Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 212 Можливо, „Summa”.
- 213 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
- 214 Нароц.
- 215 Можливо, „Summa”.
- 216 Можливо, „8/3/2”.
- 217 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 218 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
- 219 “Менше чи більше”
- 220 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 221 Можливо, „Ziemecz”.
- 222 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
- 223 Так в тексті, повинно бути „Wollannik”.
- 224 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 225 Наступні імена написані в другому стовпчику.
- 226 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 227 Наступні імена написані в другому стовпчику.
- 228 Повинно бути „Czekkiew”.
- 229 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 230 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 231 Імена написано в одному рядку.
- 232 Наступні імена написано в другому стовпчику.

- 23³ Наступні імена написано в другому стовпчику.
23⁴ Наступні імена написано в другому стовпчику.
23⁵ Можливо, „nie spustni”.
23⁶ Можливо, „Matysz”.
23⁷ Наступні імена написано в другому стовпчику.
23⁸ Наступні імена написано в другому стовпчику.
23⁹ Наступні імена написано в другому стовпчику.
24⁰ Можливо, „statiowa” або „statioia”.
24¹ Можливо, „z stroznem”.
24² Наступні імена написано в другому стовпчику.
24³ Наступні імена написано в другому стовпчику.
24⁴ Можливо, „Szelkun”.
24⁵ Наступні імена написано в другому стовпчику.
24⁶ Можливо, „Arlym”.
24⁷ Можливо, „Arlym”.
24⁸ Наступні імена написано в другому стовпчику.
24⁹ Аркуш обрізано.
25⁰ Наступні імена написано в другому стовпчику.
25¹ Наступні імена написано в другому стовпчику.
25² Можливо, „lusko”.
25³ Наступні імена написано в другому стовпчику.
25⁴ Наступні імена написано в другому стовпчику.
25⁵ Наступні імена написано в другому стовпчику.
25⁶ Можливо, „Macik” або „Maczko”.
25⁷ Наступні імена написано в другому стовпчику.
25⁸ Наступні імена написано в другому стовпчику.
25⁹ Наступні імена написано в другому стовпчику.
26⁰ Наступні імена написано в другому стовпчику.
26¹ Можливо, „Chym”.
26² Наступні імена написано в другому стовпчику.
26³ Наступні імена написано в другому стовпчику.
26⁴ Наступні імена написано в другому стовпчику.
26⁵ Наступні імена написано в другому стовпчику.
26⁶ Наступні імена написано в другому стовпчику.
26⁷ Наступні імена написано в другому стовпчику.
26⁸ Можливо, „Malii”.
26⁹ Можливо, „Zaciow” або „Zaczow”
27⁰ Наступні імена написано в другому стовпчику.
27¹ Наступні імена написано в другому стовпчику.
27² Наступні імена написано в другому стовпчику.
27³ Аркуш обрізаний.
27⁴ Можливо, „Seniuk”, „Semulo” або „Semuilo”.
27⁵ Наступні імена написано в другому стовпчику.
27⁶ Наступні імена написано в другому стовпчику.
27⁷ Наступні імена написано в другому стовпчику.
27⁸ „10” виправлено.
27⁹ Наступні імена написано в другому стовпчику.

- 280 Наступні імена написано в другому стовпчику.
281 Наступні імена написано в другому стовпчику.
282 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
283 Дописано.
284 Наступні імена написано в другому стовпчику.
285 Наступні імена написано в другому стовпчику.
286 Наступні імена написано в другому стовпчику.
287 Наступні імена написано в другому стовпчику.
288 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
289 Наступні імена написано в другому стовпчику.
290 Наступні імена написано в другому стовпчику.
291 Наступні імена написано в другому стовпчику.
292 Виправлено з „1 ½”.
293 Наступні імена написано в другому стовпчику.
294 Можливо, „Moisia”.
295 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
296 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
297 Наступні імена написано в другому стовпчику.
298 Наступні імена написано в другому стовпчику.
299 Наступні імена написано в другому стовпчику.
300 Наступні імена написано в другому стовпчику.
301 Наступні імена написано в другому стовпчику.
302 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
303 Наступні імена написано в другому стовпчику.
304 Наступні імена написано в другому стовпчику.
305 Виправлено.
306 Можливо, „czyfię”.
307 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
308 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
309 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
310 Наступні імена написано в другому стовпчику.
311 Наступні імена написано в другому стовпчику.
312 Можливо, „Domaznik” або „Tomaszik”.
313 Наступні імена написано в другому стовпчику.
314 Наступні імена написано в другому стовпчику.
315 Наступні імена написано в другому стовпчику.
316 Наступні імена написано в другому стовпчику.
317 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
318 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
319 Наступні імена написано в другому стовпчику.
320 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
321 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
322 Наступні імена написано в другому стовпчику.
323 Наступні імена написано в другому стовпчику.
324 Виправлено з „Nizny”.
325 Пропущено „z”.
326 Наступні імена написано в другому стовпчику.

- 327 Наступні імена написано в другому стовпчику.
328 Наступні імена написано в другому стовпчику.
329 В тексті проставлено не знак золотого/флорина, а написано "zlo".
330 Наступні імена написано в другому стовпчику.
331 Наступні імена написано в другому стовпчику.
332 Наступні імена написано в другому стовпчику.
333 Наступні імена написано в другому стовпчику.
334 Можливо, „Krywiecz”.
335 Наступні імена написано в другому стовпчику.
336 Наступні імена написано в другому стовпчику.
337 Наступні імена написано в другому стовпчику.
338 Наступні імена написано в другому стовпчику.
339 Можливо, „Bereza”.
340 Наступні імена написано в другому стовпчику.
341 Можливо, „Sluzkow”.
342 Наступні імена написано в другому стовпчику.
343 Можливо, „Semion”.
344 Наступні імена написано в другому стовпчику.
345 Наступні імена написано в другому стовпчику.
346 Можливо, „Prita” або „Pute”.
347 Наступні імена написано в другому стовпчику.
348 Наступні імена написано в другому стовпчику.
349 Наступні імена написано в другому стовпчику.
350 Наступні імена написано в другому стовпчику.
351 Наступні імена написано в другому стовпчику.
352 Наступні імена написано в другому стовпчику.
353 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
354 Можливо, „Lewko”.
355 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
356 Так в тексті; можливо, „Iareta”.
357 Наступні імена написано в другому стовпчику.
358 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
359 Наступні імена написано в другому стовпчику.
360 Наступні імена написано в другому стовпчику.
361 Наступні імена написано в другому стовпчику.
362 Наступні імена написано в другому стовпчику.
363 Можливо, „sien w ich, do niey”
364 Виправлено.
365 „Si” виправлено з „K”.
366 Можливо, „Wiertad” або „Mertad”.
367 Пропущено і дописано.
368 Виправлено.
369 Можливо, „Denieszcziha”.
370 Можливо, „Strecha” або „Stucha”.
371 Так в тексті, має бути, очевидно, „Hriczko”
372 Можливо, „Kunlicha”.
373 Можливо, „Makula”.

- 374 Можливо, „Васка”.
- 375 Так в тексті, повинно бути „ucziny”.
- 376 „r” виправлено з „z”.
- 377 Можливо, „Saneika”.
- 378 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 379 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 380 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 381 Можливо, „Wereszaha”.
- 382 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 383 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 384 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 385 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 386 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 387 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 388 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 389 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 390 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 391 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 392 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 393 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 394 Можливо, „Jedrzeiszowa”.
- 395 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 396 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 397 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 398 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 399 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 400 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 401 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 402 Можливо, „Kaluszowski”.
- 403 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 404 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 405 Можливо, „Piekuh”. Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 406 Повинно бути „gontowem”.
- 407 Повинно бути „piwniczia” або „piwniczka”.
- 408 Повинно бути „piwniczia” або „piwniczka”.
- 409 Повинно бути „kstalt ”
- 410 Можливе інакше прочитання.
- 411 Можливо, „kolowotkamy”.
- 412 „для загальної справи... від надходжень оренди до скарбниці”.
- 413 Можливо, „Loisz”.
- 414 Можливо, „Siwiczicha”.
- 415 Можливо, стосується і костела з плебанією.
- 416 Можливо, „Pokitach”.
- 417 Можливо, помилка і має бути „kluczник”.
- 418 Очевидно, „D” позначає „drigant”.
- 419 Слово закреслено.
- 420 На аркуші 84 вписано лист про затримку купців за несплату мита, який до

опису відношення не має і в публікацію не включений.

- 421 Перед ім'ям „+”.
- 422 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 423 Після ім'я „+”.
- 424 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
- 425 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 426 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 427 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 428 Перед цим ім'ям написано і закреслено ім'я „Potar”. Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 429 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 430 Виправлено з „2”.
- 431 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 432 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 433 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 434 Можливо, „Kuzwita”.
- 435 „6” виправлено з „5”.
- 436 „sterty 2” виправлено з „sterta 1”.
- 437 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 438 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 439 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 440 Все написано в одному рядку
- 441 Можливо, „Czamy” або „Czawy”.
- 442 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 443 „Chwedor Naum/ Serhey” об'єднано кривою дужкою та цифрою „1”.
- 444 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 445 Наступне ім'я написано в другому стовпчику.
- 446 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 447 Можливо, „Welwianka”, „Nelwianka”, „Nelnianka”.
- 448 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 449 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 450 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 451 Можливо, „Lahodnik”, „Zahodnik”.
- 452 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 453 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 454 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 455 Можливо, „Mytko”.
- 456 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 457 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 458 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 459 Це ім'я написано в третьому стовпчику.
- 460 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 461 Наступні імена написано в третьому стовпчику.
- 462 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 463 Наступні імена написано в третьому стовпчику.
- 464 Це ім'я написано в четвертому стовпчику.
- 465 Всі три імені написані в одному рядку.

- 466 Можливо, „Roniak”. Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 467 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 468 Виправлено з „50”.
- 469 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 470 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 471 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 472 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 473 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 474 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 475 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 476 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 477 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 478 Закреслено „nie stawy”.
- 479 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 480 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 481 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 482 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 483 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 484 Повинно бути „tażczuch”.
- 485 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 486 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 487 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 488 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 489 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 490 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 491 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 492 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 493 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 494 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 495 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 496 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 497 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 498 Всі імена написано в одному рядку.
- 499 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 500 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 501 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 502 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 503 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 504 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 505 Всі імена написано в одному рядку.
- 506 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 507 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 508 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 509 Повинно бути „czynsz”.
- 510 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 511 Наступні імена написано в другому стовпчику.
- 512 Наступні імена написано в другому стовпчику.

⁵¹³ Наступні імена написано в другому стовпчику.

⁵¹⁴ Наступні імена написано в другому стовпчику.

⁵¹⁵ Наступні імена написано в другому стовпчику.

⁵¹⁶ Наступні імена написано в другому стовпчику.

⁵¹⁷ Наступні імена написано в другому стовпчику.

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

- Бабище 26,
Баглаї Великі 43
Баглаї Малі 43
Баглаї 25
Баглайки 26
Базалія 25, 40
Базалійська волость 7, 24, 26, 27
Барське староство 88, 89, 90
Белзька земля 88
Берегелінці 43
Берегелі 43
Берездів 39
Берездівська волость 7
Берелегелінці 26
Берестечко 41, 64, 66, 86
Бизими (Бейзими) 26
Білий Ковель 42
Білгорода 45
Білорусія 58, 90
Бовкуни 26
Болохівська земля 5
Болохівщина 7, 45
Боремель м. 27
Брацлав 76
Брацлавське воєводство 67
Брацлавський повіт 91
Брест 87
Броди 78
Брусилів 71
Буглівці 48
Бутівці 25, 52
- Вариводинці 88
Василівка 27
Вевюрка 41
Велике Князівство Литовське 13,
43, 88, 89, 90, 91
Вербородинці 31, 43, 52
Верещаки 27
Вишневець 66
Відень 40
- Вільно 12, 13, 14, 15, 91, 23
Вільськ 40
Вінниківці 61, 62, 67
Вінниця 67, 76, 88
Вінницьке староство 89
Віснич 42, 43
Вітебська земля 90
Войнигів 88
Волинська земля 10, 13, 14, 37, 45, 91
Волинське воєводство 6, 24, 53, 58,
63, 67, 69, 74, 78, 79, 81, 82
Волинь 5, 6, 7, 23, 24, 25, 27, 28, 33,
34, 36, 37, 45, 46, 49, 50, 51, 65, 67, 68,
86, 88, 90, 91, 92
Волиця 25
Волиця (Базалійська волость) 27
Волиця Залуцького 26
Волиця Сковородецька 26
Волиця Ярмолинська 26
Володимир 63, 64, 66, 69, 74
Волощина 15
Воронківці 31
Воскодавинці 26
Вроцлав 67
- Галичина 39
Гарбузин 43
Глібки 26
Гляньськ 40
Гнатки (див. Ігнатки)
Гнилорудка 77
Голенищів 61
Голінки (Голинки або Голюнки) 26, 27
Голосків, 88
Голюнки (див. Голінки)
Горбачів 61
Горинь 45, 48, 49
Городище 12, 72
Горохів 66, 78
Гребенин (Гребенинка, Гребенинки)
11, 12, 15, 16, 25, 50, 59, 72

- Грибова 40
 Григорівці (Григорівка) 25, 43, 50, 59
 Грицики (див. Грицьківці)
 Грицьківці 26, 27
 Гришківці 43
 Громівка 43
 Грозинці 25, 26
- Дверець 45
 Демківці (Демковець) 25, 43, 50, 59
 Деревин 80
 Деркачі 43
 Дининці 26
 Дітковичі 40
 Должок 88
 Дорогобуж 39, 66
 Драчі 26
 Дубно 31, 33, 35, 36, 37, 38, 40, 43, 63, 64, 69, 77
 Дубенський повіт 27
 Дубова 61
 Дуброва Свинна (див. Свинна)
- Італія 39
- Єлінка 41
 Ємці 25
 Єреміївці 26
- Жабокрики 77
 Жабче 25, 52
 Жерди 48
 Жеребки 27, 55
 Жеребки Великі 27
 Жеребки Малі 43
 Жмудська земля 90
 Жуків 43
- Заболоття 77
 Забожниця 40
 Замостя 82
 Западинці 26
 Заруддя 27
 Заслав 17, 25, 41, 42, 45, 48, 74
 Заславська волость 7
 Заславський повіт 25
 Захарівці 47
- Збараж 36, 64, 66
 Збруч 45
 Звягель 31, 37, 39, 48
 Зозулинці Малі 27
 Зозулинці 27, 47
- Ігнатки (Гнатки) 25, 43, 52
 Ікопоть 14, 17, 18, 19, 20, 31, 45, 49
 Іршики 30, 33, 35, 83
- Казимир 21
 Каламаринка 26
 Кам'янець (Кам'янець-Подільський) 69, 76, 77, 83
 Кам'янецьке староство 61, 88
 Кам'яниця 77
 Канів 76
 Капустин 25, 52, 55, 76
 Караїмівка 43
 Кащинці 88
 Кжизонів 41
 Київ 79, 80, 92
 Київська Русь 68
 Киптинці 88
 Киселі 25
 Клевань 43, 65, 66
 Клітна 27, 46, 48
 Книшин 15
 Кобежин 41
 Кобиле 26, 46
 Ковель 63, 64, 65, 69, 74, 87
 Ковельський ключ 87
 Колесець 72
 Колищенці (Колищинці, Колушинці) 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 37, 49, 71, 72, 73
 Колки 27, 87
 Колчин 62,
 Колчин Вищий 26
 Колчин Малий 26
 Корець 74
 Корона Польська 88, 89, 91, 92
 Корсунь 41
 Корчівка 27
 Костенець 25
 Костянтинів (Старокостянтинів) 7, 10, 11, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25,

- 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 42, 43, 44, 49, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 71, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 80, 81, 82, 83, 88
- Костянтинівська волость 7, 25, 26, 51, 54
- Костянтинівський ключ (Старокостянтинівський ключ) 27, 81
- Косків 26
- Котурезинці 27
- Котюжинці 47
- Краків 39, 68
- Красилів 24, 25, 26, 38, 46, 47, 48, 49, 51, 52
- Красилівська волость 7, 26
- Краснопіль 40
- Красносілка 25, 43, 50, 59
- Кременець 46, 50, 52, 64, 65, 66, 69, 74
- Кременецький повіт 46, 51, 60
- Кременецьке староство 60, 61, 70, 77
- Кременеччина 48
- Кременчуки 26
- Крилов 71
- Крим 23, 27
- Кримське ханство 79
- Круглик 43
- Кузьмин 21, 24, 25, 36, 40, 46, 52, 68
- Кузьминська волость 45, 46, 47
- Кузьминський повіт 8, 45, 68, 72
- Кузьминський шлях 54
- Куликове 61
- Кучівці 25
- Лавринівці 26
- Лагодинці (Лагодинець) 50
- Лажова 43
- Лажове 25, 43
- Лазучин Великий 27
- Лазучин Малий 27
- Ланівці 45
- Ланківці 26
- Ланцет 43
- Лашки 26, 52
- Лисинці 26
- Литва 15, 33, 65, 90, 92
- Личівка 27
- Лісна 40
- Ліськовиці 88
- Літин 71
- Літовищ 66
- Локачі 66
- Лотівка 12, 72
- Лутович 40
- Луцьк 34, 50, 62, 63, 64, 65, 66, 70, 74, 79
- Луцький повіт 86
- Луцьке староство 62
- Любар (Любартів) 24, 42, 49, 52
- Лютарівка 27
- Лямівці 41, 88
- Ляховецький ключ 88
- Львів 21, 41, 67, 76
- Львівська земля 88
- Мазепинці 26
- Мацевичі 25
- Малевичі інше 25
- Малинка 27
- Мальки (див. Мальківці)
- Мальківці 25, 52
- Маніївці 26
- Марківці (Красилівська волость) 26
- Марківці (Сульжинська волость) 35
- Матвіївці 77
- Махаринці 27
- Медведівка 26
- Межибізький шлях 54
- Межиріч (Межиріч-Острозький) 35
- Микитичі 77
- Миньківці 26, 43
- Миропіль 40
- Митинці 26
- Михиринці 48
- Миче 26
- Молдавія 15, 67
- Мончинці Великі 26
- Мончинці Малі 26
- Московська держава 24
- Мостища 86
- Нападівці 26
- Немильна 40
- Немиринці 26, 43
- Немирівка 43

- Нестерів 11
 Німеччина 39, 84
 Нов 40
 Нове місто (див. Старики)
 Новий Костянтинів 10
 Новики 20, 43, 59
 Новоселиця 43, 50
 Новоставці 47
- Огіївці 25
 Олика 65, 66, 74,
 Опатів 41
 Опахті 26
 Ординці 27
 Остриківці 25
 Остріг 35, 38, 39, 40, 67, 74
 Острожок 40
 Остропіль 24, 39, 49, 52
- Пашутинці 26
 Пашківці 25, 31, 43, 52
 Перегонівка 25, 26
 Печихвости 86
 Печища (Печиськи) 26
 Пилява 41
 Писарівка 25, 26, 50, 80
 Південний Буг 45
 Підгайці 62
 Підлісове 25, 26
 Пиків 40
 Плешів 41
 Плоска 72
 Повербородинці 25
 Погоріла 26, 43
 Погоріла інша 26
 Поділля 24, 45, 46, 67, 70
 Подільське воєводство 61, 63, 67,
 69, 79, 88
 Полісся Волинське 86
 Полонне 39, 48, 65, 66, 74
 Полонська волость 7
 Полоцька земля 90
 Польсько-Литовська держава 84
 Польща 24, 33, 44, 58, 79, 84, 85, 88,
 91, 92, 93
 Попівці 50, 59
 Пріорівка 33, 35
- Прохомще 41
 П'ятка
- Радковщизна 43
 Радомишль 62, 70
 Радосілка 68
 Раківці 43
 Раків 42, 43
 Раштівка 25
 Рикани 86
 Рівне 39
 Рівненський ключ 39
 Річ Посполита 24, 38, 40, 71, 78, 82,
 86, 90
 Рогізне 77
 Росія 34
 Росоловці (Росолівці) 36, 68
 Рудники 87
- Самчики 43
 Самчинці 25, 27, 43
 Самчинці інше 25
 Сахнівці (Сахновці) 11, 12, 15, 16,
 25, 43, 50, 59, 72
 Свинна (Діброва Свинна) 25, 43, 50, 59
 Свинюхи 64
 Севруки (Севрюки) 27
 Секунь 87
 Семеренки 26, 47
 Сикалівка 27
 Скалин 12, 72
 Сковорідки 26, 27, 43, 47
 Случ 11, 14, 17, 18, 19, 20, 30, 31, 32,
 35, 37, 45, 48, 49, 54
 Смиловичі 40
 Смоляни 42
 Сорокодуби 27
 Соснів 40
 Старики (Нове місто) 14, 19, 20, 23,
 29, 31, 32, 43, 50, 54, 59, 81, 82
 Старокостянтинівський повіт 25
 Степань 40, 65, 66, 74
 Стецьківці 25
 Сульжин (Шульжин) 25, 40, 48
 Сульжинська волость
 (Шульжинська волость) 7, 8, 26
 Сураж 39

Тарнів 17, 39, 41, 42, 82
Терешківці (Терешки) 27
Тернавка 48
Торунь 85
Торчин 63, 64, 65
Трансильванія 67
Трибухівці 61
Тріски 27
Турецька імперія 79
Туреччина 15
Турійськ 66

Улашанівці 26

Феники 43
Франція 39
Футори 43

Хмелів 41
Хмільницьке староство 61
Холопичі 81
Хомора (Хомор) 45, 48, 49

Цеценівці (Цеценівка) 26, 47

Чернечгородка 86, 87
Чепелівці (Чепелівка) 26
Черкаси 76
Черконівці (Чернелівка) 68
Чернятин 68
Чернятин Вищий 26, 50
Чернятин Нижчий 26
Черняхів 68
Чигирин 71
Чорний Шлях 5, 24, 45
Чорторія 40
Чуднів 40, 49
Чуднівська волость 7
Чухили (Чугили або Чегилівці) 26
Чухили Старі 26

Шахівка (Шихівка) 32
Швеція 24
Шершенівці 88
Шкарівка 25, 76
Шкарівка інша 25

Шупків 80
Шмирки 27
Шпанів 80
Шпиків 40

Яворівці 26
Ямпіль 48, 66, 77
Янушпіль 40
Ярослав 42
Ячківці 43

Bahlaie 160, 161
Bachlaiki 196
Bazalia 203, 206, 213, 214, 215, 220, 224
Bazalijska włość 216, 237
Berekuha 166
Bezimowcze 112
Bolkuny 111
Borsczowka 244
Bozok (Бужок) 199, 201
Butowcze 142, 144, 145, 146, 159, 194

Chrozyncze 173
Chryczkowcze 176, 177
Czecenowcze 183
Czepieliowcze 201, 202
Czerlieniowcze 179
Czerniatyn Nizny 174
Czerniatyn Wysny 174
Czuhile 219, 233, 235, 237
Czuhile Nowe 216, 234, 237
Czuhile Stare 235, 237

Demkowcze 169
Dracze 110
Dubiszca 182
Dubno 102
Dzienincze 114

Ichnatki 161
Ikopocz 121, 141, 254
Irsiky 181
Hlebki 201
Holenky 195
Hrebieninka 141, 159
Hreorowcze 138, 139, 141

- Hryczkowcze (Базалійська волость) 241
- Iemcze 161
Iaworowka 198
Ieremiowcze 198
- Kapuscin 167, 168
Kisielie 173
Kletna 243
K.litna (Базалійська волость) 248, 249
Kobyła 196
Kolczyn 165
Kolczyn Nizny 177
Kolczyn Wysny 176
Kolki 216
Kolki Male 238
Kolki Wielkie 238, 216
Konstantinow (Constantinow) 103, 117, 122, 132, 155, 159, 195
Konstantinowska włość (Constantinowska włość) 159, 160, 183
Korcowka 216, 222, 229, 237
Koskowcze 105, 103
Kosteniecz 170
Koturznicze (Базалійська волость) 220, 237
Kotuzyncze 197, 199, 218
Krasilow 184, 186, 190, 194
Krasilowska włość 194, 196
Krasnosiolka 135, 136, 137
Krzemieniczuky 115
Kuczowcze 146, 159
Kuzmin 137, 138, 148, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 160, 253
- Lachodyncze 182
Laski 164
Laskowce 114
Lawrinowcze 116
Lazawa 160
Lazuczyn 131, 216, 217, 219, 220, 221, 237
Lazuczynek Maly 216, 219, 220, 237
Lazuczyn Wielky 217, 237
Lenkowcze 108, 110
Lisince 113
Luterowka 242, 243
Lyczowka 248
- Lydochowke 239
- Macharyncze 214, 237, 248, 249
Maczewicze 171
Malinki albo Tribuhowcze 224, 228, 237
Malkowcze 145, 146
Maczawicze Wielkie 171
Maczyncze 178
Maczyncze Male 179
Maniowcze 176
Markowcze (Сульжинецька волость) 104, 112, 113
Markowcze (Красилівська волость) 200
Maziopincze 175
Medwedowcze 110
Michalowcze 152
Mitkowcze 166
Mityncze 199
Mizce 109
Motrunky 153
Molczany 150, 152
- Napadowcze 111
Nesterowa dąbrowa, див. Nesterowa dębina
Nesterowa dębina (Nesterowa dąbrowa) 138, 159
- Ochyiowcze 160, 172
Oleskowcze 240
Opehtie 115
Ordyncze 239
Ostrikowcze 137, 159
- Paskowcze 139
Paszutyncze 197
Peczyszcze 178
Perechonowka 173
Pieszarowka 172
Pisarowka (Красилівська волость) 200
Pochoryła 161
Pochoryła 165
Popowcze 167
Popowcze (Базалійська волость) 248
Powierborodincze 157
- Rastawka 169

- Rosołowcze 148, 160
- Sachnowcze 136
- Semerenny 157, 158
- Semerenny 163
- Skarawka Mała 170
- Skarawka Większa 170
- Skowrotki 164
- Slucz 120, 121, 132, 137, 138, 140,
152, 154, 159, 179, 190, 201, 214
- Smerki 216, 245, 246
- Sorokodubie (Serokodubie) 216, 241, 243
- Sosky 153
- Stariky 131, 133, 135
- Steczkwocze (Базалійська волость) 242
- Steczky 146, 160
- Stroki 237, 238, 239
- Sulzenicze 97, 99, 103, 113, 116
- Sulzeniczka włość 114
- Swinna 156, 157, 158, 159
- Szakałowka 248,
- Szamczyncze 162, 196
- Szamczyncze 162
- Szewruki 240
- Tereskwocze 216, 224, 227, 228, 237
- Teski, див. Treski
- Treski 216, 240, 241
- Trojanowka 238
- Tryski, див. Treski
- Vlaszinowcze (Ulasinowcze) 116
- Wasiłowka 243
- Weresczaki 248
- Windyki 242
- Wola Berekuha 166
- Wolicza (Старокостянтинівська волость) 181
- Wolicza (Старокостянтинівська волость) 182
- Wolicza (Красилівська волость) 202
- Wolicza (Базалійська волость) 216
- Wolicza (Базалійська волость) 229, 237
- Wolicza Butowska 144
- Wolka nowa przy Kuzminie 155
- Woronkwocze 154
- Zabcze 168
- Zapadincze 190, 191, 192, 194, 195
- Zarudzie 239
- Zerebky Nowe 216, 232, 233, 237
- Zerebky Stare 216, 231, 232, 237
- Zezulincze 216
- Zezulincze Małe 244
- Zezulincze Wielkie 245, 246
- Zyhowka 159

Наукове видання

**Опис володінь князя Януша Острозького
у південно-східній Волині 1615 року**

Упорядники Віктор Атаманенко, Ірина Рибачок

Технічний редактор Роман Свинарчук

Комп'ютерна верстка Наталії Крушинської

Художнє оформлення обкладинки Катерини Олексійчук

Формат 42х30/8.

Папір офсетний. Друк різнографія.

Ум. друк. арк. 10,1. Гарнітура "TimesNewRoman"

Наклад 300-прим.

Видавництво Національного університету "Острозька академія"
Україна, 35800, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2.

Свідоцтво про державну реєстрацію

РВ № 1 від 8 серпня 2000 року.

ZAMEK CON STATINOWSKI

Walem od miasta osypanym
zatem walem mur ^{po obudwie}
stonad Bramy: Most przefo-
row na miastaniu z porodem
y balasami toczynem ^{z karczami}

BRAMA murowana w lutowey
mota Drzewiane dwoiste na co
przed zelazni: Zhung zelazna lilo-
ska z huciem: Na wiezlu ^{poracz}

Przy Bramie Stępha ^{ka zelazna} murowana
do mury dymy na zamiasad przed
kallomy kelomy kominak murowa-
ny sluzen dme zblonami szlanemij
Szumie na zamiasad zelazni.

DOM Mielij na srod zamku
osmy wiezlarz gantem pobiki zpo-
mehnikami: Do sromy dymy na
zamiasad zelazni z huciem
antaba amzechadzem slublem =
sluzen dme zblonami szlanemij

Stoba stolowa po lency recde
do mury dymy na zamiasad malowa-
ne z antabami dmemi lila-
Piec Polowy

Stonk
Dymy
Komin
zry d
Kowna
zry de
Zantab
nami szla
Stoba pod
od sromy m
Sluzen dym
ete na zam
Kownata
amiasad brab
namij szlan